

Szingapuri elbeszélések

Fordította
Tharan-Trieb Marianne

TARTALOM

FIATALSÁG	Bevezetés
Coling Cheong:	Lefelé a folyón
Wong Swee Hoon:	A hátrahagyott menyasszony
Catherine Lim:	A riport
	Az apa
	A taxis története
Colin Cheong:	Férfi leszél, fiam
FELNŐTTKOR	
Rajamanikam:	A beavatott
Colin Cheong:	A kigyó
Catherine Lim:	Vagy különben a Villámisten
	Fiúgyerek
	Micheal Wong két világa
Colin Cheong:	Poisson Ivy
ÖREGSÉG	
Wong Swee Hoon:	Kihaló faj
Shirley Lim:	Szingapuri történet
Ovidia Yu:	Az álmok Kinája
Rajamanikam:	Felelősség kérdése
Goh Sin Tab:	Otthont a nagyinak
Colin Cheong:	A folyó (reprise)
... ÉS AZON TÚL...	
Catherine Lim:	Hazajönnek, de...
	Gyanútlanlanság
Goh Sin Tub:	A messziről jött esküvői vendég

Bevezetés a szingapúri elbeszélésekhez

Szingapur városállam-sziget a maláj félsziget déli csücskén, amelyről 1967-ben különült el. Azóta önálló politikai és egyfolytában fellendülő gazdasági életet folytat. Lakói háromnegyed része kínai, a többi indiai és maláj. Kultúrája kevert: az etnikumok (kínai, indiai, maláj) sajátosságainál feltűnőbb azonban a nyugati értékek jelenvalósága. Nemcsak politikai és gazdasági célkitűzéseikben, iskolarendszerükben, de kialakított városképükben is nyugati példát követnek.

Ez azonban csupán felszín, kulissza, ami mögött ízig-vérig ázsiai emberek élnek, akik bár mindennapi életükben felveszik a "modern" életformát, de pszichéjük a hagyományokban gyökerezik. Az ellentmondás szinte a tudathasadásig kiéleződik az - egyre fogyó - öregeknél, ugyanakkor a fiatalabbak és a fiatalok sem mentesek minden belső feszültségtől. Az állam Ázsiában egyedülálló létbiztonságot és mindenkinek demokratikusan járó kellemes életfeltételeket nyújt, ugyanakkor Ázsiában szokatlan fegyelmet, rendet és rendszerességet is követel. A fejlődés, ami a hagyományos európai demokráciákban hosszú évtizedekig tartott, itt felhőszakadás szerűen zúdult az országra.

A felemás szituáció az irodalomban is furcsamód mutatkozik: hiába keressük a "tipikus szingapúri" jellegzetességeket az elbeszélésekben, nem találjuk. A szereplők mintha vákuumban élnének, színpadon mozognának, kiéreződik, hogy nem otthonosak az amerikai mintára kialakított álomvárosban. Vagyis nincs couleur locale. Toronyházak, liftek, autópályák és üzletek a világon mindenhol vannak. Munkába és munkából hazasiető emberek úgyszintén. Ami pedig az ember lelkében lejátszódik, az általánosan emberi, nem szingapúri, bár a tipikus ázsiai témák dominálnak: társadalmi osztályok közötti ütközés, kultúrák összeecsapása, féltékenység, család, szerelem, emancipálódó nők, korrupció.

Az elbeszélések egy része a múltban játszódik: egy számunkra ismeretlen, idegen és izgalmas kultúra tárul elénk. Tipikus, mint bárhol a világon, hogy az öregek konfliktusba kerülnek a modern világgal, de itt nagyobb a konfliktus, mert nagyobb a kontraszt. Sajátos, hogy a hagyományos kultúra könyörtelenül beleavatkozik a modern és álmodern szkeptikusok életébe is. Talán a régi világ hagyományaival, babonáival, ősrégi szokásai által nagyobb erővel rendelkezik, mint a mi tájainkon, vagy az ázsiai ember nem meri őket olyan könnyen elhagyni, mint európai kortársai?

Az egységes felszín és egységes célkitűzések alatt a három etnikum megtartja saját hagyományait, szokásait, vallását és gondolatvilágát. Ezek nagyfokú különbözősége a teljes egység kerékkötője. Ez az ellentmondás érződik az irodalmi hősök jellemén: nem gyökereznek szülőföldben, kötődjenek bár lakhelyükhöz akár honvágygal is.

A válogatás ezt a sokoldalúságot igyekszik bemutatni, de nem kísérli meg a megfoghatatlan megragadását. Az elbeszélések változatosak témájukban, stílusukban, mondanivalójukban, és egységes szingapúri voltak talán ebben mutatkozik leginkább: nem egy töről fakadnak, minden író és minden hős a maga belső világában él a kulisszák között. Az íróknak ez idáig nem volt csoportidentitásuk, közös programjuk, és nemzeti érzésből fakadó elkötelezettség vagy társadalmi cél sem lebegett a szemük előtt. Ennek nemcsak a vegyes összetételű népesség az oka, a helyzetet a szingapúri kultúrában fellelhető kozmopolita tendencia sem könnyíti.

Az önálló részekből egységet nem alkotó irodalom másik fragmentáló eleme a nyelv. Szingapúr hivatalos nyelve az angol, bár minden etnikum használhatja a saját nyelvét és ezeken irodalom is keletkezik. Ahogy az angol vált az iskolai oktatás fő nyelvén, nőtt az angolul írók és olvasók tábora is. Ezen túlmenően pedig az angol mintegy nemzeti nyelvvé vált, a szingapúri új identitás képviselőjévé, mely identitást a gyors társadalmi, gazdasági és kulturális fejlődésnek hála büszkén viselnek. A nemzeti tudatosság érzésének kialakulásánál vagyunk. Annak dacára, hogy az angol nyelvnek összekötő funkciója van össztársadalmi szinten, az író elidegeníti saját etnikumától, mert idegen közegben szólal meg (jóllehet, az angol inkább anyanyelve, mint nemzetiségi hozzátartozása szerinti nyelve.) Idézek itt Wong Phui Nam malajziai költő "Stony Rubbish" c. esszéjéből, aki így látja az angolul megszólaló író, helyzetét:

„A nem-angol író, aki angolul ír és nincs hasonló kapcsolata a saját nyelvével, azáltal, hogy érzelmileg kötődik az angolhoz, kevert fajú lényé válik igen mély értelemben, mert bár igen nagymértékben, ugyanakkor viszont mégsem válik örökösévé Shakespeare és Milton hagyományainak. A nyelv, amelyet az őt körülvevő életről szerzett tapasztalatok megnevezésére, rendszerezésére és kifejezésére használ, eltávolítja őt ettől az élettől, akár tudatosan benne, akár nem, és emiatt az élettől elvágott idegenné válik, aki ebbe az életbe mindig idegenként fog betekinteni. Ebben az értelemben, minél tanultabb fogadott nyelvében, annál autentikusabbá válik. Kulturális és szellemi síkon magát száműzöttnek tekinti Angliából és kiteszítottnak egy képzelt Édenből.”

A közös történelmi körülmények (angol uralom, japán megszállás, tömeges bevándorlás az anyaországokból) határozták meg a kedvelt irodalmi műfajokat: a valóság elegendő elképesztő és igaz történettel szolgált kútforrásul a gazdag novellakínálatnak, szemben a fiktív regénnyel. Még ma is a biográfiák és memoárok uralják a "piacot", melyben nem kis szerepe van a gyorsan tovatűnő múlt iránti nosztalgianak. Az utóbbi években azonban keletkeztek már izgalmas, sajátos szingapúri kényes kérdéseket érintő kritikus regények is.

A múlttal vagy a jelen yuppie-réteggel foglalkozó történetekben talán az a közös vonás, hogy az egyén kapcsolatát boncolgatják a mai társadalmi-gazdasági és politikai renddel, ezen belül pedig a kortárs magatartásformákat és értékeket önmagukra, a családra és a társadalomra vonatkoztatva, valamint hogy az egyén mennyire tud (vagy nem tud) elszakadni a reá zúdított kényszerektől. A válasz minden esetben más.

Feltűnik az európai olvasónak a vallás nagy szerepe minden ázsiai irodalomban, és ez alól Szingapúr sem kivétel több okból. Bár külsőségekben szívesen utánozzák a fejlett, nyugati vívmányokat, pszichéjükben igyekeznek elkülönülni a nyugati ideológiától és szereplőiket olyan motívumok és értékrendek mozgatják, melyek ősi vallásaikban gyökereznek. A magán- és családi életet teljesen a vallás által meghatározott szokásrendszer irányítja. Szereplő, író és etnikum békésen él együtt a sokvallású és többetnikumú társadalomban. Saját vallásuk támaszt, önérzetet, nagy nemzeti múltat, menedéket ad nekik a nehezen elviselhető gazdasági-társadalmi nyomás ellensúlyozására, ugyanakkor hermetikusan be is zárja őket saját köreikbe és elzárja őket a többi vallás vagy etnikum hasonló hermetikus köreitől. Az etnikum és nemzeti identitás témája érzékeny pont; a vallás szociológiai tartalommal telített és jó eszközként használható a többetnikumú társadalom ábrázolására ott, ahol az etnikum témája kényes kérdés. A szingapúri irodalom ritkán érint égető politikai, ideológiai kérdéseket, kényes témákat, de a társadalmi realitásokat híven tükrözi.

Tharan-Trieb Marianne

Colin Cheong:

Lefelé a folyón

Nőj csak fel az állami panellakások betonfalai között és egy lelketlen, steril, előregyártott világban nősz fel, anélkül, hogy kakas kukorékolása keltene ködbe burkolt reggelekre, a fűszál mezítelen talpat csiklandozó érzése nélkül, a reggeli szájjal nélkül és a budiból áradó friss szar szaga nélkül.

Veszteségek siratása. Ugye, hallottunk már ilyent? Egytől egyig mindenki sajnálja a kampungok* eltűnését, kezdve azokon, akik bennük éltek, szerették és gyűlölték őket, azokig, akik sosem hagyták lábnyomukat kampungok sáros útjain. Nekem viszont sosem hiányoztak, sem mint gyereknek, sem mint felnőttnek, de még akkor sem, amikor divat volt egy életstílus kihalását gyászolni. Mint városi kölyök sosem irigyeltem a falusi gyerekeket, mert amijük azoknak volt, nekem is megvolt, ráadásul modern csatornázással.

Vegyük a reggeleket, különösen az év végi szünet idején. A reggel mindenkinek beköszönt, hacsak nem halott, és ki lehetne elevebb, mint egy gyerek szünidőben? Ezek az év végi reggelek azért voltak jók, mert esős éjszakákra következtek és örömtől remegve keltem ki az ágyból, miközben beszívtam a hűvös, friss levegőt, az alattunk éppen nyitó kávéház zajaitól ébresztve. Ahogy az ég világosodott, az emeletes bérházak mögötti zöld dombokra ráérezkedett a pirkadat fénye fellibbentbe áttetsző ködfátylukat. Talán minden hajnal ilyen a gyereknek, legyen kampungban vagy bárhol másutt és csak ez a kérdés különbözteti meg a reggeleket: kell-e ma iskolába mennem? És talán nem is a kampung hiányzik nekünk, hanem a gyerekkorunk, amely mint a falvak, már csak emlékként létezik, mi pedig egyre messzibb horizontok felé hajózunk, de odaérni csak a halálban fogunk.

Fájdalmasan jól emlékszem egy decemberi reggelre, bár nem kellett iskolába mennem. A csörömpölő edények, a harmonikás fémajtók elkínzott nyikorgása kinyitás közben, az asztalok és székek kivonszolása az öt láb széles járdára, a kávédaráló őrlése, forgása, zörgése a felforrósodott koffein mennyei illatával; semmi sem tudott felébredni, mert előző este későn feküdtem le. De a hideg reggeli fuvalat, meglobogtatva a függönyöket, megtette hatását a hólyagomra és fel kellett kelnem.

Lent a fű még nedves volt az éjszakai esőtől és papucsomat levéve lábaimat az esőtől csillogó fűbe csúsztatva hagytam, hogy a ragyogó zöld pengék csillapítóan dörgölődjenek még apró lábaimhoz. Kezemben előző éjszakai munkám gyümölcsét szorongattam - egy kicsi versenycsónakot fagyaltos pálcikákból, versenyt megnyerő hidrodinamikus (reméltem) formára csiszolva, kézzel festve piros ceruzával, mert a filctoll összefolyt volna és vízhatlanná téve viaszgyertyával történt bedörzsölés által.

A falusi fiúnak lett volna patakja, mondják, de én boldog voltam a lefolyóárkossal is. Mi fiúk, akik ezekben a bérházakban éltünk, az árunkat Folyónak hívtuk. Gyakran lementünk a Folyóhoz kis barna halakat vagy fekete ebihalat fogni, amit a kisebb fiúk hálnak neveztek. A Folyó alig volt egy méter széles, és amikor teli volt, a combom feléig sem ért, és mekkora lehettem akkor! Amikor kiszáradt, libasorban bicikliztünk a medrében egész hosszában, a dombok aljától a bérházak mögött a nagy monszunkanálisig, ami a főúttal párhuzamosan futott és a mi kisfiú világunkon kívül esett.

Az Árok, a Szakadék, a Feneketlen Kút, a Fekete Luk. Most rendelkezünk felnőtt szókinccsel és szótárral a polcon, hogy leírjuk azt a szörnyűséges dolgot, ami a kisfiúnak csupán a Világ Vége volt. Heves záporok idején a víz tajtékzó fehér örvényekben rohant le a hegyekből és barnára változott, ahogy felkavarta a mi Folyónk alját, és még mindig gyorsan hömpölyögve száguldott a Világ Vége felé, ahol csak átcusszant a Szélén és lezuhant a mindenre túlra.

Hányszor készítettünk sebtében egy-két óra alatt, amíg esett "öngyilkos hajókat" fagyaltos pálcikákból vagy összehajtogatott papírból, amit az elmúlt évi füzetekről téptünk le és futottunk vele, miután elegendő eső esett, hogy felduzzassza a mi Folyónkat betonmedre

pereméig, éppen csak egy centire a lábunk alatt. Ezeket a hajókat kis szertartás és az eljárás kezdéséről való alkudozás után vízre bocsátottuk. Amint a vízbe értek, elkezdtek titanic száguldásukat a Világ Végére. Buzdítottuk őket a partról mellettük futva, ahogy gyorsan tovafigickándoztak. Minden fiú azt kívánta, hogy az ő hajója végezze be először, de ugyanakkor szíve valamelyik titkolt csücskében szomorúan is hajója elsüllyedése miatt. Elég gyakran csellengtem a Széle körül, hogy ismerjem, mit érez az ember, miután a hajóját végzetébe küldte, az egyetlen túlélő, a kapitány, lesve a zúduló vizet, a leszakadó áradatot, a tajtékzó, örvénylő vizet túlélők jelzése miatt. Néha voltak: a hajó kiemelkedett a mélységből, áttörte a felszínt, fedélzetéről leszaladt a víz, és néha csapzott flottillában elsiklott, többnyire azonban bátran magára maradva a monszunkanalísok Bolygó Hollandijaként.

De a csónak, amit azon a reggelen a kezemben tartottam, nem arra volt ítéelve, hogy szellemhajóként lovagolja meg a kanális hullámaint örök magányban. Így amikor a folyópartra értem, a fiatal hajóst csalódás várta. Az éjszakai eső nem emelte meg a víz szintjét a meder pereméig, hanem mélyen lent folyt és gyors folyásán látszott, milyen veszélyes. Így minden reményt szétfoszlatott, hogy a hajó első útjára kelhet egy szelíd kanálisban. Már a vízben nagyon nehezen tudtam volna a hajót újra meglátni, hacsak magam is nem ugrottam volna a kanálisba, amit apám megtiltott, különösen eső után, amikor a folyó barna volt, megáradt és gyors.

A víz tovább csobogott, ahogy a fűben kuporogva figyeltem sietését, ezermillió csésze hideg tejes tea ömlött valami óriás torkába, bele a gyomrába a Szélen túl. Kis ideig sajnálkoztam, hogy nem építettem öngyilkos hajót és egy röpke pillanatig azt is mérlegeltem, hogy ne küldjem-e a versenycsónakomat le a folyón. Kerestem egy ágacskát, és amikor találtam, beledobtam az áramlásba; gyorsan robogott a vízesés felé, végzetébe merülve. Ahogy másik ágért néztem körül, hogy feláldozzam a folyónak, gyenge csipogó hang ütötte meg a fülem a folyó felső folyása felől. Felfelé nézve egy maréknyi ágat láttam, ahogy lassan lefelé úszik és rájöttem, hogy madárfészek, ami csónakként úszik felém. A csipogás hangosabbá vált és felfedeztem a csónak utasait is, három kis fészeklakó fejét, kinyújtott nyakukat, hátukra fektetett fejüket az ég felé nyitott csőrükkel sürgető csipogásban, mintha megmentésért imádkoznának.

Felálltam, szédültem a félelemtől, a vér hirtelen kiáramlásától a fejből, nem tudva, mit tegyek, a kis csónak pedig egyre gyorsabban sodródott felém. Nem akartam a kanális barna vizébe lépni, és ha megpróbálnám a fészket megállítani? Vajon széttörne és élő terhét a vízbe szórná? Piszkos dolog lenne, és mi történne, ha a kis törékenyeket agyonnyomnám ügyetlen szorítással vakrémütemben? A fiókák csak jöttek, meztelenül, vézna nyakukkal könnyörögve hozzám minden csipogással. Akkor túlmentek rajtam, és én mellettük szaladtam, valami furcsa rettenet növekedett bennem, tudva, hogy hamarosan három halál tanúja leszek, ha a csónakot nem sikerül gyorsan megállítani. De ahogy egyre rohantam, a kanális egyre szélesebb lett, a víz pedig mélyebb és gyorsabb, és mégis jól hallottam minden kristálytisza csipogást. Már elérték az egyenetlen beton zuhogóját a széle közelében, a víz elárasztotta a csónakot, miközben a sziklák az ágacska-hajótörzset tépték, de az nem süllyedt el, csak lelassult a súlytól, majd kegyetlen hirtelenséggel tűnt el a habzó, zúgó szélen.

Emlékszem, sokáig álltam ott, belebámultam a barna vízbe, ami a zuhogón fehérré tört meg és nem hallottam mást, mint a víz zuhanását a mélybe.

Nem voltak túlélők, és valahogy az új versenycsónakom sem jelentett már semmit. Lassan felfelé indultam a vízparton oda, ahol a fészek az imént elment mellettem. Kezeimet a vízbe tettem a versenycsónakot tartva és éreztem, ahogy a hideg ár mindenben átáramlik. Elengedtem, megkezdte végső útját, a lángvörös kis vacak egyre gyorsabban iramlott a Világ Vége felé. Nem követtem, csak onnét néztem, ahol álltam, amíg átbukott a Szélen.

“Isten veled” - mondtam, mintha bárki is hallhatott volna.

Wong Swee Hoon:

A hátrahagyott menyasszony

A jós közölte, hogy ez a nap kedvező Zseng Vej házasságkötésére, mivel hogy yin és yang eleme teljes egyensúlyban, valamint mindkettő legharmonikusabb állapotában van. A jós azt is mondta, hogy Zseng Vej és a választott menyasszony ba zi-ja, vagyis horoszkópja házasságukat tökéletessé teszi. Véleménye szerint "égben kötött házasság lesz". Jót jelez Zseng Vejnek, ha elveszi a Mei Ling lányt, mondta, mert az születési ideje és napja szerint szerencsét fog hozni Zseng Vejnek. Ki fogja őt egészíteni mindenben, amibe belefog és sikeressé teszi minden vállalkozásában. A vőlegény és menyasszony horoszkópjának tökéletes harmóniája alapján a jós számtalan utódot jövendölt, akik mindegyike fiú lesz, hogy tovább vigye a családfát és a nevet.

Ezen kívül Zseng Vejnek jó szerencsét és jómódot jósolt egy messzi országban a Déli tenger másik oldalán, "ahol egész évben nyár van, ahol a gyümölcsfák azonnal nőni kezdenek, ahogy a mag a földbe kerül és ahová a világ négy tájáról érkeznek kereskedőhajók." Mert ilyen ragyogó jövőt jósolt Zseng Vejnek, és mert ilyen sikeresen egyeztette össze a választott menyasszony horoszkópját Zseng Vejével, a hivatásos házasságszerző a jövendőmondót jó vastag ang pow-val jutalmazta.

A hivatásos házasságszerzőt Moh Peng Szohnak csúfolták (himlőhelyes néni). Ugyanis gyerekkorában a tehénhimlő arcán egyetlen centiméternyi foltot sem kímélt meg. Ha nagyon jó termés volt, mindig eljött a faluba és ugyanúgy akkor is ide sietett, ha aszály, árvíz, dögvész vagy éhínség sújtotta. Moh Peng Szoh csak akkor került a falut, ha az sem bő termést nem ünnepelt, sem balszerencse nem érte. Vagyis jó üzleti érzéke volt, mert lányokat nehéz időket élő falvakban házasítottak ki, adtak el rabszolgának, ágyasnak vagy gyerekmenyasszonyként, és más falvak jobb időknél örvendő lakói vették meg őket. Így aztán Moh Peng Szoh üzleti vállalkozása sosem pangott, mert amikor a mennyek úgy látták jónak, hogy az egyik vidéket bánattal sújtsák, ugyanakkor egy másik vidéket bőséges természettel áldottak meg. Moh Peng Szoh kitűnő üzletasszony hírében állt.

Ami Zseng Vej szüleit illeti, tíz éven keresztül vágyakoztak a gyermekáldásra, míg az ég megkönyörülve rajtuk fiúgyermekkel, Zseng Vejvel áldotta meg őket. Zseng Vej anyja meddőségének hosszú évei alatt több mint száz tál termékenységet elősegítő gyógyfőzetet nyelt le, de hiába, amíg csak Kuan Yin istennőtől nem kért tanácsot.

Az istennő templomának vak médiumán keresztül szólt. Mivel a médium a tiszteletre méltó istennő nyelvén beszélt, amely a beavatatlan számára érthetetlen, az üzenetet a templom bentlakó fordítója tolmácsolta. Az istennő ezt mondta: "A házasság yang fele csökken egy szabadon lebegő yin miatt, amely nem tartozik a házasság másik feléhez. Ha a jó utat követik, a lelket böjtöléssel, imával és vegetáriánus étrenddel megtisztítják, akkor a házasság yin és yang felei termékeny egészévé társulnak és a házasság gyümölcsöt hoz."

Erre Zseng Vej apja abbahagyta románcát a kétes hírű énekes lánnyal az Édes Virág Teaházban. Nem tudott más következtetésre jutni, mint arra, hogy "a szabadon lebegő yin, amely nem tartozik a házasság másik feléhez" az énekes lányra vonatkozik. Imával és böjtöléssel teli aszketikus életmódot kezdett folytatni és csak vegetáriánus ételt vett magához. Hat hónapon belül lelke megtisztult. Zseng Vej ekkor fogant meg.

Amikor tartományukban bőséges termés volt, ami azt jelentette, hogy szatócsboltjuk is jól ment, Zseng Vej anyja igénybe vette Moh Peng Szoh szolgáltatásait, hogy vásároljon magának egy menyét. És bár a jósnak, a házasságszerzőnek és Zseng Vej szüleinek mind volt beleszólása Zseng Vej közeli házasságkötésébe, Zseng Vej egy szót sem szólhatott esküvőjéről. Boldogan megfeledezett arról, ami életének legfontosabb eseményévé válik majd.

Esküvőjének sorsterhes reggelén kirángatták ágyából, még mielőtt a kakas kukorékolt volna, és amikor kint még koromsötét volt. Cumiját erővel kihúzták a szájából és párnáját, vigaszának utolsó bástyáját elhúzták karjai szoros öleléséből. Anyja csattanókat ütött a fenekére, amikor úgy döntött, hogy rákezd gyakori, hangos hisztérikus rohamára.

Zseng Vej megrökönyödéssel visított anyja szokatlan viselkedésétől. Általában mindig sikerült megfélemlítenie hangos ordításával és lábainak görcsös rugdalódzásával.

Akkor minden teketória nélkül egy fényes, kék anyagból készült kabátkába bújtatták, ami túl kicsi volt neki, mert esküvője előtt három hónappal varrták és azóta sokat nőtt. Hogy elterelje figyelmét és ne bőgjön, ne tépje le magáról a ruhát és ne hozzon szégyent magára szülei rokonai és barátai előtt, akik mind eljöttek az esküvőre, anyja egymás után tolt ragacsos malátacukor darabkákat a szájába. A ragadós malátacukor Zseng Vej fogait is összeragasztotta és még az is nehezebbre esett, hogy kinyissa a száját és kiüvöltse a mérgét. A kedvező nap rosszul kezdődött a négyéves Zseng Vejnek.

A rengeteg, mindenfelől érkezett rokon mind ott nyüzsgött a házban, hogy gratuláljanak Zseng Vej szüleinek és részt vegyenek az esküvői szertartáson, amelyen a menyasszony és vőlegény felszolgálja nekik a szokás szerinti csésze teát. Jelenlétük szükséges volt, ezzel jelezték, hogy elfogadják a menyasszonyt a Tan családban. Zseng Vejt idegesítette a szomszédgyerekek nagy tömege, akik ott tolongtak fő bejárati ajtajuk előtt, amit hosszan lelógó piros szalag díszített.

A gyerekek a bőkezű édességosztás miatt jöttek és eközben elegendő szórakozásban is részük volt, ahogy Zseng Vejt ugratták és bátorították. Kicsúfolták Zseng Vejt, amikor nyugati divatú, egyetlen pávatollal díszített fekete kalapot erőltettek a fejére kétségbeesett üvöltése közepette. Mikor sikerült rábeszélni, hogy tartsa magán a kalapot, a szomszéd gyerekek vidáman tapsoltak, mert a túlméretezett kalap körbeforgott a fején és majdnem eltakarta a szemét. Piros szalagot vetettek át egyik vállán és merev csokorra kötötték a derekán hangos, mérges tiltakozása ellenére. Rettegett, ahogy mindenki rámeresztette a szemét és megfélemlítette az izgalom, kíváncsiság és elvárás nyugtalanító hangulatával kevert légkör.

Zseng Vej fel sem tudta mérni, mi folyik itt. Neki a felnőttek mindig rejtélyesek maradtak; többnyire nem látta az arcukat, hacsak nem nézett fel rájuk. Kényelmetlen volt a magassága, mert amikor megpróbált szaladgálni, hogy könnyítsen bizonytalanságérzésén, bumm bumm, mindig valaki fenekébe szaladt, mivel a ház zsúfolásig megtelt jó szándékú rokonokkal. Úgy próbálta meg visszanyerni önuralmát, hogy párnáját vette magához, fejét belétemette és nagyokat, mélyeket szagolt belőle. Párnájának jól ismert szaga mindig megnyugtatta.

Meghökken, amikor Moh Peng Szoh gödröcskés, pufók kezét, mely tele volt aranygyűrűkkel, kis, kopasz fejére tette. Hangos orrhangon megjegyezte: "Nézzék, milyen csinos a kis vőlegény! Hm! Hogy tetszene egy kis menyasszony, hogy boldoggá tegyen és melegen tartson az ágyadban éjszaka?"

A szomszéd gyerekek megint vidám ricsajban törtek ki és a felnőttek felől képmutató, elnéző nevetés hallatszott. Zseng Vej nem is érthette a szavakat, de elég baljóslatúnak hangzottak és olyan súllyal nyomták, mint Moh Peng Szoh keze, mely most satuként fogta a fejét.

Ez arra készítette, hogy el-izegjen-mozogjon tőle, és mert semmi más nem jutott az eszébe, nyelvet nyújtott rá és azt mondta neki, hogy Moh Peng Szoh. Hallotta, hogy a felnőttek a háta mögött ezen a hízelgőnek alig mondható csúfnéven nevezik. Most a felnőttek jöttek zavarba udvariatlan kitörése miatt, anyját arra készítette, hogy rácsapjon a fenekére. Bocsánatkérően mondta: "Kisgyerekek összevissza beszélnek." A hivatásos házasságszerző jókedvűen és nyájasan nevetett, hiszen hamarosan megkapja a jó vastag ang pow-t, amint leszállította az "árut" a vevő megalégedésére.

Zseng Vej elmenekült és anyja hatalmas hátsó fele mögé bújt, amikor végre megérkezett a menyasszony. Meglepte a petárdák hangos robbanása és a gyerekek kiáltozása, hogy "Jön a menyasszony! Jön a menyasszony!"

A kedvező nap korábbi eseményei keltette kellemetlen érzések miatt Zseng Vej nyugtalansággal és félelemmel nézett az elé, bárki is legyen, aki a vörös hordszékéből éppen kiszállt.

A menyasszony, Mei Ling azonnal belépett Zseng Vej életébe, amint átlépett a tűzhely fölé, melyet égő faszénnel megtömve a ház megemelt küszöbére helyeztek és ami az "ő belépését a Tan családba" jelezte.

“Nézzétek, milyen csinos a kis menyasszony,” jegyezte meg néhány jóindulatú rokon, hogy kedvében járjon Zseng Vej szüleinek. De egymás között azt suttogták, hogy a menyasszony valójában elég merész.

Ahelyett, hogy szégyenlős módon földre süttöt szemmel lassan lépdelt volna, Mei Ling leugrott a hordszékről, bátran körülnézett és nagy kíváncsisággal, hatalmas lépésekkel a ház felé indult. A vörös hordszék szűk belsejében úgy érezte magát, mint ketrecbe zárt állat, ahogy órákon keresztül bizonytalanul ingott vele és megbetegítette. Megkönnyebbült, amikor elérte úti célját, bár félt, hogy miféle élet vár rá mostantól, miután el kellett hagynia családját és otthonát, hogy ebbe a messzi faluba jöjjön.

“Ahhh! Micsoda okos szemek! És milyen finom, arisztokratikus orr!” - jegyezte meg Moh Peng Szoh hangos orrhangján. “Micsoda egészséges lány! Biztosan sok gyereket fog szülni a vőlegénynek és anyósát apósát jól szolgálja majd.”

Míg egyetértésüket mormolták, nehogy elrontsák az örömszülők boldogságát, a rokonok egymás között azt suttogták, hogy a menyasszony túl sovány, aligha az a típus, aki szülni fog vagy nehéz házimunkát végezni. Szemei túl nagyok, orra túl hosszú, szája túl nagy és pofacsontjai túlságosan kiállnak, mindez együtt pedig merész tekintetet kölcsönöz neki, “férjevő nőstény típus”, vonták le a következtetést. Sötét bőre és magassága további mínusz pont volt a rokonok szerint. Azt mondták, hogy az ilyen arcvonások arra utalnak, hogy híjával van minden kifinomultságnak. A hölgyek között az volt a közvélemény, hogy nem lebeg körülötte engedelmesség, szépség és kedvesség. “Minden anyós rémképe” - mondták.

Mei Linget meglehetősen nem érdekelte, hogy kinézete ilyen megrökönyödést vált ki a Tan háztartás rokonai között, bár furcsállotta, hogy ilyen aprólékosan vizslatják. Úgy vélte, hogy piros ruhája tett rájuk ilyen benyomást. Anyjáé volt, és mivel korához képest magas volt, egész jól illett rá, még ha itt-ott be is kellett tűrni. Büszke volt hajviseletére. Anyja órákat töltött fésülésével és hogy a szénfekete sűrű hajzuhatagot lakkal, fonattal szelídítse és végül piros szalaggal tartsa a helyén. Mei Ling inkább volt zavarban piros cipője miatt, mert az bizony kopott volt és lyukas. Moh Peng Szoh adta neki, aki elszor nyedt, hogy nincs rendes cipője, amit esküvője napján felvegyen. Mei Ling titokban magával hozta fababáját is kis ruhabatyujában. A babát apja faragta. Amikor elszomorodott vagy félt, az vigasztalta és öntött belé bátorságot. Ez volt hát esküvője napja, pedig még csak nyolc éves volt.

Mei Ling anyja azt mondta, amikor fafésűvel bontogatta Mei Ling rakoncátlan haját, hogy “Nagy szerencséd van, hogy kisfiúhoz adnak mint első feleséget, ahelyett, hogy öregember venne harmadik feleségként. Ha keményen dolgozol, és jól szolgálod férjedet és anyósodékat, nem fognak eladni bordélyházba vagy más házba rabszolgaként.”

Bár Moh Peng Szoh két fia közül az egyiket Mei Ling árának négyszereséért akarta megvenni, anyja nem engedte. Moh Peng Szoh jól tudta, hogy a fiúk ára magasabb. Ismert egy gazdag kereskedőt, aki impotens volt hat felesége dacára és fiút akart örökbe fogadni, hogy vigye tovább a család nevét és halála után végezze el a temetési szertartásokat. Mei Ling anyja azonban visszautasította az ajánlatot, még ha két fia volt is, mert a fiúk értékesek, amint az a felkínált vételárból is nyilvánvaló.

Mei Ling anyja gazdag hivatalnokcsaládból származott, de amikor apja kegyvesztett lett, a család gazdagsága is elillant és őt egy szegény falusi tanítóhoz adták. Legszebb hozománya “ikerlótusz lábai” voltak, melyeket gonddal ápolt, naponta masszírozott, mosott és újrakötözt. Mei Ling apja szomorúan jegyezte meg, hogy anyja “ikerlótusz lábai” meggátolják, hogy sok házimunkát végezzen és ezért kellett Mei Lingnek mindent átvállalni, amint járt tudott. Amikor öccsei érkeztek, Mei Ling gondozta azokat is.

Mei Ling apja szerette őt és meglepődött, hogy milyen gyorsan ragadnak rá a leckék, amiket tanítványainak tanít. Megtanulta a versmondást és szaválását öccsein gyakorolta, az írásjegyek képeit házimunka végzése közben jegyezte meg. A konyha ugyanis az iskolaterem mellett volt. Mei Ling apja hangosan tanított, úgyhogy Mei Ling hallhatta és neki is hasznára voltak az órák. Nyolc éves korában apja valami titokzatos betegségben meghalt, amit a falusi orvos nem tudott diagnosztizálni. Napról napra sápadtabb lett, és amikor meghalt, egészen fehér volt.

Mei Ling akkor munkát keresett magának mint tehénpásztor. Olyan erős és ügyes volt, mint bármelyik fiú, akik hasonló munkát kaptak. Három vemhes vizibivalyt gondozott, vigyázott rájuk, amíg legeltek a réten és fürdette őket a folyóban. A fürdetést szerette a legjobban. A többi tehénpásztortól megtanult úszni és a végén lehagyta a legtöbb fiút, méghozzá teljes öltözékben. Hanem azonban a keresete nem volt elég, hogy etesse anyját és öccseit és végül anyjának nem maradt más hátra, mint eladni őt Moh Peng Szohnak, bármennyire vonakodva is.

Zseng Vejt aztán csak megtalálták anyja óriási hátulja mögött és erővel odarángatták az ősök oltára elé a falusi fiúk újabb tapsvihara közepette. Félt ettől a magas, sötétbőrű lánytól, aki, ahogy hirtelen odafordult, hogy megnézze őt, fenyegetően feléje suhintotta két vastag hajfonatát. Hosszú, csontos orra rámutatott, hatalmas szemei csillogtak és beléje fúródtak feje búbjától a lábujjáig. Mosolynak még nyoma sem volt az ajkain, Zseng Vej pedig elborzadva hátrafelé nyomakodott.

Semmi hajlandósága nem volt, hogy rámosolyogjon erre a rosszul viselkedő, kövér kisfiúra. Az ő öccsei, gondolta, mennyivel szeretetreméltóbbak és engedelmesebbek és hiányzottak neki.

“Kedves rokonok, bocsássatok meg, ha a szertartás ilyen egyszerű, mert mi csupán szerény emberek vagyunk” jelentette be Zseng Vej anyja, miközben a rokonokat terelte, hogy az esküvői szertartás tanúi legyenek. Szemmel láthatóan tetszett neki a menyé. Az ifjú párt meghajoltatták egymás felé, imádkoztatták az ősök oltára előtt meggyújtott füstölőpálcikákkal és teát kínáltattak velük Zseng Vej szüleinek és rokonainak.

Közben Zseng Vej elég bátorságot szedett össze, hogy kinyújtsa a nyelvét Mei Lingre és, nagynénjei elnéző nevetésétől felbátorítva, bele is bokszozt. Félelme erős utálatba csapott. Hiszen ő az oka minden csúfolódásnak és megalázásnak. Mei Ling nyugodt és méltóságteljes maradt és egyenesen maga elé nézett arcrandulás nélkül. Tudatában volt, hogy ha nem tetszik anyósáéknak, újra eladják. De a kisfiú utálatát visszaadta neki, amikor senki nem volt körülöttük. Meghúzta jobb fülét, kicsit gonoszul és vigyorgott, nagy fehér ragyogó metszőfogait kimutatva, amikor Zseng Vej felkiáltott a fájdalomtól.

“Engedetlen, elkényeztetett kis varangy” - szidta. Kétszerese volt korban és nagyságban.

Zseng Vej szüleire nagyon jó benyomást tett, amikor a menyasszony erősködött, hogy ő eteti a vőlegényt az esküvői vacsorán és hogy az esküvő végeztével meleg fürdőt adjon neki a vőlegény kétségbeesett üvöltése ellenére.

“Maradj nyugton, meg kell, hogy mossalak a füled mögött és a fenekedet, mielőtt aludni mész” - intette. Mindig Mei Ling fürdette az öccseit, mióta nyávogó csecsemők voltak. Utána a nászágyhoz vitte és álomba paskolgatta. Zseng Vej túl fáradt volt az ellenálláshoz. Szomorúan szopta a hüvelykujját és hamarosan elaludt. Mei Ling bámulta a rózsaszín ágytakaróra és párnahuzatokra hímzett főnixeket és anyja, öccsei és elhunyt apja után sírt elfojtott, görcsös zokogással.

Mei Ling könnyedén, egyik pillanatról a másikra csusszant Zseng Vej nővérének a szerepébe. Csontos ujjacskáit az abakusszal is olyan hatékonyan tudtak dolgozni, hogy hamarosan megengedték neki, hogy Zseng Vej apjának segítsen az üzlet könyvelésében. Szorgalmas lány volt, így Zseng Vej anyját megkímélte a legtöbb házimunkától. Zseng Vej visszataszítónak találta, hogy megossza szülei szeretetét ezzel a betolakodóval és idegennel, aki mást sem tett, mint árnyékként követte őt bárhová is ment és könyörtelenül és fáradhatatlanul ellenőrizte, bármit is tett. Az ügyek ilyen kétségbeejtő állására úgy válaszolt, hogy gonosz kis történeteket talált ki Mei Lingről és szünet nélkül panaszkodott rá a szüleinek.

“Úgysem használ!” - jegyezte meg Mei Ling, megvetően csavargatva füleit. “Egy kis varangy, akinek még meg kell tanulnia rendesen enni és tisztálkodni, csak hihetetlen történeteket tud mesélni, amiket senki nem hisz el!”

A szomszéd gyerekek is kínozták őt, mert “kis vőlegénynek” nevezték és érdeklődtek nála, hogy “felfalta-e őt már a tigris elevenen”.

Kapcsolatukban a felülkerekedésért folytatott küzdelem döntetlen volt, míg egy bizonyos esemény nem billentette a mérleget Mei Ling javára.

Azon a sorsdöntő napon Mei Ling néhány írásjelet adott fel Zseng Vejnek gyakorlásra, amitől az olyan gyorsan szaladt el, ahogy a lába bírta, amint Mei Ling szeme nem volt rajta. A fiú eltűnésén felbosszankodva, Mei Ling kérdezősködni kezdett és hamarosan megtudta, hogy a kisfiú barátaival megszökött, hogy a folyónál játsszon.

Mei Ling hallotta a falusi szóbeszédet, hogy a viziszellem abban a folyóban már kilenc gyereket követelt és nem lesz nyugta, amíg a tizediket is meg nem szerzi. Zseng Vejt figyelmeztették a szülei, nehogy a folyó közelébe merészkedjen. De a folyó hűs vize azon a forró nyári napon túlságosan csábító lehetett számára.

Ahogy lubickolt a vízben, egyszerre csak meghűlt benne a vér, mert megpillantotta a lépteit a folyó felé irányító Mei Linget. Egyetlen gondolat szállta meg: mielőbb elkerülni az utálatos lánynak az útjából, aki képes őt fél kézzel kifogni a vízből és a többi fiú előtt megszégyeníteni. Ezzel a gondolattal a mélyebb víz felé hajtotta magát, amit elég biztonságosnak talált ahhoz, hogy ellenszegüljön mérges parancsának az azonnali partra úzásra. Barátai kedvéért határozottságot mutatott, nevetésüktől felbátorodva csúnya nevekkkel illette Mei Linget és majmolta, ahogy ott állt tehetetlenül, csípőre tett kézzel a szomorúfűz alatt. A fiúk ösztökélésére, akik zabolátlan jókedvvel kiáltoztak, Zseng Vej megpróbált átúszni a másik partra, el az ellenségétől, ügyetlenül fröcskölve a vizet mindenfelé. Zseng Vej agyában csak egy gondolat volt mielőtt eszméletét veszítette, hogy mindenáron elkerülje azt a nyilvános megaláztatást, hogy Mei Ling saját kezűleg húzza ki a vízből, meztelenül és vizesen.

Amikor a hegyekből érkező olvadt hótól megduzzadt folyó rejtett áramlata lehúzza Zseng Vejt a sötét mélységbe, Mei Ling beleugrott a folyóba, hogy megmentse. A nézők elmondták később, hogy a viziszellem majdnem mindkettejüket elragadta, mert Zseng Vej kapálódzott és félelmében Mei Lingbe kapaszkodott, őt is lehúzva magával a habzó vízbe. Végül Mei Ling mégis kitört a mélyből, megragadva a most már eszméletlen Zseng Vejt, tüdei pedig kis híján összetapadtak a levegőhiánytól.

Amikor Zseng Vej felébredt halálszerű álmából, felvillanó fények táncoltak a szeme előtt. Anyja és rokonai meggyújtott papírpénz kötegeket legyeztek az arca előtt és nevét kiabálták. A lelkét hívták vissza a testébe, mert azt hitték, hogy ottmaradt a folyó sötét mélyében.

Amikor annyira magához tért, hogy tudott egy darab malátacukrot szopogatni, Mei Ling megcsavarta a füleit és azt mondta: "Nem mintha egy ilyen engedetlen fiú, mint te, megérdemelné, hogy megmentsek a viziszellemtől, de nekem nem tetszik az ötlet, hogy megözvegyüljek kilenc évesen."

Zseng Vej számára az eset jelentősége nem abban állt, amiről az egész falu beszélt, hogy kiragadták a viziszellem karjaiból, hanem, hogy mostanra minden reménye megghiúsult, hogy megszabaduljon attól a szégyentelen némbertől. Azóta a gonosz kis történeteket, amiket terjesztett róla és szünet nélküli panaszkodását szülei elnéző mosollyal hessentették el. Az idegen, aki besétált az életébe most szabad kezet kapott, hogy megfojtsa őt anyai ellenőrzésével és figyelmével, míg saját anyja apjának segített a szatócsboltban. Mei Ling által szabott kabátokat és nadrágokat kellett hordania, mindig egy számmal nagyobbra szabva, "hogy majd belenőjön".

Mei Ling magánórákat adott neki, mely feladatot igen lelkesen és buzgón végzett. Tökéletességre tört, akárcsak az apja. Fáradhatatlanul megkereste, amikor lógott az iskolából és visszavitte a tanítónak, sűrű bocsánatkérések közepette nagy bűnéért. Zseng Vej még akkor is utálta őt, amikor a főztjét ette, különösen, amikor Mei Ling nagy gonddal tisztára dörzsölte piszkos arcát, és megintette, mert nem úgy viselkedett, ahogy azt Mei Ling helyénvalónak találta. Még akkor sem tudott megszabadulni tőle, amikor az erőszak hirtelen kitérésével ellenségével szembefordult és nagy erővel beleöklözött és belerúgott. Mei Ling nem jött zavarba, mindig legyőzte őt úgy, hogy egyszerűen ráült, kezeit erősen lefogta és hátán fekvé mozdulatlaná tette.

"Egy olyan kis varangyot, mint te, meg kell tanítani, hogy mindig udvariasan és úriember módjára viselkedjen" - szokta mondani neki. Zseng Vej egyetlen reménye az volt,

hogy egy nap ő lesz az erősebb, magasabb és nagyobb, akkor pedig majd ő fog Mei Lingre ülni és tehetetlenné és mozdulatlaná tenni.

Amikor Zseng Vej kilenc éves volt, nagybátyja, az a nyájas, akit mindenki csak "kövér bácsinak" hívott, tíz év után visszajött a Maláj félszigetről, és mesélt a megragadható lehetőségekről és szerezhető gazdagságról abban az egzotikus országban. Hozott magával különös ízű fűszereket, kávét, bronzedényeket és indigó, türkiz és sáfrányszínű anyagok báláit egzotikus mintával, beleszótt arany és ezüstsálakkal. Mintha csak Kövér bácsi azért vitorlázott volna haza a délnyugati monszonnal, hogy Zseng Vej sorsának beteljesedését lehetővé tegye.

"Nem beszélt a jós utazásról egy messzi országba, ahol meg fog gazdagodni?" - kérdezte anyja, miközben apja és Kövér bácsi arról beszélgetett, hogy Zseng Vej elmenjen-e vele a trópusokra. Zseng Vej családjának volt mit ennie, de gazdag egyáltalán nem volt, bár sorsuk sokkal jobb volt, mint a szegény parasztoké, akiknek hitelre kellett vásárolni, amikor rossz volt a termés. Minden rokon azt mondta, hogy Zseng Vej kövesse csak nagybátyja nyomdokait és csinálja meg a szerencséjét a Nanyangban.

Az lett a vége, hogy Zseng Vejnek a nagybátyjával kellett mennie egy apró, távoli szigetre Malaya szélén, ahol annak jól menő szatócsboltja volt. "Nehogy elrettentessen Szingapúr mérete, ha odakészülsz szerencsédet keresni" - mondta nagybátyja. "Gőzhajók Európából, dzsunkák Kínából, prahuk a Maláj félszigetről és hajók Indiából, mind ott horgonyoznak a szigetnél, hogy kereskedjenek."

Zseng Vej szorosán megölelte szüleit, amikor eljött az ideje, hogy felszálljon arra a félelmetes kínai dzsunkára hatalmas vitorláival és merész, vadállat-szemeivel, amiket az orra két oldalára festettek. Félt otthagyni a családját az ismeretlen jövőért, és amikor ujjait erővel fejtették le Mei Ling kezéről, annak könnyes volt a szeme, mert ő is ismerte azt a félelmetes érzést, amikor esküvője napján elhagyta családját. Szomorú volt, hogy a kisfiú elmegy, hiszen minden figyelmét neki szentelte, és gondozta őt az utolsó öt éven keresztül, bár Zseng Vej megmaradt annak az "engedetlen kis varangynak", aki lógott az iskolából, amint hátat fordított neki. Szeretettel nézett rá és így szólt: "Mindig emlékezz a szüleidre és legyél kötelességtudó velük szemben. Dolgozz mindig keményen, ne játssz szerencsejátékot és ne keveredj rossz társaságba" - ismételte pontosan, amit Zseng Vej szülei már elmondtak neki. Gyengéden megveregette a fejét és egy darab malátacukrot tömött a szájába, de Zseng Vej vigasztalhatatlan maradt.

A dzsunka dobálódzott, dülöngélt, ingadozott, de eltökélten verekedte magát keresztül a hullámokon az észak-keleti monszun vezetése alatt megmerítve Zseng Vejt hullámról hullámra a tengeribetegségben, míg csak a hajó ki nem kötött a Szingapúr folyó torkolatánál. Kövér bácsi, akinek nyájasságát sem a kabin szűkössége, sem a viharos utazás nem tudta elrontani, ezt szokta mondogatni: "Amikor először vitorláztam a Maláj félsziget felé, szegény voltam és a dzsunka fedélzete alatt töltöttem napjaimat, ahová számtalan emberi lényt zsúfoltak be, mint csirkét a ketrecbe piacra szállításkor. Nekünk most kényelmes kabinunk van, olyan kereskedőkkel együtt, mint én, rabszolga kereskedőkkel és munkásközvetítőkkel. Miközben a sós tengeri szellő legyezi az arcodat, el sem tudod képzelni, milyen volt a dzsunka karakterében, ahol mosdatlanok és betegek bűze ledönti és megfojtja az embert.

Egy különösen kellemes és nyugodt napon Zseng Vej kimerészkedett a kabinból, hogy megbámulja a repülő halakat, a mélykék víz felett táncoló és felvillanó ezüst sávokat. Ekkor csapta őt meg az az utálatos bűz, amiről Kövér bácsi mesélt. Kinyitották a raktér nyílását, hogy levegőt és napfényt engedjenek be az embereknek, akik a Maláj félszigetre indultak munkásnak. Zseng Vej most már el tudta képzelni, milyen is, ha valaki a hajó karakterében utazik.

Zseng Vej fiatalágát azzal töltötte, hogy Kövér bácsinak dolgozott mint boltos fiú, és egész idő alatt honvágya volt. Szüleire gondolt és könnyek peregtek le az arcán. Furcsállotta, de még Mei Ling is hiányzott neki, aki pedig könyörtelenül uralkodott rajta és megnyirbálta a szabadságát. Most csak az együtt töltött boldog percekre emlékezett. Eszébe jutott, hogy mutatott neki egyszer egy kis darazsat, mert különösnek találta aránytalanul nagy hasát. Mei Ling tudott rá magyarázatot és ezt a történetet mesélte el:

“Volt egyszer egy árva lány, aki nagyon szerette két kis öccsét. Hajnaltól éjjelig mosott a folyóban, hogy etetni és öltöztetni tudja öccseit. Egyik nap sáskacapat érkezett és felfalta a falu egész termését. Ezután senkinek nem telt rá, hogy vele mosasson. Mikor hallotta, hogy az állam zsákszámra ad rizst az éhezőknek egy több mérföldnyire lévő városban, azt mondta öccseinek, hogy várják meg, amíg visszajön és ki ne merészkedjenek a házból addig, amíg vissza nem jön egy zsák rizzsel. Semmi másra nem gondolva ment mérföldeken keresztül pihenés nélkül, amíg lába felhólyagzott és vérzett. Végül csak elérte a várost, megkapta a zsák rizst és fáradhatatlanul cipelte magával hazafelé. Haza kellett vinnie a rizst az öccseinek, akik különben éhen halnának. Bár nagyon elszánt volt, de teste kimerült és nehéz úttól és az éhségtől. Amikor meghalt, lelke még mindig megpróbált hazamenni a rizzsel, hogy öccseit megetesse, akik most már majdnem éhen vesztenek. Darázssá változott és egy rizzszemmel a hasában indult haza. De öccsei már éhen haltak. A darázs fekete lett a gyásztól és az lett a sorsa, hogy örökké repkednie kell a rizzsel és keresnie az öccseit.”

Zseng Vejnek eszébe jutott, hogy annyira meghatotta a kislány áldozatkészségének a története, hogy utána napokig sírt, amikor meglátott egy fekete darazsat.

Zseng Vejnek a gyomra is korgott kedvenc étele után, amit csak Mei Ling tudott főzni. Ennek az ételnek az elkészítése hónapokig tartott, attól függően, mennyire voltak kéznél a hozzávalók. Mei Ling el szokta tenni az eldobott pomelo héjat és megszáritani a napon, amíg kőkeménnyé válik. Nagy szorgalommal gyűjtögette a szárított aprórak kis darabkáit és a gombaszárazakat, amelyek az eladott áru után maradtak a tartóedényekben. Amikor elegendő rákdarabkákat és gombaszárazat gyűjtött, összedarálta őket szárított szalonnadarabokkal. Utána a szárított pomelohéjra kente és órákig gőzölte az ételt fatűz fölött, egész idő alatt szójaszósszal öntözgetve a pomelohéjat. Az ételnek erős, átható szaga volt és finom volt rizslevesssel, emlékezett sóvárgóan Zseng Vej.

Zseng Vejnek eszébe jutott a békákból, madarakból, kutyákból, tigrisekből, nyulakból és halakból álló gyűjteménye, mind kis eldobott papírdarabokból hajtogatva. Mei Ling ügyes ujjai között a papír állatokká és tárgyakká változott, itt egy hajtás, ott egy hajtás és megelevenedtek, amikor Mei Ling szemeket is festett rájuk. Papírállat-seregletét ágya alatt tartotta egy papírdobozban és először nem akart állatkái nélkül nagybátyjával külföldre menni. Csak akkor engedett, amikor Mei Ling megígérte, hogy gondjukat viseli. Ahogy visszagondolt, szerette volna tudni, hol vannak most. Hátrahagyta gyermekkorát, amikor elhagyta hazáját, hogy szerencsét próbáljon a Nanyangban.

Különösen jól emlékezett a magas bokorra szétnyáradó ágaival, ami vadon nőtt a boltházuk melletti üres telken. A bokor mindig tele volt virággal azokon a meleg nyári éjeleken, amikor a hold a legfényesebben világított. A fehérszirmú virágok ilyenkor megtöltötték a levegőt érzéki és mámorító illatukkal. A nagy ökörnyálpillék, a “holdtáncosnők”, ahogy a népnyelv nevezte őket, messziről jöttek a bokorhoz, mert illata hívta, fehér virága meg vonzotta őket. Lebegtek a meleg szellőn, táncoltak, flörtöltek és eszeveszetten párosodtak a bokor virágai között.

Zseng Vej szerette nézni, ahogy Mei Ling kibontja hosszú, fekete hajfonatát, kifésüli a gyertyafénynél és egyet a fehér virágból a hajába köt, mielőtt aludni tér. Még amikor a fehér virágok nem is virágoztak, Mei Lingen akkor is mindig érezte az illatát. A virág kiszáritott szirmait ugyanis belefonta vastag hajfonatába. Az illat gyermekkorának napjainak emlékeit idézte fel benne, otthonát, családját és a biztonságot, amit ott érzett. Mei Ling a virágokat “a végtelen szerelem virágainak” nevezte.

“Ha egyszer szagoltad a virágot, sosem felejtéd illatát” - mondta.

Boltos fiúként napjait az bolt söprésével, az áru rendezgetésével, a vevők kiszolgálásával töltötte, valamint ő főzött mindenkinek, aki a boltban dolgozott. Hiányzott neki az otthona és a családja, és most jött rá, milyen nagyon hiányzott Mei Ling is.

Az otthona és családja miatt érzett fájdalom enyhült, ahogy Zseng Vej években gyarapodott. Kövér bácsi boltja jól ment és növekedett, ő pedig el volt foglalva nagybátyja segítségével. Úgyesen használta az abakuszt és övé lett a könyvelés felelőssége. Kövér bácsi bízott benne és magával vitte, amikor tárgyalat és üzletet kötött a nagykereskedővel.

Havonta csak egyszer érkeztek levelek családjától, mindet Mei Ling írta, pontosan közvetítve, amit szülei mondtak. Az utóiratban ő is hozzáfűzte tanácsát néhány velős szóban. Szülei Mei Ling dicséretét zengték, akit mindig "törvényes feleségedként" tituláltak.

"Épp olyan kötelességtudó, mint szorgalmas és hosszú órákat dolgozik, vezeti a szatócsboltunkat. Törvényes feleséged valóban ajándék Kuan Yintól" mondogatták. Észrevette, hogy Mei Lingben volt annyi illem, hogy hozzátette, szülei ragaszkodtak hozzá, hogy mindezt leírja, tiltakozása és vonakodása ellenére.

"Szégyentelen némbor, elbitorolja a helyemet, az egyetlen fiúét," mondta, amikor eszébe jutott, hogy árasztották el szülei szeretetükkel.

Szülei nem fogadták el a pénzt, amit hazaküldött. Van mit a tejbe aprítaniuk, mondták, és azt akarták, hogy gyűjtsön elég pénzt és maga is nyisson boltot és gazdagodjon meg, mint Kövér bácsi.

Zseng Vej élete új fordulatot vett, amikor Kövér bácsi megnősült. Az új feleség féltékeny volt Zseng Vejre, mert az "örege" fiaként bánt vele. Pont annyira volt sovány és morcos, mint amennyire férje kövér és kedélyes volt. Visított a rettenettől, amikor elsőszülöttje lány lett. Még akkor is epés hangulatban volt, amikor Kövér bácsi azt mondta, hogy a kislány órá hasonlít, mert kövér, mosolygós baba. Amikor egy év múlva újra kislányt szült, három napig nem evett. Bánatosan hajladozott előre-hátra és ismételte a nyivákoló csecsemőnek, hogy "apád gazdagsága unokaöccsének fog jutni, mert apád nevelte és fiaként szereti." Kövér bácsi megijedt csont és bőr felesége rosszkedvétől és civakodó természetétől és Zseng Vejvel hűvösen bánt előtte.

Éppen, amikor mindenki úgy vélte, hogy Csont és bőr néni belseje kiszáradt, akárcsak csuparác külseje, büszkén jelentette be, hogy megint terhes. Ezúttal fiúnak adott életet és azonnal azt követelte férjétől, hogy "több figyelmet szenteljen a sajátjának" és ne bánjon többé fiaként unokaöccsével. Csont és bőr néni olyan makacs volt törekvésében, hogy megszabaduljon a "kívülállótól", hogy szünet nélkül és fáradhatatlanul rágta Kövér bácsi fülét. Kövér bácsi szerencsétlenül és nyomorultul érezte magát és szemmel láthatóan lefogyott.

Egyik nap Kövér bácsi félrehívta Zseng Vejt és azt mondta: "Ez a nő, aki a fiam anyja, hamarosan sírba visz, hacsak nem hagyod el a boltomat. Mindig fiamnak tekintettek és rendes emberré neveltek. Adok neked pénzt és a te megtakarítottaddal együtt segítek neked szatócsboltot nyitni messzire ettől a helytől és a nagynénédétől."

Kövér bácsi jóindulattal volt Zseng Vejhez és kezességet vállalt a nagykereskedőknél, akik hitelre szállították az árut Zseng Vejnek. Ekkor tanulta meg Zseng Vej, hogy egy ember annyit ér, amennyit a szava, mert az üzletet xin yong, vagyis bizalomra kötötték és mert az ügyleteket úgy bonyolították, hogy hittek a másik szavában. "Egyszer ne álld a szavad és az egész kereskedővilág nem köt veled többé üzletet" - mondta Kövér bácsi, amikor Zseng Vej kiköltözött abból az otthonból, ahol majd egy évtizedet leélt.

Kövér bácsi épp olyan bölcs is volt, mint nyájas és megegyezett a tulajdonossal, hogy adjon ki Zseng Vejnek egy pálmatezős kunyhót havi három dollárért. Segített neki, hogy boltja alakítsa. A bolt bejárati ajtaja fölött lógó táblán a következő állt óriási piros betűkkel: Tien Tien Lai, vagyis "Gyere minden nap". Mindenki azt mondta, hogy emiatt a jó előjelű név miatt jöttek naponta az új bevándorlók, hogy szükségleteiket Zseng Vejnél szerezzék be. A bolt csak fél mérföldre volt a rakparttól, ahol a kínai dzsunkák kikötöttek. Az új bevándorlók egy vagy két napot a faluban maradtak, mielőtt úti céljuk felé indultak. Zseng Vej reggeltől éjszakáig dolgozott, árut rendelt a nagykereskedőtől, újra csomagolta, kiállította a polcokon és a tartókban, kiszolgált a vevőket. Abakusza állandóan csattogott és boltja virágzott, ahogy Kövér bácsi elképzelte.

Kövér bácsi ezt a helyet választotta Zseng Vej boltjának, mert folyó folyt a ház felé, ami azt jelenti, hogy hasonlóan a pénz is a ház felé fog folyni. Nem akasztott talán nyolcszögletű tükröt a bolt névtáblája fölé? A háztól olyan negyven lábnyira volt ugyanis egy nagy gránit sziklatömb, és ha az ember elég sokáig rábámult, akkor majdnem ki lehetett venni egy szörnyszerű, lapuló vadállat formáját, kígyófejjel és patkánytesttel. A feng shui szinseh (a földjós) azt javasolta, akasszanak oda nyolcszögletű tükröt, hogy elhárítsa a sziklából sugárzó rosszat. A bolt főbejáratával szemben volt egy óriási oltár, melyre Kövér

bácsi személyesen helyezte Ma Csor istennőt. Ezt a tengeri istennőt a bevándorlók és a tengerészek buzgón imádták, mert ő volt mindazoknak a védője, akik tengeren hajóztak és ő vezette a tengeri dzsunkákat biztonságosan a céljukhoz. A gazdagság istene foglalta el a fő helyet az oltáron. Kövér bácsi mindig azt mondta, hogy az ember sikere a sors, a szerencse, a kemény munka és az értelem összjátékától függ, ha jó sok istenáldás is jön hozzá.

Zseng Vej ekkor húszas évei elejét taposta. Figyelmét nem kerülték el a női bájak, annyira, hogy olykor el is felejtette, hogy Kínában felesége van. Ott volt például az a lány, aki zöldséget árult az út menti piacon és a portékáját hangosabban tudta kínálni, mint bármelyik kofa. Fiatal volt, életre való, elég vonzó és élvezettel flörtölt és trágár módon viccelődött minden férfival, kivéve a valóban öregeket. Míg kárörömmel élvezte hatalmát, hogy megragadta a férfiak figyelmét és csodálatát, jól szórakozott a többi nőben felkeltett féltékenységen, főleg a feleségeken. Legcsábosabb pillantásait és legkísértőbb ajakbiggyeszítéseit Zseng Vejre vetette, míg a legcsábítóbb módon ugratta. Annak hízelgett, de zavarba is hozta őt a lány figyelme. De aztán teljesen váratlanul hozzámert a henteshez, aki két standdal odébb disznóhúst árult, és aki a legnagyobb pocak birtokosa volt. Aranyát viselt ujjain, nyakán, csuklóján, a szája pedig aranyfoggal volt tele. Azt mondják, hogy a lány egyszeriben hizni kezdett. A halárus, akit "vén minden lében kanálnak" csúfoltak, a piaci kacér kövérségét annak tulajdonította, hogy étrendje zöldségről disznóhússá változott. Azt rebesgették, hogy minden étkezésnél a legjobb falatokat ette meg a disznóból. Most ugyanannak a személynek ugyanazt a kacérkodó beszédét közönségesnek és hangosnak tekintették, nem, mintha sok alkalma lett volna kedvenc sportjának gyakorlására, mert férje, a hentes, rém fenyegetően szokott a bárdjával csattogni, valahányszor ilyen hajlandósága támadt élete párjának.

Zseng Vejt még egy házasságszerző is megkörnyékezte, aki sok szépet mondott egy bizonyos gazdag kereskedő lányáról, akit "Kávékirálynak" emlegettek. A házasságszerző igen lírai hangulatba jött, amikor a kereskedő üzleti érzékéről beszélt. Ő volt a legnagyobb kávébab kereskedő az egész Maláj félszigeten, hajók és raktárak tulajdonosa és tágas nagy házában estélyeket tartott, ahová fehér emberek is eljártak. A házasságszerző csak úgy mellékesen említette meg a lányát, de vette a fáradságot, hogy részletesen elmagyarázza, milyen hasznos anyagi előnyök kísérenének egy ilyen házasságot. Amikor azonban Zseng Vej beszélt feleségéről Kínában, a házasságszerző érdeklődése lelohadt. Nem lenne ugyanis illő egy ilyen gazdag ember lányát második feleségként kiházásítani, különösen, amikor a házasságot ilyen hasznos anyagi előnyök kísérik. Később a piaci minden lében kanál elmondta neki, hogy a gazdag kereskedő lánya nemcsak, hogy úgy néz ki, mint egy bulldog, de hozzá még épp olyan harapós is.

Zseng Vej jól tudta, hogy bizonyos nők elragadónak találták. A nagykereskedő felesége, akitől rizst szokott vásárolni, nyíltan mézes-mázos volt vele. Az érett nőiesség szobra volt, mindenhol dundi, puha, fehér és elkényeztetett. Férje, egy kiaszott emberke szürkés sápadtságával úgy hatott, mint a egész személyét besózták, füstölték, pácolták és kiszáritották volna. Azt rebesgették, hogy a sok ópiumszívás tette vele. Ez a nő gyakran jött a boltjába és mindig nagy halom árut vett tőle. Nem volt minden báj híjával, mindig azzal a csábító, sunyi oldalpillantással nézett és telt, piros ajkával buján mosolygott rá. Egyszer még neki is dőlt azzal az ürüggyel, hogy mindjárt elájul. Érezte meleg leheletét a nyakán és importált, érzéki kölnije beburkolta. Más alkalommal ujjai Zseng Vej tenyerén időztek és simogatták, amikor fizetett. Zseng Vej nem fogadta el a meghívást. Hitelre vásárolt rizst a férjétől, xin yongra, vagyis bizalomra alapozva. A románcot valakinek a feleségével éppen olyan bűnösnek tekintette, mint valaki tányérjából lopni. Az ilyesfajta kihágás az ember megbízhatatlanságára enged következtetni.

Volt még néhány eladó korú lány, akiket tetszetősnek talált, és csupán saját ösztöneire hallgatva is tudta, hogy azoknak is tetszik. Ott volt egy különösen csinos, halk szavú helyben született kínai lány, aki naponta jött az üzletébe vásárolni anyjának, az öreg nyonyának, aki szanggul sziputját (kontyát) gögösen hordta a feje búbján. Az édes lány még néhány guavát is adott neki a kertjükből, amikor véletlenül megemlítette, hogy szeret ennek a gyümölcsnek a ropogós húsába harapni. Mégsem próbált közeledni a lányhoz, mert nem felejtette, hogy nős, bár egyáltalán nem érezte magát annak.

Egyik nap Zseng Vej levelet kapott apjától, ami egyszeriben megváltoztatta szemléletmódját. Ezután nem volt hajlandó lányokra nézni. Apja személyesen írt neki és elmondta, hogy komolyan beteg. Azt kérte, hogy Zseng Vej ígérje meg, hogy egyszer Mei Linget odaviszi és mindig jól bánik majd vele. Zseng Vej nem tudott hazamenni, hogy meglátogassa apját, mert boltját egyedül vezette és bevétele minden hónapban épp annyi volt, hogy a nagykereskedőket kifizesse. Amikor apja meghalt, szerette volna, ha anyja és Mei Ling hozzáköltözik. De anyja nem akart jönni, mert félt, hogy a tengeri utazás megölné. Személyesen írt Zseng Vejnek reszketős kézírásával: "Esküdj meg nekem, hogy gondoskodsz arról, hogy Mei Ling, törvényes feleséged, Szingapúrba mehessen. Olyan nekem, mintha a saját lányom lenne, és azt akarom, hogy szeretettel és tisztelettel bánj vele. Itt az ideje, hogy unokákról gondoskodjatok nekem. Ő már huszonhat éves, te pedig huszonkettő." Azt állította, hogy halálán van és addig nem tudja a szemét lecsukni, amíg fia meg nem esküszik. Zseng Vej visszaírt és megesküdt, hogy pontosan úgy fog tenni, ahogy anyja kérte és az nem sokkal utána meg is halt.

Anyja halála után Mei Ling a következőt írta neki: "Tudom, hogy fogadalmat tettél apádnak, majd anyádnak is, hogy Szingapúrba viszel engem és úgy fogsz élni velem, mint férj és feleség és mindig jól fogsz bánni velem. Mivel én vagyok a fogadalom haszonélvezője, jogomban áll visszaadni adott szavadat, hogy férjemként élsz velem. Biztosan emlékszel, hogy jó tizennyolc éve házasodtunk össze a régimódi szum poh házassági szokás szerint. Lépünk túl azon, ami elmaradott és előnytelen és mivel most sokkal felvilágosodottabb korban élünk, csak kölcsönös egyetértés alapján, vagyis, ha mindketten beleegyezőnk, fogunk férj és feleségként együtt élni. Hallottam nőkről, akik függetlenséget és sikert értek el, mert átkeltek a tengeren és ma-cse-ként, vagyis cselédként dolgoznak. Elvégezték a szor hei szertartást, ami azt jelenti, hogy hajukat kontyban hordják, és hajadon életet folytatnak. Arra gondoltam, hogy esetleg találtál egyet azokból a szép helyben született lányokból, akit esetleg feleségül szeretnél venni, ezért érezd magad szabadnak döntésedben, mert nekem más választásom is van. Azonban, ha független életet is vezetek mint ma-cse, tekintsd engem mindig nővérednek és tisztelj nővéredként, mert tulajdonképpen összeköt minket a sors, amely összehozott bennünket."

A levél olvasása után Zseng Vej fejében megfordult, nem lett-e Mei Lingből is olyan fanatikus kommunista, akikre a kínai kormány mint kutyákra vadászik és lelő. Míg fogadalmat visszavonásának gondolatán sajnálkozott, el kellett ismernie, hogy a levél mondanivalója értelmes. Elképzelte, hogy a nagyméretű lány, akit hátrahagyott, mostanra még nagyobbra nőtt, követelődzőbb és zsarnokibb lett, valamiféle óriás. Ugyanakkor hálás is volt neki, mert gondozta szüleit életük alkonyán.

Küldött neki egy kabinra szóló jegyet a dzsunkában. Nem akarta, hogy a munkásokkal együtt szoruljon a hajó rakterébe és fuldokoljon a mosdatlan emberek és hányadék bűzétől. De félt is tőle, és levele egyáltalán nem csillapította idegességét.

Érkezésére készülve lesöpörte a pókhálót a lakószobákból, melyek a pálmatezős boltkunyhó mögött voltak. Az asztalt rózsaszín terítővel takarta le és megkérte a szomszédjait, hogy varrjanak virágmintás kék függönyt az ablakokra. Nagy kívánságában, hogy tetszésére legyen Mei Lingnek, még egy drága fa duplaágyat is vett, hozzá puha gyapotmatracot, olyasmit, amit Mei Ling bizonyára nem látott még. Miután megvette a szép duplaágyat, igen kellemetlenül érezte magát, mert nem tudta, mit csináljon régi, összecukható ponyvaágyával. Végül úgy határozott, hogy a ponyvaágyat az új duplaágy alá teszi, arra az esetre, ha Mei Ling egy pillantást vet rá és úgy dönt, hogy hajadon-fogadalmat tesz, vagy ha neki inába szállna a bátorsága. Ilyen vagy olyan ok miatt mindig alhat öreg, megbízható ponyvaágyán.

Mei Ling azt mondta, hogy a haját majd egyetlen fonatba fonja és zöld szamfut visel, anyja jade fülbevalót és zöld cipőt, hogy Zseng Vej felismerje. Az csak a korábbi Mei Linget tudta elképzelni sötétebb és magasabb kiadásban, a tizenhárom évvel azelőtt agyába vésett kinézete alapján. Mikor végre megpillantotta a lányt a dzsunkáról leszálló újonnan érkezettek tömegében, tetszett neki, amit látott.

Mei Ling arcának többi része utána nőtt egykor túl széles és kiálló orrához, amely, állapította meg Zseng Vej, megállt a növekedésben, amióta utoljára látta őt. Most arcához

képest orra megfelelő méretű volt. Az egykor csont és bőr lány arca kitelt, ami pofacsontjait meglágyította, és tiszta pillantású özsuta-szemekkel nézett a világra. Ajkai is teltebbek lettek és azokat a fenyegető metszőfogakat, amikre Zseng Vej oly tisztán emlékezett, lágy, vastag ajkai most jól befedték és elrejtették. Zseng Vej észrevette szemében az aggódó tekintetet, ahogy az emberek tömegében őt kereste. Zseng Vej beleesett ugyan a látószögébe, de Mei Ling a felismerésnek semmi jelét nem adta, még akkor sem, amikor szemei pár pillanatra rajta pihentek. Zseng Vej ki akarta használni előnyös helyzetét, hogy jobban tanulmányozhassa ennek a "szégyentelen néembernek", ahogy nevezni szokta, a fizikai átváltozását.

Örömmel állapította meg, hogy bár ő maga öt láb tíz volt, Mei Ling nem nőtt magasabbra azóta, hogy Zseng Vej eljött Kínából. Megmaradt öt és fél láb magasnak. Most a piszkatúra nem fogja őt olyan könnyen a földhöz szögezni és ráülni, ha megint verekednének, gondolta magában. Zseng Vej úgy becsülte, hogy felvett néhány kati húst a melle és csípője körül. Izgatta a gondolat, hogy ringbe szállhat valakivel, aki ilyen puhává és érzékivé fejlődött. Elnyomta az arcán megjelenő széles vigyort, odament hozzá és nevéen szólította.

Ajkai szétnyíltak a meglepetéstől, amikor megállt előtte. Mei Ling felnézett, hogy megvizsgálja arcát, majd intenzív tekintete lassan végigment a testén. Zseng Vej ösztönösen kihúzta magát, vállait hátravetette, mellkasát kifeszítette. Jó ideje tudta, hogy nem kevés nő vet elismerő tekintetet karcsú, izmos testére. Jó felépítésű testét a nehéz munkának köszönhetette a szárított élelmiszeres zsákok hordásának. Zseng Vej észrevette, hogy tetszik neki, mert Mei Ling gátlástalan vigyorban tört ki és megjegyezte: "Hát, te aztán megnőttél!" Ezután pedig szemérmesen lesütötte szemeit és elpirult.

Zseng Vej örült, hogy bőrcipőjét vette fel, rövid ujjú kartoningét nyugati divat szerint és bézs színű hosszúnadrágját, amely eddig csak négyszer volt rajta az elmúlt négy Újév alkalmával. Napi munkaöltözéke fehér atlétatrikóból, keki-színű sortból és vietnámi papucsból állt. Most látta először Mei Linget elpirulni.

A narancssárga nap lassan rózsaszín-lilássá vált és már-már elérte a zöld tengert, Zseng Vej pedig nagyon szeretett volna hazasietni Mei Linggel, hogy megmutassa neki a sokfajta áruval csordultig tele boltját. Félszegen nyújtotta kezét batyujáért és Mei Ling követte őt a hazafelé vezető úton. Ahogy a főútról rátértek a mellékútra, a lebukó nap gyengülő fénye bevonta a fákat, pálmakunyhókat és bokrokat. A madarak elnyugodtak a fákon: halk, szerető csiripeléssel társukat vagy fiókáikat szölongatták. Ahogy csendben mentek, az árnyak egyre hosszabbak lettek, majd egybeolvadva sötétséggé váltak. A faluban a családok vacsorához gyűltek a petróleumlámpák köré pálmatevés kunyhóikban.

Zseng Vej észrevette, hogy Mei Ling néha lopva rá-rápillantott, bár nem kezdeményezett társalgást. Emlékezett, milyen nehezen tudott vele lépést tartani, amikor gyerek volt. Akkor, amikor gömbölyű volt és alacsony. Mulatott rajta, hogy Mei Ling elvesztette hosszúlábú, magabiztos lépéseit és most ingó járással lépkedett, mert csípője körül kikerekedett. El-elkapta karját vagy kezét, amikor az út csúszós vagy köves volt és kihasználta az alkalmat, hogy közlőrl megnézze, amikor Mei Ling elvesztette egyensúlyát és véletlenül a karjára támaszkodott. A lány nyugodtan nevetgélt magában, amikor szemük egy pillanatra találkozott, mielőtt elkerülhetetlenül lesütötte a magáét. A "szégyentelen néember" tulajdonképpen szégyenlős volt előtte, gondolta magában.

Amikor átmentek az összetákolt, rozoga fahídon, amit a házuk felé kanyargó folyón építettek, Mei Ling már habozás nélkül tette kezét a másikéba, valahányszor az kinyújtotta, hogy vezesse. Zseng Vej ettől oltalmazójának érezte magát. Koromsötétben érkeztek meg, csak itt-ott világított egy utcai lámpa és a szomszéd házakból pislogott valami fény. Kézen fogva vezette Mei Linget, hogy megmutassa neki a rózsaszínű asztalterítőt, az új, virágmintás kék függönyt, a zöld takaróval lefedett ágyat a puha matraccal és a szekrényt. Sugárzott a büszkeségtől, ahogy Mei Ling csetlett-botlott egyik szobából a másikba és mindent nagy élvezettel és örömmel vizsgálgatott. Szerette volna tudni, észreveszi-e régi, összehajtható ponyvaágyát, amit a duplaágy alá tett. Miután minden szobát átkutatott, Zseng Vej a szekrény elé állította és megajándékozta a ruhaanyagokkal, amiket neki készített ide. Mei Ling minden anyagot magához tett és megnézte magát a tükörben. Zseng Vej mögötte

állt, és ahogy a tükörképét nézegette a gyertyafényben, meglepődött, mennyire nőies és vonzó, ahogy erre vagy arra fordult, hogy megcsodálja az anyagot, amit választott neki.

Zseng Vej akkor a boltba vezette Mei Linget, hogy megmutassa a világ minden tájáról származó áruk bő választékát. Mei Ling lelkendezett az áru bőségén és sokféleségén, melyek közül sokat soha nem is látott azelőtt, mind egy szobába zsúfolva. Felvett egy marék rizst és csodálkozva nézett rá, ahogy a finom szemeket lassan átcsurgatta ujjai között. Zseng Vej büszkén jelentette be, hogy első osztályú rizs Thaiföldről. Ujjaival megérintette a kolbászkötegeteket, próbálva minőségükről szaguk, állaguk, színük és zsírtartalmuk után képet alkotni. Zseng Vejnek eszébe jutott, hogy ők csak az Újév vagy más ünnep alkalmával szoktak kolbászt enni, bár nem voltak olyan szegények, mint a parasztok. Mei Ling megnézegette a szárított élelmiszerek sorait, mind nagy üvegekben kitéve és szemei felvillantak a szárított gomba, szárított rák, szárított tigrisliliom és szárított szójababőr láttán. Az egzotikus fűszerek, amiket azelőtt sosem látott, megszedítették az orrát.

Szemmel láthatóan elámult, ahogy szemei végigsöpörtek a cukron, cukorkákon, sózott halon, tartósított tojáson, szárított tintahalon, teán, kávé, liszten, háztartási cikkeken, porcelánon, edényeken, trópusi gyümölcsökön, kekszeken, füstölőpálcikákon, vallási kellékeken és még a faszéneken is.

Egész életünkben soha, semmiben nem lesz hiányunk, gondolta csodálattal. Bár Zseng Vej apjának a boltját évekig vezette, ott soha nem volt ennyi áru eladásra. A szegény parasztok hitelre szoktak vásárolni és néha természetben fizettek.

Mei Linget kizökkentette a gondolataiból, hogy Zseng Vej meghúzta a csigán lógó piros pénzes vödört. Valahányszor meghúzta a kötelet, a vödörhöz erősített csengő hangosan csilingelt. Rámosolyogtak egymásra, mert mindkettő tudatában volt a csilingelő csengő jelentőségének. Zseng Vej apjának is hasonló piros pénzes vödör volt csengővel, ahol a vevőtől kapott pénzt tartotta. Amikor lehúzta a vödört vagy elengedte, a csengő hangosan csilingelt. Minél hangosabban és minél gyakrabban, annál jobb volt a bevétel azon a napon. Bár nem volt szabad játszani vele, Zseng Vej nem tudott ellenállni a kísértésnek, hogy meghúzza a csigát és hallja a csengőt csilingelni. Mei Lingnek gyakran kellett bekenni Zseng Vej sebes fenekét, miután elnászpángolták a vödör húzogatójára. Most megmutatta Mei Lingnek a napi bevételt, ami még mindig a vödörben volt és megmámorosodott, amikor Mei Ling gratulált üzleti érzékéhez.

Hogy még jobban elbűvölje Mei Linget, választott egy Angliából importált csillogó, piros epercukrot, gondosan kibontotta és Mei Ling szájába tette. Eszébe jutott, hogy szokta Mei Ling azokat a ragadós malátacukor darabokat az ő szájába tenni, hogy nyugton maradjon. Figyelte Mei Ling elégedett mosolyát, ahogy az édesség elolvadt a szájában. Akkor ragaszkodott hozzá, hogy kóstoljon minden egyes élelmiszeres üvegből. Ízlelőbimbóit megrohmozta a különféle ízek bősége, ahogy Zseng Vej a finomságokkal tölte zabolátlan és gyerekes lelkesedéssel. Mókás hangulatában felugrott egy banános ládára és elénekelt egy maláj éneket, hozzá dzsogetet táncolt Mei Ling nagy tetszésére.

Amilyen hirtelen jött, olyan hirtelen hagyta őket el a gyermeki vidámság és mindkettőn komoly hangulat lett úrrá. Mei Ling kicsomagolta a batyuját és megajándékozta Zseng Vejt szülei halotti tábláival. A piros oltárra helyezték őket, meggyújtottak néhány füstölőpálcikát és mindketten az oltár elé térdelve szülei áldását kérték.

“Igyunk” - mondta Zseng Vej és a legjobb minőségű rizsborból töltött két kis porceláncsészébe. A lobogó gyertyák meleg, narancssárga fénye és a kint időtlenül lebegő hold puha, sápadt fénye kölcsönösen hatott egymásra. Egymás figyelmében elmerülve egyik csészével a másik után itták az illatos és mámorító bort és kimért, nyugodt hangon beszélgettek. Beszéltek saját életükről, amit az utolsó tizenhárom év alatt éltek át. Egy szó sem esett a gyerekkorról, amit együtt töltöttek.

“Nézzük a szerelmi fényeket a hálószobában” mondta Zseng Vej. Mei Ling nem értette egészen, mire céloz, de ahhoz túlságosan mámoros volt a rizsbortól, hogy kérdéseket tegyen fel ennek az idegennek, aki egyben a férje is volt. Követte Zseng Vejt a hálószobába. Elkápráztatta, amit a hálószobának a hullámozó folyóra néző ablakából látott. A kinti sötétséget apró fényfoltok felvillanása világította be, kimért ritmusra összehangolva. Zseng Vej így szólt: “Trópusi világítóbogarak egyidejűre hangolják a fényfelvillanásaikat,

hogy nagyobb legyen a hatás, és így a nőstényeket mérföldekről idecsalják.” Mei Ling továbbra is el volt bűvölve a szép villogó fényektől, ahogy a hullámzó folyóban visszatükröződtek.

“Kibontod a hajad nekem?” - kérdezte Zseng Vej. A villogó fényfoltok szépsége még mindig fogva tartotta, ahogy kibontotta a fonatát összetartó piros selyemszalagot és hosszú tincseit szétrázta. Zseng Vej nagyon gyengéden végighúzta ujjait a hajában és a fülébe súgta: “Kíváncsi vagyok, hogy azok a holdpillék még mindig táncolnak-e a fánk virágai között otthon Kínában?”

Kivett néhány szárított virágszirmot Mei Ling hajából és fölé hajolva érezte, hogy nyugodt elégedettség tölti el egész lényét, ahogy magába szívja “a végtelen szerelem virágának” soha nem felejtett csábító és rejtélyes illatát.

Catherine Lim:

A riport

Egy darabig senki nem zavarta a szeretők nyugalmát, ahogy ott feküdtek egymás mellett. A szálloda személyzete, az igazgatótól kezdve, aki feltörette a szoba ajtaját, a szobaasszonyokon át a boyokig, mind ott tolongott, hogy legalább egy pillantást vethessen az egymás karjában pihenő két mozdulatlan alakra, akik mintha mélyen aludnának. A világon semmi - hacsak nem a félig üres gyógyszeres fiola -, nem utalt még a legfinomabban sem a szállodai liaisonok mocskára: a fiatal pár teljesen fel volt öltözve, mindketten ragyogó fehérben, a férfi (vagy fiú, mert nagyon fiatalnak látszott) fehér cápabőr öltönyben fekete bársony csokornyakkendővel, a lány pedig puha fehér anyagból készült hosszú ruhában. Fehér virágkoszorú volt a haján, ujján egyszerű gyűrű kis kék zafírral. Testük gyengéden egymás felé hajlott, fejük összeért, mint esküvői páré vagy szülő és gyereké.

A szobában a rendetlenségnek semmi jele; néhány ruhadarab pedánsan összehajtva egy széken, a kis kerek asztalon álló íróasztallámpát, termoszt és vizeskancsót nem is érintették, illetve csak finoman kicsit az egyik oldalra tolták, hogy helyet adjanak a kék borítékokban leragasztott, szüleiknek címzett leveleknek.

A New Nation fiatal riporternője szeretete volna tudni, mi áll a levelekben, de a rendőrség hamarosan megérkezett és elvitte őket. A riportert sokáig ácsorgott ott a két elcsendesedett alakot nézve - és megdöbbsent a jelenet szépségétől. A fehérbe öltözött, egymást ölelő pár mintha az ifjúság szépségének és sebezhetőségének essenciája lett volna. Még a halálban is, gondolta a riportert, és közelebb lépett, hogy jól szemügyre vegye a párt: az Örök Szerelmek érája lengte körül őket. A férfi sűrű, fényes fürtjei a szemöldök és arc körül, telt ajkai, karcsúsága és a lány kis termete és kecsessége hősköltelembe való szenvedésről árulkodtak. Miféle gyötrelmeket kellett ezeknek a szerelmeseknek elszenvedniük álmuk keresésében és vajon miért adták fel most?

Kifejezésük kimondhatatlan nyugalma, ahogy holtan feküdtek, arról árulkodott, hogy az álmok végre beteljesedtek - de az emberi szívek keménységétől igen távoli régiókban.

A riportert a rettegő bámulathoz hasonló érzés kerítette hatalmába a halott pár mellett. Alázatosan álldogált és csak bámulta a mozdulatlan alakokat. Nagyon szeretett volna többet tudni róluk, ismerni az életüket. Szeretete volna megírni történetüket, hadd olvassa a világ, és a világot is borzassa el és alázza meg szerelmük és fiatalságuk hatalma.

A fiú szülei hamarosan jelentkeztek, a lány szülei azonban nem voltak hajlandók eljönni és a riportert, ahogy ránézett a kemény vonásokra a fiú apjának arcán, érezte, hogy fel lehet deríteni a tragédiának egy másik dimenzióját is, - a szörnyű szülői kérlelhetetlenséget, mely a fiút a halál-találka kétségbeesésébe sodorta a szeretett lánnyal együtt.

A másnapi Straits Timesban megjelenő bejelentés a halálesetről szűkszavúsága miatt a riportert megvetésével találkozott. Csupán annyit közöltek, hogy a Hotel Chancellor egyik szobalánya megtalálta a 22 éves Winston D'Cruz és a 21 éves Maggie Teo Siok Yin holttestét az ágyon fekve, teljesen felöltözve, egy félig üres gyógyszeres fiolával a mellettük lévő asztalkán és a rendőrség nyomoz az ügyben. A riportert elégedetlen volt a híradással, mert úgy vélte, hogy az oly sok tragikus szépséget rejtő eset sokkal többet érdemel egy rutinos beszámolás tömörségénél. Meggyőződése volt, hogy érdemes sokkal többet tudni erről a párról és elhatározta, hogy a világ tudni is fog.

Így aztán az elkövetkező napokban Mei-kin Ong, a New Nation legújabb, 21 éves munkatársa azzal foglalatalkodott, hogy minél többet megtudjon erről a gyengéd, bájos párról. Megtudta, hogy a szerelmespár utolsó kívánsága az volt, ahogy szüleiknek szóló levelükben elmondták, hogy együtt temessék el őket. Szent kívánság! Mei-kin Ong lelki szemével látta, ahogy a szerelmespár egymást átölelve nyugszik a csendes földben, hogy soha többé el ne váljon.

Amikor Mei-kin meglátogatta sírjukat, hatalmas csokor piros rózsát talált ott és miután megkereste rajta a kis kártyát, elcsodálkozott, hogy szerelmi vallomást tartalmazott a lány részére a fiú aláírásával. Mei-kin lélekszakadva rohant a virágüzletbe, hogy a rejtélyt megfejtse. Semmiféle rejtély nem volt, csak a lángoló szerelem folytatódó története. Halála előtti napon a fiú elment a virágüzletbe, kiválasztotta a rózsát, megírta a szerelmi vallomást és rendelkezett, hogy a csokrot vigyék a sírhoz szülei majdani utasításai szerinti időben és helyre, akiket erre aztán a szállodai szobában írt levelében megkért.

Ilyen irdatlan szeretet bizonyítékától meghatva, Mei-kin nekiült, hogy megírja a történetet, amikor a szerelmesekről hamarosan újabb drágakő értékű hírt talált. A Straits Times házassági rovatában felfedezte az ifjú pár fényképét: mosolyogtak, fejük összetért, szemük kissé szomorkás volt, a kép alatt pedig a következő szavak: "Mi, Winston Oliver D'Cruz és Maggie Teo Siok Yin boldogan jelentjük be eljegyzésünket, és sajnálattal értesítjük barátainkat, hogy rajtunk kívülálló körülmények miatt körülmények nem lesz esküvői szertartás."

Mei-kin mélyet lélegzett. Csodálatos szerelem! Tudták, hogy sohasem házasodhatnak össze szüleik ellenkezése miatt, eljegyzésüket haláluk után tették közzé és most a kép és a szavak csak halványan sejtetik a halandók felfogóképességét meghaladó áldott boldogságot. Az sem lehet meghatóbb látvány, ahogy Romeo és Júlia a szerelem utolsó kitörésében egymásra esik. Winston D'Cruz és Maggie Teo rossz csillag alatt született szerelmesek; a sors olyan szülőket rendelt nekik, akik vad ellenségeskedése a halál menedékebe űzte őket.

Így aztán, ahogy Mei-kin az írógépe előtt ült, a történet lassan formát öltött és a riporter kereste a szavakat, hogy a szerelem rettenetes hatalmát kifejezze. Felkapta jegyzetfüzetét és ellátogatott a fiú szüleihez, eltökélve, hogy hűségesen megfesti a szerelmet ellenző sötét erőket.

Háromszobás, gyéren berendezett állami lakás volt, és amikor a család - az apa öreg atlétatrikóban és szarongban, az anya valami kifakult ruhában és egy fiatal lány - meglátta a riportert, úgy tett, mintha legszívesebben a másik szobába menekülne és színlelné, hogy senki nincs otthon. De a riporter csak makacskodott, bár finoman, és a végén csak megengedték, hogy meginterjúvolja a családot vagy inkább csak az apát, mert az anya és a fiatal lány némán ült mellettük. Az apa arcára kiült a meg nem értett bánat keménysége és keserősége.

"Mesélne nekem valamit a fiáról, hogy milyen volt?" - kérdezte a riporter gyengéd unszolóással és meghökkent az apa kitörésétől. "Egy seggfej volt, egy gazember! A legnagyobb mihaszna a földön! Még ha meghalt is és örökre elment, akkor is csak ezt mondom! Azt kívánom, bár sosem lett volna ilyen fiam!"

A részletek borzalmas gyorsasággal ömlöttek belőle - a fiú többször megszökött otthonról, sok gondot okozott tanítóinak és kicsapták az iskolából, de az apa úgy könyörgött az igazgatónak, hogy visszavették, rossz társaságba keveredett, összeütközött a rendőrséggel, mert lopott, hogy a kábítószer iránti éhségét kielégítse.

"Ellopta a gyűrűmet és zaciba vitte" - szólt közbe az anya, egy ösztövé, megfélemlített asszony. "Kiváltottam, de megint ellopta és megint zálogba tette."

A riportert az ájulás környékezte. Székéhez tapadt és alig hallhatóan kérdezte: "A lány, Maggie, ki volt? Hogyan ismerkedtek meg?"

"Ó, az!" - köpött egyet az apa. "A családja kitagadta őt a kábítószer miatt. Betették a Rehabilitációs Központba, de amint onnét kiszabadult, újra benne volt, így aztán kitagadták. Kávéházak és szállodák körül lézengett, hogy európai és japán turistákat csípijen fel. Elszedte Winston pénzét, minden fillérjét, ami volt."

"Pénzt lopott a táskából neki" - nyöszörgött az anya. "A lány mindenfélét akart, az meg ellopta a pénzemnek."

A riporternek eszébe jutott a zafirgyűrű, a drága csokor piros rózsza, a drága hirdetés a Straits Timesban. Továbbra is az ájulás környékezte és forgott vele a szoba.

"Nem... nem engedték, hogy összeházasodjanak?" - kérdezte elgyengült hangom.

“Házasság!” - robbant az apa. “Hogyhogy!? Már nős volt! Nézzen erre a szerencsétlen lányra” - mutatott a sarokban kuporgó fiatal lányra, “bajba hozta, hát elvetettük vele, és a gyerek öt hónap múlva jön!” A lány, aki nem lehetett több tizennyolc évesnél, Mei-kinre nézett, kifejezéstelen szemében fáradt lemondás, haja rendetlen és bő ruhája alatt Mei-kin kivette a kis domborulatot.

“Végtelenül felelőtlen volt!” - üvöltötte az apa dühvel. “Újra és újra kihúztuk a bajból, az anyja és én és újra és újra nagyobb bajt kavart. Egyszer meg is vert engem, tudja, idevágott ököllel, a mellemre!”

Mei-kin mozdulatlanul ült, sápadtan és összezavarodva. A hófehér pár képe ezer darabra hullott és a szétesés erejétől úgy megszédült, hogy a szék karfájába kellett kapaszkodnia. A riporter szíve fáj, de már nem a csendes földben egymást ölelő párért.

Catherine Lim:

Az apa

Apjuk hazatérését a gyerekek mindig félelemmel vegyes sóvárgással várták. A félelmet a szájukra vágó részeg ököl emléke keltette, amitől folyt a vér és az ajkak napokra megdagadtak. A sóvárgás az ennivalónak szólt, amit apjuk néha hozott - a tojással és zöldséggel sütött nagy, gőzölgő, forró tésztaadagoknak. Az apa tulajdonképpen csak magának vitt haza ennivalót, de általában annyit, hogy nem tudott végezni vele és a gyerekek, akik egész idő alatt várakozóan lebzseltek az asztal közelében, tülekedtek a maradékért. Ha anyjuk nem lép közbe, hogy mindnek egyformán jusson az ínycsészből - még ha csak egy falat is - az idősebb és erősebb gyerekek mindent elvettek volna és a kicsiknek egy morzsát sem hagytak volna.

Hat gyerek volt. Az idősebbek, egy tizenkét éves fiú és egy tizenegy éves lány merészek és erősek voltak soványságuk ellenére és mindig sikerült nekik maguk között elosztani mindent, amikor anyjuk nem volt ott, hogy a kisebbek érdekeire vigyázzon. Volt két fiú, kilenc évesek, ikrek, egy nyolcéves kislány és egy kétéves apróság, aki, akárcsak a többi, szintén követelte jogos részét a zsákmányból.

A gyerekek emlékeztek arra az egy vagy két alkalomra, amikor apjuk nagylelkűséggel lepte meg őket - két egész adag sült tésztát hozott nekik, ők pedig jókedvűen osztottak rajta és nem tudták elég gyorsan falni. Még anyjuk is mosolygott, ahogy ott ült velük és evett egy kicsit.

De a boldog esemény nem ismétlődött meg és mostanság az apa soha nem hozott ennivalót; sőt, a gyerekek szerencsésnek tarthatták magukat, ha nem részegen jött haza és nem verte össze őket és az anyjukat. De azért még reménykedtek, és ha véletlenül még ébren voltak késő éjszaka, erőltették a szemüket, hogy látnak-e spárgával lazán átkötött barna papírcsomagot hintázni apjuk ujjain. Amikor azonban ordítva és rugdosódva jött meg, nyilvánvalóan nem volt ennivaló, és a gyerekek szorosabban simultak egymáshoz, rettegve, nehogy a legkisebb zaj is úgy felingerelje, hogy óriási kezével arcukba vágjon. Anyjuk arca gyakran volt összetörve; a gyerekek sokszor hallották sírdogálni ilyen éjszakákon, és másnap reggel arca és szemei úgy feldagadtak, hogy szégyellt mosni menni a környező nagy házakba. Más éjszakákon a gyerekek nem sírdogálást hallottak, hanem anyjuk furcsán könnyörgő, ideges nevetését apjuk hangos hahotájával és röffenéseivel és csodálkoztak, vajon mit művelhet.

Azokon az éjszakákon, amikor apjuk a szokásosnál későbbben és részegebben tért haza, a gyerekeknek volt annyi eszük, hogy Mui Mui eltávolítsák a keze ügyéből. Mert a nyolcéves Mui Mui, aki folyton beteg volt és nyivákolt, mint egy kismacska, ingerelte apjukat. Orra állandóan csöpögött, szája furcsán elhúzódott, lábai mindig tele hegekkel, amiket szeretett elkaparni, nyers, hússzínű foltokat okozva anyja intése ellenére. De a legkellemetlenebb a nyivákolása volt. Órákig tudott vinnyogni, elnyújtott, magas hangon kiáltozott egy széken kuporogva a ház sarkában vagy, ahogy összegömbölyödve feküdt a szalmazsákon a többi gyerekekkel és nem tudott elaludni. A legidősebb fiú és lány türelmetlen volt vele és hangosan szoktak panaszkodni rá az anyjuknál, aki akkor fáradt hangon megszidta; de azokon az éjszakákon, amikor az apa otthon volt, és az asztalnál ült sörösüvegeivel körülvéve, nagyon vigyáztak, nehogy Mui Mui vinnyogni kezdjen. Tudták, hogy a nyöszörgés annyira bántaná apjuk idegeit, hogy teljes erejéből felordítana, és ha ez nem használna, felkelne, a gyerekhez lépne és hatalmasat ütne rá. Azután a többi gyerekhez fordulna és azokat is megverné, mert mindegyiket kollektívan tartaná felelősnek nyomorult állapotáért.

Azon az éjszakán, amikor az apa a legsötétebb hangulatában jött haza, mert kidobták az állásából a fűrésztelepen, Mui Mui éppen egy hosszan elnyújtott vinnyogás közepén volt, amit a két idősebb képtelen volt elállítani, hiába fenyegették és verték meg. A következő pillanatban apjuk ökle váratlanul lesújtott a kis eltorzult arcra, ami a gyereket a szoba másik végébe penderítette, ahol mozdulatlanul elterült. A többi gyerek bajt szimatolva azonnal kirohant a házból, az anyának pedig sikerült a kicsit hideg vízzel feléleszteni.

De két nappal később Mui Mui halott volt és csak anyja könnyezett, amikor a testet előkészítették a temetésre a falutól egy kilométerre a dombok között fekvő temetőben. Néhány falubéli, aki emlékezett a beteges gyerekekre, eljött részvétét kifejezni; az apa iránt, aki egész nap búslakodva gunnyasztott, duplán részvételt voltak, mert tudták, hogy elveszítette állását. Az egyik asszony pénzt gyűjtött és az apa kezébe nyomta részvétük jeléül, mire a férfi, tele önsajnálatl, rángatódva zokogni kezdett. Szomorú helyzetének híre hamarosan eljutott munkaadójához, aki határozott, de jóindulatú ember volt és úgy döntött, visszaveszi a férfit felesége és számos gyereke miatt. Olyan jószívú volt, hogy maga jött el részvétet nyilvánítani egy kis pénzajándékkal (gondja volt rá, hogy a férfi feleségének adja inkább és ne a férfinak). Meglátva volt munkaadóját és hallva kedves részvevő szavait kislánya halála miatt, az apa könnyekben tört ki és újra vigasztalni kellett.

Mostanra önsajnálata határtalanná vált; látta magát mint kegyetlenül kifosztott apát, aki saját vérének korai halálát gyászolja. Az önsajnálatl együtt a halott gyerek iránti tiszta szeretet is feltört benne, úgyhogy újból és újból gyászosan felkiáltott: "Szegény Mui Muiom. Szegény gyermekem!" Látta sírjában a domboldalon: sovány volt, fehér és olyan piciny, hogy a hullámokban rátörő sajnálattól és bánattól csak úgy rázkódtak óriási barna vállai és karjai, még nézni is félelmetes volt. A szomszédok igyekeztek vigasztalni és volt, aki könnyes szemmel távozott, egymás között pedig azt mondogatták: "Lehet, hogy részeges és olykor felelőtlen, de a gyerekét igazán szerette."

A gyászoló apa hamarosan felszárította könnyeit. Felkelt. Támadt egy ötlete. Mostantól kezdve nagyon jó apa lesz. Kivette zsebéből a pénzt, amit főnöke nyomott a felesége kezébe (és amit az rögtön utána félelmen átadott mint neki járó adományt). Megszámolta. Ebből egy vasat sem fog itálra költeni. Nem. Soha többé. Felállt és határozott léptekkel kiment a házból. A gyerekek figyelték. Vajon hová mehet? Találgatták. Szemükkel követték. A város felé vette útját. Elszomorodtak, mert biztosak voltak benne, hogy megint sörösüvegekkel fog hazajönni.

Egy óra múlva az apa megjött. Nagy papírzacskót cipelt, telis-tele kisebb papírzacskókkal. Az asztalra tette. A gyerekek nem hittek a szemüknek, tényleg egy doboz csokoládé lenne? - tovább erőltették a szemüket - szőlő volt benne, valami egy dobozban, ami kekszre hasonlított; vitatkozni kezdtek, mi lehet; a legidősebb fiú szerint egész biztosan keksz, mert sok ilyen dobozt látott Ho Csek üzletében a városban, de a legidősebb lány makacsul kiállt amellett, hogy cukorka, méghozzá az a fajta, amiből egyszer Lau Szo adott nekik a nagy házban, ahova anya mosni járt. Az ikrek bármelyiknek örültek volna és csak tátogattak és előre vigyorogtak. Így vitatkoztak, tűnődtek, de a kincsekhez nyúlni nem mertek, amíg apjuk nem adott rá jelt. Türelmetlenül várták, hogy jöjjön ki a szobából.

Hamarosan ki is jött átöltözve és az asztalhoz ment. A jelet azonban, hogy végre megragadhasák a nagyon kívánt kincseket, sosem kapták meg. Apjuk felkapta a nagy papírzacskót és megint kiment a házból. A két idősebbik, megvárva, hogy hallótávolságon kívül legyen, gyorsan sugdolódzni kezdett. "Gyerünk utána és lessük ki, hova megy," képtelenek voltak szemük előtt veszíteni a kincset, ami oly kevés híján már az övék volt. Az ikrek sem hagyták magukat és négyen követték apjuk nyomát biztos távolságból. Normális körülmények között az észrevette volna őket és rájuk kiabált volna, hogy takarodjanak haza, de most valami szándéka volt és nem vette észre jelenlétüket.

A temetőhöz ment a domboldalon. A sír, amely előtt megállt, frissen volt ásva; letérdelt és kivette a holmit a papírzacskóból, gyengéden a sírra terítette és könnyes hangon mondogatta: "Drága szeretett kislányom, apád nem tud sokat adni, csak ennyit. Reméli, elfogadod." Még egy darabig beszélt hozzá, a gyerekek pedig a közelből figyelték bokrok mögé rejtőzve. A beborult, sötét égen fenyegető fekete felhők bármelyik pillanatban kiszakadhattak, de az apa csak tovább imádkozott és sírt. Még az esőben is a térdén maradt. Végre valahára elment, átázott inge testére tapadt. A gyerekek már nagyon türelmetlenek voltak, és most odarajzottak a kincsre. Nagy része tönkrement ugyan az esőben, de amit lehetett megmentettek és olyan ünnepet csaptak, mintha tudták volna, hogy ilyenben soha többé nem lesz részük.

Catherine Lim:

A taxis története

Nagyszerű, nagys'asszony. Persze, persze, elviszem magát oda jó korán a megbeszélésére, nagys'asszony. Ez az út jobb, kisebb a forgalom, kevesebb autó torlódik. Fél óra alatt oda fogunk érni, nagys'asszony, hát ne izguljon.

Mit is mondott, nagys'asszony? Igen, igen, ha, ha, már húsz éve taxis vagyok, nagys'asszony. Régen Szingapúr nem ilyen - ilyen zsúfolt és forgalmas. Régen békésebb, nincs annyi taxis vagy ennyi autó és busz.

Igen, nagys'asszony, meg lehet élni belőle. Úgy ahogy. Mit lehet csinálni. Keményen kell dolgozni, ha el akarunk érni valamit Szingapúrban. Az olyanoknak, mint mi, se iskola, se pénz üzlethez, meg kell izzadnunk a pénzért - a feleségünkért és gyerekeinkért.

Igen, nagys'asszony, elég nagy család - nyolc gyerek, hat fiú, két lány. Nagy család! Ha ha! Nem jó, nagys'asszony. Akkoriban hol volt családtervezés Szingapúrban? Az embereknek sok sok gyereke született, minden évben egy gyerek. Egyáltalán nem jó. Manapság sokkal jobb. Két gyerek, három gyerek, elég, megállnak. Az állam mondja, megállni.

Jó nekem, hogy minden gyerek nagy már. Négy fiam dolgozik - egy üzletember, kettő irodában, egy tanító általános iskolában, egy katona, egy meg iskolába jár, felső tagozatba. A legidősebb lányom már elmúlt húsz, otthon marad, anyjának segít. Nem, nem ment még férjhez - nagyon félénk és az egészsége nem olyan jó, de jó, engedelmes lány. A másik lányom - ó, nagys'asszony! nagyon nehéz apának lenni, amikor a lány nem jó és a szülei ellen van. Nagyon szomorú, akár Isten csapása. Manapság, a fiatalok nem olyanok, mint mi voltunk fiatalkorunkban. Mi engedelmeskedtünk. Szüleink mondták, ezt ne csináld, mi sosem csináltuk. Különben jött a nádpálca. Az apám el szokott verni, már elég nagy voltam, akár nőülhettem volna, mégis kikaptam. Apám nagyon szigorú volt és jó, ha a szülők szigorúak. Ha nem, a fiatal fiúk és lányok nagyon haszontalanná válnak. Nem akarnak tanulni, de megszöknek, éjszakai bárókba járnak, kábítószerznek és lefekszenek. Egyetért velem, nagys'asszony? Manapság a fiatalok sok bajt okoznak a szüleiknek. Nagys'asszony, látja azokat a fiatalokat odaát, a kávéház előtt? Látja, mire célzok, nagys'asszony? Még iskolások, de már úgy tesznek, mint a nagymenők, szórják a pénzt, cigarettáznak, a legújabb divatot hordják és lefekszenek. Ah, nagys'asszony, tudom, tudom. Mint taxis, ismerem őket és a szokásaikat. Nagys'asszony tanárnő, azt mondta? Tudja talán, hogy iskolás lányok, tizenöt, tizenhat évesek, reggel elmennek az iskolába az egyenruhájukban, iskola után pedig nem mennek haza, az iskolatáskájukban ruhát visznek, bemennek a nyilvános vécébe vagy a szállodába, átöltöznek és kikészítik az arcukat. A szülei nem tudják. Azt mondják az anyjuknak, iskolai értekezlet van, sport van és verseny, ez vagy az, de valójában kijönnek és hülyeségeket csinálnak. Ah, nagys'asszony, látom, meg van lepve, de én ismerem, ismerem minden fogásukat. A taximmal viszem őket. Általában tekepályán vagy kávéházban vagy szállodában várnak, fel alá járnak és barátot keresnek, az európai vagy amerikai turistát és így jutnak szórakozáshoz is és zsebpénzhez is. Nagys'asszony, elhiszi-e nekem, ha megmondom, mennyi pénzt kapnak? Megmondom! Tegnap éjszaka, nagys'asszony, ez a fiatal lány, nagyon csinos és kikészítve és szexis ruhában, azt mondja nekem, vigyem az Orchid Mansionshoz - ez híres hely, nagys'asszony, negyedik emeleti lakás - és kinyitja a pénztárcáját, hogy fizessen nekem, és mondom! csupa amerikai pénz - mind tízdolláros, és kivesz egyet és azt mondja, tartsa meg a visszajárót, mintha már nem is lenne ideje. Nagys'asszony, én mondom magának, minden hónapban többet kapok ezektől a fiatal lányoktól és amerikai és európai szeretőiktől a taximban, többet, mint másoktól, akik alkudoznak, és azt mondják, ne használjunk órát és még a visszajáró tíz fillérre is várnak. Fúj! Némelyik tényleg megőrjít. De ezek a fiatal lányok és a barátaik nem alkudoznak, csak fizetnek, mint a köles és annyit szerelmeskednek a taxiban, nem is tudják, ha az ember csak körbe-körbe jár, és óra szerint fizetnek! Mondom, nagys'asszony, van, amelyik mit sem bánja, mennyit költ taxira. Ez így megy: éjjel egy óra után a taxi díj a duplája, én pedig szívesebben dolgozok ilyenkor, mert természetesen, sokkal több a pénz. Az Elroy Hotel vagy a Tung Court vagy az Orchid Mansions előtt várok

és biztos, nagys'asszony, hogy lesz elég üzletem. Múlt vasárnap, nagys'asszony, nem viccelek, egyetlen egy napon majdnem százötven dollárt kerestem! Volt, amit szolgáltatásokért. Némelyik turista nem tudja, hová, hát én megmondom nekik és odaviszem őket, és abból jön a külön pénz. Ó, nagys'asszony, ha mindent elmesélnék, sosem lenne vége. De annyit mondhatok magának, nagys'asszony, ha van egy lánya, és az azt mondja, anyu, ma értekezletünk van az iskolában és nem jövök haza, ne mondja, hogy jól van, hanem kérdezze ki, hogy hol és miért és kik és mindennek nézzon utána. Manapság nem lehet megbízni a fiatalokban, mint a fiatalokban sok évvel ezelőtt. Jajjaj, nagys'asszony, azért mondom, mert nekem is van egy lányom, jaj, nagys'asszony, nagyon szeretem ezt a lányt, olyan jó és olyan keményen tanul. Látom az ellenőrzőjét és a tanár azt írja bele: "Jó munka" és "Kitűnő" és így tovább. Jaj, nagys'asszony, a legkedvesebb gyerekem. Kérdeztem, mit akarsz csinálni iskola után és azt mondta, egyetemre szeretne menni. Egyik gyerekem se tudott egyetemre menni, de ez, nagyon okos és intelligens, - nem akarok hencegni, nagys'asszony - a tanárai mind azt írják "Jó" és "Kitűnő", és így tovább, az ellenőrzőjébe. Otthon is tanul, segít az anyjának, de néha kicsit lusta, és azt mondja, hogy a tanár azt akarja, hogy menjen vissza az iskolába és csináljon még valamit, különóra a gyenge tárgyából, ami a matek, nagys'asszony. Hát megengedem, hogy maradjon tovább az iskolában és nap nap után este jön haza, akkor tanul és aludni megy. Aztán egyik nap - jaj, nagys'asszony, még most is úgy begurulok - egyik nap, megyek a taximmal, arrafelé járok, és hé! látok egy lányt, aki úgy néz ki, mint az én Laj Csum, más lányokkal és néhány európaival a kávéház előtt, de azt gondolom, ez nem lehet Laj Csu, már hogy is lehetne, Laj Csu iskolában van és ez a lány hogy van felöltözve és kikészítve és nagyon kihívóan viselkedik, egyáltalán nem olyan, mint az én lányom. Akkor mind bemegy a kávéházba, és az én szívem nagyon, nagyon - hogy is írjam körül, nagys'asszony, nagyon "susah hati"* és azt mondom magamnak, majd megfigyelem én ezt a Laj Csut és utána nézek a gyanús üzemeinek. Másnap megint ott van, megállok a taxival, nagys'asszony, olyan mérges vagyok. Odarohanok ehhez az alamuszi lányhoz, elkapom a vállát és a nyakát és megpofozom, ő meg visít, de én nem törődök vele. Akkor a taximhoz cibálom és egyenesen hazaviszem, és otthon jól ellátom a baját a hülye idiótának és csak ütöm és verem, amennyire csak bírom. A feleségem és néhány szomszéd vonszolt el róla, azt hiszem, ha nem rángatnak el, megölöm azt a lányt. Bezártam a szobájába három napra és nagyon szégyelltem, hogy elmondjam a tanárjának, hát csak azt mondtam, hogy Laj Csu beteg, ne haragudjon. Jaj, nagys'asszony, hogy érezne az én helyemben? Ilyen olcsón adja magát, amikor az apja egész nap taxizik, hogy spóroljon az egyetemére.

Mi az, nagys'asszony? Igen, igen, most minden rendben, köszönöm szépen. Nem mehet el otthonról, csak az iskolába, és mondom az anyjának, nézz utána mindennek, amit csinál és a barátainak is, hogy miféle népek. Ó, nagys'asszony, a fiatalok manapság, micsoda gond... Hogy mit, nagys'asszony? Ó, nagyon sajnálom, nagys'asszony, nem tudom megvárni, amíg befejezi a megbeszélést. El kell mennem, kérem, ne vegye rossznéven. Sietek, nagys'asszony. Az Elroy Hotelhez kell mennem - ott sok fiatal van, akit felvegyek. Így hát nagyon sajnálom, nagys'asszony és nagyon szépen köszönöm.

* elnehezül, gondba merül (maláj)

Colin Cheong:

Férfi leszel, fiam

Homlokáról az izzadság hosszú, nehéz csíkokban folyt le, nagy, csiklandozó cseppeket képezve borotvátlan állán. Arcát forrónak és zsírosnak érezte, a levegő nedves volt és nehéz, lélegzete felületes a hőségben.

Ajka kiszáradt, és amikor megnyalta, fájt. Fájdalom volt combjaiban is, nem szokott a guggoláshoz. A férfinak mellette, úgy látszott, semmi baja nem volt. Guggolt, amióta csak ide érkeztek, hogy várjanak.

Más ország, más egészségügyi berendezések, más testi adottságok, gondolta savanyú képet vágva, ahogy az idővel simára kopott puskatus fáját simogatta.

Nagyapja puskája volt, az öregember pedig csodálatosan jó karban tartotta. Sima duplacsövén egy szem rozsa nem volt és bizonyára a lövő szerkezetben sem.

A ravasz szoros volt és amíg a fegyverrel gyakorolt, nem tapasztalt sem nyikorgást, sem, hogy a ravasznak játéka lett volna, csak zökkenőmentes akciót, ami gyilkos mennyiségű sörétet tudott volna küldeni egy rohanó disznóba.

Különleges fegyver ez. Bár a nagyapjáié, az öreg alig használta. Kis magángyűjteményében voltak más fegyverek is, amelyeket jobban kedvelt hétvégi lövészeteihez. Ez a fegyver azonban különleges volt, mint a márkás konyak: csak különleges alkalmakkor vették elő.

Az öreg ezzel ejtette el az első vadját. És megfogadta, hogy minden leszármazottjának ezzel kell majd első vadjukat elejteni. Így aztán fiai a 21. születésnapjukra nem kapták meg a ház kulcsait. Csak a vad elejtése után. És amíg én is meg nem teszem, csak kisfiú vagyok, gondolta keserűen.

Nem értette ezt a rítust. Mit bizonyít be az ember, ha megöl egy vaddisznót? A férfiaknak már nem kell vadászniuk lenniük. Ez csak jelképes dolog, miért kell ezt a cirkuszt végigcsinálni? Szingapúrban a férfiasság beavató rítusa a jogosítvány megszerzése.

De itt fenn északon, ahol a nagyapja még mindig a határőr szerepében tetszeleg, más minden.

Nem volt elég a katonai szolgálatom? - kérdezte az öreget. Nagyapja türelmes volt.

De öltél-e, fiam? Nem, természetesen nem. Akkor még nem váltál férfivá.

Kell ahhoz ölnöm, hogy megbizonyítsam, hogy férfi vagyok? - makacskodott apja pillantása ellenére.

Amikor egy fiú megtanulja, hogyan kell elfogadni a halált, vagyis amikor ölt vagy közel volt ahhoz, hogy megöljék, csak akkor válik férfivá, mondta az öreg.

Közel kerültél te a halálhoz, fiam, amikor a seregben voltál? Vagy csak katonásdit játszottál?

Erre nem tudott mit felelni. Vaktöltényeket lödöztek, sokat, annyit, hogy puskája eltömődött a széntől. Élessel is lőttek, de csak papírcélra, ami nem lőtt vissza.

Amikor egy vaddisznó neked támad, fiú, akkor tudod, hogy szándéka a te megölésed. Olyan célpont, ami visszavág, hogy megöljön.

Volt, aki így támadott rád, amíg katonásdit játszottál? Vagy félsz a valóságtól, fiam? Ha igen, hogy nevezheted magad férfinak?

Az utolsó megjegyzés talált. Férfi vagyok, nagyapa. Hát akkor, fiam, bizonyítsd be nekünk holnap. Amikor elejted első zsákmányodat, úgy fogok örülni neki, mint a magaménak, az apádénak, a bátyáidénak és minden nagybátyádénak és unokatestvéredének örültem.

Késő délutánra járt az idő, ők pedig már hajnal óta kint voltak, bejárva az ültetvényeket a jeepjükkel és vaddisznót kerestek, amit lesből megtámadhatnának. A nap már alacsonyan járt, és hosszú fénysugarak szűrték át lándzsaként a zöldet és világították meg hátulról az áttetsző leveleket.

Majdhogynem örült, hogy nem találtak disznót. De ahogy utálattal tapogatta a fegyvert, tudta, hogy minél előbb feltűnik a disznó, annál előbb juthat túl rajta és térhet vissza a civilizált életbe.

Akkor meghallotta a kutyák ugatását és a hajtók kiáltásait, akik a kutyák mögött szaladtak. Találtak egy disznót. A kiáltások hangosabbá váltak és az ugatás közelebről hallatszott. Megpróbált figyelni a nehéz jelző zajokra, amiket egy vadkan ügetése csapna. A kutyák könnyedén lépnek a dzsungelben.

Felállt és megtántorodott egy pillanatra, ahogy a vér combjaiba szaladt, ezer tű szúrt kegyetlenül a húsába. Ez a disznó közeli halálküzdelmét juttatta az eszébe, amikor a sörét át fogja szurkálni a nyakát.

Társa felemelte puskáját, de nem azért, hogy lőjön. Csak azért volt ott, hogy akkor lőjön, ha a fiú elvétené és a vadkan megtámadná őket. Mindjárt jól csináld, csak egyszer és akkor mindettől megszabadulsz, mondogatta magának. A lombok hangosan zörögtek, ahogy a disznó félelemmel rohant a kutyák elől, megfélemedve az óvatosságról.

Gyere, disznó, nem akarom én megtenni veled ezt, essünk át rajta gyorsan és szépen.

A dzsungel szinte robbant előtte, ahogy a szürke vaddisznó kitört a zöldből. Puskáját már szorosan a vállához tartotta, és gondolkodás nélkül követte a disznót, mintha csak mozgó célpont lett volna a lőtéren, pontosan az állat orra mögé célozva. Még követés közben ujja kibiztosította a ravaszt, simán hátrahúzta, amíg a légnyomás és az erős rúgás durván hátra nem lökte a vállát. Halk, éles kiáltást hallatva az állat nehéz puffanással a földre rogyott. Nem mozdult többet. A fiatalember felállt, hogy elinduljon, de a társa visszafogta. Az mozdult előre óvatosan, az élet jeleit keresve, el nem sütött fegyverét a disznóra szegezve. Az állat mellkasa még mozgott, de lélegzete egyre lassult.

Több kiáltás hallatszott, ahogy férfiak szaladtak keresztül a dzsungelen az ugató kutyákkal. A fiú nyugodtan közeledett, szemét a sárban heverő szürke testre szegezve. A mellkas megszűnt emelkedni és a disznó teljesen mozdulatlan volt. Most férfi vagyok, gondolta. A szemei még nyitva voltak, rettenettel nézett rájuk. Barnák voltak fehér alapon, és Istenem, gondolta, emberi szemek!

Kutyák és férfiak közelebb jöttek most. Társa egy fához támasztotta a puskáját és hosszú ágat keresett rúdnak és valamiféle indákat. Felemelte parangját és egy fát vágott ki vele.

Az újsütetű férfi nem tudott segíteni neki, csak a disznó szemeit tudta nézni és csak egyre azt gondolta, mennyire emberi vagy, mennyire emberi vagy. Erre céloz nagyapa az öléssel? Te állsz legközelebb az emberi lényhez?

Először bátyja hangját hallotta, aki azt kiabálta: bravó, bravó, bravó, sikerült. Apja és nagyapja jött elő sáros csizmával, arcukon mosollyal. Felnézett az öregemberre és egy örült pillanatig a vaddisznó szemeit vélte látni nagyapja arcában. Bátyja és apja felé fordult, és ott is azok voltak, azok a barna szemek a fehérrel.

Meg fogok örülni, gondolta. A disznó, az disznó. Nem emberi lény. És az emlősök szeme mind egyforma szerkezetű. Nem láttam egyszer hasonló szemeket a boncasztalon is?

Az öregember odament hozzá és megveregette a hátát. Jól vagy, fiatalember? Bólintott. De nagyon furcsán érzem magam, nagyapa. Tudom, mit érzel, mondta az öreg. Többet nem szólt. Odébb ment, hogy utánanézzon a tetem elszállításának.

Az emberek a disznót a lábainál fogva a rúdhoz kötötték és kivitték a dzsungelből az ültetvény útján várakozó jeepekhez. A poros, narancssárga földúton hátára fektették és hozzáfogtak a szétvágásához. Csak akkor vette észre, hogy nőstény volt.

A férfiak szétfeszítették a lábait és a végbelénél kezdték felválni. Megrökönyödve nézte őket, a disznó fehér hasát, széttárt, a vadászkes ellen védtelen szemérmét. Máshová akart nézni, de nem bírta elfordítani a szemét ettől a csonkítástól. Belevágtak, majd áttértek a szeméremcsont széttörésére, óvatosan, nehogy megsértsék a vesét vagy hólyagot.

Kukkoló vagyok, gondolta és érezte, ahogy az epe feljön a torkában, de visszanyelte a forró, keserű, csípős folyadékot. És akkor meglátta őket. A fehér, gömbölyű, vizes kis

zacskókat, a magzatburkokat húzták éppen ki a méhből. Várandós volt. A férfiak mit sem törődve velük az útra dobták őket.

Folytatták a vágást. Tett egy lépést hátrafelé, de egy erős kéz a hátán visszatartotta. Nagypja volt. Nézzed, mondta. Még nincs vége.

Végtagjait trancsírozták és a darabokat nylonzacskókba csomagolták. Ezeket a jeepek hátsó részébe dobálták, ahol a kutyák is ültek, majd a férfiak is felszálltak és megkezdődött a hosszú út hazafelé. Nehéz volt a levegő a kutyák és a friss vér szagától és nagyon uralkodott magán, hogy ne legyen rosszul.

Azon az estén vaddisznóhúst ettek és nagypja közelről figyelte őt, mert maga mellé ültette az asztalfőre. Szótlán volt és az öreg sem sokat szólt hozzá. Folyt a sör és a konyak, nagypja a legjobbat tette ki legújabbán férfivá vált unokájának.

Megkönnyebbülten tért nyugovóra, hogy mindennek vége. Sokat ivott, nehogy ébren tartsa az emlékezés a disznó szemeire, abortált gyerekeire vagy tetemének megerőszkolására.

Amikor felkelt, a nagy ház még csendes volt. Lement reggelizni; csak nagypját találta ott. A cselédeket és rokonokat sehol sem látta.

“Jól kipihented magad?” - kérdezte az öreg, hangja hangos volt az üres teremben.

“Igen, köszönöm, nagyapa.” Az öregember kísélt a verandára és a férfi követte, néhány tisztelettudó lépéssel a háta mögött.

“Mit érzel?” Az öreg fehér haját felborzolta a hajnali szellő és valahol egy madár kiáltott.

A férfi nem válaszolt. Szótlánul fordult nagypja felé.

“Értem. A szemedben látom.” Úgy tűnt, hogy az öregember szemében valami távoli fény csillan fel, a fiatal pedig csodálkozott.

“Egyáltalán nem érzem magam férfibbnak, mint az ölés előtt.” Nehezére esett ezt így kimondani, azok után, amin át kellett esnie, hogy családja szemében férfivá váljon.

“Ne is érezd” mondta az öreg lassan és halkán, mintha arra ügyelne, hogy csak az unokája hallja. Az kérdően tekintett rá. Akkor az öregember elmosolyodott és újra megszólalt:

“Ne is érezd. Egy igazi férfinak nem szabad” - mondta.

K. Rajamanikam:

A beavatott

Éjfél elmúlt. Az álomba merült világ teljesen megfeledezett Maniról.

Szándékosan választotta ezt az éjszakát: a hónap legsötétebb éjjele - az újhold éjszakája volt. Oda sem figyelt, ahogy lépkedett, tökéletesen otthon érezte magát a mindent beburkoló sötétségben. Mindig így érzett, amikor a sötétség úgy lógott az égről, mint egy mindent befedő védőtakaró.

Itt-ott találkozott az éjszaka fákyavivőivel, ahogy szorgalmasan repkedtek táplálékuk és társuk után. Úgy látszott, elnézik neki, hogy világukba hatol, és mint a természet részét elfogadják őt. A szúnyogok egy lábnyira tőle zümmögtek, de nem ereszkedtek rá táplálékért. Huncutul vigyorgott tehetetlenségükön. Képtelenek átjutni azon a védőhálón, amit az éjszaka veszélyei ellen magára vont.

Lenézett a földre és látta a sok világító ágacskát, izzottak az út mellett. Előtte és mellette felderengtek a fák és a páfrányok. Halk susogásuk úgy hallatszott, mintha finoman lélegeztek volna. Ahogy elment mellettük, ujjaival szeretettel végigsimított rajtuk. Fölötte az égbolt volt a mennyezet. A nehéz felhőkkel borított ég egyetlen fénysugarat sem eresztett át.

Mindig furcsamód vonzódott a sötétbe. Tökéletesen jól érezte magát bene. Rejtélyes, veleszületett tulajdonság volt ez. Amikor a hadseregben szolgált, bajtársai mindig meglepődtek rajta, hogy lát a sötétben. Az igazság azonban az, hogy nem látott sötétben. Belső látásról volt szó. Érzett a sötétben. Neki a sötétség jó barát volt; mint ahogy a növények, fák és más élőlények, akikkel volt szerencsés a világot megosztani. Lelke mélyén nagy szeretetet és tiszteletet érzett az Anya iránt, aki az egész természetet áthatotta. Őt látta mindenben. Számára minden ... Ő volt.

Most elérte úti célját: egy öreg kunyhót a MacRitchie Víztároló fölött. Szellő fújt a víz felett és kis hullámok csapódtak a partra. A víztároló másik partján csak sötétséget látott. Leült és átnézett a víz fölött a túloldali sűrű dzsungelbe.

Elgondolkozott, mi minden történt élete utolsó néhány éve alatt. Mielőtt megtette első lépését az Ösvényen, teljesen elégedett ember volt, aki családját szorosan magához kötötte. Tanárként eleget keresett, és ha az nem volt elég, meríthetett apja nagy örökségéből. Kamalamja majomszeretettel csüngött rajta, mintha inkább lenne legkedvesebb fia, mint férje. Minden szeszélyét kielégítette. Két fia felnőtt már, a maguk életét élték, bár vele és feleségével maradtak. Engedelmesek és tisztelettudóak voltak; erről felesége gondoskodott. Mani mégis mindezt elhagyta és a Magányos Ösvényt kezdte járni.

Valami elragadta őt óriási hullámként és elsodorta a kényelemből egy elhagyatott útra - nem ígérve semmit, hacsak nem nyomorúságot minden kanyar után.

* * *

Minden azzal kezdődött, hogy meglátta Őt. Élénken emlékezett mindenre azon a napon. Little Indiában állt egy járdán. Körülbelül reggel kilenc óra volt. Éppen végzett imáival az Anya Templomában a Veerasamy úttal szemben, és a zebránál a zöld lámpára várt. A templommal szembeni doszé-étterembe készült. Ezt az éttermet mindenki jól ismerte a legízletesebb doszé és a villámgyors kiszolgálás miatt.

Hirtelen egy piros szarít látott felvillanni a Veerasamy úton. Ösztönösen arra rántotta a fejét, hogy jobban szemügyre vegye. Egy szép alakú nőt látott hátulról teljes rálátással. Az illegálisan itt rekedt indiaiak tömegén sétált át, akik arra vártak, hogy új főnökeik felszedjék őket valami munkára.

Mani megigézve állt és bámult Utána. Valami ragyogás lengte körül és azt sugallta neki, hogy nem közönséges nőt lát. Negyven év körülének látszott; ez az a kor, amikor egy

nő a legszebb. Úgy sétált át a munkások tömegén, mintha ott sem lennének és furcsa mód, mintha azok sem látnák Őt. Ugyanakkor bárki, aki Little Indiában jár, tudja, hogy az indiai munkások vágyakozva néznek minden nőre, még ha száz méterre is van tőlük. Az ok nyilvánvaló: ennél több románchoz nem jutnak Szingapúrban.

Mani átment az úton és egy hirtelen támadt ösztönnek engedelmességgel utána indult. Látnia kellett az Arcát. Pont akkor egy ismerőse integetett neki a doszé-étteremből és Mani megfordult, hogy visszaköszönjön. Amikor visszafordult, a szépség eltűnt.

“Valószínűleg bement valamelyik házba,” mormogta magában csöndben szidva az ismerőst a balszerencse miatt.

Alakja megmaradt az emlékezetében. Kicsit sötét volt a bőrszíne, inkább dravida jellegű és tipikusan teltkarcsú. Járás közben egyik oldaláról a másikra billegett, úgy tűnt, mintha siklana, ahogy a tanult klasszikus táncosok. Haja egészen a térdéig lógott és kibontva viselte, nem mint a divatos nők. Éles kontrasztként jázminvirágot tűzött éjfekete hajába. Tarkóján néhány aranylánc csillogott.

A nő nem ment ki az eszéből és Mani zavarodottan tért haza. Kínosnak találta, hogy negyvenhét éves létére vonzalmat érzett egy nő iránt. Eleinte büntudata támadt, de hamarosan természetes hajlamként fogta fel. Nemsokára letett a büntudatról és kezdett örömet érezni, hacsak Rá gondolt. Egyre gyakrabban látogatott el Little Indiába, nem úgy, mint eddig. Azelőtt tanítás után egyenesen hazament pihenni, ehelyett most Little Indiába ment és csak este tért haza.

Természetéhez híven felesége nem kérdezgette szokásai megváltoztatásáról - soha nem szokta semmiről sem kérdezgetni. Úgy vélte, ha a férje el akarja mondani neki, majd elmondja. Kis büntudatot érzett, hogy titkolódzik előtte, de egy idő múlva túltette magát rajta. Így ment ez egy hónapig, és akkor újra látta Őt.

Az Anya Templomában állt és imádkozott, amikor hirtelen észrevette Őt, ahogy átment a templomon bal felé. Imáit félbeszakította és az Anyától gyorsan bocsánatot kérve utána eredt. Szíve rém gyorsan vert, amint látta Őt befordulni a sarkon, de mire odaért, már nem volt ott.

Csodálkozva nézett körül, hogy merre fordulhatott. Akkor rájött, egy mosollyal... hogy csak a mosdóba mehetett. Ott időzött egy darabig, várta, hogy előtűnjön. De még harminc perc elmúltával sem jött. Ugyanakkor biztos volt benne, hogy nem mehetett el olyan gyorsan. Még egy férfi számára is lehetetlenség lett volna ilyen gyorsan elszaladni, hát még egy indiai nőnek száriban.

Valamit furcsának talált Benne. Gondolkozott egy darabig, aztán az eszébe villant... Ugyanazt a szárit viselte, mint a múltkor és ugyanúgy nézett ki - még a jázminvirág és az ékszerei is. Leült Rama szentélye elé és megpróbálta érzéseit elemezni. Rájött, hogy valójában szerelmes Belé. Imádja. Parázs kezdett izzani benne.

Ezek után újra és újra meglátta Őt. Mindig ugyanazt a lángoló vörös szárit viselte és mindig előtte járt. Miután egy darabig sétált előtte, hirtelen eltűnt a tömegben vagy egy kőfalban, sőt még a levegőben is. Mani rájött, hogy nem közönséges nő. Átvillant az agyán, hogy talán kísértet, de elvetette ezt az értelmetlenséget. Nagyon is élő volt. Mindig úgy tűnt, hogy valami cél felé igyekszik, nem céltalanul bolyongott, mint tudomása szerint a kísértetek.

Fejébe vette, hogy megtudja, ki vagy mi Ő. Vallásos hinduként tudta, hogy sok olyan valóság van a világon, ami nem mindig nyilvánvaló. Neveltetésének megfelelően tudatában volt, hogy a szellemi világ éppen olyan valós, mint a fizikai világ és hogy a kettő együtt létezik. Ezért cseppet sem félt.

Elszántsága, hogy többet tudjon róla katasztrófális következményekkel járt. Szenvedélyesen kezdte üldözni, olyannyira, hogy minden mást kizárt az életéből. Már nem járt dolgozni és fiaira hagyta otthonuk eltartását.

Egyszer, amikor Kamalam hűhót csapott a pénz miatt, minden pénzét a számlájára utaltatta. Magába zárkózott és olykor még enni is elfelejtett. Mást sem tett, minthogy egész napját a templomban töltötte, nap mint nap és szokásává vált, hogy éjfél után járt haza. Felesége, aki azelőtt sosem kérdezgette, sírni kezdett és magyarázatot követelt tőle. Ő pedig csak rávigyorgott, megölelte, de semmire sem volt hajlandó válaszolni

Fiai követni kezdték és mindent megkíséreltek, hogy eltereljék a figyelmét. Még azt is színlelték, hogy tanácsra van szükségük, hogy beszélni akarnak vele, és a többi. Sosem felelt nekik. Csak megölelte őket és elment. Már senkivel sem beszélt. És még valamit: leszokott a borotválkozásról és szakállt növesztett. Ettől úgy nézett ki, mint egy elcsavargott, beteg ember.

Ezután gyakran látta Őt. Megjelent és eltűnt, mint a nap sugarai. Egyik percben látta és a másikon már ott sem volt. Néha oldalról látta. Megszállottja lett. A bújócskázás egy évig tartott. Akkor azután egyszer a szokásosnál tovább tartott, amíg eltűnt. Követte Őt és ez alkalommal felé fordult, hogy ránézzen. Arca ovális volt, orrkarikát viselt, ami feltűnően ragyogott Arca közepén. Orcájában gödröcskék voltak. Egyenesen ránézett és egy tökéletes fehér fogsort villantott ki. Fenntartásait sutba vágva Hozzá rohant. De amikor odaért, ahol az imént Ő állt... már nem volt ott. Kirázta a hideg.

Nem sokkal ezután jelent meg a szvámi. Hosszú narancssárga lepelbe burkolva a szent ember tökéletes képe volt. Mani a templomból bukkant elő imái végeztével, amikor a szvámi üdvözölte.

“Béke veled, fiam” mondta.

Mani összetette a kezeit köszönésként. A szvámi átfogta az összetett kezeket. “Ő nem emberi lény” súgta.

Mani ösztönösen tudta, miről beszél. Kicsit habozott, majd így válaszolt: “Tudom én azt, szvámi.”

“Meg lehet fogni Őt” mondta a szvámi huncut mosollyal. Felkeltette Mani érdeklődését és az várta, hogy a szvámi folytassa.

“Gyere utánam és beszéljünk,” mondta a szvámi.

Mani mélyen tisztelte a szent embereket. “Menjünk be a templomba, Szvámi” mondta.

A szvámi bölcsen vigyorgott, “Soha nem megyek be a templomba, fiam. Számomra az Anya mindenütt jelen van. Ülünk le valahol és beszéljünk” mondta.

Mani nem értette, először találkozott olyan szent emberrel, aki nem akart bemenni egy templomba, de bólintott és követte őt. A szváminak sűrű ősz haja volt, amit kontyban viselt a feje búbján. Magas volt és előre szegezett tekintettel járt. Válláról nagy vászontarisznya lógott, amiben minden evilági tulajdonát tartotta. Mindenki számára volt egy mosolya. Manit egy kőasztalhoz vezette valamelyik bérház üres tetőteraszán és mély sóhajjal leült.

“Mesélj nekem róla” mondta csak úgy mellékesen vidám csillogással a szemében.

Mani soha senkinek nem mondta el, mit gondol a jelenésekről. Az egész élet személyes és spirituális megtapasztalásként fogta fel és önző módon magában tartotta. De felismerte, hogy a szvámi nem közönséges ember és minden részletet leirt neki.

A szvámi csak ült és vigyorgott egész idő alatt és a végén egy szót sem szólt. Akkor könnyektől csillogó szemmel így szólt: “Fiam, te különleges ember vagy. Szent emberek százai szeretnék látni Őt. Csak egy pillantással beérnék. Én is látni akarom, és évtizedek óta próbálom, de Ő téged választott, hogy megjelenjen neked.”

“Kí Ő?” kérdezte Mani.

A Szvámi szélesen elvigyorodott, hitetlenül rázta a fejét és a templomra mutatott. “Egyike az Ő ezernyi alakjainak. Ezt a formát választotta, hogy megmutatkozzon neked. Nyilvánvaló, hogy te különleges vagy. Az viszont vicces, hogy te még csak nem is tudod, milyen kiváltságos vagy.”

“Miért én? Én nem vagyok nagy lélek. Semmit sem tettem, hogy kiérdemeljem.”

“Azt csak Ő tudja, hogy hány születésen mentél át, hogy idáig juss. Nyilvánvaló, hogy nagy lélek vagy, de nem tudsz róla.”

“Mit tehetek most?”

“Semmit. Töltsd azzal életed hátralévő idejét, hogy lesed Őt megjeleníteni és eltűnni és megőrizni vagy...”

Mani nagyon érdekelte. “Vagy mit?” - kérdezte hirtelen felegyenesedve.

A szvámi megint mosolygott. “Vagy kelepccébe csalhatod Őt a szerelmeddel és biztosíthatod, hogy örökké a szívedben éljen.”

“Megtehetem?”

“Te nem, de én igen... a te segítségével” mondta a szvámi majdnem súgva.

“Mit kell csinálnom? Mikor fogjunk hozzá?” - kérdezte Mani a lelkesedéstől felpezsdítve.

“Téged mint médiumot foglak használni.”

“És?”

“Ei fogjuk kapni Őt.”

“Miért nem tudja egyedül? Nyilvánvaló, hogy maga is látta Őt, különben hogy tudná, hogy én látom?”

A szvámi sóhajtott. “Nyilvánvalóan én bűnös vagyok. Én nem magam láttam Őt. Nehéz elmagyarázni. Hmm, mondjuk így: Én a te szemekkel láttam Őt. Félsz, vagy valami baj van?”

“Nem, ... csak aggódom.”

“Nem tudjuk megsérteni Őt. Ő az Isteni Anya, ne feledd. Nem tehetek többet, mint osztozom az áldásodban. Hívni fogjuk Őt. Jönni fog - ha te hívod. Akkor én, szegény én, osztozni fogok az áldásban. Ez minden.”

“Jól van,” mondta Mani, “mikor fogjuk csinálni?”

“Mához egy hétre,” felelte a szvámi és szemei ragyogtak az izgalomtól.

“Nekem mit kell csinálni?” - kérdezte Mani.

“Semmit, majd én megteszem az előkészületeket. A helyet gondosan kell kiválasztani. Majd azon a napon odaviszlek,” mondta a szvámi és indulásra készen felállt. Biztatón Mani vállára tette a kezét. Mani összerendezte. A kéz jéghideg volt; méghozzá egy ilyen forró júniusi napon. A szvámi mosolygott és távozott, miután kezét áldásra emelte.

Mani egész héten boldog volt. Családja egy megváltozott embert látott. Idejét otthon töltötte. Elment ugyan naponta a templomba, de utána egyenesen hazatért.

Kalam és a fiúk izgatottak voltak. Kezdek közeledni hozzá és úgy tűnt, hogy ő is visszatér korábbi kedélyes önmagához. De nem beszélt a csavargásairól és a jól fegyelmezett Kalam és fiai nem kérdezték a családfőt.

A megadott napon, körülbelül este tizenegykor egy Mercedes jött Maniért. Kicsit nyugtalanul nézett az autóra. Még három férfi ült benne, mind jólöltözött.

“Ezek a tanítványaim. Ők is látni akarják az Anyát,” mondta a szvámi. “Jótállok, hogy érdemesek rá.”

Mani kicsit habozott, majd bólintott és beszállt.

Húsz perc múlva egy elhagyatott tengerpartra érkeztek valahol a nyugati oldalon. Mani észrevette, hogy még két férfi már ott várakozott. A padon ültek, és amikor Mani és a többiek megérkeztek, felálltak és odamentek hozzájuk. Egész idő alatt vigyorogva a szvámi valahova elvezette Manit a tengerparton. Egy nagy kör volt odarajzolva. A kör közepén néhány téglát állítottak fel négyzet alakban, mellette pedig egy agyagkorsó állt fedővel. A szvámi ünnepélyesen egy vödör faszenet öntött a sietve tákolt tűzhelyre és a vödröt eldobta a parton. Tüzet rakott. Nagyon izgatottnak látszott és csendben jelezte a társaságnak, hogy üljenek a kör köré. Végül jelzett Maninak, hogy üljön a körbe, ahol ő is helyet foglalt - egyenesen vele szemben.

Mani észrevette, hogy ő a tengerrel szemközt ül, míg a szvámi a szárazföld felé néz. A férfiak csoportja nem beszélgetett. Mindenki hallgatott. Mégis barátságosak voltak és időnként ránéztek és mosolyogtak. Tudta, hogy jelentőségteljes emberek, mert jól beszéltek angolul és drága ruhát és ékszereket viseltek.

Mani az órájára pillantott. Néhány perccel éjfél előtt volt. A szvámi hozzá beszélt: “Elnézést ezért a titokzatosságért, fiam. Szeretném, ha azt tennéd, amit mondom. Idézd Őt magad elé. Én énekelni fogok, de te ne figyelj arra, hogy én mit csinálok. Esetleg nem értenéd. Ne feledd, ezután az éjszaka után velünk lesz, mindig.” Ezután a többiekre nézett, akik nyugtalanul izogtak-mozogtak. “Ne aggódjatok, látni fogjátok Őt ma éjszaka” biztatta őket, azok pedig bólintottak.

A tűz mostanra egyenletesen égett. Mani kinézett a tengerre. Minden sötét volt néhány távoli hajó kivételével. Nem volt hold, de az ég csillagos volt. Akkor a tűzre pillantott. Kétségei támadtak és felmerült benne a kérdés, hogy helyesen cselekszik-e.

A szvámi jelt adott neki, hogy csukja be a szemét, míg ő maga halkan énekelni kezdett. Mani nem értette, mert valószínűleg szanszkritul énekelt. Behunyta a szemét és Alakját lelki szemei elé idézte. Tisztán látta Őt - mindig így volt, amikor csak akarta. Pontosan olyan volt, mint amilyennek utolsó alkalomkor látta.

A szemekre nézett; kissé szomorúnak tűntek. Hallotta, hogy szemben vele a szvámi hangja felerősödik. Hipnotikusnak hallatszott, de hamarosan már nem is hallotta. Teljesen az Anyára koncentrált. Akkor érezte, hogy valóssá vált és már nem a képzeletében van jelen. Kinyitotta a szemét, és ott állt Ő a tűz közepén.

A szvámi szeme nyitva volt és arcán széles mosollyal nézte Őt. Ő csak Manit nézte. Mani összetette a kezét imádásra, de Ő csak nézte őt, szép Arcán szomorú kifejezéssel.

Akkor a szvámi felállt. Parancsolóan nézett Rá és mindkét kezével a korszóra mutatott - szünet nélkül énekelve.

Az istennő elindult a korszó felé, mintha valami oda vonzotta volna Őt. Mintha transzban lett volna. Úgy tűnt, mintha igyekezne kiszabadulni és vágyakozóan nézett Manira.

Akkor felötlött benne a felismerés. Csapda volt. A szvámi csapdába akarta fogni Őt! És őt használta médiumnak, hogy odacsálja Őt.

Nagy nehezen felállt és kiabálni kezdett "Nem, hagyja abba! Engedje el!"

A szvámi dühvel fordult felé és ráugatott, hogy fogja be a száját. Mani újfent Rá pillantott. Szomorúnak látszott, lassan a korszó felé vonszolta valami. A szvámi arcán buta vigyor.

Minden elővigyázatosságról megfeledkezve Mani a szvámira rontott. Az meglepő erővel eltaszította. Megingott hátrafelé és elesett. Akkor az Anya a tűz felé mutatott. Mani megértette az üzenetet. A tenger felé szaladt. Az elhajított vödör ott hevert a sötétben. Megtöltötte vízzel és a tűzhöz rohant.

Ahogy közeledett hozzá, a szvámi ordított "Ne tedd, te örült, mindnyájunkat meg fog ölni!"

Mani habozott és Rá nézett. Kétségbeesett könnyörgés volt a Szemében és újra a tűzre mutatott.

"Én csaltam Őt ebbe a kelepcebe, öljön meg, ha akar" döntötte el és rálöttyentette a vizet a lángra. A füst hatalmas sziszegéssel szállt fel. Ő is felemelkedett a lángokkal. Akkor a férfiak Manira támadtak.

"Te együgyű!" - kiabált a szvámi, "mindannyian milliárdosok lehettünk volna. Mindent elrontottál. De te sem maradsz életben." Fenyegetően feléje indultak.

Akkor kuncogást hallott maga mögött. Támadói megdermedtek.

"Mentsétek az irhátokat!" - üvöltött a szvámi. Mani hátrafordult és meglátta Őt. Csakhogy már nem olyan volt. Fekete volt és fekete szarít viselt. Haja repült az egész hirtelen kerekedett szélben. Szemei vadul táncoltak. Hirtelen két szikra pattant ki belőlük és válla fölött átrepült. Megfordult és látta, hogy eltalálják a menekülő szvámit. Lángolva égett és üvöltött. Kétségbeesett kiáltással Mani a Lábai elé vetette magát és szorosan átfogta őket. Ezután elvesztette az eszméletét.

* * *

Amikor felébredt, otthon volt az ágyában és Kamalamja őt ölelve feküdt mellette, mintha védelmezné. Mindig így aludt. Visszaidézte az éjszaka történeteket. Tán álmódott, kérdezte magában. Akkor felébresztette asszonyát és őt is megkérdezte: "Hogyan jöttem haza tegnap éjjel?"

"Nem tudom, Athan," mondta, "aludtam és éjszaka egyszer csak éreztem, hogy mellettem vagy. Nem láttam, mikor jöttél. Azt hittem, úgy lopakodtál az ágyba, hogy ne kelts fel."

Fejét a kezeire támasztotta és elkezdte gondolatait rendezni. Később a délelőtti folyamán alkalma volt megbizonyosodni, hogy az éjszakai esemény nem álm volt. Az újság főcíme így szólt: Férfi halálra égett és őt másik megvakult a nyugati tengerparton.

Ezek után Mani sokáig nem látta Őt. Úgy tűnt, kigyógyult furcsa szokásaiból és otthon maradt. Nem ment vissza tanítani, de helyette írni kezdett. Gyerekeknek való történetekre specializálta magát, amiben tanítói tapasztalata segítségére volt. És akkor egy szép napon újra megtörtént.

Fiaival a MacRitchie Víztorló Parkban sétált, amikor felvillant előtte. Nyugodtan állt és integetett neki a híd másik oldaláról. Otthagyta csodálkozó fiait és rohant, mint a megszállott. De ahogy szaladt, észrevette, hogy a távolság egyre nagyobb lesz közöttük, amíg Ő eltűnt a bokrokban. Visszanézett: fiai - bár nála húsz évvel fiatalabbak - lihegtek, ahogy igyekeztek utolérni.

Elhatározta, hogy ez alkalommal nem hagyja, hogy eltűnjön. Sírt és gyötrellemmel felkiáltott: "Anyaaaa!" Majd a víz felé rohant. A széléhez ért és a levegőbe ugrott.

Utána már csak azt tudta, hogy visszafelé lebegett a levegőben, mint egy madár és egy halom száraz levélre esett. Csendben feküdt és körülnézett. Ő ott állt. Felugrott és Lábai elé vetette magát. Ő felsegítette és mosolygott.

"Gyere hozzám, ide, mához egy évre éjfélkor. Akkorra készen leszel," mondta. Mani a fejében hallotta a hangját. Akkor eltűnt. Amikor fiai odaértek, hogy kiszabadítsák az öregjüket, csak ült és vigyorgott rájuk, mintha mindez csak játék lett volna.

* * *

Egész évben nem látta Őt, de életében minden jó fordulatot vett. Soha semminek nem volt hiányában. Bármire szüksége volt, az előteremtődött. Egy szvámi, ezúttal egy igazi, jelent meg a semmiből és kezdte őt az írásokra tanítani. A vallás rejtélyei, nemcsak az övé, de a többié is, kezdték felfedni magukat.

Írásai nagyon sikeresek lettek és nagyon keresett voltak gyermekeknek szóló könyvei. Sok időt töltött önkéntes segítőmunkával és mások boldogságának elősegítése nagy elégedettséggel töltötte el. Egy ismeretlen kéz vezette minden felé, amit meg kellett tennie.

* * *

Mani az órájára pillantott. Már majdnem éjfél volt. Élvezettel sóhajtott, ahogy életének utolsó néhány évére gondolt - a nehéz időkre és a jó időkre egyaránt. És akkor felismerte, hogy mind az Ő tette volt: nagy dráma az ő fejlődéséért.

Ez volt a nap, amit választott. Ősztönei szerint választotta. Tudta, hogy Ő most már bármelyik percben itt lehet. Száz dolog is volt, amit meg akart Tőle kérdezni. A vízre bámult. Akkor fényt látott derengeni. Lassan formát öltött - az elemek siettek a megtiszteltetésért, hogy testet alkossanak Neki, majd Ő a vízen feléje indult. Mani vigyorgott és hódolattal összekulcsolta a kezeit.

Ahogy odaért hozzá, Mani ünnepélyesen letérdelt és mosolygott, amikor Ő a hüvelykujját homlokának közepére helyezte. Izgalom áradt szét a testében. Elfelejtett minden kérdést, ami eddig az eszében volt.

"Vigyél Magaddal, Anya, nem kell nekem már ez a világ," - könnyögött.

"Nem, fiam, te kellesz a világnak," - mondta kedvesen és ismét mosolygott. "Tudásodat mindig használd jóra. A gonosz mindig kísért és sokan megadják neki magukat. Én jelen vagyok mindenhol, mindenkiben és mindenben. Hagyj fel a kereséssel és meg fogsz találni. Mindig veled vagyok. Menj haza. Ott leszek," mondta és eltűnt.

Mani egy darabig csendben ült majd visszasétált az autójához és elhajtott.

Kopogott az ajtón és hallotta, hogy Kamalam jön. Hallotta a kulcs fordulását a zárban. Amikor meglátta Kamalamot, levegőért kapkodott, - mert az Anya állt ott. Pislogott, de továbbra is Kamalam állt ott. Ahogy megfordult, befelé menet megint Őt látta. Hátrafordult és megint Kamalam volt. Hirtelen felismerte: Ő mindenhol ott van, mindenkiben és mindenben. Valójában Ő MINDEN!

Feleségének a vállára ütögetett. Az feléje fordult. "Mondani akarok neked valamit," - kezdte. Felesége incselkedve nézett rá.

“Azt akarom mondani, hogy nagyon szeretlek. Mindig is szerettelek és mindig is szeretni foglak,” mondta remegő hangon és karjaiba vonta.

Kamalam bátorítónan hozzásimult és becsukta a szemét, ahogy Mani ajka az övére fonódott. Orcáján két könnycsepp gördült le: ez volt az istenhozott az elveszett férjnek, aki végül is megtért hozzá.

Egyikük sem vette észre, ahogy fiaik egymásnak jeleztek a sötétben: mutatóujjukat szájukra téve visszaosontak szobájukba.

Colin Cheong:

A kígyó

Senki sem vette észre, mikor érkeztek a madarak. Az egyik kínai tanárnő látta meg őket először egy forró, lusta délutánon. Székével megfordult, hogy kinézzen a nagy üveg tolóajtókon át a kicsi majdnem-kertbe a tanári szoba előtt. Akkor vett észre valami sárga, zöld és bíbor felvillanást - majd még egyet. Nem nagyon figyelt rájuk, amíg meg nem pillantotta a könnyalakú fészket, ami a kert egyetlen bokrának vékonyka ágán lógott.

“Ó! Nézzétek csak!” - kiáltott fel izgatottan kínaiul. “Madarak raktak fészket a kertünkben!”

Az állapotos kémiantanárnő azonnal érdeklődni kezdett és átment, hogy megnézzé. Ő is rikoltott egyet és hamarosan az alsósok minden tantárgya képviselve volt az üveg tolóajtó előtt.

“Vörösbegyű napmadár” mondta jól informáltan a felsős matematikatanár.

“Csak kitaláltad” vádolta az általános vizsgatárgyak okítója. “Mindenkinek látja, hogy vörös a begyük.”

“De tényleg” kardoskodott komolyan a másik.

“Hogy lehet, hogy ide fészkelnek?” - kérdezte a gazdaságtan tanára. “Hiszen más sincs itt, csak egy fa és néhány szikla.”

“Ajjaj, talán az ilyen a legbiztonságosabb hely a kicsikéknek.” tette hozzá a kémiantanárnő. Az egész tanári kar nevetett.

“Hé, emberek, ezt le kell fényképezni. Tudjátok, ez pont olyan, mint a Genézis Könyvében az első pár az Édenkertben,” - állapította meg a felsős matektanár.

“Ehem, és akkor biztosan te vagy a kígyó a teleobjektívvel!” nevetett a vizsgakérdések tanára.

Másnap aztán ő és a matektanár az ablak mögött guggolt egy állvánnyal a kínai tanárok bosszúságára.

“Na mi van, kinn vannak már a tojásai, vagy nem?”- tudakolózott egyikük.

“Na, micsoda közönséges módon mondja!” - szidta őt az egyik kínai tanárnő visító hangon. Az gonoszul nevetett és még egyszer megkérdezte még hangosabban.

“Hát ami azt illeti, a nőtény a fészken ül és nem jön ki. Feltételezem, hogy hamarosan megtörténik, vagy már meg is történt.”

“Micsoda egy férfi” - mondta a vizsgáztató tanár, amikor a papamadár táplálékot hozott a mamamadárnak.

Kettejük számára a következő napokban rítussá vált a fészkekfigyelés, még akkor is, amikor a többi tanár elvesztette érdeklődését a madarak és a fészkek iránt. És akkor egy szép napon a mamamadár már nem ült a fészken, hanem a papamadárral repkedett és falatkákat hordott a fészkekre.

“Hé, emberek, azt hiszem, kibújtak!” - szólt izgatottan a matektanár. A tanári szoba megint felélénkült és a tanárok az üvegajtó körül tolongtak, hogy megnézzék.

“Hol? Hol?” - visítottak a kínai tanárnők egyszerre.

“Valami mozog a fészkekben!” - kiáltott fel a kémiantanárnő.

“A baba rugdalózik, a baba rugdalózik!” - vihogott a vizsgáztató tanár a matektanárnak, mire a kémiantanárnő gyorsan fejbe kólintotta.

Néhány nap múlva sikerült meglátniuk a fiókákat, mert egy erős vihar lefújta a fészket a vékony ágról. A földre esett, mint egy óriási ágas-bogas könnycsepp.

“Jaj, meghalnak” - kiáltott fel az egyik kínai tanárnő, amikor meglátta a fészket a barna földön. “Jaj, ne, a fiókák meg fognak halni. Segítség!”

A vizsgáztató tanár átsétált, hogy megnézzé.

“Te jó ég. Hát igen, a viharok a természethez tartoznak, azt hiszem, bízzuk a természetre és várjuk meg, mi történik” - mondta.

Éppen akkor érkezett a matektanár egy duplaóráról. Azonnal kirohant az esőbe és felvette a fészket a körülötte felgyűlt pocsolyából.

“Azt hiszem, minden madárcsaládban magától értetődő, hogy van nekik egy őrmatektanárjuk, aki vigyáz rájuk” - kuncogott a vizsgáztató.

A fészek teljesen átázott és nem lehetett újra felakasztani. A kínai tanárnők gyorsan új otthont tákoltak a fiókáknak egy papírzsebkendő dobozból. Amint elállt az eső, a még vizes matektanár kiment, hogy felakassza, miközben a papamadar és mamamadar aggódva repdesett körülötte. Jó volt az új fészek, mert a tanárok beleláttak a fiókákra. Hamarosan kinőtt a tolluk, ugyanolyan színű, mint a szülőké. A fényképezőgép állványa állandósult a kínai tanárnők asztalán.

Egyik délután, amikor már a legtöbb kolléga hazament, a vizsgáztató tanár még egy pillantást vetett a fiókákra. Úgy néztek ki, mint két színes toll labda. Utálta őket, amíg rózsaszínűek és meztelenek voltak, de most kezdte megszeretni a fészeklakókat. Szétnézett a kertben a madárszülők után és akkor megakadt a szeme valamin a távoli sarokban. Egy nagy kő árnyékában egy zöld kígyó feküdt összetekeredve. Nem volt nagy, de a tekeréseiből meg tudta állapítani, hogy elég nagy ahhoz, hogy a fiókákkal megvacsorázzon.

Te jó ég, gondolta, ezt nem szabad hagyni. De a kígyó ott volt és mintha egyenesen a szemébe nézett volna. Menjek és öljem meg? - latolgatta. Vagy legalábbis vigyem el és dobjam máshová? Körülnézett a teremben, hogy hátha talál valami megfelelő edényt, amibe beletehetné a kígyót. A kamrába rohant a matematikatanár asztala mögött, és egy öreg párnáról lehúzta a huzatot. Amikor visszaért, a kígyó még nem mozdult a helyéről. Éppen ki akarta nyitni az üvegajtót, amikor hirtelen megtorpant.

Ez lenne a helyes dolog? - kérdezte magától. Tudta, a matektanár mit tenne a helyében. Egyenesen kimenne, hogy elkapja a kígyót, még ha meg is kellene ölnie. De hát az madárbarát ember, a természeti társaság madárfigyelő szakosztályának a tagja. Neki nem voltak ilyen megfontolásai az állatokkal szemben. Neki minden állat egyforma és nem kívánt beavatkozni a természet dolgába. Ahogy a madaraknak joguk van az élethez, úgy a kígyónak is. Egyszer már úgymint beleavatkoztunk a természetbe, amikor megmentettük őket a lehullott fészekből. Megint beavatkozzak azzal, hogy elviszem a kígyót?

Figyelte a kígyót. Nem mozgott, csak szorosan feltekeredve hevert ott és figyelte őt kerek, kifejezéstelen fekete szemeivel. Rózsaszínű villás nyelvét szemtelenül öltögette feléje, mintha kihívná, hogy jöjjön és fogja meg.

Beavatkozhatnék. Csak egyetlen családról van szó. Sok másik már elpusztult volna a való világban. Igen, a való világ eljött ebbe a kertbe, ebbe az édenkertbe.

Nem ugyanez történt az első kertben? Nem jött el oda is egy kígyó? Nem emelkedett ki ott is csak egyetlen fa, mint itt?

És ez mit csinál belőlem? - találgatta. Istent?

Isten tudja, hogy a kígyó ott van a kertben. Semmi sincs, amiről Ő ne tudna. De Ő a természetre bízta. Nem, Ő az emberi természetre bízta. És mit művel az emberi természet? Tudta. Naponta tanította.

Így hát nem kellene nekem is a természetre bíznom? Mi van akkor, ha a kígyó soha nem megy a fészek felé? Ha nem hűsevő? Vagy csak rovarokat eszik? De hiába bolondította magát. A kígyó mérete elárulta, hogy kismadarak is szerepelnek az étlapján.

A kígyó előrefelé indult, inas testét kiegyenesítve, ahogy a barna piszok tetején csúszott. A tanár megmerevedett. Nem, ez nem történhet meg. A fene egye meg, hol a csudában van most az a hülye matektanár? De tudta, hogy egyedül kell döntenie.

A kígyó megállt, mintha gondolkodási időt adna neki. Gyerünk, madarak, nem látjátok a kígyót? Csináljatok már valamit, védjétek meg magatokat! Akkor meglátta a madárpárt, apró szárnyak csapkodását színek kavalkádjában, pirinyó csőröket, pici karmokat. Lehetetlenség, hogy megvédjék a fészket és a gyerekeiket.

Isten, te most mit tennél? Mit tettél akkor? Ismerte a választ. Miért hagyta, hogy a kígyó nyerjen, Isten? Eltaposhattad volna a fejét a sarkaddal. Miért nem tetted? Nem voltunk mi is védtelenek? Miért engedted megtörténni?

A kígyó lassan közelebb csúszott a bokor alja felé. Tudta, ha egyszer rátekeredik, nagyon nehéz lesz leszedni a bokor rázása nélkül, amikor pedig a fészek is leesne.

Nem, ezt nem szabad hagyni, gondolta a tanár. Lázasan keresett valamit, amivel agyonüthetné a kígyót. Talált is egy hoki botot a gazdasági tanár asztala mellett és megragadta. Majd, újra a kínai tanárnők asztalánál, lassan széttolta az üvegajtót, miközben szemét egész idő alatt a kígyón tartotta. Rövidesen annyira nyitotta az ajtót, hogy ki tudott csusszanni és érezte az esti fuvallatot a homlokán.

Látod ezt, kígyó? Most még el tudsz iszkolni és nem foglak megölni. Menj, kígyó, nem akarlak bántani. De azok a rászegzett fekete szemek azt mondták neki, hogy még a kígyóknak is méltányos esély kell táplálékuk megszerzésére. Leejtette az ütőt a betonra fahangú koppanással. A kígyó nem mozdult.

Úgy látszott, hogy a madárszülők nem veszik észre, mi történik alattuk az ember és a kígyó között. Te is így voltál ezzel, Isten? - szerette volna tudni. Te figyeltél, de nem törődte vele. Megakadályozhattad volna. Miért nem tetted? Mert azt akartad, hogy mi válasszunk? Milyen választásom van nekem most? Tegyek úgy, mint te, és sirassak egy elveszített emberiséget és egy elveszített napmadár családot?

A kígyó még közelebb siklott és már egy méterre sem volt a bokor aljától. Az ember olyan nyugodtan állt, hogy már nem is félt tőle. Miért nem sétáltál a kertben, Isten, amikor a legnagyobb szükségünk volt Rád? Mert azt akartad, hogy még nagyobb szükségünk legyen Rád?

A tanár tudta, hogy most kell cselekednie vagy hamarosan nem lesz miről határoznia. Felvette a hoki botot és észrevette, hogy a kígyó már nem néz rá. Fejét és testének egy részét a talaj fölé emelte és felfelé nézett a kartondobozra, ami körül a madarak repdestek. Nem volt kétség többé, mi a kígyó célja a kertben.

Előrelépett a hoki bot vastagabb végét előrenyújtva és gyorsan lecsapott. Eltalálta a kígyót, azt pedig az ütés nagy erővel visszacsapta a falhoz. Egy kupacban a földre esett és megpróbált elosonni, de az ember fürgébb volt és megelőzte mozdulatát. A hoki bot vége halálos pontossággal célzott és a kígyó fejét véres péppé zúzta a betonon.

A tanár mélyet lélegzett és megfordult, hogy megnézze a madarakat. Azok továbbra is összevissza repkedtek, fogalmuk sem volt róla, mi játszódott le alattuk. Lenézett a halott zöld vonalra a véres ponttal a végén és sóhajtott.

“Ne haragudj rám, kígyó” - mondta halkán az alkonyban. - “Én csak ember vagyok.”

Catherine Lim:

Vagy különben a Villámisten

Amikor Margaretnek az irodában nem sikerül Szuan Csuval megbeszélni anyósgondjait, este szokta felhívni a barátnőjét. Most is így tett, elomolva az ágyon, frissen fürödve és púderozva. Eng Kiat nem volt otthon, a vénasszony pedig lent ült a szobájában, így semmi akadálya nem volt, hogy kedve szerint, szabadon beszéljen Szuan Csuval. Szuan Csunak is volt anyósa, pont ilyen nyűg és így tökéletes megértésre talált. Margaret tudta, hogy a vénasszony, bár nem beszél angolul, bizonyos szavakat megért; apró szemei ilyenkor felvillannak, szúrós tekintettel néz az ilyen szavak hallatára, mint "anyós", "pénz", "cselédlány", "nyűg", meggyőződve, hogy róla van szó és kritizálják. Így azután Margaret beszélgetés közben új szakkifejezéseket talált ki, hogy letérítse a nyomról az idős hölgyet. Az "anyós" "anyakirályné" lett vagy "antik", a "cselédlány" "háztartási alkalmazott". Olykor Margaretnek hirtelen nem jutott eszébe semmi megfelelő szinonima és arra kényszerült, hogy betűzze a szót, de ezáltal a beszélgetésbe valami természetellenesség keveredett, amitől a csupa fül öregasszony megmerevedett, hogy gyanakodva figyelhessen.

"Szuan Csu, találd ki mit láttam, amikor ma hazajöttem a munkából" - mondta, miközben sikerült neki egy kézzel cigarettára gyújtani, míg a másikkal a kagylót fogta. "Vagy inkább, mit szagoltam. Valami rothadó szag jött a konyhából. Odarohantam és mit találtam, egy agyagfazekat, amiben az anyakirályné gyógyfüvei fortyogtak szokás szerint. Az egész vacak kifutott és a szegény tűzhelyem oldalán csöpögött le. Szerencse, hogy időben érkeztem. Különben az a szerencsétlen az egész konyhámot tönkretette volna. E héten harmadszor fordult elő, Csu, hogy az anyakirályné otthagya a kínai orvosságait fortyogni, míg ő fene tudja, hová mászkál. Később visszajött és volt mersze megkérdezni, hogy ki oltotta el a lángot, amikor az orvossága még nem főtt meg!"

Szuan Csunak volt a tarsolyában egy hasonló történet szörnyűséges anyósi viselkedésről és a két nő hangosan és hosszan nevetett a telefonba. Margaret vidám hangulatát részben annak köszönhette, hogy reggel az orvos biztosította őt a szokásos viziten, hogy esélyei egy terhességre nagyon megnöttek az új gyógyszernek hála. "Amikor dr. Li azt javasolta, hogy engedjem el magam és pihenjek sokat, majdnem azt mondtam: Doktor úr, maga viccel. Már hogy engedhetné el magát valaki egy ilyen anyóssal a házban, mint az enyém?" - mondta Margaret és újra nevetett. Nem szokott minden panaszkodás ilyen vidám hangulattal végződni.

"Szuan Csu, elhiszed, hogy az anyakirályné médiumot hívott a házamba?" - kiabálta Margaret egy alkalommal, nem sokkal ezután, megragadva barátnője karját. "Egy templomi médiumot, egy ilyen hátborzongató alakot, akik transzba kerülnek és habzik a szájuk. Tulajdonképpen szeánszot szervezett a házamban! Állítólag beszélni akart elhunyt apósommal. Képzelheted a dühömet. Hogy a házamból ezeknek a földöntúli alakoknak a tanyáját csinálja a füstölőpálcikáikkal és imapapírjaikkal és mit tudom én még mikkel! Még jó, hogy idejében hazaértem. Majdnem kidobtam a szörnyűséges imakellékeiket."

Nem kevesebb, mint az egész tiráda elmondása tudta csak az egyre növekvő düh nyomását csökkenteni, és miután Margaret befejezte a rövid beszámolót a sérelemről, áttért a részlekre.

"Az ő szobáját akarták e célra használni. Láttam, hogy egy asztalon már ki voltak készítve azok a rosszat jelentő gyertyák és füstölők és vízzel telt poharak, és ami csak kell. Apósom képe a falon volt - tudod, amit halála előtt egy hónappal vettek fel - amin olyan természetellenesen, kísértetiesen néz ki - egyszer meg is jegyezted, milyen hátborzongató, mintha az öregember szemei mindenhova követnének, emlékszel? Na, az a kép ott volt a falon és az öregember papír képmása, azt hiszem, az asztalon, a falhoz támasztva - és nem tudom még, milyen limlom. Szerencsére időben hazaértem, hogy megakadályozzam. Képzeld el Csu, a halottat hívnák a házamba. Lúdbőrzik a hátam tőle. Ez az én anyósom megőrjít, és dr. Li azt mondja, hogy engedjem el magam - te jó Isten."

Szuan Csu, akit ezúttal jobban érdekelt a természetfeletti témája, minthogy szaporította volna a szóáradatot az anyósok ellen, elmondta, hogy a nagynénje egyszer megidézte a nagybátyját egy szeánszon és fél órát beszélgetett az elhunyttal a médiumon keresztül. Nagynénje azt állította, hogy a médium felvette elhunyt férje arcvonásait; megesküdött, hogy férje ült a szobában és beszélt vele.

“Miért nem tudják ezek az öregek békén hagyni a halottjaikat?” - kiáltott fel Margaret kétségbeesve. “Miért hoznak bajt másokra azzal, hogy behatolnak erre a sötét, áthatolhatatlan területre, amit a legjobb békén hagyni? Mindegy, azt hiszem, ezek az emberek, akikhez az anyósom jár, egytől egyig csalók, ez minden. Rásóznak mindenféle gyógyfüveket és talizmánokat és más szemetet, ő pedig borsos árat fizet értük. Na és honnét veszi a pénzt? Eng Kiattól és tőlem, természetesen! Tudod, Csu, mi kétszáz dollárt adunk minden hónapban annak a vén bolondnak zsebpénzre és még mindig reklamál, hogy nem elég! Velünk lakik, van cselédlány, hogy ellássa őt, még az új ruháit, papucsait és ernyőit is megkapja és még mer reklamálni, hogy kétszáz dollár nem elég!”

A pénz nagyon érzékeny téma, és itt Szuan Csu megint be tudott kapcsolódni a panaszokba ugyanolyan energiával, mert az ő anyósa is túl sokat facsart ki a férjéből, állandóan pénz kérencsért hol erre, hol arra.

Margaret dühe a sógoraira is kiterjedt, akik nem hajlandó kivenni részüket a vénasszony eltartási kötelezettségéből.

“Itt van például Eng Lung, sokszor meséltem neked, milyen zsugori. Az üzlete virágzik és a felesége, úgy hallom, tonnaszámba megy a tőzsdén, de ezek egy fillért sem adnak az öregasszonynak. Csak az alkalomszerű ang pow* Kínai Újévkor vagy a születésnapján és még azt hiszik, hogy fenemód tudják gyermeki kötelességüket” - kiabálta Margaret mérgesen. “Akkor ott van még az a mihaszna Eng Csian - munkahelyről munkahelyre röpdös. Gyanítom, hogy megint kölcsönkért Eng Kiattól, de az én férjem már csak olyan, hogy nem mondja meg nekem. Így aztán mindenki Kiathoz jön és tartja a markát, én meg itt robotolok az irodában, mint egy bolond és segítek neki a vérszívók bandáját eltartani!” Margaret mérgesen rágyújtott, majd eloltotta.

“Elfelejtettem” mondta megenyhült hangon. “Az orvos azt mondta, hogy most ne dohányozzak. Ide figyelj, Csu” - mosoly jelent meg az arcán, “hamarosan talán jó hírt mondhatok neked. Remélem, sikerülni fog.”

Amikor férje megjött külföldi üzleti útjáról, Margaret valóban jó hírral fogadhatta. Férj és feleség örvendezett, mert hat évi házasság után Margaret végre állapotos volt.

“Nem kell még elmondani az öreg hölgynek,” - mondta Margaret. “Csak akkor mondjuk meg neki, amikor egész biztosak vagyunk benne.”

Egy hónappal később elmondták neki és Margaret megsértődött anyósa válaszána hideg közönyétől.

“Hát, jó lesz az neked” - mondta mereven. “Hat éve vársz gyerekekre és most lesz.”

Margaretnak eszébe jutott az öregasszony törődő aggódása, amikor Eng Lung felesége volt állapotos; nagy hűhót csapott, ezt vagy azt az ételt ajánlotta, madárfészekleves készített neki drága, ritka fűszerekkel, annyi gondot csinált magának. Mi Lian pedig soha nem vett neki ékszer, de még csak egy új ruhát sem. Margaret lihegett a méregtől a vén csoroszllya igazságtalan ellenérzése miatt.

De, mondta Szuan Csunak és a többi barátnőjének, őt aztán nem érdekli. Ő nem abból a régi fajtából való, aki reszket anyósa jelenlétében és állandóan kedvében akar járni.

“Manapság máshogy van,” - lármázott Margaret határozott daccal. “Nem úgy, mint régen, amikor a nők anyósuk alattvalói voltak. Emlékszem, anyám mesélte, hogy őt az anyósa naponta piszkálta és szidta, és ha az apám moziba akarta vinni, előbb a vén satrafa engedélyét kellett kérniük. Ma már nem így van, de nem ám. Ma, mi dolgozó feleségek vagyunk, jó fizetéssel, függetlenek vagyunk, van végzettségünk. Ma, ők függnek tőlünk, ők tartják a markukat a havi pénzükért. Így hát mitől félünk?” - Margaret lelkesen írta le szerencsés helyzetét, hogy mentes minden kötelezettségtől az öregasszony felé.

“Először, anyagilag biztosan állunk, és ezt saját erőnkől értük el, minden segítség nélkül a férjem családjától” - mondta. “Kiat szülei egy fillért sem költöttek az ő felsőbb tanulmányaira, mert végig ösztöndíjat és támogatást kapott. Nem szeretnék Diana Lau

bőrében lenni. Gazdag anyósáékkal él; ismeritek azt a híres nagy házat a Marine Vistan, a két óriási kőoroszlánnal a bejáratnál? Ez a család otthona, és úgy hallom, Diana retteg, nehogy megsértse valamivel öreg apósát vagy anyósát. Tudjátok, az az idős hölgy, akivel a napokban futottunk össze Tai Szing ékszerboltjában, aki csak úgy csillogott a sok gyémánttól? Hát én örülök, hogy nincs ilyen gazdag anyósom; az csak megnehezítene mindent. Mert így független vagyok, szabad vagyok, és nem félek senkitől!”

Szuan Csunak két kisgyereke volt, és amikor gondja támadt a cselédlánnyal, anyósa segítette ki.

“Nem sokat ér a gyerekek körül” - mondta Szuan Csu, “de legalább van velük valaki a házban, amíg Gerard és én dolgozunk. Nem kell őket ismerősöknél hagyni, mint Gek Engnek, valahányszor a cselédlánya kiszúr vele.”

“Másodszor, nem függök az anyósomtól a háztartásban sem” - mondta Margaret energikus diadallal. “Megbízhatok az én Ah Csanomban, tökéletesen elvégez mindent és még nincs gyerekem. Majd ha meglesz a kisbabám, Ah Csanra bízom a gyereket és fogadok másik alkalmazottat a házimunkára. Anyósomnak soha nem lesz alkalma azt mondatni, ‘látjátok, ezeknek a fiataloknak mennyire szükségünk van ránk, öregekre, hogy megcsináljunk ezt vagy azt.’”

Margaret anyja, egy kis, félénk asszony, aki eléggé tartott erősakarátú, hatékony lányától, egyik reggeli látogatása alkalmával mégis félre vonta őt és komolyan beszélt neki az öregek iránti tiszteletről.

“Nem szabad veszekedned az anyósoddal, Margaret” - mondta komoly aggodalommal. “A fiataloknak figyelni kell az öregekre. Nem szabad felemelni a hangjukat ellenük. Nem jó az, Margaret.”

Margaret türelmetlenül felelt: “Anya, egyetértek veled. Egyetértek veled, ha az öregek ésszerűek és körültekintőek a viselkedésükben. De amikor nincs józan eszük és kétszínűek és rosszindulatúak, amikor soha nem elégedettek, akármennyit is teszel értük és a hátad mögött kritizálnak, akkor nem érdemlik meg a fiatalok tiszteletét.”

“Margaret, nem szabad így beszélni, egyáltalán nem jó,” - mondta az idősebb nő, szomorú fejcsoválással. “Én tiszteltem az anyósomat ősz haja miatt, bár kegyetlen volt hozzám. A fiatalnak tisztelnie kell az öreget, Margaret, vagy megbűnhődik.” És beszélt arról a büntetésről, amit a gyermeki kötelességek elmulasztásában, a legnagyobb vétekben bűnösök kapnak: a Villámisten sújtja őket halálra. A Villámisten a Mennyben figyel az öregek sírására.

“Micsoda badarság!” - kiáltott fel Margaret és most már tényleg felmérgesedett. Élesen vágta az anyjához: “Anya, új korban élünk. Nem a régi időkben, amikor féltetek az anyósotoktól és megengedtetek, hogy lábbal tiporjon. Ma már nincs Villámisten, anya - nincs Villámisten vagy Dörgésisten vagy Konyhaisten. Már rég meghalt mind.”

Margaretben még sosem forrt ekkora felháborodás. Elment hazulról, mert úgy gondolta, hogy szorongató gondjait majd elfelejti egy jó bevásárló körúton. Szüksége volt arctisztító krémre és ha találna valamit, ami tetszene neki a már majdnem kész gyerekzsoba számára, majd megveszi, kerül, amibe kerül. Mert, gondolta Margaret, miért legyen fősvény magamhoz vagy a kisbabához, csak hogy minden pénz a pumpolókhöz vándoroljon? Nem leszek akkora bolond.

A vásárlásban nagy örömét lelte és vett egy nagyon nagy és nagyon drága pandát a kisbabának. Szerette volna, ha Kiat otthon van, hogy megmutassa neki a pompás játékot. Kiat jó és szerető férj volt, csak túl puha, amikor a családjáról volt szó. Felhívta Szuan Csut, hogy beszámoljon neki a bevásárló körútról és egy kis meglepetés- és örömsikolyt hallatott, amikor Szuan Csu elárulta, hogy neki is lesz gyereke; az orvos éppen megerősítette a tényét.

“Remélem, most fiú lesz, Csu” - felelt Margaret és nagyon örült a barátnőjével.

“A cselédproblémán gondolkozom” - mondta Szuan Csu, “Anyósom megint sértődékeny hangulatban van és minél előbb találok megbízható cselédlányt, annál jobb.”

Ahogy Margaret együtt örült legjobb barátnőjével, elég jó hangulatba került, hogy kibírja anyósa legutóbbi merényletét idegei ellen: az öreg hölgy patchwork takarót varrt és az apró rongydarabokat és cérnaszálakat mindenhol szétszórta szép, tiszta márványpadlóján a földszinten. A cselédlány, Ah Csen panaszkodott, hogy a délelőtt folyamán már harmadszor

söpörte össze a szemetet, de Margaret csak így szólt: "Ugyan, hagyd már őt. Különben lesz még valami, amiről siránkozhat a szomszédoknak." A Margaretet legjobban idegesítő szomszéd a szomszédék mosónője volt, aki mindig társalgott anyósával a kerítésen át. A két asszony szokása, hogy hangjuk letompították és oldalba bökték egymást, valahányszor Margaretet közeledni vélték, felettébb idegesítette. Egész biztos volt benne, hogy a vénasszony beszélt róla a szomszéd pletykafészeknek és dühös volt. Elpanaszolta férjének, de az a maga tipikusan lezser módján csak annyit felelt: "Óh, ugyan, hagyd őket. Csak ráérő pletykafészek."

Jaj, mikor szabadulok már meg ettől a keresztől? gondolta Margaret. Tudta, hogy az öregasszony mindig velük marad, mert Eng Lung feleségének nem kell és Eng Csian egy mihaszna, aki magát is alig tudja eltartani. Az ő Eng Kiatját pedig a jó természete miatt mindenki kihasználja. Margaretnek az az ötlete támadt, bár stratégiának még óvatosan meghatározva sem nevezhette, hogy megszabadul a bajkeverő vénségtől, ha már itt a baba. A kisbaba érkezése majd csak szolgáltat valami ürügyet annak elintézésére, hogy a vénasszony máshol lakjon. Addig még van ugyan néhány hónap és ezalatt kénytelen lesz eltűnni az öreg hölgyet, akinek a viselkedése egyre kibírhatatlanabbá válik.

"Már csak napok kérdése és kitör belőlem. Nem érdekel, mit szól hozzá Kiat," - sírt szegény Margaret. "A vénasszony Villámistene agyonsújthat, ha akar!" Valamennyire vigasztalta, hogy Szuan Csunak is sok baja volt az anyósával. Szuan Csu bizalmasan közölte vele előző este a kétségbeeséstől sikító hangon, hogy anyósa túlzottan veszekedett az új cselédlánnyal, aki pedig olyan megbízhatónak és ügyesnek bizonyult. Most a lány otthagya őt, ő pedig újra kezdheti előlről a keresést. Pedig olyan rosszul érzi magát mostanában a gyakori hányással.

"Csu, azonos helyzetben vagyunk," - felelte Margaret. "Mindenkinek mondogatom, hogy napok kérdése és kitör belőlem."

Nem sokkal ezután tényleg kitört. A dolog így történt: Margaret egyik kolléganőjével ebédelt, aki ismerte a szomszédait. Kiderült, hogy anyósa panaszkodott a mosónőnek, hogy Margaret rosszul bánik vele. Többnyire egyedül hagyják a házban, mondta és nincs rendesen ennivalója.

"Nincs rendes ennivalója!" - kapkodott levegő után Margaret; alig hitt a fülének. A hűtőszekrénye mindig tele volt, kamrája a mennyezetig rakva konzervekkel és szárított hozzávalókkal az öregasszony számára és arról panaszodik, hogy nincs elég ennivalója!

Állítólag, folytatta a kolléganője, egyik reggel a mosónő átment meglátogatni az öreg hölgyet, aki az asztalnál ült és egy tál rizslevest evett, amiben semmi más nem volt, mint szójaszósz. A mosónő megdöbbsent és megkérdezte, miért eszik ilyen szegényes táplálékot, ami még egy koldusnak sem elég, mire az öregasszony könnyezni kezdett. Olyan szánalomra méltó volt, hogy a mosónő vele sírt.

"Hát ezt már nem bírom, ezt már nem viselem el többé" - kiáltotta Margaret mérgesen. "Vég nélkül csak bajt csinál nekem, telerakom ajándékkal, étellel és pénzzel, ő pedig azt meséli mindenkinek, hogy rosszul bánok vele és éheztetem! Hogy bírjam ezt ki? Annak a pletykás mosónőnek semmi köze hozzá, mit dugja az orrát a mi dolgunkba. Nem fogom ennyiben hagyni, biztosíthatlak!" Margeret most már sírt az idegességtől. Barátnője megjegyezte, mert Margaret a hatodik hónapban volt és ebben az állapotban nem tesz jót egy nőnek, ha felizgatja magát.

Margaret hazaszárguldott és szembeszállt az anyósával. Zuhogott az eső, teljesen átázott, míg a taxiból a házba szaladt, de eszébe sem jutott, hogy megszáritkozzon. Egyenesen az öregasszony keresésére indult, akit a konyhában talált meg és kérdőre vonta. Vádoló szavai mérges áradatban törtek ki belőle; hálátlansággal, csalással és vele szembeni igazságtalansággal vádolta anyósát. Hangja reszketett a dühtől, térdei remegtek, kezei hidegek voltak, mert a helyzet új volt neki, és ahogy visszanézve megállapította, félelmetes. De ott állt, szilárdan és erősen, a sértéstől és dühtől metszően.

Az öregasszony felnézett az asztaltól, ahol kávé ivott; mereven bámult rá, először hitetlenül, majd csendes rosszindulattal. Szája apró vonalakba ráncolódott a gyűlölettől. Akkor felállt. Így szólt Margarethez: "Így mersz beszélni öreg anyósoddal? Látod a fejemen az ősz haját és mégis így beszélsz velem? Te, aki nemsokára magad is anya leszel?"

Vigyázz magadra!” Ujjával Margaretre mutatott, apró szürke szemei villámlottak a dühtől, de Margaretet nem lehetett könnyen megijeszteni.

“Nem félek magától!” - üvöltötte remegő méltatlankodással. “Elég bajom volt magával, most már tűnjön el a házamból!”

Az öregasszony rábámult, az apró szürke szemek fenyegetően csillogtak.

“Nem mernéd ezt tenni velem, ha a fiam itt lenne” - mondta halkan.

“Ez az ÉN házam, az ÉN nevemre lett véve és Én mondom, hogy tűnjön el innét” - visította Margaret; szemét forró könnyek futották el.

Az öregasszony kihúzta magát és így szólt érthető, metsző hangon: “Rendben. Figyelj akkor, menyem. Ebben a házban úgy bántál velem, mint valami piszokkal, rosszabbul éreztem magam, mint egy rab. Szemeddel követsz, amikor a fiammal akarok beszélni és fáj neked, ha a fiam jó hozzám és pénzt ad. Nehogy azt hidd, hogy nem tudom. Akik kegyetlenek az öregekhez, soha nem fogják sokra vinni! Elátkozottak. Én pedig most megátkozlak; ugyan gyermeket hordasz, de megátkozlak!”

A zápor csattogása kint majdnem elfojtotta szavait, de Margaret hallotta és hirtelen átfutott rajta a félelem. De továbbra is kihívóan állt, csak szíve vert erősen. Az öregasszony bement a szobájába, egy-két dolgot papírzacskóba csomagolt és elment egy ernyővel a szakadó esőben.

Amikor egyedül maradt, Margaret felszaladt a szobájába, az ágyra vetette magát és keserűen sírt. Ó, milyen gyűlöletes is minden! Egyszerűen gyűlöletes! Miért olyan szerencsétlen ő, hogy mindezt végigszenvedje? Kétségbeesésében felhívta férjét külföldön, hogy jöjjön haza.

Amikor az másnap este megérkezett, tehetetlenül az ágyon fekve találta őt, arcán csendben folytak a könnyek. Hozzátapadt, vigasztalhatatlanul sírt. Férje megijedt a kisbaba miatt és vigasztalta, ahogy tudta, de magában bosszankodott: “Ezek a nők - sosem fogják a hülyeségeiket abbahagyni.” Képtelen volt, hogy feleségét vagy anyját elítélje, a mosónőt szidta teljes dühvel, akit most minden baj okozójának tartott.

Feladata, miután Margaretet megvigasztalta és ellátta, az volt, hogy megkeresse anyját és meggyőződjön róla, hogy nem esett baja. És megint magában nyögött és a fejét csóválta, “Ezek a nők - vég nélkül csak baj van velük.”

Megkönnyebbülten hallotta, hogy anyja Eng Lunghoz ment és most Eng Lung és Mi Lian vigyázott rá. Elmagyarázta a dolgot, ahogy tudta, a két testvér csóválta a fejét, Mi Lian pedig anyósa körül sürgölődött, kényelméről gondoskodott, mert megfázott az esőben.

“Így hát én vagyok a gonosz, aki kiküld egy fehérhajú öregasszonyt az esőbe és viharba” - kiáltott fel Margaret éles nevetéssel, amikor Eng Kiat hazajött és elmesélte, mi történt.

Margaret nem volt jól és sokáig nyomta az ágyat. Bosszús volt, ingerlékennyé vált, rákiabált a férjére és a cselédlányra. Az éjszakák voltak a legrosszabbak, mert nem tudott aludni - fejében nyugtalanító gondolatok nyüzsögtek és szíve tele volt nyugtalanító érzésekkel. Újra és újra látta az öregasszonyt, ahogy egyenesen áll, kezét felemeli, és ujjával felfelé mutat, fülében visszhangzott éles kiáltása “Megátkozlak! Bár gyerekekkel vagy, de megátkozlak!”

Margaret sosem tudta elfeledni a rosszindulat felvillanását az öreg szemekben. Reszketni kezdett, valahányszor eszébe jutott a gonosz tekintet az öreg arcban, ahogy a nyakában ülő kontyból kiszabadult fehér haj merev tincsekben röpködött az arca körül. Kísérteties volt. Rettenetes volt. Margaret jól becsukta a szemét, hogy kizárja a gonosz jelenetet, de az újra és újra visszajött. Álmában olyan elevenen és szörnyűségesen jelent meg, hogy sikoltva ébredt belőle; álmában az öregasszony démonikus gonosszággal bámult rá és hangja démoni sikollyá vált, az átok pedig belehasított Margaret fülébe. Sikítással ébredt és zokogva bújt férjéhez.

“Megátkozott, az anyád megátkozott és már a hetedik hónapban vagyok” zokogta félelmében. Eng Kiat, már lefogyva az álmodástól, próbálta vigasztalni. Továbbra is bizonygatta, hogy minden rendben van, hogy az öregek, különösen az olyan tanulatlanok, mint az ő anyja, átkozódnak, amikor mérgesek és mindenfajta furcsaságot összehordanak.

“Az ő átka borzalmas volt, minden szót úgy is gondolt” mondta Margaret. “Tegnap és ma” - folytatta zokogva, “a gyerek nem mozdult bennem. Egyet sem moccant. Esküszöm, Kiat, a gyerekünk két napja nem mozdult!”

Az ijedtség hulláma viharzott át a férjen, de csak annyit mondott tettetett könnyedséggel, “Nana, ez lassan morbid lesz, kedvesem, az ilyesmi egyáltalán nem vall rád. Volt egy rossz tapasztalatod és most mindenfélét beképzelsz magadnak. Holnap reggel elviszlek doktor Lihez. Meglátod, minden rendben van.”

Dr. Li azt mondta, hogy nincs semmi baj. Anya és gyermeke jól van és Margaretnek csak sok pihenésre van szüksége. Otthon Margaret azt mondta a férjének, hogy észrevette, milyen aggódónak látszott dr. Li; talán észrevett valamit a kisbabán, csak nem akarja megmondani neki? Eng Kiat türelmetlenül felelt, “Micsoda hülyeség!” de Margaret csak hajtogatta, hogy a szokottnál tovább tartott a vizsgálat és az orvos ráncolta a homlokát.

Elvesztette az étvágyát és rendkívül nyomorultul érezte magát. Szemeibe megfélemlített tekintet költözött; egyszer azt álmodta, hogy a gyerek halva született, máskor, hogy volt karja, de nem volt lába. Margaret felült ágyában a sötétben, kezét a szája elé tartotta, hogy elfojtsa a zokogást, mert nem akarta férje álmát zavarni.

Szuan Csu telefonált. Margaret napok óta nem beszélt vele, és most örült, hogy barátnője hangját hallja. Szuan Csu elgyengülve beszélt. Kórházban volt, most gyógyult egy elvetélés után. Miután letette a kagylót, Margaret megmerevedett, szeme kitért a rettegéstől, kezei hidegek lettek. Szuan Csu veszekedett az anyósával, és ez lett a büntetése. Az öregek átkának hatalma! Margaret megint felkapta a telefont, gyorsan felhívta Szuan Csut és elmondta neki megadó suttogással, hogy mire gondol.

“De ez lehetetlen. A veszekedés már rég volt, ezen kívül az anyósom sosem átkozott meg. Mindegy, most már jóban vagyunk, segít a gyerekekkel” válaszolta Szuan Csu, akit az eshetőség mégis elborzasztott.

“Nem, nem, Csu, te ugyan nem hiszed, mégis így van! Én mondom neked, így van, foganatja van az átkuknak!” - hüppögött Margaret.

Zavarttá vált, nem akarta, hogy férje látótávolságon kívülre kerüljön és könnyek között mesélte dr. Linek, hogy szerinte a gyerek haldoklik benne vagy a kínezésére fog megszületni.

“Azon a napon, amikor megátkozott, dörgött és villámlott” mondta megfélemlített hangon.

Egy sötét helyiségben találta magát, templom volt, mert piros oszlopok voltak benne és fülkék a falban, melyekben számos istenség ült elmélkedve. Némelyik rejtve maradt az árnyékban, de tudta, hogy figyelik őt. A földön álló nagy arany edénybe szűrt óriási füstölőből jövő füst csípte a szemét és illata megköhögötte, amikor pedig könnyeit letörölve kitisztult a látása, észrevette, hogy a füstölőkre mindenféle méretű és színű kígyó tekeredett. Üres tekintettel lassan, komoran mozgatták testüket a füstölő rudakon, mintha elkábultak volna a füsttől. Réges-régen, kislánykorában anyjával és nagynénjével elment egyszer egy kínai templomba, ahol több száz szentnek tartott kígyó élt, ő pedig anyja mögé bújt és sírva fakadt, amikor az egyik kígyó lassan felemelte a fejét és gyöngyszerű szemét rávetette. Most félelem nélkül nézett a kígyókra a füstölő rudakon, mert tudta, hogy a mérgüket már rég kivették. Továbbra is lassan, nehézkesen mozogtak, majd lesiklottak a padlóra, feléje indultak és hamarosan mindenhol rajta voltak, úgyhogy levegő után kapkodott, fuldoklott és próbálta őket lefejtetni magáról. Meglátta távolabb az anyósát, aki egy köteg füstölőpálcikát tartott a kezében és éppen az oltáron álló edény hamujába készült szűrni. Hívta, hogy segítsen lefejtetni a kígyókat, de az öregasszony talán nem is hallotta, mert nekilátott a pálcikákat szépen elrendezni a hamus edényben, aztán néhány narancsot egy tálcán és egy-két szál illatos virágot egy vázában, hogy előkészítse a templom isteneinek való áldozati ajándéku. Az egyik fülkében valamelyik isten élete kelt; Margaret odakiáltott neki, hogy segítsen megszabadulni a kígyóktól, amelyekből egyre több lett; kettő a nyaka körül és egy egész sereg a karjain, mellén, lábain.

“Könyörgők” - fuldoklott, a feléledt isten pedig kilépett és feléje indult. Könyörögve nézett rá; az istenség arca most anyósáé volt, felvillanó szemével és a szélviharban lebegő egyenes fehér hajával, majd az apósáé a rosszindulatú fixírozással.

“Kérem” - zokogott Margaret és karjait védően feldagadt hasa köré vonta, nehogy a gyerekek bántódása essen.

Lihegve ébredt, nedves haja arcához, nyakához tapadt.

Dr. Li félrevonta Eng Kiatot, hogy megvitassa vele Margaret betegségét és pszichiátriai kezelést javasoljon.

“Valami megszállottságban szenved, ami zavarodottsághoz vezet; nem lesz jó a gyerekek”, - mondta az orvos és Eng Kiat most először omlott össze a hetek óta tartó hatalmas feszültségtől és sírva fakadt.

Margaret anyja egy templomi médium tanácsát kérte. Az azt mondta transzban, hogy az egyedüli dolog, ami meg tudja menteni Margaret ép elméjét és a gyerek életét, ha anyósa hajlandó bizonyos szavakat imapapírra írni, amelyet azután elégetnek és a hamut Margaret vízbe keverve megissza. Csak így lehet az átkot feloldani és Margaret lelki egyensúlyát visszaállítani.

Amikor Margaret hallotta a médium javaslatát, a megviselt, lefogyott és beesett szemű Margaret alig hallható könnyörgő hangon megkérdezte: “Gondoljátok, hogy ez segítene? Gondoljátok, hogy ez meg fogja menteni a kisbabámat?”

Az anyós, aki lassan meggyógyult Eng Lung házában és Mi Lian ápolásától, megtagadta a szavak leírását az imapapírra.

“Ne kívánjátok tőlem, hogy bármit is tegyek érte és ne is említsétek előttem a nevét,” - vakkantott rájuk a szoba sarkában álló székéből, ahonnan ritkán mozdult. Szemében a kemény elhatározás tekintete.

Margaret személyesen jött el könnyörögni. Nagyon lesóványodott, de a hasa óriási volt és nehéz. Hosszú pongyolát viselt és egy kifakult gyapjúkardigánt. Eng Kiat védően átkarolta a vállát. Amikor az öreg hölgy színe elé hozták, azonnal sírva fakadt, de az öregasszony hirtelen elfordította a fejét és nem volt hajlandó ránézni.

“Anyá, kérem,” - zokogta Margaret de nem tudta folytatni. Anyja és Mi Lian vele sírt és az öregasszony fiai könnyörögtek neki, hogy teljesítse a szívességet.

Csendben, mozdulatlanul ült, ajkát kissé összezárva, homloka sötét a nehezteléstől. Amikor csak nem hagyták abba a könnyörgést, türelmetlenül legyintett és az ingerültségtől visító hangon felkiáltott: “Rendben! Adjátok ide a papírt és tűnjetek el! Hagyjatok békén!” Kezébe tették az ecsetet, Margaret anyja lediktálta a médium szavait és néhány perc alatt kész is volt az egész.

“Most pedig menjetek, mind!” - kiáltotta parancsolóan. Azután pedig a médium utasítása szerint a papírt elégették, a hamut egy pohár vízbe szórták és Margaret hálásan, tiszteletteljesen kiitta az utolsó cseppig.

* pénzadomány, pénzajándék ünnepek alkalmával kis piros zacskóban

Catherine Lim:

A fiúgyerek

Felesége megint terhes volt. De még mindent megcsinált a ház körül, felvágta a fát olyan hosszúságúra, hogy a konyhai tűzhelyet táplálhassa vele, felseperte a padlót és vizet forralt férje fürdéséhez, amikor az esténként bejött a boltból. Növekedő hasa ügyetlenné tette a mozgását és férje türelmetlenül mondta is neki egyszer-kétszer: "Minek csinálod ezt a nehéz munkát, miért nem hagyod az idősebb lányokra? Nagyon ellustulnak, nem jó az az ő korukban." A legidősebb tizenkét éves volt, a következő tizenegy. A harmadikkal, a kilenc éves lánnyal együtt ki kellene venniük részüket a házimunkából és segíteni húgaik ellátásában. Különben mi másra jók a lányok? És Csuan Pun szomorúan gondolt a hat lányára - sosem múlik el az átok? Sosem lesz fia? Csuan Pun sokat gyötrődött az átok miatt, hogy a fiúgyermek megtagadtatik tőle. Tizenhárom esztendeje várakozik rá, de minden alkalommal lány lett. Büntetésként kapta egy elkövetett bűnért? Minél többet gondolkozott rajta, Csuan Pun annál jobban kezdett félni, hogy a Mindenható úgy haragszik rá, hogy lánygyerekek végtelen sorával bünteti. Kutatni kezdett emlékezetében, hogy mik lehetnek az okai az isteni neheztelésnek és kettőt állapított meg: fiatal korában valaha egy nagy, elhagyatott ültetvényen kaucsukot csapolt és ott egyszer valami rém butát és veszélyeset tett: egy füves halmon álló kis oltár közelében vizelt és utána soha nem áldozott füstölő pálcikát engesztelésül. Másodszor, néhány évvel házasságkötése után, amikor már beindult saját kis szatócsboltja, feleségével a templomba készült a Kilenc Isten ünnepén imádkozni és előtte olyan szörnyűséget művelt, hogy ha a felesége tudott volna róla, végsőkéig megbotránkozott volna: egy étteremben, természetesen titokban, rizst evett marhakarival, akkor, amikor vegetáriánus étrenddel kellett volna megtisztulnia, mint mindenkinek az ünnep tiszteletére. Már az is elég baj lett volna, ha disznóhúst eszik vagy más húst, de marhát! Ha felesége és anyósa tudott volna erről a kihágásról, rendkívül aggódtak volna helyette. Szerencsére azon a napon semmi sem történt. Egyszer ugyan hallotta, hogy a templomi médium transzban halállal tudja sújtani az ilyen förtelmes szentségtörés elkövetőjét. Talán most bűnhődik? E gondolatra Chuan Pun szíve megtelt rettegéssel és úgy döntött, hogy tenni fog valamit ennek a két bűnnek a kiengeszteléséért.

Először is elment az ültetvényre, hogy főtt ételből és gyümölcsökből álló kiengesztelő ajándékot áldozzon, miközben két hatalmas füstölőt égetett. A kis oltár már nem volt ott, de kiválasztott egy megfelelő helyet egy fa alatt és ott ajánlotta fel az engesztelő áldozatot. Ezután elküldte öreg anyósát a templomba, hogy még több engesztelőáldozatot végezzen a nevében, végül pedig önkéntesen magára vállalt egy vegetáriánus bűnt, lemondva a finom halakról, rákokról és disznóhúsról, amit felesége szokott főzni neki. Így remélte, hogy megszabadul az istenségek haragjának minden maradványától. Nem haragudhattak nagyon, érvelt Csuan Pun, különben bizonyára nem áldották volna meg ilyen fellendüléssel a szatócsboltjában. Éppen arra gondolt, hogy kibővíti az üzletet, hozzáépít a jelenlegi faépülethez és többféle árut kínál. De még az sem tette Csuan Punt egészen elégedetté, ha gyarapodó gazdagságára gondolt, mert újra és újra azon gyötrődött, hogy nincs fia: mire jó mindez a jó mód, ha nincs férfiörökös, akire ráhagyja és aki majd a nevét viselni, miután őseihez megtért? Csuan Pun nyögött a lehangoló valóság terhétől, ahogy végiggondolta.

Felesége még kövérébb lett a gyerektől és a félelmek újra kezdődtek. Hogy tudja majd elviselni a megaláztatást, ha újabb lánygyerek érkezik. Apja és nagyapja idejében mindig azt mondták, hogy az asszony a hibás és félre lehet lökni, ha nem tud fiút szülni. De Csuan Punnak egyszer sem fordult meg ilyesmi a fejében. Néha ugyan mérges volt rá emiatt, de mindig úgy gondolt az asszonyra, hogy neki jó felesége volt. Sovány esztendeik alatt - egyszer megbetegedett és egy évig nem tudott keresni - felséges rizspudingot főzött, amit még anyja tanított neki gyerekkorában, két kosarat megrakott vele és ezeket felakasztotta a vállára vett rúd két végére. Így sétált a forró, poros utcákon, hangosan szólongatva a vevőket. Azután véget értek a kemény idők és ő továbbra is jó feleség volt

otthon, gyereket szül majd minden évben. Lába és keze érdes, arca széles és mindennapi, hasa pedig túlságosan is elformátlanodott a sok terhességtől, de Csuan Pun az éjszaka sötétjében érezte női testének puhaságát és elégedett volt. Nem volt ő olyan, mint barátja, Ah Bah, akinek más nők után csorog a nyála és a pénzét bordélyokra fecsérli, ahelyett, hogy az üzletébe fektetné.

Az ötödik hónapban Csuan Pun egy jó véleményét kérte és nagy öröme az, hogy hallotta, hogy a gyerek ezúttal fiú lesz. Egy időre megszabadult az idegességtől. A boltja jól ment; ő, Csuan Pun, akire a falu öregjei még mint éhező, rongyos csavargóra emlékeztek, most a legjobban menő boltos volt a faluban. Alkalmazott egy fiatalembert kisegítőnek és így több ideje maradt, hogy látogassa és ellenőrizze nemrég szerzett kókuszültetvényét. Valaha barátjé, Ah Bahé volt, de az a mihaszna eljátszotta a pénzét, meg a nőire költötte és így el kellett adnia az apjától örökölt földet. Ah Bah gyakran meglátogatta Csuan Punt és egyik este Csuan Pun elfogadta Ah Bah meghívását egy sörre valamilyen házban a falun kívül. Bordélyház volt, és amikor Csuan Pun kimutatta, hogy kényelmetlenül érzi itt magát, Ah Bah a combjait csapkodva nevetett, úgy örült, hogy ilyen jól megtréfálta a barátját. Csuan Pun kissé szégyellte magát, hogy bordélyban ül és sörözik. Egy nő jött oda és ült melléjük. Ötvenes éveiben járhatott. Kiszólt egy másik nőnek. Aki ekkor bejött, nagyon fiatal volt, finombőrű és szép. Szerényen lesütötte a szemét. Az idősebbik nő unokahúgaként mutatták be.

Csuan Pun újra eljött - egyszer Ah Bah kíséretében, egyszer meg egyedül, miután meglátogatta a kókuszültetvényét és vágyakozott ennek a szép nőnek a társaságára. A múltban, amikor annyit küszködött a megélhetésért, nem ismerte vagy elhanyagolta az örömeiket, amelyekben most része lett. Itt olyan kényelmet és kielégítést kapott, amilyeneket azelőtt soha nem tapasztalt és miután megismerte őket nem tudott nélkülük élni. A nő húsának finomsága és tartózkodása tetszett neki és felizgatta. Amikor erein keresztülszárguldott a forró vér és kívánta, hogy szenvedéllyel robbanjon, a nő minden kívánságát teljesítette.

Mostanában gyakran volt távol otthonról, leginkább éjszaka. Öreg anyósa és felesége csodálkozott is, de nem szóltak. Az asszony nagyon kövér volt már és a szokásosnál gyakrabban lepihent. Néha úgy nézett rá, mintha kérdezni akarna valamit, de a férfi ingerlékenyvé vált és többnyire kerülte őt. A lányait megverte, amikor idegesítették, amíg már oda sem mentek hozzá, a két idősebb pedig durcásan pusmogott róla.

Egyik este, amikor Csuan Pun a bordélyba ment, egy férfivel találta a nőjét, amin nagyon feldühödött. Tiltakozott a nagynénjénél, az idősebb nőnél, mire az magából kikelve dühösen kérdezte: "Tán azt hiszed, kizárólagos jogod van az unokahúgomra? Nem vagy a tulajdonosa, nem a feleséged."

Csuan Pun fortyogott a féltékenységtől, dühítette, hogy a nő mást tüntet ki kegyeivel. Lassan tudatára ébredt saját durvaságának, mindig piszkos körmeinek, ami miatt a nő egyszer gúnyolta is. Egyedül magának akarta a nőt és nyögött tehetetlenségében. Elment a nagynénihez és elmondta neki, hogy a nőt szeretőjeként akarja tartani: házat venne neki és havonta pénzt adna a megélhetésére, de más férfit nem fogadhatna. Az asszony meghányta-vetette az unokahúgával és mindketten úgy vélték, hogy szó sem lehet arról, hogy titkos szerető legyen, hanem mindenki előtt, nyíltan elismert feleség. Nem kevesebb.

Csuan Pun nagy gondban volt; és mégis akarta a nőt. De mi legyen akkor a feleségével? Már a nyolcadik hónapban volt és hamarosan itt a gyermekágy ideje. És Csuan Pun szívében először gyülemllett fel harag ellene - miért nem tud neki fiat adni?

Csuan Pun napokon keresztül magában duzzogott. Majd újra meglátogatta a nőt. Az és a nagynéje elhúzták orra előtt a mézesmadzagot, amitől még jobban forrt a vére. Azért forrt benne ekkora düh, mert tudta, hogy nem élhet nélküle; ugyanakkor arra sem vitte rá a lelke, hogy ellökje feleségét és a szeretőjét tegye a ház urává, ahogyan az szerette volna. Amikor azon az éjszakán hazament, tekintete kerülte feleségét, aki a születendő gyerektől óriásira dagadva hevert az ágyon. Biztos, hogy megint lánya lesz, gondolta ingerülten. Más férfi eltaszítja a feleségét, ha nem képes fiút szülni. Hirtelen így szólt a feleségéhez bosszús hangon: "Na és mire jó folyton fiúra várni? Nyilvánvaló, hogy te sosem leszel képes nekem fiút adni. Átok ül mindkettőnkön."

Az asszony nem válaszolt, de szomorúan nézett rá. Kisvártatva halkan megszólalt: "Ha megint lány lesz, vegyél magadhoz másik feleséget, nem lesz ellenvetésem. Idehozhatod, éljen ebben a házban, én pedig alávetem magam neki. Majd megmagyarázom az öreg anyámnak, úgyhogy ő is el fogja fogadni."

A férfi mérges hangon tovább folytatta, hogy mekkora megaláztatás, ha nincs fia, hogy minden rokona meg van áldva fiúval, csak ő egyedül ilyen elátkozott.

A következő este izgalomtól remegve ment a nőhöz és így szólt: "Ha a feleségem megint lányt szül, megengedi, hogy új feleséget válasszak és akkor hazaviszlek, hogy te legyél a házam úrnője."

"És mi van akkor, ha ezúttal fiú?" - kérdezte.

"Nem lesz" - felelte. - "Eddig van már hat lány és valószínűtlen, hogy a hetedik fiú legyen. Sokat ismerek, akiknek nyolc vagy még több lányuk van."

Közelgett az asszony ideje. Csuan Pun elment a templomba imádkozni, szemöldöke felfogta a kis izzadságcseppeket. Majd mégis inkább a bezárt szoba előtt ácsorgott, ahol már ott volt a bába és öreg anyósa, füleit hegyezve, hogy meghallja a gyerek első sírását.

Catherine Lim:

Michael Wong Shin Nam két világa

Michael Wong Shin Nam világa ragyogó és szép volt, minden gördülékenyen ment benne. A keményen dolgozó szingapúri férfi legmerészebb álmában sem kívánhat többet, mint amit ő kapott. Például minden megadatott neki, amit anyja gyerekkora óta kért számára a templomban az istenektől. Azt kérte tőlük, hogy "nagy pénzt kereshessen." Anyák azért szoktak imádkozni, hogy férjeik és fiaik nagy pénzt keressenek és szidták lányaikat és menyekiket, mert isten áldását akadályozzák azzal, hogy a mosóteknőben profán módon összekeverik fehérneműjüket a férfiak ruhájával. A nők szaga ugyanis a férfiak gazdagodásának legnagyobb ellensége. Michael Wong Shin Nam csak nevetett őseinek ilyen bolond babonáin, de örökre meg is szabadult tőlük, amikor tizenhat éves korában áttért a katolikus vallásra. Ennek dacára mégis megszerezte a nagy pénzt, amiért anyja imádkozott. A pénz annyi volt, hogy áttörte a már amúgy is eléggé nagyratörő szingapúri álom határait, mely gyakran a két autó, három klubtagság, négyszobás lakóparki lakás és öt számjegyű fizetés szemérmes statisztikájában jut kifejezésre. Más szóval, volt két autója, egy sajátmagának és egy a feleségének, de könnyedén megengedhetett volna egy harmadikat az egyetemista fiának és egy negyediket a lányának, valamint sofőrt is tarthatott volna neki, hogy naponta elvigye az iskolába. Ami a négyszobás lakóparki lakást illeti, éppen most vette a harmadikat, amelyet egy amerikai diplomatának ad ki, mint ahogy a másodikat egy japán bankkádernek. Michael Wong Shin Nam világa egy szinten volt sugárzó elégedettségével, hogy sokéves kemény munkája gazdag jutalomban részesült.

Amit anyjának templomi istenei elkezdtek, az ő keresztény istene megtoldotta és fokozta. Mert éveken keresztül a gazdagsággal együtt töretlen folyamatban áradt hozzá a kitűnő egészség, a tökéletesen harmonikus családi élet, a gyerekek tanulmányi kiválósága valamint kollégák és barátok nagy tisztelete. Nem kaphatott volna ennél csodálatosabb bőségszarut. Michael Wong Shin Nam mély háláját teljes mértékben kifejezésre juttatta: temploma alapítványának legnagyobb lelki adományozója volt és mindenféle jótékonykodás legbuzgóbb támogatója. Senki sem kért tőle segítséget hiába.

"Mit Isten ad, mi visszaadjuk" - szokta mondogatni, kerek, egészséges arca pedig ragyogott. Hálája visszamenőleg is kiterjedt, ugyan nem gyerekkora templomi isteneire, mert azokat már régen feladta, hanem azokra, akiken az istenek, ők tudják miért, átléptek. Így nagy összegekről írt csekket az anyjának, hogy váltsa be és adja a szegényeknek és szükségét szenvedőknek gyerekkori falujában.

Minden este, hacsak nem volt távol üzleti ügyben, Michael Wong Shin Nam kényelmes olasz garnitúráján ült, melyet felesége a rájellemző jó ízléssel választott ki, kezében egy pohár brandyt tartva, finoman simogatva palotapincsiójukat, aki engedelmesen ült lábainál a perzsaszőnyegen és hallgatta családjá boldog csacsogását maga körül. Azt ugyan ritkán hallotta, miről is beszélnek, mert brandyjének kellemes melengető hatása alatt rendkívül békés és belefeledkező elmélkedésbe süppedt jó szerencséről. Ilyenkor lánya, Angeline szokta a valóságba visszahozni, ha ingerülten megszólalt: "Ilyen vagy te, apa. Nem figyeltél ide, és most kezdek az egészet előlről!" Ilyenkor nevetve húzta térdére ezt a szép, kisportolt tizenöt éves lányt, kedvencét, és megígérte, hogy most oda fog figyelni, amíg elmeséli az iskolában aznap történeteket. Az pedig térdén gubbasztva, karjaival nyaka körül, amikor az apai ellenállás legmélyebb pontjára esett, szokott ravaszul támadást intézni ellene: "Apa, mehetek Szerenával és Sui Huával a táborba?" "Apa, maradhatok Szerenáéknál Ranu partija után?" "Apa, kérek -"

Ezt általában élénk tárgyalás követte, anyja és bátyja pártjára állt, a végén pedig kompromisszumot kötöttek: igen, mehet a partira, de nem maradhat ki éjszakára; igen, mehet a táborba, de anya pontosan hatkor érte fog menni.

"Apa, te vagy a legrégimódiabb, legkonzervatívabb és legunalmasabb ember a földön" - szokott szemrehányóan felkiáltani, ő pedig bólogat, mosolyog, megcsavarja az orrát és úszik családi életének kicsorduló örömeiben és élénkségében.

Családi életének tisztasága szemmel látható volt, amikor vasárnaponként az egész család együtt vonult szentáldozásra a templomban. Az oltár karfájánál egymás mellett térdelve, összekulcsolt kézzel, lesütött szemmel imádkozva, vagy az Áldott Szűz Mária oltára előtt imádkozva a gazdagság és jámborság ideális egyesülését jelképezték.

Ugyanakkor ott volt Michel Wong Shin Nam másik világa: ha családja vagy barátai tudtak volna róla, kővé váltak volna az ellentét iszonyú mértékétől. A tiszta kéj titkos világa volt az, melyet durva városokban élt meg külföldön. Tíz évvel korábban nyerte beavatását: úgy érezte, hazaérkezett oda. Az új tapasztalat mértéke elrettentette és elkápráztatta - a félszeg, tapasztalatlan férfi bevezetést nyert a parttalan szexuális kéj világába. Házassága egy vallásos katolikus lánnyal nem készítette fel az örömöknek olyan változataira és intenzitására, amit nők férfiaknak tudnak adni. Első tapasztalata egy addig mélyen rejtőző hajlamot keltett életre benne, amely miután egyszer megmozdult, külön életre virult és fenntartását igényelte, amit otthon nem biztosíthatott. Az első tapasztalatból könnyen lett második, majd harmadik és negyedik, míg Michael Wong Shin Nam arra az elhatározásra jutott, hogy ideje titkos világának felépítését annak rendje és módja szerint megtervezni, méghozzá ugyanazzal az aprólékossággal, ami családjának és munkájának másik világát ilyen szerencsésen felvirágoztatta. Kezdetől fogva azzal érvelt magában, hogyha teljességgel elkülöníti családjától és munkájától, senkinek sem fog ártani vele. Miután ezt az első alapelvet biztosította, az építmény többi része könnyen ment. Kiruccanásait a legnagyobb titokban tartotta, számos üzleti útja pedig tökéletes ürüggyel szolgált, ha néhány napra el akart tűnni otthonról.

Ahogy titkos világa kialakította a maga jellegzetességeit, kellemesen meglepődött, hogy az csupán annak a termőtalajnak a kiszélesítése, ahová eddig is vetette tiszta bőkezűsége magjait. Mert szegény, szerencsétlen nőknek adott munkát, családjaiknak hasznára volt és boldoggá tette őket udvariasságával és tiszteletével, amit hitvány életükben eddig soha nem tapasztaltak. Kedvencükké vált, nem csupán mint pénzforrás, hanem mint kedvesség forrása is. Nem több mint néhány hónap alatt Michael Wong Shin Nam kezdeti feltételét, hogy senkinek nem árt, ama szilárd meggyőződéssé kovácsolta, hogy mindenkinek használ: magának, hiszen most teljesen elégedett, kielégített hím volt, feleségének, mert nem kell amiatt aggódnia, hogy szeretőt tart vagy valamelyik alkalmazottjával támad viszonya, - ezt a tragédiát elkerülendő a feleségek inkább eltűrik férjük akármennyi egyszeri kicsapongását külföldön -, valamint annak a számtalan nőnek és eltartottjaiknak, akik élete önélküle még nyomorúságosabb lenne. Ugyanúgy, ahogy nagylelkűen adományozott a templomi alapítványoknak és jótékonyági szervezeteknek, szép összegeket jutatott a nőknek, akik panaszkodtak, hogy nincs pénzük teresség megszakításra, a beteg gyerek orvosára, az öreg szülők támogatására, mert kifosztották őket a stricik. Adakozott, azok pedig hálásan mentek útjukra.

A nagyon kielégítő érzés, hogy Isten annyi szerencsétlenjén segített, volt az összekötő kapocs két világa között és ez tette képessé, hogy könnyen lépjen egyikből a másikba. Más férfiakkal ellentétben a legkisebb lelkiismeret furdalás sem gyötörte, így aztán, amikor felesége üzleti útjai alkalmával a repülőtérré vitte, amit sosem hagyott ki, és szeretetteljes búcsúcsókkal kívánta neki, hogy érezze jól magát és vigyázzon magára, ugyanolyan szeretettel tudta a csókot viszonzni és azt válaszolni, hogy ne aggódjon emiatt és figyelmeztetni Angelinet, hogy ne rosszkodjon, és esténként menjen egyedül futni. Amikor pedig titkos világába érkezett, boldog önfeledtséggel merült bele, készen, hogy imádott érzéki életének határait tovább tágítsa. Ha eszébe is ötlött két világának összeegyeztethetlensége, például, amikor szentáldozáskor együtt térdelt feleségével és gyerekeivel egy bangkoki vagy manilai szállodában töltött féktelen éjszaka után, valószínűleg azonnal elhessegette magától a gondolatot és szíve és lelke békéjét azzal állította helyre, hogy isten elnézésének végső bizonyítékát idézte fel: hogyan lenne különben lehetséges, hogy gazdagsága nem csökken, sőt valójában hatványozódik?

Azon az éjszakán, amikor kedvenc szállodájában volt Bangkokban, megkérdezték, hogy szeretne-e, felárral, egy szüzet. Michael Wong Shin Nam mindig mulatott a szüzességgel kapcsolatos babonákon, amiket anyja és a szomszédasszonyok eluttogott pletykáiból szedegetett fel, különösen azon, hogyha egy férfi, még az aggastyán is, elveszi

egy lány szüzességét, férfiassága rendkívüli módon újjáéled. Azon a szokáson is jól mulatott, amit néhány, általa látogatott szállodában bevezettek, hogy fiatal lányoknak szüzességi bizonyítványt adtak és rendkívül jól szórakozott a saját viccén, hogy a szüzesség, mint annyi más dolog is, újrafelhasználhatóvá vált. Most ez az ajánlat, ahogy jókedvűen ment a szobájába a szállodában, nem a nevetségességével hatott, hanem kalandvágyához szólt: milyen lehet a megtapasztalása? A lány, akit számára kijelöltek, nagyon fiatalnak látszott, nagyon csinos volt és bizonyára hamisítatlan. Rájött, hogy eddigi tapasztalataiból még hiányzik valami és ezt a hiányt a lány hivatott pótolni. Természetesen szépen megfizetné. Tudta, hogy a stricik kegyetlenül kihasználják őket, ezért, mielőtt a lány majd elhagyja a szobát, külön pénzt fog a kezébe csúsztatni és megmondja, hogy tartsa meg magának.

El nem tudta képzelni, hogy baj lesz. A lány, aki kezdettől fogva ideges volt, először alávetette magát, ő pedig éppen a tapasztalat újdonságáról kezdett gondolkodni és már egy másikat tervezett, amikor a lány, aki addig nagyon nyugodt volt, hirtelen sírni kezdett. Őrjöngve takargatta magát mindkét kezével, nyöszörgött, amikor meglátta saját vérért, érintésétől visszariadt és végül vad, hisztérikus zokogásban és összefüggéstelen gagyogásban tört ki saját nyelvén. Le akart szállni az ágyról, ő pedig, teljesen felizgatva a lány viselkedésétől, próbálta visszatartani. Minél inkább igyekezett lefogni és megnyugtatni, az annál inkább dulakodott vele, míg félig levetkőzve, visítva kirohant a szobából.

“Te jó Isten” mormogta Michael és fogát csikorgatta bosszússágában az első alkalommal, hogy kellemetlenség történt vele a világon. Nyugtalan érzéssel ült az ágyon, amikor ablaka alatt tumultus támadt. Undorral kelt fel, mert tudta, hogy köze van a menekülő, megfélemlített lányhoz, és amikor lenézett, a legszörnyűbb jelenet várta: a lány halva feküdt az út közepén egy teherautó kerekei alatt. A földön elterülve nem látszott többnek, mint egy kisgyerek. Michael elkapta a tekintetét, arca elfehéredett a félelemtől. Ahogy visszatámolygott, hogy leüljön az ágyra, az egyetlen gondolat, ami a legnagyobb bizonyossággal tudatáig jutott ez volt: eddigi jó szerencséjének vége és ez az első félreérthetetlen jel. Titkos világa hirtelen alakot öltött előtte minden fenyegetésével együtt. Hátra akarta hagyni minél előbb és visszatérni családjának biztonságosabb világába. De tudta, hogy nem lehet összecsomagolni és elszaladni. Valamit tenni kell a kiengesztelésre, ahogy az anyja szokta a templomi isteneket kiengesztelni. Így hát leült és hatalmas összegről állított ki csekket a halott lány családjának.

Sápadtan és megrázva csomagolt, hogy örökre itt hagyja ezt a világot, de ahogy kifelé indult a szobából megállította a telefon eszeveszett csengése. A hívás Szingapúrból jött, a hívó pedig a sógora volt, aki a szerencsétlenségtől rekedt hangon szólt: valami történt a lányával, feleségét a sokk miatt elkábították, jöjjön azonnal haza. És ekkor iszonyú rettenettel hasított Micheal tudatába, hogy titkos életének világát nem lehet pénzzel kiengesztelni, hanem az fáradhatatlan bosszúval fogja üldözni.

Leírhatatlan tragédiára rohant haza. Síró család és rokonok, zordarcú rendőrök és riporterek zűrzavarába csöppenne kis idő elteltével sikerült kihámozni a történeteket: lánya, Angeline egyedül ment futni előző este, és amikor több óra múlva nem jött haza, felesége felhívta a bátyját, aki kihívta a rendőrséget. Keresni kezdték és végül megtalálták Angeline holttestét a bokrok alatt: szörnyűséges megerőszakolás és gyilkosság áldozata lett. Michael elrohant a halottas kamrába, hogy megnézzé és összeomlott. Olyan szörnyűségesen sírt, hogy körülötte mindenki vele könnyezett. Lánya teste, ahogy meztelenül, összeverve, sárral bepiszkolva, hajába ragadt száraz levelekkel feküdt a kórház halottas kamrájának hideg cementlapján, ragyogó, boldog világának teljes összeomlását jelképezte. Ahogy testét magához ölelte és nem hagyta, hogy síró rokonai elvonszolják, bánatánál is hatalmasabb volt büntudata: lánya fizetett az ő bűneiért. Titkos világának bosszúdémonai őt jelölték ki és nem találhattak volna jobb célpontot, hogy az apát teljesen tönkretegyék. Bosszújuk jegyei félreérthetetlenek: az apa fiatal lányt fosztott meg szüzességétől, aki a halálba menekült, saját lányát is megfosztották szüzességétől és most itt fekszik meggyilkolva. Két világa, melyeket ennyi éven át ily sikeresen tartott távol egymástól, iszonyú ütközéssel vágódott egymásba. Michael Wong Shin Nam kitántorgott az ütközés romhalmazából, de olyan kábult maradt, hogy sógorának kellett a temetésről gondoskodni, a rendőrséget és a sajtót kezelni.

A kőomladék csak egyre zuhant füle körül és azon törte a fejét, hogyan állíthatja helyre a béke és boldogság világát, nem a maga számára, mert már nem törődött saját magával, hanem szeretett lányának, aki most a koporsóban fekszik. Ő az oka, hogy a lány emléke mindörökké az erőszak, kéj és sötétség világába lett zárva - a gyanúsítottak között volt egy munkás a közeli építkezésről, egy csavargó, akit gyakran láttak arrafelé lebzselni és egy rongyszedő. Mit tehetne ezek után, hogy kimentse innét szép, fiatal, ártatlan lányát?

A remény első jele a boncolást végző orvos jelentésével érkezett: lányát nem erőszakolták meg, sikeresen verte vissza támadóját vagy támadóit. Michael Wong Shin Nam megkérdezte, hangja remegett a féltő reménytől: "Azt mondja, a lányom szűzen halt meg? Tisztességért harcolva halt meg?"

Egy új, reményteljes világ emelkedett a romokból. Ahogy felderengett, sugárzó közepén Michael lélegzetvisszafojtva látta a lányát, a mennyország legújabb mártír szüzét. Mert inkább meghalt, minthogy elveszítse tisztaságát, felzárkózva a híres szűzek hosszú sorához, mely visszanyúl a vallás hősies áldozatokról szóló történelmének kezdetéig. Nem mindennapi halál az övé: felemelte őt a szentek sorába és most szent Borbála, szent Ágnes, szent Maria Goretti és az egész csillogó galaxis között foglal helyet, melyet a fényes Szűzanya, Isten anyja maga vezet.

Michael Wong Shin Nam kezdte magát bevezetni a fényességnek és szeplőtlenességnek ebbe a csodálatos világába, ahol egy szent apjaként hálával veszi, ha ennek a fényességnek egy töredéke rásugárzik. Nekiült, hogy megfogalmazza lánya nekrológját, melyet a Straits Times-hoz kell küldeni, utasította sógorát, teljes oldalas hirdetésre, kerül, amibe kerül. A nekrológ több oldalon folytatódott Michael takaros kézírásával. A halott lány megszólításával kezdődött, akit az apa már szentté avatott: "Nagyon szeretett lányom, a Mennyek szűz szentje, mi, a szüleid, még itt a földön megköszönjük Istennek legfelsőbb áldását, hősiességedet a pokol legsötétebb kéjvágyával szemben..."

A család sürgős és gyötrő konzultációra gyűlt össze, hogy eldöntse, mit tegyenek: a furcsa nekrológ szegény Michael szétesésének jele volt, és ha kinyomtatnák a Straits Timesban, a család kegyetlen kíváncsiság és találgatások céltáblájává válna. Megpróbálták Michaelt lebeszélni róla, nagyon finoman felvetve, hogy a dolog nagyon kényes családi ügy, amit a drága Angeline bizonyára nem szeretne a széles nyilvánosság tudomására hozni.

"Nem!" - üvöltött Michael lángot lövellő szemekkel. "Azt akarom, hogy azonnal úgy tegyetek, ahogy kívánom. Senki ne merészeljen ellentmondani!" És ezzel letérdelt és imádkozott lányához, hogy bocsásson meg mindnyájuknak. Mert csatlakoztak ellenségeihez, hogy tönkretegyék őt, de ő majd mindet legyőzi és felépíti a béke és öröm világát egyedül magának és lányának, amit a nekrológ diadalénekével kezd.

A nekrológ sosem jelent meg a Straits Timesban a család megkönnyebbülésére. Addig halogatták, amíg tudták, mindenféle ürüggyel, fejüket nem elveszítve az elviselhetetlen családi bánat idején. Nem sokkal ezután Michaelt a szobájában találták zilált állapotban, az alvás és étel hiányától legyengülve, lányának két égő gyertya között álló képe előtt összerogyva. Gyengéden felemelték és felkészítették a gyógyulás hosszú útjára a megfelelő orvosi és pszichiátriai kezelés által.

Utolsó napjaiban, mielőtt sikerült neki a borotvapengét megszerezni annak dacára, hogy mindent elkövettek az ilyen tárgyak eltávolítására, legyőzött ember volt, engedelmes gyermekként teljesítve, bármit is kértek tőle, még az amulettet is hordta, melyet gyászoló anyja hozott neki titokban, egy kis fémhengert, benne imatekerccsel, mely furcsamód megfért a nyakán lógó kereszttel. Utolsó napjaiban saját nekrológját is megírta, magát bűnös embernek nevezve, aki megbánta bűneit, de családja ezt a nekrológot sem vette figyelembe és helyette a sajátjukat hozatták le, ami egyszerűen csak annyit mondott: "Szerető emlékezéssel Michael Wong Shin Namra, a csodálatos férjre és apára. Az Úr magához hívta.", folytatva a szívből jövő hála kifejezésével az orvosoknak és nővéreknek, az egyházközség papjának és mindazoknak, akik kedves módon segítettek a családnak és támogatták a gyász idején.

Colin Cheong:

Poisson Ivy

Még hátravolt félóra az ebédidőig, de a Hadnagynő észrevette, hogy három hivatalnoka már teszi is el a titkos aktákat és bezárja az acélszekrényeket. A falban lévő kis beszélőlyukon át figyelte őket és most arcát a betonnégyzethez nyomta, hogy beszéljen a fiúkkal.

“Nincs korán egy kicsit?” - zsörtölődött.

“Hát nem csinos” sóhajtott a Tizedes a másik kettő felé. “Nagys’asszony, bárcsak ne lenne férjnél.”

“Pofa be, Csin. Miért ez a sietős elrakodás? Még sok idő van ebédig.”

“Megyünk a halunkért, nagys’asszony,” mondta a Közlegény őszintén.

“Miféle halért?”

“A harci halunkért” magyarázta a szemüveges Őrvezető.

“Nem hiszem, hogy van helyünk akváriumnak, Csong, már így is elég szűken vagyunk.” - vont össze a szemöldökét, ahogy körülnézett apró irodájában. Szép lenne a hal, gondolta, de nem tudott egy akváriumot elképzelni az irodájában vagy a másik kettőben.

“Hm, nagys’asszony, az ilyen halnak nem kell akvárium. Megölnék egymást, ha ugyanabban az akváriumban lennének. Mindegyikünknek az íróasztalán egy edényben lesz a hala,” mondta a Tizedes.

“Mit szól hozzá az Őrmesternő, Vi?” kérdezte.

“Mit tudja ő, nem mondtuk el neki.” - felelte a Közkatona, miközben elővette autókulcsait.

“Maguk fiúk borzalmasak. Aztán vigyázzanak, nehogy baj legyen a halak miatt, vagy mindet lehúzzom a vécén.”

A Hadnagynő az Alfa motorjának a zajára ébredt. Jaj, ne, ezek a szörnyalakok máris visszajöttek és mi a fenének kell az nekik, gondolta, ahogy kisimította az egyenruháját. Az Őrmesternő is hallotta az autót és összeráncolt homlokkal nézett az ajtóra. A három hivatalnok betört a besötétített irodába: mindegyikük egy kis nylonzacskót lóbált a kezében, melyekben valami tarka vibrálás villant fel.

“Megjöttek a halaink!” - jelentette be az Őrvezető. Csomagjaikat az Őrvezető íróasztalára helyezték.

“Ah, a harcoshal. Vettem egyszer egyet a fiamnak. Addig nyomkodta, amíg kimúlt.”

“Csaknem fogja maga is?” - kérdezte a Közlegény elrettenve.

“Majd meglátjuk.”

A Hadnagynő átsétált az irodájából és helytelenítően nézett le az asztalon sorakozó zacskókra, majd hirtelen elmosolyodott.

“Na nézzük csak, tulajdonképpen egész csinosak.”

“Akárcsak maga, nagys’asszony.”

“Pofa be, Csin.” Nem a bókkal volt baja, de jobb szerette volna, ha párját ritkítóan romantikátlan férjétől jönnének, mint ettől a bugris hivatalnoktól.

“Nézze csak, nagys’asszony” mondta az Őrvezető, ahogy egyszerre két zacskót feltartott. A zacskókban lévő halak, melyik eddig csak lustán úszkáltak körbe-körbe, most egymással szembekerülve megőrültek. Kopoltyúik és uszonyaik hirtelen briliáns színárnyalatokra és apró ezüstpöttyökre gyúltak és nekivágódtak a nylonzacskónak, így próbálták elkapni a másikat.

“Állítsa ezt le, maga gonosz fiú” mondta a Hadnagynő, “még kárt tesznek magukban.”

“Látnia kellene, mit tudnak, amikor ugyanabban az edényben vannak!” - mondta a Közlegény.

“Micsoda, viadalt akarnak? De kegyetlenek” - felelte az Őrmesternő.

“A fenét. Csak tartjuk őket az asztalunkon. Néha majd kiteszük őket egy bámulós incidensnek, hogy formában tartsuk az uszonyizmokat.” – válaszolta az Őrvezető. A Közlegény hozott három kiszuperált Nescafé üveget akváriumnak.

“Jaj, de buta, tudnál előbb vizet tenni bele, vagy nem?” - kérdezte a Tizedes.

“Hé, abba hagynák tán a játékot a halakkal és befejeznék az akták iktatását?” - szólt hangosan az Őrmesternő. A Hadnagynő kidugta a fejét a lukon és azt mondta: “Vagy nektek a munka, vagy a halaknak a Királyi Öblítés.”

“Á, nagys'asszony, mi csak azt vitatjuk, hogy milyen neveket adjunk nekik. Szeretné, ha az én halamat magáról neveznék el, Rachel?” - kérdezte a Tizedes udvariasan.

“Csak merjék, majd meglátják mi fog történni a drága halaikkal.”

“Talán inkább a lányokról a melléképületben kellene elneveznünk őket. Ugyanaz a rangjuk, mint nekünk és nem csinálhatnak semmit” - javasolta a Közlegény.

“Ugyanaz a rang, mint neked, akarod mondani. Téged mindenki le hagy rangban” nevetett az Őrvezető. A pufók Közlegény nekivágta magát az Őrvezetőnek és a falhoz nyomta.

“Holnap ebédre nem kell az autóba ülnöd!”

“Mi folyik itt?” - a hang úgy vágott, mint a hideg tajvani hegyi szél. A Századosnő állt az ajtóban, jól karbantartott alakja agresszív sziluettként rajzolódott ki.

“Az emberek szabálytalanul viselkedtek. Majd én rajtuk tartom a szemem” mondta gyorsan a Tizedes. A Századosnő körbenézett a szobán egyetlen szó nélkül. Akkor meglátta az edényeket.

“Remélem, hogy fegyelmezetlenségük rövididejű. Különben azokat teszem rövididejűvé.”

“Ó, a boszorka” átkozta a Tizedes, ahogy a Századosnő peckesen elsétált.

“Hé, ez már nem vicc. Mindenki túsznak használja a halainkat” mondta a Közlegény.

“Örülök, hogy rájött. Fognak akkor most valami tiszteletet mutatni irányomba?” - nevetett a Hadnagynő, ahogy visszahúzta fejét az ablakból.

“Tudom, tudom” mondta a Tizedes. “Vissza kell térnünk a normális kerékvágásba, ugyanakkor valahogy a halainkat is meg kell tartanunk. Közben pedig még a halaknak nevet kell adnunk. Nekem tetszik a nagycicijű tizedes, így az én halam Jenny lesz. Az Őrvezető a második választás.”

“Nekem Ivy tetszik. Helyes feneke van. Láttam a múlt héten a computer fölé hajolni.”

“Nekem nincs más választásom! Már csak Lilly maradt.”

“Persze, hiszen te csak közlegény vagy. És ahogy Rachel szereti mondani, a rangnak megvan a maga előjoga, igaz, nagys'asszony?”

“Pofa be, vagy a halak megdöglenek.” - jött a hang a másik oldalról.

A következő napon a hivatalnokok a szokásosnál kicsit korábban érkeztek. Valójában örültek, hogy munkába mehetek. Szép helyen dolgoztak, lombos fáktól beárnyékolt utcácskában egy, még a gyarmati korban épült bungalóban, meredek falépcsőkkel és magas mennyezetekkel, a betonpadló repedésein keresztülnövő füvel és olykor egy patkánnyal, ami mindig nagy izgalmat okozott, mert az egység jórészt nőkből állt.

“Etetési idő” - mondta a Tizedes, miközben lecsavarta a haltápos üveg fedelét. “Kíváncsi vagyok, hogy van-e valamelyikben szteroid. Szeretném, ha a halam olyan óriási lenne, mint én. Gyere csak, Jenny baba.”

Az Őrvezető figyelte vörös halát, ahogy lebegett az üvegben, nézett rá tiszta szemeivel, tátott szájjal, kissé előrébb álló alsó állkapoccsal. Ivy áramvonalasabb volt, mint Jenny, akinek nagy busa fekete feje volt brutálisnak látszó állkapoccsal. Ivy csinos kis

skarlátszínű halacska volt, mindenhol egyformán piros, míg a két másikon a szokásos fekete, kék, zöld és ezüst árnyalatok játszottak.

“Te kicsit túlfinomultnak látszol ahhoz, hogy harcos hal legyél” mondta a *beta splendenek*. “Azt hiszem, éppen megfelelő, hogy lányneved van.” A harcos halak nőstényei nagyon unalmasan néznek ki és egyáltalán nem szemrevalóak a hímekkel összehasonlítva, akik extravagáns uszonytollaikkal úgy libbennek a vízben, mint a kínai tündérek fátyolruhája. Ivy sem volt kivétel és sokkal jóképűbb volt, mint a másik kettő.

“Az én halam darált húst tudna csinálni a tieitekből” mondta a Tizedes a Közlegénynek, miközben eltolta őt a székéről. “Na, ki akarsz próbálni?”

“Nem. Először harci kondícióba hozom az enyémet, talán még pálinkába is fogom áztatni egy kicsit, hogy megkeményedjenek a pikkelyei. És akkor majd úgy kinyírja a te Jennydet mint az árva kutyát.”

De nem így kellett történnie. Valami okból kifolyólag, egész napon át, Lilly egyre lankadtabb lett. A Közlegény összezavarodott.

“Mi baja a halamnak?” - szeretne volna tudni.

“Olyan, mint te, petyhüdt. Nem tudod? A harcos hal tükrözi gazdájának tulajdonságait. Olyan, mint egy fallikus jelkép. Nézz az enyémetre. Micsoda telivér” - jegyezte meg a Tizedes, miközben kicserélt egy aktát a szekrényben.

“Abbahagynák már játszadozásukat a halaikkal?” - korholta őket az Őrmesternő. “Egyik nap mindet agyonnyomom.”

Lilly és a Közlegény egyre kedvetlenebb lett a nap múlásával.

“Kimostam az üveget, kicseréltem a vizet, még eleven kukacokat is tettem bele, de nem lesz jobban.”

“Talán csak úgy tesz, hogy őt nehezem kapod meg” - támadt ötlete az Őrvezetőnek. “A lányok szeretnek ilyenek lenni.” Már el is felejtették, hogy a halaik hímek.

“Hát ha ez a helyzet, akkor azt kívánom, hogy haljon meg, hogy szerezhessenek egy új, jobb halat.”

“Na akkor már tudjuk, hogyan fog viselkedni a barátnőivel is” - nevetett az Őrmesternő.

Amikor este kijelentkeztek, Lilly még mindig az üvege alján lapult, míg a többi hal boldogan úszkált le-föl.

“Új halat akarok” vinnyogott a Közlegény.

“A hal, mint a feleség, csak a halál választ el” - jelentette ki ünnepélyesen a Tizedes. “Mégfeneklettél vele.”

Amikor másnap reggel az Őrvezető megérkezett, a Közlegény már rég az irodában volt. Az Őrmesternő asztalán ült és olyan ember benyomását keltette, mint akinek meghalt a gazdag nagybátyja és hagyott rá valamennyi pénzt, vagyis a tettett gyász és az alig titkolt öröm keverékét sugározta.

Az Őrvezető ment, hogy megnézze Ivyt. Már fenn volt és fickándozott, valószínűleg a reggelijét várta. Olyan szép vagy reggel, gondolta, ahogy megkocogtatta az üveget és Ivy körbefordult, hogy szembenézzen vele.

“Na, hogy van a te Lillyd?” kérdezte az Őrvezető a Közlegényt.

“Meghalt.”

“He? Mit akarsz mondani?”

“Meghalt. Valószínűleg öngyilkos lett az éjjel.”

“Hol van most?”

“Amikor reggel bejöttem, nem volt az akváriumában. És amikor körülnéztem, a holttestét a szekrény sarkában találtam, ahová az akváriumot tettem. Egész ki volt száradva.”

“Aztán mit csináltál vele?”

“Lehúztam a vécében.”

“Szörnyűséges.”

“Aha. Gondolom, ma megint be kell mennünk a városba.”

Amikor megérkezett a Tizedes, az Őrvezető elmondta neki az újságot.

“Marhaság! Valószínűleg ő maga ölte meg!” - nevetett a Tizedes.

“Micsodaaaa?” - mondta a Közlegény védekezően és egyszeriben felugrott a székéből.”

“Megölted a saját haladat, mert beteg volt és te nem törődted az ápolásával. Azt akartad, hogy meghaljon, és ne legyen láb alatt, hogy új halat szerezhessél, igaz? Még le is öblítetted a bizonyítékot.”

“Nem!”

“Gyilkos” mondta a Tizedes.

“Gyilkos” mondta az Őrvezető.

“Kwek, vigyázzon vele, ez egy feleséggylkos” - mesélték az Őrmesternőnek érkezésekor. Vigyázzon ezzel az emberrel, Rachel, figyelmeztették a Hadnagynőt.

“NEEEEEEM! Meg kell örülnöm!”

“Gyilkos” - felelt a kórus.

“Talán azért történt, mert tegnap rosszul viselkedett” - mondta sötéten az Őrmesternő.

A hivatalnokok rábámultak, ahogy kuncogva odébb állt.

“Gondoljátok, hogy ő tette volna?”

“Ugyan, akkor a miénket ölte volna meg. Mi még rosszabbak vagyunk, mint Vi.”

“Sosem lesz más halam.”

“Egy megfelelő tartamú gyászidő mindig helyénvaló” - tanácsolta az Őrvezető. “Még ha nem is te magad ölted meg, talán hallotta, hogy mit mondtál róla tegnap este, hogy a halálát kívántad és végzett magával. Így is felelős vagy a haláláért. Gyilkos.”

A végeredmény az volt, hogy a Közlegény sosem vásárolt másik halat. De a Tizedes mégis kivitette vele magukat egy halfogó útra.

“Emlékeztek, hogy fenyegetőznek mindig, hogy kicsinálják a halainkat, ha nem viselkedünk rendesen? Ma reggel a buszon támadt ez a nagyszerű ötletem.”

“Ez már nem az én gondom.” mormogott a Közlegény.

“Pofa be és vezess” mondta a Tizedes. Az ok, hogy egyáltalán eszükbe juthat, hogy fenyegetik a halainkat, az, hogy hímeik.

“He?” az Őrvezető nem értette.

“Gondolkozz el. Mindig fenyegetnek minket. Fogadjunk, hogy a Századosnő, a Hadnagynő és az Őrmesternő mind terrorizálja a férjét otthon. Ezért, ha minket fenyegetnek, az nekik második természetük. Na most, ha nekünk van egy nőstény halunk, akkor lenne egy túsunk, mert azt hiszem, megpróbálnák védeni.

“Én nem értem” mondta az Őrvezető.

“Nézd, a mi Jennynk és Ilynk fontos nekünk. Na most, tételezzük fel, hogy ha van egy halunk, amelyik nekik fontos, akkor lenne egy alkueszköz az akváriumainkban.”

“Ez kegyetlen. Szegény nőstény hal.”

“Pontosan. Az ő pártját fogják fogni, és mi visszatérhetünk megszokott viselkedésünkhöz.”

Találtak egy egész egészségesnek és erősnek látszó nőstény halat és ötven centet fizettek érte, egy jó hím árának a felénél kevesebbet.

“Találja ki, mink van?” - kérdezte a Tizedes a Hadnagynőt.

“Egy másik hal a Vinek?” - kérdezte ernyedten.

“Nem, nem! Játsszótársunk van a fiúink részére!”

A Hadnagynő mélyen vallásos keresztény volt és nem értette.

“Tudja, a férfiaknak néha kell egy nővel, szóval szereztünk a fiúknak egy lányt, hogy játszhassanak” - mondta a Tizedes gonoszul, a Hadnagynőre kacintva.

“Ez durvaság!” - tört ki belőle, amikor leesett a tízfilléres.

A Tizedes vett egy tálat is és a Közlegénnyel megtöltötte.

“Hölgyeim és uraim, Isten hozta önöket a Kéjmedencénél!”

“Csin!” - a tisztő nagyon mérges volt.

“Először a nőstényt kell beletenned, hogy kialakítsa benne a maga territóriumát” mondta a Közlegény, aki sokat olvasott a *betta splendens*ről.

A nőstény egyedül úszkált a tálban a délután hátralevő részében, köröket írva a benne lévő magányos vízivőny körül és valószínűleg halvány sejtelve sem volt, hogy mi készül ellene.

“Az első vendég holnap, baba,” vigyorgott a Tizedes önelégülten, amikor bezárták az irodát éjszakára.

A következő reggelen mindhárom hivatalnok korán ment munkába.

“A mai napon egyenlítőnk” nevetett a Tizedes, ahogy lefelé sétáltak a Sherwood Roadon.

“Sosem hittem volna, hogy a szexet fegyverként lehet használni,” mondta az Őrvezető. “Legalábbis nem, hogy férfiak által.”

“Sokat kell még tanulnod, fiú,” - vihogott a Tizedes.

“Hogyan nevezzük a nőstényhalat?” - kérdezte a Közlegény.

“Hogy annyira kőszívűek legyünk, amennyire csak lehet, ne adjunk neki nevet. De ha adunk, akkor az egész sokkal inkább szívügye lesz a nőknek az irodánkban.”

“Milyen lenne a Lukrécia? Akkor ami ma fog történni, azt Lukrécia Megerőszkolásának lehetne nevezni,” javasolta az Őrvezető.

“Nem mindenki olvasott Shakespeare-t, tetű. Ajjaj, egyszerűen csak Honeynek fogjuk hívni.”

Megvárták, amíg az iroda belelendül a napi munkába. Akkor a Tizedes odament a Hadnagynőhöz és megkérdezte, hogy szeretne-e valami izgalmasat látni. Átjött és azt látta, hogy a hivatalnokok és az Őrmesternő a tál fölé hajolnak. Az Őrmesternő éppen azt mondta, hogy maguk mind rosszak, az Őrvezető pedig, hogy semmi baj, a halaknak nem kell házasságot kötni.

“Hagyjuk, hogy először a telivér csináljon vele, amit akar,” mondta a Tizedes a tisztelőnek. Az rögtön felhúzta az orrát.

“Miért nem tudja azt mondani, hogy párzik?”

“Még nem látott harcos halat párzani, ugye? Nekik a szerelem harctér. Ez a nemek csatájának az arénája. Maga nagyon szerencsés, régen még rosszabb volt. Akkoriban keresztényeket dobtak az arénába.

“Igen, de az oroszlánok elé.”

“Nagys'asszony hátborzongató. Azt akarja mondani, hogy inkább öljék meg az oroszlánok, minthogy szerelmeskedjenek magával?”

“Ha választanom kéne az oroszlán és egy olyan között, mint maga, akkor az oroszlánt kérném.” - A férjére gondolt. Huh, bár tényleg nem lenne baj, ha egy kicsit több állat lenne benne.

A Tizedes halát a tálba ejtették. Hirtelen nem tudott tájékozódni és körbeúszkált, hogy el tudjon igazodni.

“Gyerünk, fiú, szolgáltass igazságot a gazdának. Mutasd meg nekik, mire vagyunk képesek,” - noszogatta a Tizedes a halát. De az csak tovább úszkált cél nélkül, és a nőstényt még csak figyelemre sem méltatta, aki óvatosan, biztos távolságban úszott.

“Tényleg, micsoda telivér” - nevetett a többi hivatalnok.

“A halad tán homokos” - vihogott a Közlegény és erre végig lett tolván a szobán.

“Gyerünk fiú, add be neki, nézd, ott van, alig várja.”

“Csin!” - a hadnagynő keményen rávágott barnás karjára.

“Oooh, nagys'asszony, csinálja ezt velem még egyszer.”

Akkor a halak elkezdtek. Fekete villám cikázott át a tálban és keményen a nősténynek vágódott. Az körbefordult és elmenekült, a telivér utána. A tálban körbe, fel és le, a nőstény elől, a hím kergette, néha sikerült neki állkapcsával elérni az uszonyát, a nőstény hamarosan tépett és szakadt lett.

“Gyerünk, telivér, gyerünk!” - kántálták a fiúk, a Hadnagynő pedig szidta őket.

“Hagyják abba azonnal!” - könyörgött, de hiába.

És bár már kifáradt, a nőstény csak nem adta meg magát, minden alkalommal elmenekült, valahányszor a hím megpróbált köré tekeredni csúszós ölelésben.

“Ej, a haladnak semmi gyakorlata,” mondta az Őrvezető egy idő múlva. Mostanra a telivér lemaradt, valószínűleg kifáradt a kergetéstől. Csak lebegett és kielégítetlennek látszott.

“Lejárt az időd. Most én következem,” - mondta az Őrvezető.

“Jaj, maguk mind olyan rosszak. Hagyják már szegénykét pihenni,” esedezett az Őrmesternő. A Tizedes kelletlenül kihalászta telivérét a Kéjmedencéből és visszacsúsztotta az edényébe.

“Nagyon rossz színben tüntettél fel ma minket,” - mondta a hálnak, míg az Őrvezető a Kéjmedencét egy hűvösebb, árnyékos helyre tolta, hogy a nőstény pihenhessen.

“Amint rendbejöttek az uszonyai, megpróbálhatjuk megint,” - mondta a Közlegény a tálba bámulva.

“Nézze, nagys'asszony, hát nem vagyunk tekintettel rá? Még nőgyógyászt is kerítettünk Honeynak,” - mondta a Tizedes a Hadnagynőnek.

“Pofa be, ocsmány hintáslegények. Erőszakolók! Minden férfi bugris.”

Egy hétig tartott, amíg az uszonyai meggyógyultak. Ezalatt az idő alatt az Őrvezető próbálkozott néhány ismerkedési ülésszakkal halának, Poisson Ivynak esetleges párjával, Honeyval. Ivy üvegét a tál mellé tette és Ivy egész izgalomba jött, felragyogott a házasulandó szomszédhölgyike láttára. Honey a maga részéről többnyire közönyösen viselkedett, csak felment az üveghez, ahol Ivyt nagyítva láthatta, hogy jobban szemügyre vegye, de lehet, hogy csak egy kicsit cukkolni akarta őt.

“Itt az ideje,” - jelentette be végül a közlegény. Honey érett, mondta, nézzétek a hasát. Valóban dagadt volt az ikrától. Ezúttal valószínűleg hajlandóbb lesz, jegyezte meg a Tizedes. Nem igazságos. Múlt héten olyan keményen próbált.

Az Őrvezető óvatosan áthelyezte Poisson Ivyt az üvegéből a Kéjmedencébe, miközben a hivatalnokok, az Őrmesternő és a Hadnagynő figyelte.

“Gyerünk, kapd el, fiú.”

“Ne tegyen több ilyen provokatív megjegyzést” - figyelmeztette a Hadnagynő. Az Őrmesternő mellett állt és mindkettő nyugtalannak látszott, amikor Poisson Ivy becsusszant a tálba.

“Gyerünk, Ivy, gyerünk!” - kántálták a hivatalnokok, és a Hadnagynő csinos arcára kiült az utálkozás és a részvét és mélyen elpirult. A Tizedes éppen meg akarta kérdezni, hogy így nézett-e ki a nászéjszakáján is, de aztán meggondolta magát.

Poisson Ivy néhány percig lebegett a tiszta vízben, próbálta megszokni az új környezetet. Az ő üvege sötét és otthonos volt, oldalán az algák felfogták az erős fényt. Itt a fényt csak a tál köré gyűlt arcok fogták fel. Lassan megmozdította a farkuszonyát és könnyedén keresztülsiklott a vízen, kecsesen, skarlátvörös uszonyai légies eleganciával követték. Akkor nagy szeme sarkából meglátta Őt és uszonyai lassú mozdításával feléje próbálkozott. A nőstény a tál alján volt, csak üdögélt ott, mintha rá várt volna. Abban a pillanatban, amikor Ivy elég közel volt, hogy megérintse, a nőstény energia-kitöréssé vált és mint a villám eliramlott. Ivy meghökkent és a másik irányba fordult.

“Igazi kezdő. Még nem tudja, hogyan kell egy elutasítást fogadni,” - vigyorgott önelégülten a Tizedes.

“Még túl korai. Ez csak az első valódi találkozás volt” - védte az Őrvezető Ivyt.

Ivy új futamra indult a tálban, a víz felszíne közelében úszkált, Honey az aljához tapadt. Akkor Ivy fentről hirtelen ledobta magát, amikor a nőstény éppen alatta volt. Az megérezte a hirtelen mozdulatot és ismét finiselt. Ivy kergette, uszonyaival mérgesen hajtva magát, hogy elkapja. Már majdnem rajta volt, amikor az megint irányt változtatott, becsapva Ivyt.

“Nem adja meg magát” - nevetett a Közlegény.

“Igazad van, kislány, ne hagyd, hogy ez a buta hal azt higgye, hogy olcsón és könnyen megkap,” - mormogta a Hadnagynő a hálnak. Nem, nem. A férfiaknak meg kell tanulni várni, amíg kész vagy.

“Hah, nagys'asszony, nem akarja látni, hogy ennek a hálnak gyerekei legyenek? Magából és az Őrmesternőből keresztanyát csinálunk,” - javasolta az Őrvezető.

“Semmi kifogásom a házasság és gyermekáldás ellen, de nem szeretem ennek a szegény, gyámoltalan halnak a csoportos megerőszkolását.”

“Ej-ej, akkor hogyhogy magának nincs gyereke, nagys’asszony?” - kérdezte a Tizedes ártatlan képpel.

“Pofa be. Maguk csak egy bugrisbanda. Nézzék, még mindig kergeti szegény nőtényt, pedig az már kezd kifáradni. Azonnal hagyják abba, parancsolom.”

“Nagys’asszony, az coitus interruptus lenne,” - mondta a Közlegény. “Nagyon kellemetlen mindkét félnek, erről biztosíthatom magát mint a *betta splendens* párzási szokásainak szakembere.”

“De nagys’asszony, Ivy nem harapja őt, mint Jenny a minap. Ivy úriember” mondta az Őrvezető, szemeit le nem véve az akváriumról. “Gyerünk hal, csak még egy kicsit. A nőtény elfárad azzal a sok ikrával a hasában. És biztos, hogy ő is fel van gerjedve. Fel ne add, kolléga, és meg fogod kapni.”

De semmi sem történt. A két hal végül is lelassult és lustán úszkált körbe a tálban. Honey ugyan még elől és Ivy utána. De egy idő múlva még ezt is abbahagyták. Ivy felment a víz színére és elkezdett buborékot fújni.

“Fészket készít” - magyarázta a Közlegény a többinek.

“Egy kicsit korán, nem? Még meg sem kapta a lányt” - mondta a Tizedes.

“Talán ezzel akarja a lánynak megmutatni, hogy komolyak a szándékai, nem úgy, mint a maga hala, aki csak kergetni tud, csak kergetni” - mondta az Őrmesternő.

Akkor a Hadnagynőt elhívták és utasította a többieket, hogy menjenek vissza dolgozni. Az Őrvezető a tál mellett ült, miközben nekifogtak a napi iktatásnak. Néhány óra elteltével fejét a tál felé fordította, hogy lássa, hogyan halad előre Ivy a szerelemben.

“Csinálják! Csinálják!” - kiabált izgatottan. A halak egymás köré tekeredtek, Ivy hosszú, karcsú, karmazsinvörös teste S betűként tekeredett az unalmas, ezüst, szivar alakú Honey köré. A pár a víz közepén lebegett összeölelkezve, majd lassan megjelentek az ikrák, Honey hasából apró, fehér tojások, lecsúsztak Ivy hosszú farokuszonyán, mintha parányi pingponglabdák gördültek volna zuhatagban skarlátszínű bársonyon, miközben Ivy teje megtermékenyítette őket útközben, bár ezt a figyelő emberek nem láthatták.

“A francba, tényleg sikerült a halának,” - mondta a Tizedes. “Ezek szerint én mi vagyok?”

A víz színén Ivy fészket épített buborékokból. És Honey nyilvánvalóan értékelte fáradságát. Akkor a tojászuhatag elállt és a pár kibontakozott hideg, nedves öleléséből. Honey lemerült a tál aljára és mozdulatlanul feküdt ott, míg Ivy még mindig S alakban görbült. Lassan kiegyenesedett és kezdett körbeúszkálni. De nem sokáig. Még amíg Honey alul pihent, Ivy munkához látott. Felszedegette az edény aljára süllyedt tojásokat és felhordta őket a buborékfészkekbe, ahol a felszín közelében tartózkodhattak. Egyenként szedte fel az ikrákat csak ment le és fel, pedig több száz ikra is volt.

“Látják? Ez az igazi férfi, nem mint maguk,” - szidta a hadnagynő a hivatalnokait. “Látják, Ivy kedvesen, de tartósan követi Honeyt. Akkor szándékairól és elkötelezettségéről bizonyítékot ad, fészket épít. És miután Honey szült, ő gondoskodik minderről, a kisbabákat beleértve. Látják? És maguk még csodálkoznak, hogy miért nem találnak barátnőt!”

“Ez övön alul volt, nagys’asszony,” - dörögött a Tizedes. Átnézett a szobán a két másik hivatalnokra és a fejét csóválta. Nem úgy mennek a dolgok, mint ahogy tervezték.

“Hé, ki kell vennünk Honeyt a tálból, mert felfalhatja a saját ivadékait,” mondta a Közlegény.

“De ha most megpróbáljuk megfogni, akkor feltörjük a fészket,” vetett ellen az Őrvezető. “És akkor Ilynak mindent előlről kell kezdeni!”

“Vagy ezt, vagy a tojások fel lesznek falva.”

“Ajjaj, egyébként is, mit akarunk a tojásokkal? Mi csak multságot akartunk szerezni a fiúknak, nem?” - mondta a Tizedes. “Tegyétek vissza Ilyt az üvegébe és hagyjátok, hogy a nő gondoskodjon a gyerekekről. Különben is erre valók.”

“De nem a *betta splendens* világában. Itt a férfi törődik mindennel,” - mondta a Közlegény.

“Nem úgy, mint néhány haszontalan alak,” - tette hozzá a Hadnagynő.

“Ki kérdezte magát, nagys’asszony?”

“Ne szemtelenkedjen Csin, mert megbüntetem.”

“He? Azt hittem, maga fenyegetett mindig azzal, hogy megöli a halainkat, ha nem viselkedünk rendesen. Hát ölje meg.”

“Nem. Mostantól fogva megvédem a kishalakat. Ha nem viselkedik, jön a büntetés.”

Másnap reggel a három hivatalnok már ott találta az Őrmesternőt. Íróasztalánál ült, előtte a tál és egy kisebb akvárium. Kivette Honeyt és egy másik edénybe tette és most az apró tojásokat meregette a tálból a kis akváriumba egy teáskanállal.

“Őrmester! Már nehogy megegye a halivadékainkat reggelire!” - kiáltott fel a Közlegény.

“Hülye. Persze, hogy nem. Csak költöztetem őket. Ivy olyan nehezen tud mozogni a tálban, hogy folytathassa a tojások felszedését. Ez itt a fiam akváriuma volt.”

“Valami nincs itt rendjén” - suttogta a Tizedes az Őrvezetőnek.

Ahogy a napok teltek, a Hadnagynő kiküldte a fiúit ebédidőben, hogy szerezzenek megfelelő méretű haleledelt. Ivy keményen dolgozott, hogy családját a felszínen tartsa. Más osztályok hivatalnokai kezdték látogatni az irodájukat, hogy megnézzék a halbébiket, és mindenki vihogott és addig mondogatta, hogy milyen édesek, amíg a három fiúnak tele lett velük a hócipője. A lányokra is nagyon jó benyomást tett, ahogy Ivy mindenről gondoskodott.

“Hol van manapság ilyen férfi?” - hangzott nem egy támadó megjegyzés.

“Ha akarja Ivyt, kérem, vigye haza” - ajánlotta a Tizedes minden nőnek, aki Ivyt hús-vér férfihoz hasonlította. De az Őrvezető, természetesen, hallani sem akart ilyesmiről. Végül s ő lett minden halivadék keresztapja és Ivy büszke gazdája, osztozva kedvencének dicsőségében.

“Tényleg, nagys’asszony, hogy miért is nem húzom le mind a végén? Megspórolná nekünk ezt a sok zaklatást. Nem bánom, ha van egy halam, de ez már túl sok,” - mondta a Tizedes két hét hal-láz után.

“Idefigyeljen, ez most már a maguk felelőssége. Maguk mentek Honeyért és a maguk hibája, hogy teherbe esett. Most a gyerekek is a maguk felelőssége és ajánlom, hogy rendesen törődjenek velük” - mondta a Hadnagynő hirtelen haragra gyúlva.

“És” - tette hozzá sötét ábrázattal - “ha a halbébiknek bármi bajuk is lesz, magát fogom elsősorban felelősségre vonni.”

“Mind te miattad van” - villantotta a szemét a Tizedes az Őrvezetőre.

“De miért?” - kérdezte a másik.

“A te halad, vagy mi. A te halad ejtette teherbe. Nem tudjátok, hogy csináljátok, hogy ne kerüljete bajba, mi? Nem úgy, mint az én halam, a telivér.”

“Hát ez igazán nagyszerű. Mégis, kinek az ötlete volt az egész?”

A Hadnagynő nem várta meg a vita folytatását. Visszasétált a maga irodájába, becsukta az ajtót, bezárta a beszélgető nyílást és nehézkesen leült a karosszékebe. Majd halkán nevetni kezdett, nehogy a hivatalnokok meghallják. Valahogy csak sikerült neki felülkerekednie a rettenetes fiúkon és nagy megelégedettség töltötte el. Köszönöm, Ivy, kuncogott. Csak azt remélem, hogy a férjem is ilyen aranyos lesz, mint te, amikor megérkezik a gyerek, mondta, és megpaskolta még lapos hasát. Ajánlom, neki, mosolygott magában. Ajánlom neki.

Wong Swee Hoon:

Kihaló faj

“Itt Kínában nem tudom a gyomrom megtölteni, ki kell vándorolnom, hogy a tengeren túl keressem a szerencsémét.

Fiam, most, hogy mindketten öregek vagyunk, mit csinálunk, ha te elmész?

Más falubeliakkal együtt megyek, drága szüleim, ne aggódjatok.

Szeretett férjem, ha messze vagy emlékezz, mindig emlékezz szavaimra.

Amikor a tengeren túl vagy, légy szorgalmas a munkádban és kerüld a rossz társaságot.

Fájt búcsút mondani a családomnak, amikor öreg és fiatal elkísért.

Ahogy a gőzhajó távolodott hazám partjaitól, szemem máris nedves volt.

A hajó fedélzetén éjjel nappal rágtam magam, míg nyolc nap után Szingapúrba érkeztem.

Igyekeztem, hogy pénzt keressék, és megkérdeztem: “Tauké,* kell segítség? Tauké, kell kuli?”

Kifáradok a nehéz rizses zsákok hordásától, éjjel úgy alszom, mint a tuskó.

Még ha csak húsz centet kerestem is egy nap, nehezem kerestem.

Nem igaz, hogy könnyű pénzt keresni a Nanyangban.**

Nem igaz, hogy könnyű pénzt keresni a Nanyangban.

Ong Szeng Hap tizenhét éves korában jött Szingapúrba Anxiból, Kína Fudzsi tartományából. Ezt az éneket a többi kuiltól tanulta, akikkel egy helyen lakott. A gyomrot megtölteni! Erről szólt ez az ének. A gyomrot megtölteni, ez az oka a bevándorlók áramlásának a Nanyangba. Szeng Hap apja paraszt volt, az küldte őt ‘huat tian’, vagyis hogy vándoroljon ki szerencsét próbálni, mert már nem tudta megtölteni kilenc gyereke gyomrát. Így hát Szeng Hap elhagyta hazáját, hogy pénzt keressen a család táplálására. Forrón remélték, hogy ha Szeng Hap kivándorol egy messzi, de gazdag országba a nagy óceán másik felén, eleget keres, hogy “rizst ehessenek és ne édesburgonyát”. Ahonnét ő jött, az édesburgonya volt a mindennapi betevő és a rizs luxusnak számított.

“Éttél már?” így köszöntek egymásnak régen a kínaiak Szingapúrban, napszaktól függetlenül. Életükben legfontosabb a napi háromszori étkezés volt és az illem megkívánta, hogy először az öregeknek nyújtsák a tálát az asztalnál, és csak azután vettek az ételből.

Szeng Hap nagybátyja, aki két évvel korábban jött Szingapúrba, kuli-munkát talált neki egy dúsgazdag rizskereskedőnél, akinek a Boat Quayn, a Szingapúr folyó déli partján volt raktára. Akkoriban a twakowk, azok a cipőformájú csónakok, melyek orrának két oldalára hatalmas vad szemeket festettek, jártak a Szingapúr folyón, árut rakodtak a mélyebb vizekben lehorgonyzott gőzhajókról vagy hordták azt oda. Ezek a twakowk rizst és szárított halat hoztak Thaiföldről, fát, ratánt, gyógynövényt, borsot, fűszert, gyümölcsöt és tűzifát a Maláj félszigetről. Szeng Hap a százhatvan katis*** rizses zsákokat vitte partra a twakowból, melyet fapalló kötött össze a raktár közelében álló kikötőgáttal. A fapalló egy láb széles volt és akár tíz láb hosszú is lehetett, attól függően, hogy ár volt-e vagy apály és hogy a twakow milyen közel a kikötőgáthoz tudott lehorgonyozni. A rizses zsák súlya alatt meggörnyedve és a fapallón egyensúlyozva a kulinak minden lépés nehéz volt és veszélyekkel teli.

Az egyik kuli, Szeng Hap lakótársa, lecsúszott a fapallóról a rizses zsákkal együtt és a sáros, sárga Szingapúr folyóban lelte halálát. Egy másik kuli megcsúszott és eltörte a gerincét; mindkét lába megbénult és használhatatlanná vált. Hátralévő napjait hasán töltötte, kezével vonszolva testét megbüdösödött hal és rothadt zöldség után kotorászva az Ellenborough Market (ma Teochew Piac) szeméthalmain. Húszévesen halt bele gennyes sebeibe, és akkor még mindig arról álmodott, hogy visszatérjen hazájába és családjához. Mindenki azt mondta, hogy a megfulladt kuli szerencsés volt, bár vízi szellem lett belőle. Mások, idősebb kulik hátfájástól és egyéb sérülésektől szenvedtek és apró fekete

ópiumgolyócskákat nyeltek, hogy enyhítsék fájdalmukat. Sok kuli engedett az ópiumszívás és szerencsejáték bűnös szenvedélyének. Olykor meggyilkolták vagy megcsonkították őket, amikor sovány fizetésük nem bizonyult elegendőnek adósságaik rendezésére.

Szeng Hap igénytelenül élt, vállalta a nélkülözést és a lemondást, hiszen hazaküldött fillérjein múltott, van-e szüleinek és nyolc testvéreinek mit enniük.

Szeng Hap vacsora után a többi kulival együtt szokta énekelni a "bevándorlók dalát", közben pedig elheverték kemény ágyaikon közös hálójukon. Kemény fapriccse magányában, melyet havi két dollárért bérelt, Szeng Hap megengedte magának a fényűzést, hogy könnyeinek szabad folyást engedjen. A pislogó petróleumlámpa fényében egy magányos hang elkezdte a dalt, először csak néhányan, majd egyre többen csatlakoztak hozzá, míg az egész helyiség vibrált az énekkel, a bambuszkereplő monoton klak-klak-klakja pedig verte a ritmust. Az éneket gyakran kísérték sóhajok és nyögések, melyek a bevándorló szívének fájdalmát fejezték ki. Szívesen fogadott delíriumba zümmögtek magukat, gyógyír volt fájó testükre.

Amikor a nap lebukott, a bevándorlók különféle dalai, amelyek mind ugyanazoknak a viszontagságoknak és megpróbáltatásoknak adtak hangot, kiáramlottak közös szállásukról és a szél Fort Canning Hill, vagy a "Királyi Család Dombja" felé vitte őket. Sok ilyen fapriccsekkel telezsúfolt közös szállás volt a "Királyi Család Dombjának" lábánál, vagyis a brit hivatalnokok impozáns és palotaszerű villái alatt. A helybeliek a brit kormányt "Királyi Családnak" nevezték, mert a brit hivatalnokok fényűző életmódot folytattak állandó táncos összejöveteleikkel, vacsoráikkal, sporteseményeikkel, inasok, amah-k****, szakácsok, kertészek és sofőrök hadával, hogy kiszolgálják őket.

Mennyire más most az élet. A körülmények, melyek a bevándorló dal éneklésére készítették, mind megszűntek. Ő azonban továbbra is szokta énekelni, csak manapság nagyon ritkán. Szeng Hap, 65 évének érett öregkorában már csak akkor éneklő, amikor szeretné, hogy felesége, Ah Cseng több figyelmet szenteljen neki. Az volt közöttük a megállapodás, hogyha a feleség a szokásosnál nagyobb adag szeretet akart kimutatni, akkor kedvenc ételét, a fecskefészkekkel töltött, kétszer főzött egész fekete csirkét készítette el. Szeng Hap ilyenkor elégedetten figyelte, ahogy felesége nagy buzgalommal szedegette az apró fecskepihéket a tál meleg vízbe áztatott fészkekről. Csak első osztályú fecskefészket szokott enni, a vastag, pirosra színezett ép fészkeket és úgy hitte, hogy a fecskék életerőt adó véréből pirosak. Ah Cseng összehúzott szemöldökkel vizsgálta a fészkeket, és addig tisztogatta, amíg egy csepp idegen anyag sem volt rajtuk. Akkor, és csak akkor párolta a fészkekkel megtöltött csirkét fedett agyagedényben lassú tűzön órákon keresztül sok szeretettel. Szeng Hap úgy érezte, megérdemli az étel ízlelgetésének örömét, melyet felesége iránta érzett szeretetének megtestesüléseként fogott fel. 65 évesen nem is kívánta felesége szeretetének semmilyen más külső megnyilvánulását, nem mintha az hajlott volna egyébre.

Miután tíz évig keményen dolgozott mint kuli a Boat Quayn, Szeng Hap elég pénzt gyűjtött, hogy egy kis veteményes kertet vegyen Yio Csu Kangban a Hoe Aik Falu határán, mely a nevét a gazdag tulajdonosról kapta, akié a falu minden háza és földje volt. Veteményeskertjén kis patak ment át és ő sikeresen termelt csi szímet, okrát, padlizsánt és kangkongot.

"A zöldség egész évben megterem Szingapúrban" - írta a szüleinek Kínába. "Itt nincs aszály, hideg, vagy sáskajárás, hogy tönkretegy a termést." Kókuszdió-, dzsambu air-, papaja- és banánfái rengeteg gyümölcsöt hoztak. Próbálta meggyőzni szüleit, hogy éljenek vele Szingapúrban, de azok túl öregek és lélekben megtörtek voltak, hogy egy új életet lehetségesnek tartottak volna a maguk számára. Elég jól ment neki ahhoz, hogy építsen egy pálmakalyibát is, ami akkora volt, mint az ő egyszobás bádoggal és fakunyhója. A kalyibában sok csirkét nevelt és a tojások és csirkék eladásából egyre több pénze lett. Csak ekkor lett partiképes, majd a falu egyetlen házasságszerzője bemutatta őt egy itt született lánynak, Ah Csengnek.

Sorban érkeztek a gyerekek éppen úgy, mint ahogy szünet nélkül több sor zöldséget ültettek és több csirkét neveltek. Ah Cseng azt mondta, hogy tényleg meg vannak áldva négy lánnyal, akik mind egészségesen születtek és minden tagjuk ép. Szeng Hap pedig

zúgolódott a barátai előtt, hogy ugyancsak várja, hogy fiúval is megáldasson. Amikor a legidősebb lány tizenkettő volt és a legkisebb három, Ah Cseng elkezdett valami veszedelmesen büdös fekete főzetet kotyvasztani egy kilencven éves szinseh***** javaslatára, aki ezerféle gyógyfüvet árult mindenféle fajta betegség ellen: szárított tengeri csikót, gyöngyöt, szárított tigris péniszt, orrszarvú szarvat és tartósított poszméhet. A főzetnek, amelyet Ah Cseng naponta olyan buzgón kotyvasztott, igen visszataszító szaga volt. Szeng Hap a nyers, friss, folyékony kaucsuk szagához hasonlította. Rendkívül meg volt bántva, amikor felesége izzadsága és pórusai kezdték ezt a bűzt árasztani.

Egyik nap, amikor különösen gazdagnak érezte magát, mert minden csirkéjét sikerült harminc centtel drágábban eladnia, Ah Csenget egy gyönyörű rózsaszín gránátalmával ajándékozta meg a saját fájáról és fiúgyerekről kezdett beszélni. Feltétlenül kell neki egy fiú, hogy családi nevét tovább vigye, és hogy imádkozzon érte, ha már itt hagyta ezt a világot. Ah Cseng felugrott, mintha darázs csípte volna meg és akkorát vágott az asztalra, hogy a gránátalma is felugrott és elgurult.

“Te kínai fajankó! Nem vagy elégedett a lányokkal, akiket olyan kinnal hoztam a világra és neveltem?” Csípőre tett kézzel állt igen közel a különleges főzetéhez, mely agyagedényben fortyogott a tűzön. A földön játszó gyerekek felnéztek, meghökkenve a hangos kitöréstől. A villogó, beléje fúródó nagy szempár és a négy pislogás nélkül rámeredő kis szempár elől gyorsan elmenekült a hátsó ajtón át. Nem hozták létre az ötödik gyermeket. Feltételezte, hogy a főzet, amelyet Ah Cseng kotyvasztott naponta, amellet, hogy szerelem-elleni szagot izzasztott ki, fogamzásgátló tulajdonsággal is rendelkezett.

Beletörődött sorsába, hogy öt nővel kell élnie. A lányok mind magasak és izmosak voltak, mint az anyjuk. Ő maga sovány, aprócska ember volt. Túlzás lenne azt állítani, hogy hasonlítanak rá. Inkább úgy tűnt, mintha felesége egymaga, az ő közreműködése nélkül hívta volna életre, formálta volna a lányokat a maga képére.

Feladta ugyan minden reményét fiúgyermekre, elég széles látókörű volt azonban, hogy sok történetet meséljen lányainak a gyermeki kötelességről. Szerették meséit hallgatni vacsora után. Elmondta nekik a történetet Wang Csangról, aki egy hideg téli napon halat fogott mostohaanyjának, bár az rosszul bánt vele. A tó be volt fagyva, így Wang Csang a befagyott tóra feküdt, hogy lyukat olvasszon a jégbe. Egy nagy, kövér ponty ugrott ki belőle, Wang Csang pedig megfogta a puszta kezével. Ettől még kőszívű mostohaanyja is megváltozott. Szeng Hap azt remélte, hogy lányai kötelességüknek fogják tartani, hogy tetszésére tegyenek majd akkor is, amikor szenilitása alkonyán indulatos, civakodó és ingerlékeny lesz.

Énekelte nekik a bevándorlók dalát is, úgy hangsúlyozva ki a gyászos, ismétlődő dallamot, hogy a ritmust az asztalon verte fa-evőpálcikákkal. Szemeik a részvét könnyeivel teltek meg, amikor régebbi nehéz életéről énekelte, mivel most ők élvezhették kemény munkája, verejtéke és könnyei gyümölcseit. “Vegyétek komolyan az iskolát” - mondta. Lányai szorgalmasan tanultak és dicséretes eredménnyel jutottak át a középiskolán. A legidősebbikből tanítónő lett, a másodikból állami hivatalnok, a harmadikból titkárnő és a negyedikből computer programozó. Örült, amikor mind a négy lánya férjet talált és még boldogabb volt, amikor egymás után érkeztek a fiúunokák.

A lányok felváltva vitték szüleiket vacsorázni. Ez azt jelentette, hogy az idős pár hetente négyszer vacsorázott étteremben. Szüleik lakását megtöltötték elektromos cikkekkel, mosógéppel, nagyképernyős televízióval, videomagnóval, tranzistoros rádióval, kenyérpírtóval, porszívóval és zsebüket aprópénzzel.

Szerény szokásai folytán Szeng Hap bőven elegendőnek találta ezt az aprópénzt napi kiadásaira. Nagy meglepedésére szolgált, hogy amikor lányai gyermeki kötelességüket rótták le neki és anyjuknak, kikényszerített takarékoskodást is gyakorolnak. Csak a zsebpénzt költötte, a jelentős összeget érintetlenül, tartós lekötésen hagyta a POSB bankban és az kamatozott. Ezt az összeget szánták arra, hogy majd egyenlően szétosztják közöttük, ha ő és anyjuk a másvilágra költözött. Sok évig fukarkodott, takarékoskodott és nehéz munkát végzett, hogy gondoskodhasson lányai szükségleteiről és most elégedett volt, hogy kényelemben élvezheti nehéz munkája gyümölcseit. Sosem felejt, ahogy oldalkocsis motorkerékpárja kocsijába ültette és iskolába szállította őket. Összekuporodtak a

fémdobozban, amiben egyébként csirkéket és zöldséget is szokott szállítani. Amikor túl nagyok lettek, busszal jártak iskolába.

Bár Szeng Hap élvezte a vacsorákat lányaival és férjeikkel, de öt unokáját elhízott, zajos bandának tartotta, annak ellenére, hogy mind fiú volt. Állandóan kértek valamit angolul, kiköpték az ételt, amit a szájukba tettek és belerúgtak szüleikbe, amikor ellenkeztek velük. Szeng Hap nem tudta megérteni, miért utasítja vissza egy gyerek a jó ételt az éttermekben. Felesége felpofozta volna a lányait, ha ilyen csúnyán viselkedtek volna, de mostanra lágyszívű lett és azt mondja, hogy az ő kötelessége most már csak annyi, hogy élvezze az unokáit; lányainak hagyja az elpáholás kellemetlen feladatát.

Hogy hogy került egy lakótelepi lakásba, az egy másik történet. Soha nem hagyta volna ott kis fa és bádóg házát, kertjét, barátait és faluját, ha az állam nem telepítette volna át őt. Először volt egy nagy kormánykampány, hogy legyen minden technikailag a legfejlettebb az iparban, környezetszennyezés nélkül és hogy intenzíven használják ki a területet, hogy lépést tartsanak a világgal. Azután jött a kormány értesítése, hogy az egész területet, ahol a faluja áll, megveszi az állam közérdekű célokra, Új Városokat és még több lakótelepet fognak építeni. Szeng Hap a lakótelepi lakásokat földtől elszakított betondobozoknak tartotta. Gyanús volt neki minden lakhely, amely nem ült biztosan a földön, élete forrásán.

Abban az időben, amikor az állam megvette a földjét, a friss zöldség importja és a csirkegyárak már úgymint kiszorították a versenyképes üzletből. Hallotta, hogy a csirkegyár egyik csirkével teli ülésort a másik fölött tartja, égis érő magasságig. Ezek a csirkék mozdulatlanok, kis ketrecekbe vannak zárva és vagy hormonoktól híznak, vagy tojnak. Táplálékukat elektronikus módon adagolják szabályos időközökben és háttérzenét játszanak, hogy nyugton és tojó hangulatban tartsák őket. Azt is mesélték neki, hogy ürüléküket futószalagon gyűjtik és egy gépbe gurítják, ahonnan takaros, hosszúkás trágyakockaként jön ki. Hasonló módon, a tojást is futószalag viszi az osztályozó géphez, mely nyolcas dobozokba válogatja őket. Állítólag a tyúkok szemét bekötik, hogy azt higgyék, nappali fény van, amikor éjszaka egy bizonyos fajta fényt kapcsolnak fel. Ezzel készítetik a tyúkot, hogy éjszaka is tojjon. Azt is mondták neki, hogy a megfelelő nagyságra hizlalt csirkét lábuknál fogva futószalagra akasztják, ami a hatalmas forró vizes tartályból egy másik géphez viszi őket, ami kibebezi, megmossa és dobozokba csomagolja fagyasztásra készen. A kiöregedett tojókat is hasonló módon készítik elő, de ezeket a futószalag egy másik géphez viszi, amely felaprózza őket és kutyaeledel-csomagokat készít belőlük.

Szeng Hap sztoikusán fogadta sorsát. Nem tudta felvenni a versenyt gépekkel és futószalagokkal. Mégis, anyagilag sikeresnek érezte magát. A föld, amin a farmja állt, szép összeget megért a telekre éhes Szingapúrban. Amikor az állam igényelte a földjét, már csak könnyen kezelhető létszámú csirkét tartott és annyi zöldséget termesztett, ami saját fogyasztásra, valamint barátai és a falubéliek általi felvásárlásra volt elegendő. Hobbiként bíbelődött a gyümölcsfáival, és amikor bő termést hoztak, barátainak ajándékozta. Úgy mondták, az ő gránátalmája a legjobb és a legpirosabb.

Amikor eljött az állami hivatalnok, hogy felmérje a kertet, a bádóg- és faházat és a csirkeólt, Szeng Hap a sarkában maradt, nem tévesztve szem elől a mérőszalagját. Még rajta is kapta, hogy a csirkeól hosszát jó hat inccsel mérte rövidebbre. Az állami embereknek ismételtén megmutatott minden gyümölcsfát, kicsit és nagyot, minden gyógynövényt, amit termesztett és még meg is magyarázta ezeknek a zaklatott hivatalnokoknak a növények gyógyhatását. Úgy vélte, ha nem ellenőrzi őket, esetleg hiba csúszik a jóvátétel kiszámításába. Legalább elég becsületes volt ahhoz, hogy nem ültetett még gyümölcsfát, amikor megtudta, hogy földje megvételre kerül. Szomszédjai ugyanis buzgón ültettek nagy, beoltott gyümölcsfákat, amikor megneszelték a hírt. Nem, mintha az állam valaha is tudná kárpótolni egész életmódjának elvesztéséért, hiszen ez volt az egyetlen életmód, amit ismert.

Ah Cseng alig várta, hogy modernizálhassa magát és ilyen magasba nyúló lakásban lakhasson. "Kínai fajankónak" szokta nevezni őt, néha szeretettel, de többnyire kétségbeesésében, mert képtelen volt a gyorsan mozgó, modern életformához

alkalmazkodni. Ah Cseng helybéli lány volt és konyhanyelven beszélte a malájt és a Baba***** dialektust.

Az állam felvásárló gépezete a szokásos sebességével és hatékonyságával indult be és hamarosan az egész falu úgy eltűnt, mintha sosem létezett volna. Mindenkit áttelepítettek lakótelepi lakásokba, melyek olykor húsz emeletnél is magasabbak voltak és percenkénti három lakás sebességgel épültek a növekedő lakosság igényeinek kielégítésére.

Az államnak megvoltak a problémái, neki is a magáéi. Ki kellett alkudnia egy első emeleti lakást, mert nem volt hajlandó liftbe szállni. Egyik lánya klausztofóbiának nevezte ezt a betegséget, mert nem szerette, hogy a liftajtó rácsukódjon, mint a koporsó teteje. Egy másik lánya akrofóbiának nevezte, mert nem szerette, ha felemelkedik a levegőbe. Még sosem hallott ilyen badarságot; csupán arról volt szó, hogy szeretett a betonlépcsőkön le- fel járni. A talapzatos vécészsze sem tetszett neki. Nevetségesnek tartotta az elvárást, hogy úgy könnyítsen magán, hogy az ülepe közben mind be van préselve. Ktartott annál, hogy a guggolás a legmegfelelőbb pozitúra és nem kell neki semmi ezekből az úgynevezett új kori kifinomultságokból. A lányoknak ki kellett cserélniük a talapzatos vécészsét egy guggolásra. "Kínai fajankó" - szidta Ah Cseng.

Most nem volt sok dolga. Közeli barátai más lakótelepekre költöztek és túl öregek voltak egy beszélgetésre, vagy már meg is haltak. Az erősek és egészségesek túlságosan el voltak foglalva a mahdzsong játékkal, ami Szeng Hap szemében bűn volt. Ah Csengnek nem esett nehezére, hogy egy lakótelepi lakás életéhez alkalmazkodjon. Férje bánatára kivetkőzött unalmas karton szamfujából***** és puha, műszálas anyagból készült színes blúzokat és A-vonalú szoknyákat kezdett hordani. Még új hobbija is akadt, a kötés. Szinte állandóan ezzel foglalkozott, egy sima, egy fordított, egy sima, egy fordított. Hamarosan minden unokája, lánya és veje gyapjúpulóverben járt és két keze munkája mindent befedett a lakásban - a teáskannát, a zsebkendő dobozt, az ágyat és a párnákat. Sapkákat kötött, hogy befedje férje kopasz kobakját és zoknikat, hogy melegítsék öreg lábait. Olyan szenvedéllyel vetette magát új hobbiába, hogy Szeng Hap kénytelen volt napi három étkezését lent a kávéházban elfogyasztani. Ez a hölgyek időöltése, jelentette ki Ah Cseng. Számára vége a gürcölésnek, mint az eke elé fogott tehén, meg a csirkenevelésnek. Olyan ügyes volt, hogy kötést kezdett tanítani a lakótelep klubházában és az öregek otthonában és nők százait vezette kötő összejöveteleken, ahol árut termeltek eladásra a jótékonyági vásárokon.

Szeng Hap valamelyes vigaszt talált kakaskájában, amit becsempészett a lakásba. Nyugalmazott harci kakas volt, de már elhízott a testmozgás és kimerítő viadalokban való részvétel hiányában. Tétlenné vált, mert nem volt háreme, ami fölött uralkodott volna és poligám természete teljességgel vissza lett nyírva. Fénykorában remek harcos volt, méltóságteljes és szép. Magas volt és fekete, büszkén mutogatva óriási szivárványszínű farkát és hátán lángszínű tollkabátot viselt. Fényes, rubin piros taraja felfelé állt. Soha, egyetlen viadalon sem vesztett és Szeng Hap gyilkoló ösztönét örökölt vad természetének tudta be.

Szeng Hap a bajnokot tojásból nevelte, de nem akármilyen, hanem egy nagyon különös tojásból. Egyszer egy erős, okos tyúkot egy dzsungel közeli tisztáson egy olajpálmához kötözt. Nem kellett sokat várnia. Rövidesen lecsapott rá egy dzsungelkakas és csillogó fényes tollak örvényében pázott a házityúkkal. Köztudott, hogy a vad dzsungelkakas kielégíthetetlen poligám természetétől hajtva kimerészkedik az őserdőből, hogy a falvakban elvitassa a háziasított kakasok házastársi jogait.

Sem Szeng Hap, sem kakasa nem találta a helyét, miután el kellett hagyniuk szeretett falujukat. A bajnok taraja nagyra nőtt, megpuhult és ormótlanul konyult a szemére. A gonosz madár azonban nem adta fel veleszületett ösztönét és minden reggel fél hétkor kukorékol. Magas kukorékolása mindig választ csalt ki Ah Csengtől, aki ilyenkor valami csirke-kari ételről mormogott.

A kakas nemcsak, hogy Szeng Hap vigasza volt, amikor levertnek érezte magát, hanem dologgal is ellátta. Szeng Hap nem hagyta abba a szertartást, hogy a kakas testét alkohollal dörzsölje be izmait erősítendő és apró rák, egész búzaszem, rizs, szöcske és homok keverékével etette, még ha csak néhai bajnok volt is. Szeng Hap rájött, hogy nehéz

annak szöcskét fogni, aki lakásban lakik. Lefizetett néhány iskolásfiút, hogy fogjanak neki szöcskét.

A kakas ürüléke kimondhatatlan szenvedést okozott Szeng Hapnak. Nem volt föld, ami felszívta volna. Csak akkor engedte kedvencét a lakásban parádézni, amikor felesége nem volt otthon és utána azonnal eltakarított mindent. Egyébként az öreg madár meglehetősen elégedetten üldögélt elhagyatottan hátul a fürdőszobában a víztartály tetején. Lányai magyarázták neki, hogy a szabályok és törvények tömegében van egy olyan is, mely kimondja, hogy a lakótelepi lakásokban tilos szárnyast nevelni. Szeng Hap azt hitte, hogy a hatóságok nem irtóznak túlságosan az öreg madártól, hiszen tulajdonképpen az sem nagyobb, mint a szomszéd papagája.

Szeng Hap a gránátalmáira is büszke volt. Farmja földjéből ásta ki őket, ültette át két óriási cserépbe és állította lakása elé. Amikor szomszédjait megajándékozta az érett gyümölcscsel, határtalan csodálatot mutattak gránátalmái iránt. "Micsoda fényes rózsaszín héj" vagy "Ilyen egyedülállóan tiszta illat," ilyen megjegyzéseket szoktak tenni a gyümölcsökre, melyek manapság ritkaságszámba mennek, mert már nem árulják a piacon. Szerényen csak annyit felelt: "Túldicsérnek engem."

Szomszédjai őszintén élvezték gránátalmáit, bár mostanság felesége már nem tekintette kedvencének; inkább evett epret és kivit. Volt egy titka, hogy mitől lesz a gránátalma olyan lédús és édes. Hallotta, hogy nyugaton zenét játszanak a növényeknek és beszélnek hozzájuk, hogy jól érezzék magukat. Neki is volt egy kipróbált és jól bevált módszere, hogy növényeit boldoggá tegye. Gránátalmáit festékben élénkörösre főzött rákhéjjal díszítette és éjszakánként saját vizeletével öntözte, melyet egy hatalmas Milo-s dobozban gyűjtött. A vizeletet mindig is a legjobb természetes, minden vegyi anyagtól mentes trágyának tekintette.

Reggelenként Szeng Hap át szokta adni magát kedvenc időtöltésének, a Tai-csi-kan gyakorlásának a lakása előtti közös folyosón, arccal a kelő nap felé. A nap sugarai lassan feltöltik vérét energiával, felmelegítik és erősebben folytatják. Fél kilencre általában már végigdolgozta a ki-jét vagy energiáját homloka közepétől a dantianig, vagyis a köldöke alatti pontig és akkor keresztül az egész testen. A ki-t az élet igazi esszenciájának tekintette, mely a lelket tartja benne.

Fiatal fiúként Szeng Hapot inkább érdekelték a harci művészetek, mint a tanulás. A kung-fu lépések egész repertoárját szedegette fel különböző emberektől, akik ismerték a művészetet és hajlandók voltak tanítani őt. Nem számított neki, hogy különféle tanítótól a stílusok egész keverékét vette át, az ájtatos manó stílustól a tigris- és a kacastílusig. Elégedettségére szolgált, ha minden tenyér- vagy ökömozdulatot tökéletesen tudott végrehajtani a hozzá tartozó állással együtt. Egyik mozdulattól át tudott váltani a másikba. Amikor barátai nevettek fura kung-fu mozdulatain, azt szokta válaszolni nekik, hogy ebben van a meglepetés eleme.

Ugyanakkor viszont csupán egyetlen fegyverrel, a su-val, egy hosszú, nehéz rúddal gyakorolt, amit egyik tanítója adott neki. Ezt a fegyvert mindenüvé magával tudta vinni és a rendőrség figyelmét is elkerülte, mert ártalmatlan farúdnak álcázta, amire két hatalmas ratánkosarat akasztott, hogy a csirkéit vagy zöldségeit vigye bennük a piacra. Fiatalkorában megtanulta a su-t gyorsan és nagy fürgeséggel kezelni, nagy sebességgel forgatni és olyan erővel tudott vele egy téglára lecsapni, hogy az eltört. Most az ágya alatt tartotta, arra az esetre, ha egy betörő a lakásába merne hatolni.

Semmiben sem szerette a változást és felesége ezt a betegséget "öreg-kínai szindrómának" hívta. Kétségbeesett, amikor a szemben lévő lakásból kiköltöztek a szomszédok. Nem, mintha elégedetlenek lettek volna az olyan lakással, mint az övé, hanem "felminősítették" magukat, amikor államilag támogatott lakótelepi lakásból saját sorházba költöztek. Szeng Hap szerette a szomszédok három kamaszfiát. Ezek a fiúk mindig köszöntek neki, bármelyik napszakban a jó régi kínai köszönéssel, hogy "Evelt már?". Nagy meglepődéssel töltötte el a válasz, hogy "Ettem már," még ha az utolsó étkezése öt órával előbb volt is. "Szüleik jó modorra tanították őket" jegyezte meg gyakran a feleségének. Sosem felejtette el azt az időt, amikor a küszködés, hogy megtöltse a gyomrát, volt a legfontosabb dolog az életében és fényűzésnek tekintették, ha valaki rizst ehetett

édesburgonya helyett. Jólesett, ha állandóan emlékeztették, hogy azt ehetett, amit akart és akkor, amikor akart, és hogy sosem kell többé éheznie.

Szomorúan figyelte, ahogy szomszédjai elköltöztek és nagy kíváncsisággal leste a nagymérvű renoválást, amibe új szomszédjai fogtak a most üres lakásban. A szabvány zöld és szürke foltos mozaikpadlót, amellyel eredetileg a lakótelep el volt látva, felszedték és fehér márványpadlóval helyettesítették. "Olaszországból", mesélte neki a renoválás kivitelezője, amikor észrevette érdeklődését a renoválási munkák iránt. Falakat bontottak, hogy a lakást nyitott felfogásban építsék át, az ajtónyílásokat spanyol boltívvé alakították és a falakat fa lambériával fedték, üvegyapot álmennyezetet helyeztek be, az olcsó, szabvány préselt faajtókat pedig eltávolították és tömör, bonyolult mintázatú mahagóni ajtókkal helyettesítették. Az újonnan felszerelt csillárok kis táncoló csillagokat vetítettek mindenhová a szobában, amikor felkapcsolták a villanyt, ettől pedig Szeng Hap feje forgott. A bútort Olaszországból importálták. Az eredeti mosdókat és lefolyókat, vécészsézeket és csempéket a fürdőszobában, - mind fehér volt és még jó állapotban, ahogy Szeng Hap megállapította, kicserélték formatervezett őszibarackszínekre. "Micsoda pocskolás" mormogta Szeng Hap a bajsza alatt.

Végül Szeng Hap kileste új szomszédjait, amint kifelé sétáltak a lakásukból. A férfi, körülbelül harmincas, kövérkés, átlagmagasságú, jómódú és szemüveges. Felesége karcsú, világos bőrű és az arca tökéletesen kikészítve. Szeng Hap csodálkozott, hogy égővörös ajka miért biggyed le állandóan, mintha mindenben utálkozna, amire zöldre árnyékol szemének tekintete esik. De ami valóban érdekelte Szeng Hapot, az a görbe hátú öregember volt, aki szemmel láthatóan majd minden fogát és méltóságát elvesztette már. A pár mögött csoszogott, egy vénséges, rongyos műanyag útitáskát cipelt, rajta még az utazási iroda neve és ezüstnyomatú integető kezek mindkét oldalán.

Amióta új szomszédjai beköltöztek, Szeng Hapnak sosem sikerült ki-jét teljesen végigmozgatni a testén. Ki-je szétszóródott valahol belül a testében, mielőtt elérte volna dantian-ját. Elvesztette a koncentrálsra való képességét. Ennek az volt az oka, hogy minden reggel, amikor nagyban mozgatta ki-jét a testében, a furcsa trió, új szomszédjai, hirtelen kivágódtak lakásukból. A fiatalabb férfi manager-szerelésében bezárta először a mahagóni ajtót, majd a rácsajtót. A pár elsétált Szeng Hap mellett, mindig egyenesen előrefelé nézve, a hajlott öregember pedig mögöttük poroszkált és csoszogott a lift felé menet.

Kezdetben Szeng Hap kipróbálta régi kínai kedveskedéseit a páron, érdeklődött, hogy ettek-e már. Sértődötten néztek rá és elfordították a szemüket, de a férfi fogadta köszönését leereszkedő főbólintással. Szeng Hap csodálkozott, hogy miért nem viszonzák udvarias köszönését. Talán nem értették a Hokkien dialektust, amelyen a köszönés elhangzott. Talán erős támogatói a kormány által beindított "Beszélj a mandarint" kampánynak. Mindkettő tanulnak látszott. Szeng Hap biztos volt benne, hogy az öregember viszonzta volna a köszönését, ha nem igyekezett volna annyira lépést tartani a párral. Szeng Hap nem tudta elfogni az öregember tekintetét, mert az nem nézett föl, de tulajdonképpen nem is tudott felnézni, mert teste összegörnyedt a vénségtől vagy betegségtől.

Szeng Hap ezután felhagyott a köszönéssel, de a furcsa trió látványának mindig sikerült meghiúsítani testében a ki napi mozgását. A furcsa trió reggel fél kilenckor szokta elhagyni a lakást és délután hatkor jött haza. Szeng Hap tudta, mikor térnek vissza esténként, mert az volt levegőzésének ideje összecsukható vászonszékén a közös folyosón. Nyilvánvaló, hogy a pár dolgozni járt.

Szeng Hap azonban tudni szeretne volna, hogy mit csinál az az öreg roncs egész nap, hogy reggel kicsoszogott a lakásból és este visszacsoszogott. Kíváncsi volt, ki lehet az öreg. A pár sosem vett róla tudomást, bár mindig mögöttük csoszogott azzal a furcsa járásával.

A hajlott vénember eredetét fedő rejtély csak nagyobb lett, amikor Szeng Hap egyik reggel megleste őt, amint embrióhelyzetben összekuporodva feküdt az egyik kőpadon a szomszéd háztömb üres tetején. Az öreg, rongyos útitáskát párnának használta. Látva, hogy szemei nyitva, Szeng Hap barátságosan közeledett felé és megkérdezte, hogy evett-e már,

bevezetőként a társalgáshoz. Nem sok olyan férfi volt már, mint Szeng Hap, akivel beszélgethetett, vagy aki hozzá hasonló lett volna. Az aggastyán azonban gyorsan behunyta a szemét és alvást színlelt. Fúrta az oldalát, hogy miért viselkedik úgy az öregember, mint egy hajléktalan csavargó, amikor ott az a kérkedően felújított, egész napra üresen hagyott lakás.

Szeng Hap arra a következtetésre jutott, hogy az öreg a fiatalabb férfi apja. Miután számtalanszor látta őket együtt, talált közöttük hasonlóságot. Mindkettőnek ugyanaz a szigorúan összevont szemöldöke, vastag ajka és kiöblösödött orrlíka volt.

Egyik nap Szeng Hap ajtaján halkán kopogott az öreg. Azt mondta, nem jól érzi magát, lázas és megkérdezte, használhatja-e Szeng Hap vécéjét. Halk hangon elmagyarázta, hogy nem tudja a benzinkút vécéjét használni az út túloldalán, mert erőtlen és nem tudna odáig elmenni. Szeng Hap behívta a lakásba és figyelmeztette, hogy vigyázzon, nehogy megzavarja a víztartály tetején pihenő öreg kakast. Kötelezőnek érezte hozzátenni, hogy a vén madár valaha viadalok bajnoka volt. Maradhatott belőle valami a régi harci kedvből és esetleg megcsíp egy idegent, aki szerinte behatolt a territóriumába. Szeng Hapnak tetszett, hogy a közlés vendégére szemmel láthatóan mély benyomást tett.

A látogatónak is volt egy története Szeng Hap számára, amelyet túl szégyenletesnek tartott ahhoz, hogy elmeséljen, de el kellett valakinek mondania, hogy könnyítsen szívfájdalmán. Szeng Hap csupa fül volt, miközben láz elleni gyógyfüveket főzött és megitta az öreg, hajlott férfit a keserű orvossággal.

“Szüleim olyan szerencsével megáldottnak érezték magukat, amikor én, elsőszülöttük, fiú lettem, hogy Ah Kownak neveztek. Nem akarták felkelteni az istenek féltékenységét és “kutyának” szólítottak, hogy becsapják az isteneket, hadd higgyék, hogy én valami alacsonyabb rendű teremtmény vagyok, aki morzsákat koldul az asztal alatt. Sajnos! Bárcsak ne csapták volna be az isteneket, mert az lett a sorson, hogy nehéz, bánattól terhes életet éljek. Az istenek nem törődtek velem, bár két öcsémet elvitték, amikor a kolera végigsöpört tartományunkban. Elvették a húgomat is, amikor a falu melletti folyó kiáradt. Ha az istenek halálra sújtottak volna fiatalabb koromban, akkor nem lenne ilyen kutyaeletem öregségemre!

“Idejöttem a Nanyangba remélve, hogy meggazdagszom, és gazdag emberként térek vissza a hazámba. Sajnos! Sosem kerestem eleget és sosem mentem haza, hogy viszontlássam a szüleimet vagy a falumat. Csak azt tudtam, hogyan kell a riksát húzni és ez volt az egyetlen munka, amit kaphattam. Így hát éjjel-nappal gürcöltem és húztam a riksát, amíg a riksát a trisa váltotta fel, akkor pedig a trisát pedáloztam, hogy megéljek. A riksahúzás erőlködésétől megtört a hátam és a trisa pedálozása eltörte a bal lábamat. Ezért van púp a hátamon és ezért sántítok. Most öreg vagyok és haszontalan. Várva várom a halált.

“Azt gondoltam, jobbra fordul a sorsom, amikor a fiam felnőtt. Kötelességtudó, jó fiú volt és abbahagyhattam a munkát. Boldogan gondoztam az unokámat, amíg a fiam dolgozott. Menyem otthagya a fiamat egy gazdag üzletemberért. Hiszen a fiam csak munkás volt egy olajfinomítóban Pulau Bukomban. Sajnos! Az én életem tele szívfájdalommal. Tűz ütött ki az olajfinomítóban és a fiam egész testében megégett. Ahogy lassan, kínok között haldoklott, imádkoztam a mennyekhez, hogy hadd szenvedjem én az égés kínjait és hadd haljak meg helyette. Mint mindig, az istenek most is süketek voltak a könnyörgéseimre.

“Amikor átvettem a fiam hamvait a krematóriumból, rájöttem, hogy folytatnom kell az életet az unokámért. Visszamentem dolgozni mint trisakuli öreg napjaimra. Néha ópiumtablettákat nyeltem, hogy könnyítsek a fájdalomon és kínokon. Eltettem minden sovány keresetemet az unokám taníttatására.

“Most, hogy az unokám tanult ember és banktisztviselő, szégyell engem és úgy kezel, mint valami haszontalan öreg ócskaságot, terhet, amitől nem tudott megszabadulni. Halálért imádkozom, hogy megszabadítson a bánattól a szívemben és a fájdalomtól a testemben, és az istenek megint csak nem hallgatják meg az imáimat.”

“Unokámmal és feleségével élek. A hátsó szobába zárnak, amikor vendégeik vannak, és kizárnak a lakásból, amikor dolgozni mennek. Azt mondják, hogy

összepiszkolom a lakást és rendetlenséget csinállok a konyhában, amikor főzök. Azt mondják, hogy elfelejtem lecsavarni a gázt főzés után. Amikor az unokám kicsi volt, én főztem neki és etettem őt és vittem el a trisán minden nap az iskolába. Most, hogy öreg vagyok, nem engedik meg, hogy főzzek magamnak. Amikor ki vagyok zárva, a benzinkút végéjét használom, a tulajdonos kedves hozzám. Mindig ad nekem egy csésze kávé. A kávéházban étkezem, egy dollár ötven egy tányér rizs vagy egy tál tészta és még ötven cent a csésze kávé. Az unokám adja rá a pénzt. Néha nem eszem. Megtakarítom a pénzt, hogy vegyek ópiumgolyócskákat, hogy kiálljon a fájdalom a régi sebesüléseimből. Az ópium balzsam a meggyötört lelkemre, ír a fájó szívemre.

“Egész nap alszom a kőpadon az üres háztetőn, megbízható útitáskámat használom párna gyanánt. Abban van minden földi javam. Inkább meghalnék, minthogy az öregek otthonába menjek, ahol rabként tartanak és elveszik az ópiumgolyócskákat. Jobban félek a kórháztól, mint a haláltól. Az az a hely, ahol kibelezik a halottakat. Egészben akarok a másvilágra menni, egész, ép testtel. Az Égnek nincs szeme, mit tettem, hogy így kell szenvednem öreg napjaimban?”

Ahogy Szeng Hap hallgatta az öregember siránkozását, eszébe jutott az a folytatásos tévéjáték, amit Ah Csong nagyon élvezettel sírt végig. Ebben a tévéjátékban, ami népszerűségének hála hónapokon át ment, a főszereplő, egy hálátlan fiú ezer egyedi módját találta, hogy hogyan bánjon rosszul öreg, félreértett anyjával.

Szeng Hap megkérdezte Ah Kowt, tud-e valamilyen bevándorlódát énekelni. Ah Kow remegő hangon énekelt, kiveszett abból már minden korábbi tűz és férfiaság.

*“A széllal vitorlázok, szüleim és feleségem elbúcsúztak tőlem,
Amikor utoljára néztem az ágyamra, Xiamen sötétségbe öltözött (Sóhaj!)
Szívem háborgott, mint kitörő vulkán,
Amikor átvitorláztam a nagy tengeren, el otthonról a Nanyangba. (Sóhaj!)
Amikor láttam indiaiakat, malájokat és a vöröshajú embereket,
Feleségemre és gyerekeimre gondoltam,
Egyik év múlt a másik után, nem kerestem eleget, hogy hazaküldjem. (Sóhaj!)
Nem igaz, hogy könnyű pénzt keresni a Nanyangban,
Az a sorsom, hogy kemény legyen az életem, riksát húzok. (Sóhaj!)
Könnyek csorognak le az arcomon éjjel, ha arról álmodok, hogy visszamegyek a falumba,
Könnyek csorognak le az arcomon éjjel, ha arról álmodok, hogy visszamegyek a családomhoz. (Sóhaj!)*

Szeng Hap az asztalon ütötte a ritmust a tenyerével. A gyerekkori otthonuk és falujuk utáni honvágy rég feledett érzésének rohama támadt fel szívükben. Ugyanazt a dalt énekelték más szavakkal és barátok lettek.

Ah Kow minden nap meglátogatta Szeng Hapot, hogy együtt szürcsöljenek sok csésze Ulong teát és lényegtelen dolgokról beszélgessenek. Társalgásuk közepette könnyű álomba szoktak szenderedni, hogy ébredés után folytassák a társalgást.

Először Ah Kow lement unokájával és feleségével, mintha a napot az üres tetőn töltené. Amint a pár elhajtott autóján, visszafordult és beosont Szeng Hap lakásába. Az már ott volt és nyitott ajtóval várta. Tele voltak a cinkosságuk feletti jókedvvel. Nem, a menyé nem hagyná jóvá, hogy Szeng Hap lakásán tartózkodjon. Nem úgy írta le Szeng Hapot, mint egy kay poh tng szua ah pek? (minden lében kanál öreg kínai)? Beszéli a hokkieni dialektust, árulta el Ah Kow.

Szeng Hap felesége csodálkozott, hogy öreg férje miért ilyen felvidult és egyetértő mostanság, unszolja, hogy vezessen több kötőcsoportot a klubházban, és hogy látogassa gyakrabban az unokáit. Pedig általában civódó és bogaras szokott lenni, amikor úgy vélte, hogy nem elég figyelmes hozzá.

“Tudod, hogy ebben a haladó, modern korban még mindig ölnek meg újszülötteket?” - kérdezte Szeng Hap Ah Kowt tettetett megrökönyödéssel forgatva szemeit a hatás kedvéért. “Régen csak lánygyereket öltek meg, most meg még fiúkat is megölnek” - tette

hozzá. "Bár manapság modern módszereket használnak a gyermekgyilkosságra. Lehúzzák őket a vécén vagy sztitrohab dobozba teszik és ledobják őket a szemétdobón. Régen a lánygyereket vízzel telt edényben fojtották meg vagy úgy, hogy az arcukat a sárba nyomták." Ah Kow hitetlenkedve rázta a fejét és tudni szeretne volna, hogy miért akar bárki is kisgyereket gyilkolni ezen a bőség szigetén. Mindenhol van étkezde, kezdve a nagy lacikonyha-piacokon, az éttermeken keresztül a gyorsbüféig és kávéházakig. "Manapság", mondta Szeng Hap tudálékosan, "a kisbabákat fiatal lányanyák gyilkolják meg, akiket otthagynak a gazemberek, akik teherbe ejtették őket."

"Tudod," mondta Szeng Hap jól értesülten a délutáni kínai pletykaújság mögül, "hogy manapság a fiatal nők selyem fehérneműt hordanak, aminek darabja nyolcszáz dollár is lehet?" - kettőjük közül inkább Szeng Hap ismerte a betűket és tudott itt-ott szavakat felcsippenteni az újságból. Ah Kow analfabéta volt, a hüvelykujját kellett a papírra nyomnia, amikor aláírását kérték. Szeng Hap elég szót ismert fel ahhoz, hogy kiböngéssze a hírek velejét a kínai újságokban.

"Úgy látszik, minél átlátszóbb és vékonyabb, annál drágább lesz" adott összefoglalót Szeng Hap az újságból. Ezúttal Ah Kow forgatta a szemeit és megjegyezte, hogy Kuppuszami, egy utcaseprő, akivel összebarátkozott, egy hónapban csak nyolcszáz dollárt keres és abból három gyereket és egy feleséget etet. Szeng Hap csodálkozott, miért költ valaki nyolcszáz dollárt egy ilyen kis darab fehérneműre, ami "tele van lukakkal". Állítását megpróbálta azzal alátámasztani, hogy megmutatta Ah Kownak egy svájci kétrészes csipkefehérneműbe alig felöltözött modell képét, kinek ajkai és szemei kihívóan nyitva, testéből pedig csáberő párologott. Ah Kow rábandzsított a képre és az orrához tartotta. Szemüvegre lett volna szüksége és a modell kihívó vonzereje amúgy sem volt hatással rá. Mégis úgy érezte, hogy mondania kell valamit: "Ah, mi az anyag árát úgy szoktuk kiszámítani, hogy hány yardot vágtak le, manapság meg többet fizetsz kevesebért."

Szeng Hap azon a véleményen volt, hogy ez emberek örültek, ha fizetnek valamiért, amit a ruhájuk alatt viselnek. Ha ő ennyit fizetne ruhadarabért, értelmesebb lenne kívül hordani, úgy hogy mindenki láthassa és megcsodálja. Nyilvánvaló, hogy a modell tantaluszi kínokat okozó bája az ő figyelmét is elkerülte.

Szeng Hap mellékesen így szólt: "Tudod, hogy manapság a bűdösség nem a pöcegödörben tárolt állati ürületekből jön? Manapság a bűdösség a modern szerkentyűkből jön, mint a szemétdobó." Elmesélte, hogy ugyanabban a háztömbben valamelyik tapintatlan lakó egy matracot tolt be a szemétdobóba. Az félfúton megakadt, úgyhogy a szemét fennakadt a közepén. A rothadó élelmiszer szaga, ami kiszivárgott a szemétdobóból, hasonlított a természetes trágyával teli pöcegödörök bűzére, mondta Szeng Hap. Ah Kow egyetértéssel bólogatott. A szegénységnek azokban a napjaiban mindent megtartottak későbbi felhasználásra, még az állati ürületet is.

Akkor Ah Kownak támadt egy ötlete. Felállt, hogy nagyobb hangsúlyt adjon mondandójának. "A kormány mindig Szingapúr változó arcairól beszél." Elhallgatott, mélyet lélegzett, mintha Szeng Hapot egy fontos politikai közleménnyel világosítana meg. "Ehelyett inkább a szingapúriak változó arcáról kellene beszélniük!" Észrevette a talányos kifejezést Szeng Hap arcán és győzelemittasan hozzátette, "Úgy tűnik, manapság meg tudod változtatni arcvonásaidat, hogy kedvenc filmszínészedre hasonlíthass, azzal, amit kozmetikai sebésznek neveznek."

Lehalkított hangon bizalmasan mesélte: "A menyemnek valami műanyagot toltak az orrába, hogy meghosszabbítsák és magasságot adjanak neki. Az volt a csúfneve, hogy Laposorrú. Ez még nem minden! Később elment szemműtétre is, hogy nagy és merész szemei legyenek és két gödröcskét is fúratott az arcába! Én elhiszem, hogy arcvonásainak megváltoztatása szerencsét hozott neki, mert egész hirtelen ugrásszerűen több biztosítást adott el és most abban van, amit "A millió dollár klubnak" hívnak! Hogy bebizonyítsam, az arcvonások mennyire hatással vannak a szerencséjére, hadd meséljem el, hogy az unokám szerencséje is nagyobb lett, amikor elment ugyanahhoz az orvoshoz, hogy hosszabbítsa meg az állát és formázza kiállóbbra, hogy vezetői jelleget adjon neki. Akkoriban bankhivatalnokként dolgozott, de közvetlenül azután, hogy valamit az állába toltak, sikeresen jelentkezett igazgatói állásra egy másik banknál. Az ember sehova sem jut egy ilyen

hátrahanyatló állal, mint az enyém,” vonta le a következtetést Ah Kow elgondolkodva, állát simogatva.

Nehogy lemaradjon, Szeng Hup gúnyosan vetette közbe: “Fogadok, nem hallottál a színésznőről, aki azért ment az orvoshoz, hogy szilikontasakkal felfújják a mellét. De a jobboldali kipukkadt, amikor a színész, aki a főhőst játszotta, túl szenvedélyesen ölelte meg és a színésznőt úgy vitték ki a stúdióból, miközben hisztérikusan visított és disznóságokat kiabált a szerencsétlen színészre. Valamikor a múlt hónapban olvastam a cikket” tette hozzá, mintha hitelesíteni akarná az elmondottakat. Ekkor Ah Kow már álmosan bólogatott és Szeng Hap, úgy találván, hogy nincs több fontos megvitandó téma, hamarosan maga is elhelyezkedett a díványon, hogy szundítson egyet.

Ugyan jól felidézgették emlékeiket a múlttól, meghánytorgatták a bulvárlapok általuk fontosnak ítélt cikkeit és a beszélgetések közepette el-elszunnyadtak, viszont eléggé összezavarta őket a dolgok új rendje, a modern világ, amit nem nagyon értettek. Depressziós rohamaiban Ah Kow gyermeki kötelességét elhanyagoló unokája magatartásáért a sorsot szokta okolni, saját arcvonásait, születési dátumát és még “Ah Kow” nevét is, amit szülei adtak neki. Szeng Hap megkönnyebbült, hogy ő maga nem bízott ennyi mindent a sorsra, különösen nem lányai viselkedését. Mindig törődött azzal, hogy lányait megtanítsa a gyermeki kötelességtudásra a legjobb konfuciuszi hagyományok szerint.

Kellemes együttléteiknek azonban mégis vége szakadt, amikor egyik éjjel Ah Kow alvás közben békésen meghalt. Még csak nem is búcsúztak el egymástól. Szeng Hapnak eszébe jutott, hogy barátja az utolsó délutánon a szokottnál álmosabb volt. Sem temetési menetet, sem virrasztást nem tartottak neki. Ah Kowt hanyagul elhamvasztották. Szeng Hap három köteg papírpénzt égetett el barátjának, összesen három millió dollárt túlvilági valutában. Egy papír BMW-t papírmásé sofőrrel is küldött utána úgy, hogy meggyújtotta. Füstölőpálcikákat is gyűjtött és imádkozott barátja biztonságos átkeléséért a túlvilágra. Szeng Hap visszatért régi, zsémbes mivoltához és feleségének gyakrabban kellett otthon maradnia, hogy elkészítse kedvenc ételét, a kétszer főzött, fecskefészekkel töltött csirkeélt megbékítésére.

Morcos hangulata csak rosszabbodott, amikor meglátta barátja rongyos útitáskáját egy szemetesekocsi tetején két nappal halála után. Ah Kow életében mindenhová magával vitte azt a táskát. Szeng Hap gyakran kíváncsi volt, mi lehetett benne, de soha nem kérdezte Ah Kowt. Levette a táskát a szeméthalomról és talált benne egy ósdi tokot egy hasonlóan ósdi fogkefével, egy kis törülközőt, két ópiumgolyócskát gondosan papírba csavarva, egy trisa rendszámtáblát 338-as számmal és két öreg, fakó fényképet, egyik Ah Kow anyját, másik a fiát ábrázolta.

Ah Kow halálának századik napján Szeng Hap egy főtt csirkéből és két csésze Ulong teából álló áldozati adományt helyezett a közös folyósóra lakásával szemben, meggyújtott néhány füstölőpálcikát és imádkozott a barátjáért. Majd elégette a két fakó fényképet; barátja biztosan örül ezeknek a másvilágon.

Ah Kow unokája hamarosan alkalmazott egy filipinó cselédlányt, hogy főzzön és takarítson, felesége pedig kismama ruhát kezdett hordani. A pár, beleértve a filipinó lányt is, nem vett tudomást Szeng Hap jelenlétéről, ő pedig viszonzásképpen minden kapcsolatot került velük. Egyáltalán nem törődtek volna vele, ha nem tört volna ki olyan hangosan a riporterek előtt az egyik nap.

Az a nap úgy kezdődött, mint mindig. Megunta a kétszer főzött csirkeélt és a szomszéd háztömbben lévő kávéház felé indult, hogy egyen valami egészségtelent, mint sült Teochew kway teow-t* sok nyers kagylóval és szalonnával. Útközben felfigyelt egy báméskodó tömegre az egyik lakás előtt a második emeleten. Először nem nagyon akart utánanézni, hogy mit bámul a tömeg, arra gondolván, hogy kétemeletnyi lépcsőt kell megmásznia, de csak meggondolta magát, amikor meglátta a vakuk felvillanását. Kíváncsi is volt, no meg a világ minden idejével rendelkezett, amit agyonüthetett. Így aztán elhatározta, hogy odapillant.

Amikor Szeng Hapnak sikerült átfurakodni az egyik konyha előtt kavargó tömegben, furcsa látvány tárult a szeme elé. Egy kócós, fehérhajú öregasszony ült egy köteg öreg újságon két ajtó nélküli rozsdás hűtőszekrény között. A fényképezőgépek és minden

kíváncsiság és szóbeszéd alanya ott ült összegörnyedve, mozdulatlanul, arcán üres kifejezéssel. Szeng Hap kivette a bábéskodók beszélgetéséből, hogy valaki nyilvánvalóan titokban értesítette az újság riportereit egy nyolcvannyolc éves asszonyról, aki hónapok óta fia konyhája előtt két használhatatlan hűtőszekrény között lakik, melyek naptól és esőtől védik. Míg eddig a szomszédok nem vettek tudomást az öregasszonyról, mert ildomosnak vélték, hogy "a maguk dolgával törődjenek", most az öregasszony mindenki figyelmének a középpontjába került, a riporterek kattogtatták fényképezőgépeiket és kérdések áradatát zúdították rá. Az egyik riportert még meg is kísérelt belesni a bezárt konyhaablak redőnyének résein át.

A sok hűhó és felzúdulás tárgya azonban túl volt sérelmen és megaláztatottságon, valamint azon, hogy bárkinek is feleletet vagy magyarázatot adjon szenvedéseiről. Süket volt, néma és szenilitása miatt semmit nem fogott fel. Az őt körülvevő emberek éreztek zavart. A tömegeből valaki rámutatott, hogy az öreg hűtőszekrények nemcsak fedelül szolgáltak, de az öregasszony holmiját is bennük tárolták. Erre a fényképezők gyorsan lefényképeztek néhány ruhadarabot, egy üveg vizet, egy csorba csészét, egy rongyos, kivénhedt takarót és egy fogkefét a hűtőszekrények polcain szétszórva.

Minden figyelem egy pocakos, középkorú férfi felé irányult, aki hirtelen kinyitotta a konyhaajtót és nagy sietséggel betuszkolta az öregasszonyt a lakásba. Ez még több vaku felvillanását idézte elő. Egy dühös női hang hallatszott, amint valamit "a presztízsvesztéséről" mondott, miközben az ajtó az egyik riportert arcába csapódott, aki megpróbált benyomakodni a konyhába. A megjegyzés kioldott valamit Szeng Hap agyában és nagy adag adrenalin lövellt a vérebe. Ettől hasa felpuffadt, szíve kalapált és fejfájása támadt. "Presztízsvesztésről beszélnek? Inkább arról van szó, hogy szégyenletes gonosz tetteik kiderültek" - kiabálta.

A riporterek feléje fordultak és a vakok az arcába villantak. Még mindig az adrenalin hatása alatt hozzátette: "Volt egyszer egy jó barátom, akit mindennap kivettem a lakásból, amikor az unokája és annak felesége dolgozni ment. Szégyenletes az ilyen háládatlan bánásmód az öreggel és gyámoltalannal! Még a kedvenc kakasomnak is joga van a lakásomban járkálni, feltéve, ha eltisztogatok utána."

Mérges kitörése után szűkszavú lett, visszautasította, hogy válaszoljon a riporterek kérdéseire és elsétált a tömegeből.

Másnap megjelent a képe a délutáni újságokban. Az öregasszony képe mellé volt helyezve. Alatta a következő mondat volt olvasható: "Azt mondta, hogy a kakasa jobb bánásmódban részesül." A cikk arról is beszámolt, amit közeli barátjáról mesélt, aki már eltávozott e földről. Lányai tréfálkoztak vele az újságcikk miatt és a felesége összeszidta, amiért ilyen minden lében kanál. Még majd megéli, hogy megbánja a kitörését.

Két nappal később egy lakótelepi ellenőr látogatta meg lakásán és érdeklődött kakasának egészsége felől. Ezután két gránátalmafája nagy cserepei körül szaglászott. Hamarosan jött egy másik ellenőr és elmagyarázta, hogy tilos szárnyast nevelni lakótelepi lakásban. Szeng Hap megpróbálta meggyőzni az ellenőrt, hogy az ő háziállata semmiben nem különbözik más díszmadártól. Megesküdött, hogy kakasát egy nagy madárkalitkában fogja tartani és abban a mennyezetről lelógatni, mint ahogy a rigókat, papagájokat és sarmákat, amelyek tartását más lakástulajdonosoknak megengedik. Az ellenőr elmagyarázta, hogy a kakasnak mennie kell, mert szomszédja panaszkodott kora reggeli zavaró, éles kukorékolása miatt. A szomszéd említésekor azonnal eszébe ötlött eltávozott barátjának háládatlan unokája. Nyilván feldühödött a kitörésén az újságírók előtt és most meg akarja nehezíteni az életét.

Az ellenőr azt is mondta, hogy gránátalmafái hatalmas edényei elállják az utat. Ezenkívül, itt az a cserepekből áradó erős, félreismerhetetlen vizeletszag; talált a cserepektől minden irányba vezető sárga vizeletnyomokat. Elmondta, hogy a szomszédok panaszlevelet írtak gránátalmafái miatt.

Ilyen körülmények kényszerítették Szeng Hapot, hogy megajándékozza két lányát két legdrágább tulajdonával. Kedvenc kakasát ikerházban lakó második lányánál helyezte el azzal a feltétellel, hogy megengedik neki állata hetenkénti látogatását, hogy alkohollal bedörzsölje. Akkor lefizette három unokáját, hogy fogjanak szöcskét a kertben, húsz centért

darabját. Második lányának nem volt más választása, mint elfogadni a kakast, mert tudta, apja mennyire szereti. Mellesleg azt is remélte, hogy látogatásai alkalmával rajta tarthatja szemét az öregember számos betegségén. Szokása volt, hogy a legkisebb nyavalya vagy fájdalom miatt zsémbelt.

A két hatalmas cserepet a gránátalmafaakkal a negyedik lányának adta, aki sorházban lakott. Lefizette másik két unokáját, hogy a cserepekbe könnyítsenek magukon, különben fái nem hoznak gyümölcsöt, magyarázta nekik. Minden látogatáskor egy dollárt kaptak.

Szeng Hap második lánya hamarosan panaszkodott az anyjának, hogy az öreg kakas állandóan viadalra hívja ki a gyerekeit, kergeti és megcsípi őket. A másik lány bizalmasan gyerekei rossz szokásáról zsörtölődött anyjának, hogy nagyapjuk gránátalmafaínak a cserepeibe pisilnek és méghozzá nyilvánosan, minden szomszéd szeme láttára. De továbbra is apjuk kedvére tettek és megtartották a rájuk bízott ajándékot. Megkönnyebbülten sóhajtottak fel, amikor az öreg kakas kimúlt és a gránátalmafaik lehullatták leveleiket és kiszáradtak.

Szeng Hap bánatos volt, hogy legjobb barátja, a kakas, valamint gránátalmafaí egyaránt elpusztultak. Mintha csak a balszerencse egyetlen végzetes csapással tört volna rá. Ebben a lelkiállapotban képtelen volt ki-jét megmozgatni, azt a lényegyet, ami a lelket tartotta benne. Nemcsak, hogy képtelen volt ki-jének parancsolni, a tetejébe még a szomszédja filipinó cselédlánya is mindig ott sürgölődött és a közös folyosót söpörte. Nagy erővel forgatott sörprúje nyomán por szállt a levegőbe, amitől Szeng Hap tüsszögött és koncentrációja megszakadt.

A lány azt is megjegyezte hangosan, hogy a Szeng Hap ajtaja előtt hagyott halom cipő és papucs átér az ő munkaadójának a tételére a közös folyosón. Hamarosan mutogatni kezdett a hamura Szeng Hap füstölőpálcikáinak edényéből, mely ajtaja mellett a falra volt erősítve. A szél átfújta a hamut a szomszéd lakása előtti közös folyosóra. Szeng Hap vallásához tartozott, hogy minden reggel és este egy csomag füstölőpálcikát égetett el, amikor a Mennyei Császárhoz imádkozott.

A cselédlány arra is megjegyzést tett, hogy a nyolcszögletű tükör Szeng Hap ajtaja fölött pont szemben áll a Szűzanya képével, ami munkaadójának lakása fölött lógott. Ahogy a lány is rámutatott, a Szűzanya képe mind a nyolc tükörben visszatükröződött, amiből a tükör összetevődött. Ezen kívül a Szűzanya képe hamus lett a füstölőpálcikák égetésétől. Eltávozott barátjának háládatlan fia levette a Szűzanya képét, bár közben megjegyzéseket tett hangos, kellemetlen hangon. Szeng Hap ugyan egy szót sem értett angolul, de sejtette, hogy rá tesz megjegyzéseket.

Ismét szembetalálta magát az ellenőrrel, éppen miközben papírpénzkötegeket égetett piros égetőedényében Ah Kownak. Az éhes szellemek hetedik hónapjában a lakótelep vezetősége kirakott néhány hatalmas fémedényt lent a kikövezett sétáló utakon a lakók közös használatára. A vezetőség nem nézte jó szemmel, ha a lakók papírpénzt égetnek a fűvön, mert az csúnya foltokat hagy a talajon valamint azt sem, ha a papírpénzt a közös folyosókon égetik, mert a szél által szertefújt hamu szennyezi a levegőt, tűzveszélyes és összepiszkolja a folyosót. Szeng Hapot azonban nem lehetett rávenni, hogy a közös edényeket használja lent. Úgy gondolta, hogy ha szülei vagy Ah Kow számára pénzt éget, azok kapják meg és ne más szellemek. A közös edényben mindenféle emberek pénzt égették. A végén nem maradt más, mint egy nagy halom hamu, minden jel nélkül, hogy ki mit kapjon, ami egy "aki kapja marja" helyzethez vezet. Az ellenőr megértő volt, olykor bólogatott Szeng Hap magyarázatára. Azonban mégis szilárdan kitartott amellett, hogy Szeng Hap hagyja abba a papírpénz égetését a közös folyosón. Akkor Szeng Hap fürdőszobájának bizalmas magányában égette a papírpénzt, ami felesége prédikációáradatát vonta maga után tűzveszélyről, a lakásban szállongó hamuról és koromról.

Miután elveszítette legjobb barátját, kakasát, gránátalmafaí és képességét, hogy minden reggel megmozgassa a ki-jét, morcos lett és civódó. Ha feleségének és lányainak nem sikerült felvidítani, magára hagyták, hogy bújjon ki maga az ingerlékenységből. Közben szokásává vált, hogy nagy buzgalommal és gonddal olvasgatta az újság gyászjelentéseit

nagyító segítségével. Egyik nap, amint kinyitja az újságot és még mielőtt a gyászjelentésekhez lapozott volna, szembetalálta magát az annyira ismerős dilis szempárral, a félreismerhetetlen lapos orrlíkkal és az összevont szemöldökkel, húszszorosan felnagyítva. Eltávozott barátja háládatlan unokájának arca bámult vissza rá a nagyítón keresztül.

Megtudta az újságcikkből, hogy Koh Csun Heng, a háládatlan unoka, babrált a bank computerével, beadott egy hamis számlaszámot és leemelt a számláról írd és mondd másfél millió dollárt. A pénzen részvényeket vett, és éppen vissza akarta tenni a pénzt és lezárni a számlát, miután tekintélyes nyereségre tett szert, de mielőtt megtehetné volna, a részvényárak hirtelen zuhantak a közép-keleti háború miatt. Nem tudta a pénzt visszaszolgáltatni, mert a részvények most csak a felét érték annak, mint amit ő fizetett értük. A rendőrség lecsukta.

Szeng Hap örült, hogy barátja nem érte meg unokája bukását. Eszébe jutott, mennyire boldog volt Ah Kow, hogy unokája elvégezte az egyetemet és jól keresett. Érdemes volt olyan keményen dolgozni az unoka taníttatásáért, ha jobb lehet az élete, szokta mondani, még akkor is, ha az unoka érzéketlen viselkedése néha elviselhetetlen volt számára. "A vén bolond", mormolta Szeng Hap szeretettel öreg barátjára emlékezve.

Hirtelen mindenütt megjelentek a cédulák, erősen a liftajtóra ragasztva, a falakra a közös folyósón, az üres tető falára, a lépcsőházba és különösen sok volt belőlük a falon Koh Csun Heng lakása körül. Legalább tízet ragasztottak drága mahagóni ajtajára. A cédulán az állt, hogy Koh Csun Heng tízezer dollárt kölcsönzött egy tisztességes polgártól és nem hajlandó visszaadni a pénzt. Tisztességtelen ember az ilyen, tették még hozzá és a rendes embereket figyelmeztetni kell rossz jellemére, nehogy bármi közülük is legyen hozzá.

Koh Csun Heng valóban hírnévre tett szert. Abban a háztömbben mindenki órála beszélt és mutogatott a stratégiai helyeken kiragasztott cédulákra. Arról beszéltek, hogy egy illegális uzsorástól vett fel kölcsönt, akinek nincs törvényes eszköze a tartozások behajtására. Ezek nagy kamatra adnak kölcsönt és egy merész, gátlástalan bandát tartanak, hogy addig fenyegezzék a késlekedő adósokat, amíg a kölcsönt vissza nem adják. Akiket már zaklattak ezek a huligánok, Koh Csun Heng felesége iránti részvétellel csóválták fejüket. Egyenlőre még biztonságban volt ezeknek a hivatásos végrehajtóknak a fizikai bántalmazásától.

Néhány nap múlva azonban az uzsorások kimutatták a foguk fehérjét. Az éjszaka kellős közepén bezárták Koh feleségét a lakásba. Zsarolták, hogy fizesse vissza férje adósságát.

Koh felesége folyékony hokkien nyelven kérte Szeng Hap segítségét a rácsos ajtó mögül, amit kívülről zártak rá. Átvágták a telefondrótját is. Szeng Hap hívott egy lakatost, aki ügyes kézzel és egy rövid drót segítségével kinyitotta az ajtót. A filipinó cselédlány, aki mindig Szeng Hap körül sürgölődött, amikor a ki-jét gyakorlatoztatta, már nem dolgozott ott és nem is látták többé. A fényűző bútort és Koh személyes tárgyait eladták. Szeng Hap látta, amint teherautóra rakták. "Először zavarba hoznak, aztán zavarnak, végül megtámadnak" - jegyezte meg az egyik lakó az illegális uzsorásokról.

Ahogy előre figyelmeztettek, az erőszakos verekedők betörték Koh lakásába. Nekik is ügyes kezük volt és ők is rövid drótot használtak, hogy kinyissák a nehéz, szépen faragott faajtót. Szeng Hap éppen kinyitotta az ajtaját, amikor meglátta, hogy késsel fenyegetik Koh feleségét. Szeng Hap ismét érezte, hogy az adrenalin riadót jelez testében és felizgulva szaladt vissza. Előkapta nehéz, hosszú botját, amit az ágya alatt rejtegetett. Ahogy jobb kezében ügyesen körbeforgatta, rendeltetése szerinti su lett belőle. Csodálatos fegyver, képes széttörni egy ember koponyáját, ha nagy erővel csapják a fejre. Ölni tud, ha megfelelő erővel a test sebezhető pontjaira ütnek vele.

Szeng Hap tudta, hol van néhány ilyen sebezhető pont. Berontott a lakásba és szinte egyidejűleg árasztott el minden haramiát su-jának ütessorozatával. Azok meghökkenve és megijedve a su váratlan csapásaitól, miközben egy-két csont is eltört, fejvesztetten rohantak el. Eszükbe sem jutott, hogy ez az apró, tőpörödött emberke valószínűleg nem bírná sokáig ilyen erővel forgatni a su-t és ilyen ütessorozatot mérni rájuk.

“Minden lében kanál! Úgy? Tetszelegsz magadnak az öreg hős szerepében” - szidta a felesége, miközben főzte a kétszer főzött fecskefészekkel töltött csirkét a banditákkal folytatott csata következményeként.

“Lehet, hogy megvénültem, de nem vagyok olyan puhány és közönyös, mint a mai haszontalan fiatal emberek,” - vágott vissza Szeng Hap, szemei pedig felvillantak az újra megtalált büszkeségtől.

Lányai anyjukhoz hasonlóan helytelenítették nyilvánvaló megfélemlését saját biztonságáról és bolondságát, hogy nem kérte inkább a rendőrség segítségét. De Szeng Hap nem vett tudomást zsörtölődésükről. Elég volt neki, hogy teljesítette kötelességét felesége, négy lánya, eltávozott barátja és még szomszédjai iránt is, pedig nem is szeretette őket különösebben.

Eltörpülve hevert a díványon, teljesen eleresztve magát és elégedetten a zajban, amit öt zsémbes nő és elhízott kisleány hada okozott, akik összevissza rohantak és hol ezt, hol azt követeltek. Mozgásba hozta ki-jét. Érezte melegét, ahogy homloka közepétől a dantian-ja felé áramlott, hangulatát emelve és fizikai önmagát energiával feltöltve.

Egyik unokája, egy különösen elhízott és kellemetlen fiú, orrából folyó takonnyal, megállt Szeng Hap előtt és néhányat a lábába rúgott dühösen zihálva: “Cukrot akarok! Azonnal adj nekem cukrot!” Szeng Hap keze, ami automatikusan az asztalon álló cukros doboz felé nyúlt, megállt a levegőben. Ránézett a kövér kisleányra, arcán jóindulatú, majdnem engedelmességgel. És abban a pillanatban kezét leejtette és nagyot húzott unokája kövér fenekére.

* “főnök” kínaiul

** Szingapúr kínai neve

*** egy kati kb. 60 dkg

**** bennszülött dada

***** kínai javas ember

***** a helybéli malájok és több száz évvel ezelőtt bevándorolt kínaiak keveréke sajátos szokásokkal, nyelvvel, konyhával

***** az egyszerű kínai nő ruházata: bő nadrágból és kabátkából áll

* Milo: közkedvelt olcsó kakaópótló ital

* kway teow: népszerű kínai sült metélttészta

Shirley Lim:

Szingapuri történet

Csan Ah Ki a maga erejéből vitte valamire és nem is kívánt máshol élni mint katongi boltházában, ahol utolsó húsz évét töltötte. Így hát gyerekei az anyjuk fülét rágták.

“Anya, Bedok nyugodtabb lenne. Nézd, lakhatnátok legidősebb bátyánknál. Épített egy szobát csak a ti számotokra, ventilátorral a mennyezetben és fürdőszobával. És a földszinten. A ti korotokban jobb az egészségeteknek, ha nem jártok lépcsőt naponta.”

Igaz, hogy az öreg ház terhes volt az anyjuknak. Már nem volt szükség rá, hogy törődjön a bolttal, ahol még mindig árultak konzervet, finomságokat és piperecikket Angliából. A gyerekek már évekkor ezelőtt áttértek az üzleti vállalkozás import oldalára és, bár a látszat kedvéért kellett egy boltot tartaniuk, valójában a Csan és Családja Kft-nek, akkorra már Szingapúr egyik legnagyobb nagykereskedő vállalatának a profitja nemigen függött a bolt tényleges forgalmától. Egy boltvezető, két eladó, egy kasszás és egy raktáros fiú rendezte el az árut az új polcokon, porolta le a csillogó műanyag csomagolást és bádogdobozokat, szolgálta ki a vevőket és vezette a könyvelést. Az öreget szeretettel megtúrták. Ragaszkodott hozzá, hogy minden nap néhány órát üljön az ajtó mellett, sasszemével sakkban tartva a bolti szarkákat, lusta munkásokat, rossz helyre tévedt konzerveket és a visszajáró pénz gondatlan kezelését.

Nem arról volt szó, hogy a gyerekek nem tisztelték apjukat. Amikor maguk között voltak, egymás után mesélgettek történeteket merészségéről, büszkén csemegézve a tengerentúli kínai sikertörténetéből: az ember, aki kuliként érkezett a japán megszállás előtt, ravasz túléléssel változott át riksakuliból taxissá, majd kereskedővé az angolok és feleségeik igényeit kielégítendő. Hengegtek vele az igazgatótanács gyűlésein, a pátriárkáról, aki, mint ősi amulett, felruházta őket agyafúrtsággal, túlélési technikával és a kemény munka képességével. De az apa, aki lassan csontos, kőarcú külsőt öltött, továbbra is visszautasította ajánlatukat, hogy vonuljon nyugalomba. Hallani sem akart arról, hogy otthagyja a három egymásba nyíló forró szobát a bolt fölött, a zsúfolt, sötét konyhát és étkezőt a földszinten a raktár mögött, valamint penészes, csöpögő fürdőszobáját a vécét képező lukkal a padlóban. Amikor Csan Kwai vagy Csan Kok szóba hozta a témát, csak még szűkebbre zárta barna, keskeny száját, lejjebb húzta szemöldökét és krakogott egyet mélyen lent inas torkában, mintha váladékcsonk irritálná.

Anyjuk nem tudott hatni rá. Az öreg nem akarta, hogy cseléd lány lakjon velük - veszélyes pénzköltés, mondta - és ragaszkodott mindennapjai megszokott ritmusához: a tál rizsleveséhez és egy négyszögletes darab sózott halhoz reggel, helyébe a bolt bejáratánál délután és sétájához a ponyvával védett bejáratú szomszédos boltok között este. Még mindig olyan elszánt és egyenes hátú volt, mint kemény széke, olyan éles szemű, mint amikor először ért partot Szingapúrban, még szíve is épp oly erősen dobogott és akarateréje, bár nem tudatosan, de tántoríthatatlan maradt, ahogy azt az állati munkán, éhségen és csendben viselt szenvedésen felnőtt generációktól örökölte.

Csan úr a legjobban reggeli és esti fürdőjét élvezte. Sosem adta fel ezeket a gyönyöröket, még a legsürgősebb üzlet közepette sem, amikor rátörtek a hitelezők és mindenféle szétfutottak az adósai, még akkor sem, amikor felesége szült vagy gyerekei himlővel feküdtek. Állt a kissé csúszós padlón: nyálkás volt a mohaszerű gombától, amely vastagon bevonta a fal alját is, úgyhogy az ember már-már azt képzelte, hogy a csupasz földön áll és növények szagát érzi a levegőben, - és vödörszám locsolta a hideg vizet vállaira és törzsére. A csapból ömlött a víz a hatalmas agyaghordóba, ahonnan edényével merte a vizet oly gyorsan és fáradhatatlanul, hogy a teljesen kinyitott csap alig bírta feltölteni a tartályt. A vastag falú hordóba zubogó víz robaja, a padlóra és falhoz loccsanó víz zaja megtöltötte fülét, elzárta a portól és tapadós forróságtól a vizes nedves érzékelése közepette, ahonnan tízenöt perccel később lehűtött testtel és lelkes testmozgás után munkára készen jelent meg. Bármilyen fáradt vagy rosszkedvű is volt, az a rövid idő a vadul zuhogó, sötétbe és nedvességbe merült kis helyiségben mindig úgy életre keltette, mint egy hosszú álomtalan alvás.

És akkor meghalt a felesége, ahogy a gyerekei előre megmondták. Köhögött, majd a mellére húzódott, gyilkos lázat kapott és a harmadik nap meghalt, pedig még mindenki szaladgált *hu* orvosságot égetni és kannaszámra vásárolta a zöld teát.

Koporsóját, ami olyasforma ormótlan darab volt, mint valami összedől, nehéz templomtető, nem hagyhatták a boltban. Kihívta volna a sorsot és balszerencsét hozott volna. Így hát négy betonlábon állt legidősebb fiának fényezett törtmárvány padlóján. Az öreg szigorú volt magához. Megengedte, hogy őt magát és egy bőrönd ruháját elszállítsák a vállalat Mercedesében Csan Kwai házához, ahol négy napon keresztül betartotta a temetési szertartást, nézte a hat kántáló taoista szerzetest, ahogy csengettyűket ráztak felesége lelkéért és ezüstpapírkötegek piramisait gyűjtötták meg a kertben a cserépbe ültetett és magasra futtatott sárga, lila és fehér orchideák mellett.

Gyerekei az egész temetés alatt azt hajtogatták, hogy anyjuk nem halt volna meg, ha nem laktak volna egyedül. A boltház öreg és egészségtelen a többi omladozó ház között. A lépcsők túl meredek, a szobák szűkek és nyomasztóak. - A test hamar oszlásnak indult, még a jós által választott temetési nap előtt. Csan Kwai gyerekeit Második Nagyváci és Legidősebb Nagynéni házába küldték. Még a szomszédok is, akiket mindkét oldalon jó széles pázsítsávok választottak el, panaszkodtak az oszló hús undorító szagára. Már második nap le kellett zárniuk a koporsót. Csan úr bő fehér öltözékében az utolsó kalapácsütést bágyadt félelemmel hallgatta: életében először félt a haláltól. Hogy valaki így összemessen és magába zárkozzon és hogy beletegyék a piszkos földbe a gonosz kukacoknak, hogy fáradhatatlanul elrohasszák az embert! Gyerekei látták, hogy ajka megremegett. Önkéntelenül is könnyezett önmagáért, gyerekei pedig erősebben támadták. Tudták, hogy le fogják győzni.

Csan Kwai sajnálta. Az öregember heteken keresztül nyomorultul feküdt az ágyán, még azzal sem törődött, hogy bekapcsolja a ventilátort, csak izzadt atlétatrikójában és kék pizsamanadrágjában. Asztalhoz ült, amikor enni hívták, de keveset evett. Semmi sem csábította, sem a nagy édes-savanyú rák vagy frissen párolt hal, de még csak a malacpecsenye sem, amit menyé külön neki rendelt az új hong kongi étteremből. Amikor unokái hívták, odaült a ratán hintaszékbe a nagyképernyőjű Sony televízió elé, de nem figyelt a rajzfilmek vagy kantoni folytatásos filmek videójára, amiket Csan Kwai Taiwanból hozott. És felhagyott a fürdéssel.

Csan Kwai tudta, mennyire szereti apja a fürdést és külön az ő, nappaliból nyíló hálósobájához tervezetett fürdőszobát. A padló rózsaszínű burkolatát apró kék és narancssárga virágok díszítették. A vécé-csésze a legdrágább amerikai porcelánból készült, divatos rózsaszínű alacsony modellen élénkörös műanyagüléssel. A mosdókagyló is piros volt fényes krómcsapokkal a meleg és hideg víznek. A zuhanyozó kis besüllyesztett tálca volt makulátlan fehér csempével és piros virágos műanyag függöny választotta el a fürdőszoba többi részétől. A mosdó fölötti tükröt neoncső világította meg és egy csöpp csillár függött a vécé felett. Befejezéséért Dzsü-Lan ragyogó réz törülközőtartó rudat szereltetett fel, két végén faragott rózsákkal. Csan Kwai és felesége meg volt elégedve a hatással. Akár egy első osztályú szálloda fürdőszobája is lehetett volna Angliában, olyan fényűző és modern volt.

De az apa nem fürdött többé. Megmosta arcát és karjait a mosdókagylóban és, bár megmutatták neki, hogyan kell a meleg és hideg vizet használni, nyilvánvaló volt, hogy nem fürdött többet.

Csan úr tulajdonképpen tudta, hogyan működnek a zuhany csapjai. Felesége temetése alatt, míg a koporsó a nappaliban függött, naponta kétszer kötelességtudóan belelépett a zuhanyozótálcába. Első alkalommal leforrázta magát és kiugrott, míg egyik lábával kis híján a vécébe lépett és majdnem káromkodott, de elfojtotta, mert eszébe jutott ajtaja előtt a holttest. Ezután csak a hideg vizes csapot használta, de bosszantotta, ahogy a vízpermet vállát és arcát érte. Úgy érezte, mintha valami pimasz erő verdesné és szurkálós csöppekben támadná szemét és fülét, ugyanakkor pedig lábaira csepegni alig hajlandó. A víz csak szúrta és csiklandozta mellkasát és hátát, de nem mosta tisztára. A füstölgő pálcikáktól, a taoista szerzetesek zümmögésétől és a holttest állott rothadásszagától elkábulva minden reggel és este egyre nagyobb bosszúsággal fürdött. Mire a temetésnek

vége volt, gyűlölte a zuhanyt. A fehércsempés fal úgy bámult vissza rá, mint felesége fehér halottas ruhája, az angol levendulaszappan illata úgy lebegett a fürdőszobában, mint felesége rothadó testének édeskés szaga. A zuhanyból érkező sovány vízpermet olyan volt, mint egy fukar ajándék: nem volt elég bőséges, ajzott, de nem elégített ki. A cseppek onnét jöttek, ahonnét akartak és bosszantottak, ahová csak hullottak. Fizikai kín lett a zuhanyozás.

Ápolatlanná vált, majd egyértelműen piszkossá. Naponta tisztára mosott fehér trikójában barna nyaka, mellkasa és hónalja foltosnak látszott. A szürke, mosdatlan bőrfoltok egyre nagyobbak lettek, beledörzsölődtek a fehér anyagba, amelyen a nap előrehaladtával egyre több piszkofolt jelent meg. Körmei még rózsaszínűek voltak, karjai frissek és barnák, de lábai és lábfejei ápolatlanok, fekete foltokkal. Bűzleni kezdett. A gyerekek már nem ültek mellé. Azt mondták, olyan szaga van, mint a szárított ráknak, a blacsannak. A cselédek odébb léptek, ha a konyhába ment. Dzsú-Lan rágta a férje fülét, hogy tegyen valamit.

Egyik este Csan Kwai magával hozta Nagy Limet. Nagy Limnek kávéháza volt Katongban az öreg boltház melletti sarkon. Apja és Nagy Lim évek óta ismerték egymás. Csan úr Nagy Lim kávéházában szokta délutáni pihenőjét tölteni, egy csorba csészéből feketekávéval hörgölgetve, amiért mindig fizetett. A két férfi fehérre festett vasszékeken ült a ház előtti kertben. Nagy Lim nem vacsorázott a családdal és Csan úr nem volt éhes.

“Na, vén bika,” - kezdte nagy Lim “minden jól van körülöttem?”

“Se nem jól, se nem rosszul.”

“Hát akkor mi a baj?”

Csan úr nem szólt, csak a takarosan lenyírt pázsitot bámulta a lába alatt.

“Eleget kapsz enni?” - kezdte újra Nagy Lim.

“Eleget kapok.”

“Akkor meg miért vagy így letörve?”

“Ajjaj...” - a sóhaj mintha lelke legmélyéről tört volna fel. Úgy nézett fel a zárt kaput beárnyékoló buzogányfára, mintha megunt volna. Nagy Limhez visszafordulva újra sóhajtott.

“Te szerencsés vagy, sok fiad van. Mind törődik veled. Nekem csak lányaim vannak, semmirekellők. De ahogy téged így látlak, soványan és szomorúan... Mi a baj?” - Csan úr évekkal ezelőtt ajánlotta Nagy Limnek, hogy fogadjon örökbe egy fiút és Nagy Lim most hízelegni szeretett volna neki azzal, hogy butaságára célzott, mert nem hallgatott az öregre.

“Igen, igen” - válaszolta az, még mindig a lekonyuló füstös zöld fát bámulva a lánkos kerítés mögött lenyugvó nap fakó narancs-lila fényében. “De neked megvan a saját házad. Itt nem kényelmes nekem. Már nem is tudok fürödni többé.” Hangja felcsattant az erősödő esti levegőben. “Külföldi fürdőszobájuk van, ahol nincs elég víz egy jóízű mosdásra. Akár meg is halhatnék.”

Nagy Lim részvétellel csóválta a fejét.

“A te semmirekellő fiad nem gondoskodik rólad. Túlságosan jó voltál a fiaidhoz és rosszul bánnak veled öregségedre.” - Halkan csettintett nyelvvel és gyászosan nézte a fát barátjával. A fa hosszú vékony ágai már majdnem teljesen eltűntek a sötétben, amikor Csan Kwai kijött, hogy hazavigye.

Két vízvezeték szerelő érkezett másnap délben. Lebontották a zuhanyozót és nagy vízcsapot tettek a helyére. Dzsú-Lan ebéd után elment és egy nehéz zöld hordóval jött haza, amiben valaha ötven kiló savanyú káposztát tároltak. Ah Moy Ajaxal és forró vízzel mosta ki belül és estére ott állt az új vízcsap alatt. Majdnem az egész zuhanyozóhelyet elfoglalta és levették a piros virágos függönyt. Azon az estén a gyerekek lekapcsolták a tévét, amikor a nagy zajt hallották. “Mi ez, anya?” tudakolták.

“Nagyapa fürdik.”

Elborzadva hallgatták együtt a víz egyenletes loccsanásait szobája felől. Úgy hangzott, mintha cselédek hada mosná a falakat és az elképzelhető leghosszabb ideig tartott. Amikor nagyapa végre előkerült a szobájából vacsorához, olyan tisztára volt mosva, mint még soha és megevett két tálka rizst. Később elégedett röffeléssel ereszkedett a kipárnázott hintaszékbe és itt elterpeszkedve, csendben ült a televízió előtt, amíg Csan Kwai tizenegy órakor fel nem ébresztette. Akkor visszavonult az ágyába.

Másnap reggel hat órakor Dzsú-Lan felriadt álmából. Azt hitte, monszunzáró öntötte el a házat a nyitott ablakokon keresztül. Meztláb sietett becsukni az ablaktáblákat, amikor meglátta a tiszta, felhőtlen hajnali eget. A nap forrósága már fel is törölgette a harmatot a kertből. A viharszerű vízrobaj csak azt jelezte, hogy Csan úr fürdött.

Csodálatos volt a változást látni az öregemberen. Megszerette a Csan Kwai házában felszolgált gazdag ételeket, és ahelyett, hogy a sült kacsa és sertésborda ára miatt zsémbelt volna, ingerülten mormogott, ha úgy találta, hogy az étel nem elég bőséges. Mostanra nehéz volt elmozdítani a televízió mellől. A videó kazetták ismétléseibe merülten ült a villogó doboz előtt, amikor a gyerekek iskolában voltak, valamint délután háromtól, amikor a műsor kezdődött este tizenegy óráig. Borzasztó hatással volt az unokáira, különösen a nyolcéves Mei-Meire, kedvencére, aki pont olyan megszállott tévébolonddá vált, mint a nagyapja. Az öreg nem engedte, hogy tévékészüléket tegyenek a szobájába, inkább ott görnyedt a hintaszékben, a készülék pedig még akkor is villogott, amikor Dzsú-Lannak vendégei voltak. Mindenki udvariasan csevegett az amerikai komédiák gépnevetése és a hirdetések felkavaró zenéje mellett, de idővel a társaság elkerülhetetlenül megadta magát valami drámai jelenetnek, amiben autók ütköznek össze vagy félmeztelen testek vad táncot lejtnek és a társalgás elapadt.

Ennél is nehezebben viselte Dzsú-Lan az öreg fürdőszobájának fokozatos tönkremenését. Az öreg mindig elkergette Ah Moyt, amikor az megpróbálta lesúrolni a falakat és a padlót. A fertőtlenítők éles, égető kigőzölgése émelyítette és így, lassanként a csempék közötti rések megzöldültek és megfeketedtek. Az átázott falak nedvessége hamarosan táptalajul szolgált egy zöldeskék gombafajtának, ami pöttyszerű kolóniákat alkotott majdnem a mennyezetig. Egyik nap, szerencsére Csan úr éppen nem fürdött, amikor a csöpp csillár lezuhant, és hogy ne történjen baj, Csan Kwai csak egy csupasv villanykörtét hagyott a mennyezetről lógni. A piros műanyag véccélőlkét rögzítő csavarok elrozsdultak és az ülőke leesett. Egy évvel később a narancs és kékvirágos minta eltűnt az egyenletes, csúszós penészfátyal alatt. Dzsú-Lan és Csan Kwai soha nem beszélt a fürdőszoba állapotáról, de a vendégeket mindig az emeleti mosdók felé irányították, bár át kellett ilyenkor menniük a gyerekek vagy a szülők hálószobáján. A nyitott, levegős házban, ahol a márványpadló az évek során egyre ragyogóbbá fényesedett és amit Dzsú-Lan faragott thai teakfa bútortal, kézi szövésű kínai szőnyegekkel és szeladon vázákkal töltött meg, melyekbe fehér és arany orchideákat állított, a fürdőszoba mindig zárva maradt, penészesen és egyre nyirkosabban a bűdös tenyésztől.

Csan úr hatvannyolc éves korában, álmában halt meg. Egyik éjjel szíve egyszerűen megállt. Megint nehéz koporsó függött a nappali szobában. De még mialatt Csan Kwai a különféle, imádkozó szerzeteseket és papokat ellenőrizte, Dzsú-Lan és Ah Moy már sok vödör forró vízzel és Pine-Sollal buzgólkodott a fürdőszobában. A fertőtlenítő fanyar illata - közmegelegedésre - elnyomta a bomló holttest szagát.

Ovidia Yu:

Az álmok Kínája

Szürkésbarna öregember volt kopott gúnyában és olyasfajta siránkozással beszélt, mint aki már rég tudja, hogy a Sors igen nagy rosszindulattal van iránta. Hogy ki tudnám-e juttatni Kínából kérdezte. Vissza akart jönni Szingapúrba. Eszembe jutott kis modern lakásom, a férjem és a bábák és nem tudtam elképzelni, hogy ez az ember a mi olasz bőrdíványunkon aludjon. Viszont akarom látni az apádat, mondta a szürkésbarna öregember okatlanul. Ez pecsételte meg a sorsát. Nem akartam, hogy viszontlássa az apámat. Amennyiben rajtam áll, sosem fogja viszontlátni az apámat. A szomorú, sunyi szemek elvesztették könnyes hatalmukat, amivel részvételemet kihasználva fogva tartottak. Megoldást kereső agyam, hogy hol lehetne még egy ágyat felállítani, ejtette a dolgot és most a nemleges válasz diplomatikus megfogalmazása után kutatott.

Apám jó ember. Anyám - második felesége - születésem után hamarosan meghalt és apám nyugdíjba ment, hogy idejét nevelésemnek szentelje. Addig a Szingapúri Egyetemen volt tengerbiológus. Alkalmadtán ugyan előteremtett egy-egy cikket tengeri kukacokról, miközben a kínai tusecset helyes tartására tanított vagy történeteket mesélt nekem. Ahogy növekedtem és idősebb lettem, történetei egyre gyakrabban és hosszasan időztek Kínában.

Kína volt a szép országok legszebbike. Ifjúkorában legszebb helyeit bejárta, és az ország szíve mélyébe költözött. Különleges fehérarcú majmokat látott és kígyókat másik kígyók hasában. Fehér zuhogókon kelt át csónakkal, sok száz lépcsőn ment fel kőtemplomokhoz és átvágott erdein.

“Amikor Amerikába mentünk, hogy Második Nővéredet meglátogassuk,” mondogatta nekem, “az erdők annyira emlékeztettek Kínára. A Catskill Mountains különösen olyan, mint otthon.”

Szingapúrban eltöltött ötven év után neki az “otthon” még mindig Szecsuán volt.

Nővéreim és bátyám, tőlem sok évvel idősebb, első házasságából származó gyerekei, figyelmeztettek: “Amikor valami különösen szépet lát, mindig azt mondja, pont ilyen Kínában is. Tudod, nem kell mindent elhinni.”

Sajnáltak engem, az öregember társaságában élő gyereket, akinek az mindig és mindig ugyanazt meséli. De a gyerekek szeretik az ismétlést és én jól fejlődtem tőle. Lassanként én is Kínáról álmodtam. Én, aki Kínától annyi mérfölddel odébb, itt Szingapúrban születtem. A különös hegyekről és a nyugodt vizekről. A furcsa állatról (unikornis volt? biztos voltam benne, hogy az volt, minden állat közül a legfurcsább és legmágikusabb), mely csak akkor jelenik meg, amikor valami nagyjelentőségű esemény készülődik az országban. Kínában voltak kövér, nevetős tündérek, akik fantasztikus alakokat tudtak ölteni. A fákból és állatokból szellemek lakoztak. Mindez sokkal érdekesebb volt, mint a nyugati tündérmesék szárnyas kaukázusiakat ábrázoló rikító színű illusztrációi. A szingapúri földi életnél is sokkal érdekesebbek voltak, ahol a mágikushoz legközelebb álló jelenség az általános iskola végcéjének kísértetjárta fürkéje volt. (Ott gyakran megjelent egy levágott láb. Ha megnyomták, a bőrön át láthatóvá váltak a csontok.)

De Kínával kapcsolatban egy valami nagyon nyomta apám lelkiismeretét. Emiatt határozta el, hogy száműzetésben fog meghalni, és sosem tér vissza Kínába.

A második világháború után, amikor a japánok feladták Szingapúrt és kivonultak Kínából, apám és öccse választás elé került: vagy Szingapúrban maradnak, vagy visszatérnek, hogy felépítsék az új Kínát. Ifjúságukban - bár még akkor is fiatalok voltak - a fivérek forradalmárnak álltak. Mindketten dacoltak apjukkal, elhagyták otthonukat és a hadsereghez csatlakoztak, mely a korrump és halódó, de szeretett nemzet újjászületéséért harcolt. Kamaszkorukban Kínát a kivételezettek szemével látták, gazdag ember fiaiként. A hadseregben, és apjuk által kitagadva, egészen máshogy. Összetörtnek, vadul megtépázottak, de mégis szépnek. Talán még szebbnek is, mert most pulzusa testükben vert, és vérük gazdag, de kiszáradt földjét itatta. Nehezen érthető egy szép, de bajokkal küzdő ország vonzása, de akkoriban Kína ilyen volt.

Akkortájt apámnak tanításból származó állandó jövedelme volt Szingapúrban. Nős volt és legidősebb nővérem is megszületett már. Inkább Szingapúrban maradt. Ezt a döntését tekintette később gyávasága csúcsának. Öccse visszatért Kínába, hogy segítsen helyrehozni a japánok rombolását. Ő pedig Szingapúrban maradt.

Apám sóvárgott Kína után, önző döntését az ellaposodott életekben látta tükröződni, amit diákjai az egyetemen vezettek. Mást nem tettek, mint tanultak. Ha álmodtak is, biztos munkahelyről és autóról. Legtöbb diákja kínai volt, de nem volt olyan gerincük és eltökéltségük, ami szerinte a kínai fiatalságot jellemezte. Ami az öccsének volt, de belőle hiányzott!

Nővéreim és bátyám kinevették. A szingapúri fiatalság gyakorlatias, szokta harmadik nővérem mondogatni, "Azt akarod, hogy jelszavakkal és Molotov-koktéllal járkáljanak, amikor pedig semmi bajuk az országgal?" A bátyám pedig azt szokta kérdezni: "Szerinted mi nem jó Szingapúrban?" Apám csak egy rosszat lát Szingapúrban, de az mindennél többet nyom a latban: Szingapúr nem Kína. Mulasztást követett el, hogy nem tért vissza Kínába, mint az öccse. Az helyesen cselekedett, ő rosszul. Túlságosan szégyellte magát, hogy akkor menjen vissza, amikor már nincs szüksége rá.

"De sok idős ember tesz kínai körutat utazási irodával" - próbálta bátyám meggyőzni. - "Vannak speciális utak idősek részére, tudod. Mindig emlegeted, hogy visszamész. Miért nem mész most? Hátha már nincs sok időd hátra, tudod. Természetesen, fizetem az utat. Mindent elintézek. Már utána is néztem. Egy csoport június második hetében indul. Hadd foglaljak neked helyet oda, Apa."

Bátyám jó szándékú és nem lehet könnyen lebeszélni, de apám lebeszélte. Apám úgy érezte, nem érdemli meg, hogy viszontlássa Kínát, bármennyire vágyik is rá. Ehelyett verseket írt kínaiul a száműzetésről, és megpróbált Szingapúrban úgy élni, ahogy szerinte egy igazi kínainak kell.

Bizonyos mértékig elnyugtatiasodott és nem követelt feltétlen engedelmességet gyermekeitől. Nem ebben maradt meg tősgyökeres kínainak, hanem a nyugalmában, a cselédek "presztízsének" tiszteletben tartásában és az anyagi gyarapodás semmibevevésében.

"A kínaiak a valóságban egyáltalán nem ilyenek" - mondta nekem a második nővérem. Amerikai zsidóhoz ment feleségül. - "A kínaiak pont olyan rosszak, mint a zsidók, ha pénzkeresésről van szó!" Úgy beszélt, mintha ő maga nem is lenne kínai, gyakran említve, hogy "mi amerikaiak", de amerikai akcentusa nem tudta mandulaszemét és magas pofacsontját megváltoztatni.

Apám együtt érzett unokájával, Arany Sárkánnyal, aki ópiumot szívott és zsidó sábeszdeklit viselt kínai hajfonatán. Próbálta gyökereit felfedezni, identitását mint emberi lény. "Előtted járó őseid emberi tapasztalatai nélkül nehéz erős jövőt építeni" - mondta apám. Tudtuk, hogy nemcsak keverék unokájára gondol, de gyerekeire is, akik sosem látták őseik sírját Szecsuánban.

Az évek múltak. Rájöttem, hogy nem látja Kínát mindenki úgy, mint apám. A Vörös Gárda került hatalomra egész Kínában és a külföldi kínaiak pénzt küldtek, gyapjúholmit és sajnálták az ottmaradottakat. Még ez is csak mélyebbre szúrta a tuskét apám szívében, mert könnyen élt hazájától távol, ahelyett, hogy vele szenvedne.

Többet tudtam meg apám érzelmeiről, miután férjhez mentem. Olyasmiket közölt bizalmasan a férjemmel, amit nekem, a lánygyerekeknek nem tudott elmesélni. Férjemnek nem voltak ilyen aggályai és továbbadta nekem.

Nemcsak a szégyen, hogy nem vett tudomást hazája hívásáról zárta el apámat Kínától ennyi év óta, mondta Mennyei Bölcsesség. Volt ott egy levél is, amit öccse írt neki, amikor újra átgondolta a Kínába való visszatérést öccse után csupán néhány hónappal és beszélt róla. (Mennyei Bölcsesség úgy sejtette, hogy apám öccse átvette elhunyt apjuk háztartását és ami a család gazdagságából még megmaradt. Ha apám visszatért volna, mindent át kellett volna adnia neki, a család legidősebb fiának.) A levélben az állt, hogy apám ne térjen vissza, ha családjukat valamelyest is tiszteli. Ő, aki szülei egyetértése nélkül nősült, akinek a felesége a szingapúri városi élethez volt szokva. Nem vágyakozna-e a felesége vissza Szingapúrba, ezáltal nem okozná-e földjeik szétszakítását és eladását,

hogy luxusigényeit kielégíthessék? Apám erre nem felelhetett nemmel minden kétséget kizáróan. Szégyellte magát, hogy öccse bölcsőbb ilyen dolgokban, mint ő. Úgy vélte, öccse sokkal jobban tudja a család érdekeit szolgálni, mint ő és úgy döntött, hogy nem mozdít el a helyéről egy ilyen kötelességtudó fiút a visszatéréseivel. Azóta pedig úgy néz fel öccsére, mint az erkölcs és a kötelességtudó józan ész mintaképére.

“Nem is tudtam, hogy egyáltalán megfordult a fejében, hogy visszamenjen Kínába.” mondtam a férjemnek meglepetten. “Soha nem mesélte nekem.”

“Még 1946-ban volt, gondolom.” mondta Mennyei Bölcsesség szórakozottan. “Jóval teelődted. Mindenesetre, miután a Vörös Gárda mindent elfoglalt, szóba sem jött a visszatérés.”

“És miután úgy döntött, hogy visszamegy, mégsem ment egy levél miatt, amit az öccse irt. Ez nem vall apára. Biztos vagy benne? Én mindenesetre visszamentem volna és mindent visszaköveteltem volna, ami jogosan az enyém!”

“Semmi értelme a múltról vitatkozni. A kulturális forradalom alatt nem lehetett könnyű Kínában élni. Jó, hogy apád nem ment vissza.”

“De visszamehetett volna Kínába, elhozhatott volna mindent Szingapúrba és akkor gazdag is lett volna és szabad is” vitatkoztam.

Férjem szelíden rázta a fejét. “Ha visszament volna Kínába, sosem hagyta volna ott újra. Egyes számú bébi eszi a fekete zoknimat.”

Mennyei Bölcsesség fiainkat egyes számú bébinek és kettesszámú bébinek nevezte. Amikor zoknit és szúnyogriasztót ettek, táplálkozásukat tárgyilagos tudományos érdeklődéssel figyelte. Emiatt házasságunk első éveiben alig volt időm, hogy tovább törjem a fejem apám és Kínában lakó öccse témáján.

Néha az öregek megbetegszenek, mert úgy érzik, nincs helyük a társadalomban. A beteg szerepét könnyű felvenni, a szerep pedig önfenntartó. Apám nem engedte meg a kornak, hogy megbetegítse. Férjhezmenetelem után Paszir Riszbe költözött, ahol napjait orchideaültetéssel, a száműzetésről szóló versek írásával és tigriscsontbor ivásával töltötte. Sosem adta fel a kalligráfia szeretetét. Férjem és én gyakran vittük a bábiket a hosszú autóútra Paszir Riszbe, ahol nagyapjuk gyerekezüket a kínai ecset helyes tartására tanította és történeteket mesélt nekik Kínáról. Apálykor apám és férjem meztláb sétált a tengerparton. Volt egy tudományos játékuk, ami abból állt, hogy tengeri kukacokat kerestek és tudományos neveket adtak nekik. Mivel ezek komoly tudományos expedíciók voltak, a gyerekek és én sosem mehettünk velük, hanem otthon kellett maradnunk.

Egyik tudományos expedíciójuk alkalmával megtaláltam apám néhány versét, amikor dolgozószobáját tettem rendbe. A bábik a ventilátor alatt aludtak. Apám általában nem bánta, ha elolvastam a verseit. Megtaláltam a kedvencemet:

Szép, hallgatag ponty
dísztavamban körözöl
mint bölcs gondolat.
Vajon elemed minden víz
vagy széles, bővizű folyóról álmodsz,
miképpen én a hazámról?

Biztos, hogy apám elégedett Szingapúrban ennyi év után? Hisz az még mindig csak díszítő és nem a széles, bővizű folyó. Nem a haza. Apám írásától honvágyat kaptam Kína után, amit nem is ismertem. Szép költészet az övé. Érzelmeket kavart fel az emberben és tetszik fülnek is, szemnek is.

A kéziratos könyv végén találtam egy köteg levelet, amit azelőtt sosem láttam. Nem tudtam Kínából érkezett leveleknek ellenállni, így leültem és elolvastam őket. Mindet apám öccsének felesége írta és minden levélben pénzt kért.

“Küldtél pénzt?” - kérdeztem apámat, miután férjemmel visszatért. Nem volt meglepve, hogy elolvastam régi leveleit.

“Igen, azt hiszem, küldtem” - felelte tárgyilagosan. Elvette tőlem a leveleket és nézte őket, kissé zavartan.

“Többet, mint kellett volna. Jó, hogy nem az a fajta vagyok, aki hozományért nősül!” - mondta a férjem vidám hangulatban. Ebből láttam, hogy azon a napon ő nyerte meg tudományos játékukat.

“Nem is adtam volna a lányomat afféléhez!” - vágott vissza apám nagy méltóságteljeséget színlelve.

“De aztán meg miért kértek folyton pénzt, hiszen nagybátyám azért tért vissza, hogy új Kínát építsen? Nem bánnak jól vele ott? És miért ír nagybátyám felesége, ahelyett, hogy ő maga írna? Én nem tudnék Mennyei Bölcsesség családjának pénzért írni.”

Egyik bábim sírni kezdett utánam. Mennyei Bölcsesség elindult, hogy utánanézzon és az ajtón át láttam, hogy megkísérli megállapítani, esznek-e bábik tengeri moszatot. Az enyéme nem ettek és mindkettő heves sírásra fakadt. Emiatt apám válasza elkerülte figyelmemet.

“Nagybátyád talán szeretőt tartott és elhanyagolta a feleségét” - találgatta Mennyei Bölcsesség azon az éjszakán. “Felesége talán túlságosan szégyelli, hogy családjával tudassa és így kénytelen apádtól segítséget kérni.”

De ez csak feltevés volt Mennyei Bölcsesség részéről. Apám nem volt többé abban a hangulatban, hogy újra megvitathattuk volna a témát, így csak találgathattam.

Aztán egyszer csak alkalmam nyílt, hogy Kínába menjek. Az egyetem által szervezett irodalmi út volt. A fiatalok Szingapúrban nem beszélnek kínaiul, mint az idősebb generáció. Ezek a fiatal szingapúriak szépen tudják olvasni és írni az irodalmi kínait, de ügyetlenek a beszédben. Meghívtak, hogy csatlakozzok a csoporthoz mint tolmács és mert úgy gondolták, én tudok valamit Kínáról, lévén az apám lánya. A professzor, aki az utat szervezte, férjem barátja. Férjemen keresztül tette az ajánlatot. Költségeim felét fizetnék. Itt volt az alkalom végre, hogy lássam népem országát.

Nagyon szerettem volna elmenni, de nem dönthettem és csak vártam férjem beleegyezésére, miközben igyekeztem türelmesnek látszani.

Ő nem lelkesedett túlságosan Kínáért. Szülei sosem beszéltek neki Kínáról, hacsak nem a megkönnyebbülésükről, hogy időben eljöttek. Számára Kína a korrupció és elnyomás országa, ahol egész családok halnak éhen és a lányokat eladják. Az új, a kommunizmus zászlaját lobogtató Kína sem volt vonzóbb neki. Minden, amit Kínából szeretett, a kínai akrobatákban tetőzött. Nem vártam tőle, hogy beleegyezik, hogy otthagyjam őt és a bábiket egy ilyen utazásért.

“Mehetsz, ha akarsz” - mondta a férjem.

“Neked kell a fele utat fizetni, csak a felét fizetik” - emlékeztettem.

“Vannak kétségeid, hogy meg tudom-e tenni?” - kérdezte Mennyei Bölcsesség szárazon. Így hát a dolog elintéződött és elmentem Kínába két hétre.

Nem áll szándékomban leírni Kínát. Családomról írok... apámról és öccséről.

Bevégzendő missziómnak tekintettem Kínában, hogy meglátogassam apám szülővárosát, ahol nagybátyám és felesége még ma is él. Kevés más élő rokonom volt. A körutazás célomtól két órányi távolságra vitt. Úgy tűnik, két óra utazás a legtöbb embernek rettentő távolság Kínában, ahol a távolságot inkább kerékpárral mérik, mint autóval. De sikerült autót bérelnem és két diákkal és egy idegenvezetővel elindultam. Ahogy áthaladtunk művelt földeken és kisvárosokon, ahol bambuszállványzat takarta el a legtöbb kis épületet, sehogy sem tudtam apámat ideképzelnem.

Igaz, sok szép is volt Kínában. Az előző napi csónakkiránduláson mind elámultunk a folyó lélegzetelállító bájától, a közeli hegyektől - barlangokkal és lecsüngő cseppkövekkel - a halványan kivehető távoli hegyektől - álmodozón és lilán. Ez az a Kína volt, amit még apám sem volt képes átadni nekem. Úgy tűnt, nemcsak a folyón utazom lefelé, hanem az időben is vissza az időtlenség korába.

De a kínai népet látva örültem, hogy turista voltam. Kína az eszemhez szólt. A gondolat, hogy ez az ország a föld, ahonnét népem ered, élt a történelem előtti korban, megindított, melegséggel töltött el. De Kína nem tudott a lelkemhez szólni, amennyiben országok a lélekhez is szólnak. Lelkem itt olyan idegen volt, mint jómagam. Inkább vonzódott a fák és jelentőségteljes pozíciók gyémántvárosához, mely hatékonyan csillog a modern világban. Oda tartozom igazán, üveghomlokzatú, arannyal befuttatott orchideás

felhőkarcolók közé. Amikor végre találkoztam nagybátyámmal, egy furcsa ország látogatójaként és nem mint visszatérő száműzött álltam előtte.

Apám arcát viselte. Sovány volt, összeaszott. Hangosan és feltűnően kiköpött és a kérdésre, hogy üzen-e valamin apámnak, azt válaszolta: "Mondd meg neki, hogy küldjön pénzt."

Ottmaradtam vacsorára nagynénémmel és nagybátyámmal, a diákok és az idegenvezető pedig a csak külföldieknek fenntartott szállodában vacsorázott, ahol az éjszakát töltöttük. Próbáltam mindent az eszembe vésni. Apám majd minden részletet nagyra becsül. Itt a kis szoba, ahol vagyunk, és abból vezet még egy kisebb szoba. Voltak fekete-fehér fényképek és néhány könyv. Az étel egyszerű volt, de jól elkészítve. Egész vacsora alatt nagybátyám szünet nélkül káromolta a feleségét és az apámat. Apámnak tudnia kellett, hogy ez lesz itt, mondta. Ezért nem jött vissza. Ő volt mindig a ravaszabb. Miért nem figyelmeztette őt? Hagyta, hogy egyenesen a szörnyeteg tátott szájába sétáljon! Ha apám csak egy szóval is figyelmeztette volna, most ő is Szingapúrban lenne, luxus közepette élne, nem ilyen nyomorultul és rossz bánásmódban ebben a kunyhóban, összeházasodva ezzel a nyomorult feleséggel, aki bárcsak halott lenne.

Sajnáltam. Hiszen apám arcát viselte. Eszembe jutott apám, derűsen a kertjében, ahogy tudományos feljegyzéseket készít dolgozószobájában és áldottam a körülményeket, amelyek távol tartották Kínától.

„Biztos, hogy apám küldött neki pénzt?” - kérdeztem, tudva, hogy küldött. Miközben nagybátyám hangosan összevissza zagyvált, hogy sosem kért apámtól alamizsnát, hogy sosem kapott pénzt apámtól és hogy sosem kapott elég pénzt apámtól, nagynéném halkán így szólt: "Igen, apád küld pénzt. Túlságosan jó hozzánk. Nagybátyád tudja, de nem ismeri el. Túl büszke."

Nem kockáztattam több megjegyzést. Nagynéném idegesen kínálgatott, hogy egyik még, nagybátyám elmotyogott káromkodása és önsajnálata közepette.

Áadtam neki a pénzt, amit apám általam küldött, valamint egy magnetofont és fényképezőgépet. Nagybátyám reklamált, mert apám nem gondolt rá, hogy cigarettát is küldjön, és mert csak egy tekercs film volt a fényképezőgéphez. Ha elfogy, mire lesz jó neki a fényképezőgép? Nem telik neki arra, hogy több filmet vegyen, bizonyára belátom. Nagynéném megkért, hogy adjam át köszönetét apámnak. Talán eladják a fényképezőgépet, mondta. Abból megélnék egy darabig. Ahogy nagybátyám ott állt a villanykörte alatt és vizsgálta a fényképezőgépet és a magnetofont és bajsza alatt mormogott, nagynénémmel elmostuk az edényt egy tálban, amit az asztalra tett.

"Feljelentette néhány rokonomat" - mesélte nagynéném halkán. "Most a családom kitagadott minket. Az övé is. Nem okolom őket. Becsapta a saját unokatestvérét anyai ágon. Az emberek alig tűrnek meg minket. A falusi gyerekek mindenféle csúfnevet kiabálnak utána és szülei még biztatják is őket. Nem akar dolgozni. Még pénzt sem akar kérni. Nekem kell megtennem." Halkan sóhajtott, arcába hulló rendetlen haja sárgásfehér volt. "Apád mindig küld pénzt, ha kérek, mindig kicsit többet, mint kérek. Jó ember."

"Igen" - értettem egyet vele.

Halkan beszélgettünk családtagokról, és hogy mit csinálnak. Nagybátyám hamarosan felállt és bejelentette, hogy visszakísér a szállodához. Búcsúzásként meghajoltam nagynéném előtt. A kézfogás túl haladónak és nyugatiasnak tűnt volna. Ismét elmondta, hogy ne felejtsem átadni köszönetüket és üdvözlőket a családomnak, különösen az apámnak.

Az októberi éjszaka hűvös volt. Sok sötét alak ment konok csendben. Nagybátyám és én szaporítottuk számukat. Az utcai lámpák fényének sárga tócsái között nagy sötétségtenger terült el. Csendben mentünk egyik tócsától a másikig. Végre a szállodához értünk.

"Holnap kora reggel elmegyünk. Ebédre a csoportnál kell lennünk" mondtam furcsán. "Azt hiszem, most nem fogunk találkozni megint."

Ez az ember, aki apám öccse, éhséggel nézett mögém a szálloda kapujára.

“Csak akkor mehetünk be ide, ha egy külföldi meghív minket mint vendéget” mondta nyomatékmal. “Van benne egy kantine, ahol vehetsz nekem italt. Már sok éve, hogy meg voltam hívva ide egy italra.”

“Jöjjön be egy italra” hívtam meg sután. Gyerekes izgalommal fogadta el, kicsit lihegett az igyekezettől, amíg nyitva tartottam a kaput és a kapus intett nekünk személyazonosságunk ellenőrzése nélkül.

Nagy szertartásosan nagybátyám narancslét rendelt a pincértől. Megkritizálta a poharakat, hogy piszkosak, amikor kihozták az italt, és újakat követelt. Erre az emberre bízta apám a család becsületét, amely mostanra szézilálódott és békétlenségben él. El tudná viselni? szerettem volna tudni. Az egyetlen dolog, ami vigasztalta lelkét a “száműzetés” hosszú évei alatt a gondolat volt, hogy helyesen cselekedett, amikor mindent a magánál nemesebb öccsére hagyott. Rábámultam a férfire, ahogy az ízetlen narancslét védte és egyre nagyobb utálatot éreztem. Apám hibát követett el! De ez az ember nagy szolgálatot tett nekem kapzsiságával. Apámat Szingapúrban tartotta. Emiatt sokkal tartozom neki.

Rendeltem neki még sok narancslét, amit olyan élvezettel nyelt. Semmi más nem jutott eszembe, amit még tehetnék érte.

Végül visszakísértette magát a kapuhoz. Még a falakon belül megfordult és egyik kezemet két kezébe vette és sírt. Könnyek és sárgacsíkos nyál csöpögött az álláról. Nem tudtam, mit mondjak, egész szívemből azt kívántam bár sosem jöttem volna Kínába és ne kavartam volna fel szunnyadó érzéseket ebben a patetikus emberi roncsban. Amikor megnyugodott, megsimogattam a vállát.

“Küldünk majd mindenfélét Szingapúrból” - ígértem. “Apám fog küldeni.”

“Ki tudsz juttatni Kínából?” - kérdezte. “Vissza akarok jönni Szingapúrba. Csak én, egyedül. Feleség nélkül.”

Hol lakna Szingapúrban? Nem az apámmal. Alig van hely Paszir Riszben. A mi lakásunkban is kevés a hely. Nem alhat a díványomon! És mi lenne a feleségével, egyedül Kínában?

“Viszont akarom látni az apádat” - mondta az ember. Dühös, becsapott tekintet költözött újra a szemébe. Nyilvánvalóan úgy érzi, hogy apám sokkal tartozik neki.

Nem. Ezt nem teszem az apámmal. Visszamegyek Szingapúrba és azt mondom neki, hogy nagybátyám jól van Kínában. Hogy túlságosan elfoglalt (nem túlságosan lusta), hogy maga írjon neki. Apám akkor fellelegzik, elhiszi, hogy jót cselekedett és öreg korában learatja a jutalmat jó életéért és a gyerekekért, akiket felnevelt. Ennek az embernek nem szabad eljönni és mindent tönkretenni!

“Ne hagyj, hogy itt haljak meg, már nem élek sokáig. Ki akarok kerülni innét. Ki tudsz juttatni?”

“Majd gondoskodom róla, ha apám már nincs e földön” - mondtam. Apám nem fogná fel rosszkívánságnak, még ha hallaná is, de én nem fogom neki elmondani. “Azután majd beszélünk róla, hogyan jusson ki.”

Megértette. Megköszönte és elsétált, a reménytelenségtől és rossz természetétől súlyától összeroppanva. Egy szürkésbarna öregember öreg kopott gúnyában sétál sárga fénytócsától fénytócsáig. Mintha ő lenne Kína lelke, megtörve távozik tőlem. Örökre, mert azt látom, hogy nem éli túl apámat. Ha a felesége túléli, esküszöm, gondját viselem majd.

Apám Kínája már nem létezik, hacsak nem őbenne és másokban, akik igyekeznek a szívükben lüktető álombéli Kínához méltóan élni. Talán az nekik, mint a mennyország a megtért keresztényeknek, ideál, amire törekszenek és eljövendő dolgok látomása.

Visszatértem Szingapúrba, elidegenedve a megtapasztalt Kínától, de továbbra is ugyanolyan lelkesen hallgatva apám történeteit a szép országok legszebbikéről. Egy ország csak annyit ér, amennyit az emberei. Apám jó ember... akármelyik ország nyugodtan követelheti magáénak.

K. Rajamanikam:

Felelősség kérdése

A Little Indiai buszmegálló tele volt a vásárlók és sri lankai cseléd lányok szokásos tömegével. Mint mindig, a lányok igen hangos csevegéssel adtak hangot vasárnap reggeli boldogságuknak. Olyan hangosan beszélhettek, ahogy csak akartak, mert senki nem értette nyelvüket. Karuppiah a busznál várakozók egyik csoportjához sem tartozott. Nem azért jött, hogy vásároljon és már azon a koron is túl volt, hogy húsz év alatti sri lankai lányok izgatták volna. Számára úgy látszottak és úgy is hallatszottak, mint gyerekek. Ő viszont egy nőt nézett. Akire vadászott, sötét volt, karcsú, magas és csupán öt méterre állt tőle. Karjaiban egy pufók, nyugtalan fiúgyermeket vitt.

Karuppiah találkozott a tekintetével, ahogy feléje nézett és csendes helyesléssel bólintott. Bár soha nem látta őt, csak fényképen. Ez volt hát a nő, akit már körülbelül egy éve készült kifosztani. Bár attól nem lehetett sokat elvenni, de Karuppiah sem volt közönséges tolvaj. Mindentől meg akarta fosztani, amije volt: a nyugalmától, egyszerűségétől és legfőképpen attól a fajta élettől, amilyenek ő a nő életét ismerte. Mosolygott saját leleményességén.

Sovány volt, nem úgy, mint az indiai anyák, akiket Karuppiah Little India környékén szokott látni. Hátrakefélt hosszú haja leért feszes fenekére. Sötétebb volt, mint a legtöbb nő, akiket ismert, és nyilvánvaló volt, hogy sötét bőrszíne nemcsak a faji jellegre utalt, hanem még inkább a napon töltött hosszú órákra. Kifakult zöld száriját divatjamúlt, de tiszta és olyan nő szakértelmével volt felöltve, akinek fontos a megjelenése. Hozzáillő zöld blúzt viselt, amely szemmel láthatóan újabb volt, mint a szári. Karuppiah kereste, de nem találta derekán a húspárnát, ami az indiai nőket gyakran megkülönbözteti más etnikumú nővéreiktől. Ami valóban meglepte Karuppiat, az rendkívüli magassága volt. Fejét magasan hordta, mintha magukat az isteneket hívná ki, hogy alázzák meg.

Amikor észrevette, hogy a férfi nézi őt, idegesen izgett-mozgott és szorosabban ölelte magához drága sarját, majd fejének hirtelen oldalra rántásával elfordult. Ahogy elfordult, Karuppiah meglátta haja választékán felvillanni a cinóbervörös festéket. Valószínűleg ezzel akarta kihangsúlyozni, hogy valakinek a felesége és ezt akarta mindenki tudomására hozni.

Karuppiah továbbra is nézte, hogy pillantásuk találkozzon, de ő többé nem nézett az irányába. A férfi állával jelzett egy fiatalembernek, hogy jegyezze meg a nőt. A fiatalember az út másik oldalán állt motorkerékpárja mellett. Bólintott. Karuppiah tovább szemlélte zsákmányát; vonásait magába szívta. Az viszont nem táplálta beképzeltségét azzal, hogy egy pillantásra is méltatta volna, kitartóan nézett abba az irányba, ahonnan a buszt várta. Ez tetszésére volt, mert nem akarta, hogy a nő túl könnyű zsákmány legyen. Csodálta a büszkeséget egy nőben. Megérkezett a 81-es busz és a nő felugrott, meglepő fürgeséggel. Karuppiah jelzett a fiatalembernek az út túloldalán. Az átszökött az úttesten.

“Moses, ugye, láttad az előbb azt a nőt a gyerekekkel?” - kérdezte majdnem súgva.

A fiatalember bólintott.

“Abban a buszban van. Mindent tudni akarok róla ma estig.”

“Rendben” - válaszolta a fiatalember és visszaszökött a motorjához.

Azon az estén Moses teljes beszámolót hozott. “Neve Mangamma és huszonnégy éves. Huszonkét évesen ment férjhez és a kisfiú a karján az övé. Ramacsandrannak hívják és egy éves. A férje egy évvel ezelőtt hagyta ott egy másik nőért. Bár elváltak, Mangamma mégis feleségének tartja magát. Szülei nem törődnek vele, mert akaratuk ellenére ment férjhez. Mivel csak hat osztályt végzett, gyárban dolgozik. A fiát minden reggel bölcsődében hagyja és este hazaviszi.”

Akkor Moses kliensére nézett helyeslésért, majd amikor az bólintott, folytatta. "Itt van a címe. Toa Payohban él bérelt lakásban. Nincs telefonja" - fejezte be és átadott egy papírlapot.

Karuppiah felállt a székéből és kísétált vele az ajtón át a kapuig. Ott kezét rázott a fiatalemberrel és röviden azt mondta: "Küldd el a számlát."

* * *

Pontosan egy héttel később a nő Karuppiah előtt állt íróasztalával szemben otthoni irodájában. Karuppiah felnézett rá. Nem fogadta el Karuppiah kínálását, hogy üljön le és állva maradt előtte. Fejét kissé lehajtotta: nyilvánvalóan az öregebb férfi iránti tiszteletből.

"Azt akarom, hogy írjon alá egy szerződést, hogy nem fog felmondani egy évig. Ha felmond, háromezer dollárt fizet nekem. Rendben?"

Egyetértése jeléül bólintott és Karuppiah mosolygott. Tudta, hogy a fizetés magas, majdnem kétszer annyi, mint amit máshol kapna.

"Kemény munkát várok. Főznie kell és takarítani és a kertész munkájára felügyelni. Itt kell laknia és úgy vegye, mintha ez a saját háza lenne. Nem akarom, hogy bárki is meglátogassa. Egy héten csak egy szabadnapja lehet, vasárnap. Mielőtt elmegy, főzze meg az ebédemet és a vacsorámat. És vacsora idejére legyen itthon."

Mindenre bólintott. Nyilvánvalóan hálás volt, hogy megkapta az állást. Karuppiah kicsit csalódott, hogy nem vitakozott, vagy tiltakozott valami ellen. Örült volna egy kis vitának.

"Fő feladata az lesz, hogy segítsen nekem a kísérleteimben." - mondta.

"Kísérletek?"

"Igen. Egy kicsit pszichológus vagyok. Könyvet írok az emberi magatartásról."

Habozott. "Nem sokat jártam iskolába. Nem tudom, lehetek-e segítségére. Mit kell csinálnom?"

"Nagyon egyszerű. Időnként, amikor olyan a hangulatom, sok kérdést fogok feltenni. Nagyon könnyűeket. Mindegyiket meg kell válaszolnia."

Bólintott.

"Hívjon engem bácsikájának és a fia nevezzen nagypapának" - fejezte be.

Megint bólintott, kicsit el is mosolyodott és kiment.

Karuppiahnak új családja lett. Majomszeretettel csüngött a kis Ramán, aki tele volt huncutsággal és mókával. Úgy tűnt, mintha valami összekötné őket. Karuppiah Mangammával is meg volt elégedve. Minden házimunkát szakszerűen végzett. A nap azzal kezdődött, hogy reggelit szolgált fel neki hét órakor. Megrögzött korán kelő volt. Egy egész héten át nem zavarta őt a beszélgetésekkel. Akkor egy reggel úgy döntött, hogy megszólal.

Rámosolygott. Megnyugodva, Mangamma visszamosolygott. Akkor megkérdezte: "Gyűlöli?"

Összerezzenve fordult vissza: "Kit?" - kérdezte.

"A volt férjét."

"Még mindig a férjem."

"El vannak válva."

Mogorván nézett rá és kellemetlen csend ereszkedett a szobára.

"Na gyerünk" - törte meg a csendet - ismerje be. Gyűlöli."

Megrázta a fejét. "Engem épp annyira lehet okolni, mint őt." - felelte majdnem suttogva.

"Hogyhogy?" - folytatta rendületlenül.

"Tudtam, milyen volt, még mielőtt hozzámentem."

"És mégis hozzáment?"

Bólintott.

"Miért?"

"Azt hittem, meg fog változni."

"És nem változott meg?"

Tagadólag rázta a fejét.

“És mégsem gyűlöli?”

“Nem. Hibáztam és fizetek érte. Biztosan karma.”

Karuppiah sóhajtott. “Nézze” - mondta, - “mindent tudok magáról. Vettem a fáradságot, hogy utánanézzek, kit alkalmazok. Tehát egy férfi az egész világot ígéri magának. Elveszi apja házában biztonságából. Feleségül veszi, gyereket ad és akkor elmegy egy másik nővel. És nem gyűlöli?”

“Ez a sorsom.”

“Nem mer gyűlölni?”

Mereven nézett rá, majd ezt motyogta: “Hogy tudna a gyűlölet javítani az életemen?”

“Gyűlölni valakit, aki megérdemli, nem bűn.”

“Az én hibám volt. Mindent megtettem, hogy elcsábítsam.”

“Miért?”

“Tudom, hogy nem vagyok túl szép. Félttem, hogy senkit sem fogok találni, akinek tetszem.”

“Úgy érte, a nyakába varrta magát?”

“Igen.”

“Azt hiszem, tudom, miért varrta magát a nyakába.”

Várta, hogy Karuppiah folytassa.

“Gyűlöli a szüleit.”

“Igen.”

“Ez nem lehet igaz. Mindig jók voltak magához. Bár szegények voltak, amit tudtak, megtettek magáért.”

“A bátyámat jobban szerettem.”

“Nem, ez nem igaz. Az apjának mindene volt.”

“Mindketten gyűlöltek engem. Nem egyeztek bele, hogy Kumarhoz menjek. Tudni sem akartak rólam, miután hozzámentem.

“És amikor otthagyták? Nem támogatták?”

“A bátyám eljött és hívott, hogy menjek haza.”

“És?”

“Nem voltam hajlandó. Nem tudtam a szemükbe nézni. Cserbenhagytam őket.”

“Hogyan?”

“Mindenféleképpen. Nem tanultam elég keményen. Kimaradtam az iskolából. Kumarhoz mentem akaratuk ellenére, még akkor is, amikor tudtam, hogy hibát követek el.”

“Férje szülei?”

“Anyja meghalt és az apja kitagadta.”

“Kitagadta?” - Karuppiah a fejét csóválta. “A házasságuk előtt vagy után?”

“Előtte sokkal.”

“Tudja miért?”

“Nem, soha nem mondta.”

“Tehát hozzáment egy férfihoz, akinek nem ismerte a múltját.”

“Tudtam, hogy önző volt és előbb vagy utóbb el fog hagyni.”

“Most már értem!”

Üresen bámult rá.

“Saját magát gyűlöli” - mondta Karuppiah és elégedett vigyorral dőlt hátra székében.

“Miért mondja ezt?”

“Úgy gondolta, hogy cserbenhagyta a szüleit, mert nem tanult jól az iskolában. És hogy megbüntesse saját magát, elhagyta őket és hozzáment egy csavargóhoz. Akkor még jobban gyűlölte saját magát, mert megint cserbenhagyta őket. Most, hogy az otthagytta magát, annyira gyűlöli saját magát, hogy még jobban bünhődni akar. Továbbra is azt akarja gondolni, hogy még a felesége. Ezáltal elutasítja, hogy bárki mást is szerethessen. Ebben élvezetet talál, mert ha senkit sem szeret, akkor magát sem szereti senki. És így büntetni tudja azt, akit a legjobban gyűlöl a világon: Saját magát.”

Szemei dühtől parázsoltak. Dacosan nézett rá. Az első dacos nézés, amit Karuppiah látott nála. Valami ébredezett benne. Karuppiah mosolygott magában. Sikerülni fog.

Szemeit a férfira meresztette: "A szolgája vagyok, de ne kérdezzessen a magánéletemről."

"Ó, de hát emlékszik, mit mondtam az első napon? Hogy segítenie kell a kísérleteimben. Ez az."

"Ha folytatja, itt hagyom az állást."

"Megteheti, de emlékszik a szerződésre? Honnét vesz háromezer dollárt, hogy kifizesse nekem?"

Szemeiben könny csillogott. Sarkon fordult és kiment.

Karuppiah hátradőlt és mosolygott. Fog ez menni.

A következő néhány nap nem érintette a témát. Egy csomó más dolgról beszélt, legfőképpen Ramacsandranról. Mangamma tényleg megnyílt, amikor a fiáról volt szó. Nevetett és kuncogott, amikor elmesélte, miket csinált, ahogy növekedett. Beszélt az első szavairól, az első lépéseiről, még az első harapásáról is.

Egy napon Karuppiah megragadta az alkalmat.

"Azt akarom, hogy Ramát a fellelhető legjobb óvodába írassa. Az én költségemre."

Mangamma boldog volt.

"Egy feltétele van."

Mangamma szomorúan nézett rá. Látszott rajta, felkészült rá, hogy ami ezután jön, nem lesz kellemes.

"Mondja utánam: szeretem a fiamat. Mondja tízszer."

Elmondta.

"Mondja: szeretem magamat."

Megint szomorúan nézett rá.

"Gyerünk, mondja" parancsolta.

"Szeretem magamat" - mondta.

Karuppiah mosolygott. "Mondja el tízszer" - nógatta.

Megtette.

"Még tízszer, de most ordítsa" - rendelte el.

Elmondta és nevetett a végén. Karuppiah vele nevetett.

Egy darabig hallgatott. "Most jön az utolsó felvonás, mondja: gyűlölöm Kumart."

Nyelt.

"Gyerünk, mondja" - nógatta.

"Csaknem szereti még mindig?"

"N-n-nem" - dadogta.

"Akkor mondja. Ez lesz az első lépés az új életében."

"Mit akar mondani ezzel?"

"Újra megnyílhat a szerelemnek. Beengedhet valaki mást az életébe." Ekkor előrehajolt és gyengéden megfogta a kezét.

Elrántotta és így szólt: "Miért jelent magának annyit az én gyűlöletem?"

"Sokat jelent. Tegye csak meg, később majd megérti."

Fejét rázta.

"MONDJA!" - kiabált.

Mangamma csak bámult, majd dühvel nekitámadt.

Karuppiah mereven nézett rá egy darabig, és akkor lassan megenyhült.

"Rendben van..." - szólt, "akkor mondja, hogy szereti."

"Gyűlölöm őt" - suttogta.

"Hangosabban!"

"Gyűlölöm."

"HANGOSABBAN!"

"GYŰLÖLÖM!"

Ekkor Karuppiah is csatlakozott hozzá, "Gyűlölöm Kumart! Gyűlölöm Kumart!" - üvöltötte és nevetett.

Erre Mangamma is elengedte magát. "Gyűlölöm Kumart!" visította újra és újra és nevetni kezdett. Azután sírt és újra nevetett és végül nevetve zuhant a heverőre.

Karuppiah odament és kezét a vállára tette. Mangamma kényelmetlenül odébb csúszott.

“Ki akarom rabolni.”

Rábámult.

“El akarom rabolni a szegénységét. Azt akarom, hogy ne legyen önmaga, hanem valaki más: egy gazdag nő. Azt akarom, hogy mindig itt éljen. Mindent, ami itt van, magára írtam és a fiára. Minden hónapban tartásdíjat fog kapni.”

“Csak egy feltételem van. El kell felejtene Kumart - mindörökre.”

“És?” - kérdezte tettetett várakozással.

Karuppiah nézte őt.

“És... hogy legyek a nője? Ez az? Maguk férfiak mind egyformák.” Gúnyosan nevetett. “Tudtam, hogy kell valaminek lennie ennyi kedvesség mögött.”

Karuppiah nem vette tudomásul a vádaskodást és nagyot sóhajtott. Hallgatott egy darabig és akkor így szólt: “Maga szabad és azt szerethet, akit választ. Zarándokútra megyek. Kérni fogok minden Istent, hogy bocsássa meg a nagy bűnömet. Ha elég sokáig élek, egy nap talán visszajövök.”

Most Mangamma nézett rá. “Nagy bűnt?” - mormolta.

“Igen...” - suttogta lehajtott fővel, “mert felelős vagyok, hogy egy nagyon gonosz emberi lényt hoztam a világra és nem neveltem a helyes értékekre... Kumar a fiam.”

Goh Sin Tub:

Otthont a nagyinak

“Otthonba küldik a nagyjukat” suttogta a kis May Anyának.

Nem kellett volna suttognia. Kint álltunk az erkélyen. Messze alattunk szomszédjaink éppen öreganyjukat segítették Mercedesükbe. De May suttogása tökéletesen kifejezte érzéseinket. A dolog minden titkosságát, szégyenét, botrányosságát.

“Hol a gyermeki kötelesség! Fogalmuk sincs az ázsiai értékekről!” – jegyezte meg őszintébben öcsém, Meng. Meng a konfucianus etika generációjához tartozott az iskolában és az ázsiai értékek szenvedélyes híve volt. “Ne aggódj, Anya!” - biztosította anyámat határozottan. “Mi sose küldünk téged otthonba. Sose!”

Anya mosolygott és lenézett hármunkra. Mintha gondolataiban olvastam volna: “Adja az Ég, hogy mindig így éreztek.” Majd arca elborult. Tudtam, hogy saját anyjára gondol.

Nagyi akkoriban Charles bácsinál és Helen néninél lakott. Hetven elmúlt, de öreg kora ellenére is elég akaratos maradt. Nagybátyám és nagynéném minden szempontból kedves emberek voltak. Mégis, néha úgy tűnt, mintha tapintatlanok lennének. Vagy legalábbis meggondolatlanok. Anyát gyakran felhívta Nagyi, amikor egyedül volt otthon. Ezek a beszélgetések általában szomorú-szeművé és boldogtalanná tették Anyát.

Amikor elég idős voltam, Anya elmagyarázta nekem, hogy mi történik. Nagybátyám és nagynéném nem bánik jól Nagyival. Megsértik, mert nem vesznek tudomást az érzelmeiről. Kevés időt töltenek vele, legtöbb figyelmüket két gyereküknek és apró-cseprő gondjaiknak szentelik. Meghívják barátaikat, amitől Nagyi nyomorultul érzi magát, mert ilyenkor nem sietnek szükségletei kielégítésére.

Bár nagynéném megengedi a gyerekeinek, hogy hébe-hóba elintézzék Nagyi megbízásait, de gyakran megparancsolja nekik, hogy tanuljanak azokra az örökös vizsgáikra.

“Csupa hazugság! Hogy lehet vizsga, mindig csak vizsga? Amikor te és a bátyád jártatok iskolába, sosem volt ennyi vizsga.” zsörtölődött Nagyi Anyának.

Anya próbálta megmagyarázni. Manapság a gyerekek sok házi feladatot kapnak és igaz, hogy sok vizsgájuk van.

“Csupa hazugság! Te mindig őket támogatom!” Nagyit nem lehetett lecsillapítani.

Más panaszok komolyabbnak tündek. Mint amikor egyszer nagybátyám és nagynéném későn ment haza és elfelejtették, hogy a cselédlánynak kimenője van. És nem volt senki, aki szegény Nagyinak vacsorát adjon. Így aztán harminc perccel később kapta a vacsoráját, mint szokta.

“Minek kell nekik folyton elmászkálni? Munka, munka, nem elég egész nap. Még este is el kell menni. A Nagyit meg otthon teljesen elfelejtik.” Nagyi szívesen utalt magára tulajdonnévvel.

“Ne izgasd fel magad, Nagyi” igyekezett Anya békíteni. “Nem mennek el olyan gyakran. Egy héten csak egyszer vagy kétszer. És általában a vakok szövetségében végzett munkájuk miatt.”

“Mi a fenének mennek el és törődnek másokkal. Otthon van nekik Nagyi. A saját öreg anyjuk. Ha vele nem törődnek, mit törődnek másokkal?”

Ezek a beszélgetések általában úgy végződtek, hogy Nagyi továbbra is izgatott volt, Anya pedig szótlán maradt, könnyeit hősiesen visszatartva.

Természetesen, Anya és Apa érvelt nagybátyámmal és nagynénémmel, amikor találkoztak. Nagybátyám elmondta mentségeiket.

“Ismeritek Nagyit. Szerencse, hogy Helen olyan jó menyee, különben nem bírná ki őt ennyi évig.”

Néném hálásan villantotta szemét nagybátyámra, de nem mondott semmit. Tapintatos volt. Tudta, hogy jobb, ha Anya saját bátyjára bízta a beszédet ezeken a visszacsatolásokon.

“Nem tudnátok kevesebbet elmenni otthonról?” - könyörgött Anya. “Már nincs sok ideje hátra, tudjátok. Szeret titeket, azért akarja, hogy körülötte legyetek.”

“Nincs sok ideje hátra? Ezt a lemezt már hallottuk. Körülbelül tíz éve. Emlékezz, amikor az orvos először mondta, hogy cukorbaja van és a szíve még rosszabbá teszi a bajt? Tulajdonképpen erős és eltökélt szándéka, hogy életben marad. Mindnyájunknál többet bír el és mindnyájunkat túl fog élni!” Nagybátyám kissé bosszús volt.

“Ezenkívül az élet megy tovább, tudjátok” - tette hozzá. “Úgy érezzük, el vagyunk hivatva a vakok segítségére. Emlékeztek, kis híján elveszítettem a szemem világát? Úgy érzem, ily módon kell meghálálnom... Egyébként Helen és én nem megyünk el olyan gyakran. Biztos, hogy nem nevezhető soknak egyszer egy héten.”

“Nem engedhetnék meg, hogy a cselédlány több figyelmet szenteljen Nagyi szükségleteinek?” - kérdezte Anya, mert eszébe jutott Nagyi másik panasza.

“Megengedjük. De tudjátok, annyiszor hívja a lányt a szobájába. És minek? Hogy kapcsolja le a ventillátort. Hogy melegítse meg vagy hűtse le a teáját. Hogy hozzon neki egy törülközőt. Nem tarthatunk két cselédet. Tudjátok, hány cselédlány hagyott ott minket miatta? Mind azt mondta, hogy a munkát nem bánják, de nem bírják, hogy Nagyi folyton behívja őket a munkájukból olyan apróságok miatt, amit maga is megcsinálhatna.”

Anyám és nagybátyám sosem veszekedett igazán, de éreztem, hogy ezek a találkozók mindig úgy végződtek, hogy egyik fél sem volt egészen elégedett. A gyerekkoruk óta egymás iránt érzett szeretet azonban összetartotta őket. És bár nem ismerték volna be, de ösztönösen megértették egymást a legnagyobb nézeteltérés közepette is.

Mégis volt néhány alkalom, amikor közel voltak az igazi összecsapáshoz. Méghozzá azért, mert Nagyi olykor úgy döntött, hogy válság kell. Ilyenkor fel szokta hívni Anyát:

“Gyere azonnal! Vidd haza Nagyit. Egy nappal sem akarok tovább itt maradni. Ezek nem törődnek Nagyival. Ha senkinek nem kell Nagyi, jobb, ha Nagyi meghal. Ne gyere, Nagyi majd mérget eszik.”

Anyán ilyenkor erőt szokott venni az aggodás, gyorsan felöltözik és rohan nagybátyámhoz.

Az egyik ilyen alkalomkor kiderült, hogy nagybátyámnak Malajziába kellett mennie néhány napra és nagynéném is magával akarta vinni.

“Helennek szüksége van egy kis kikapcsolódásra. El kell mennie innét, vagy megbolondul. Tudom. Nekem csak az estétet kell Nagyival töltenem. De neki egész nap vele kell lenni.”

Anya jól ismerte a bátyját. Tudta, hogy nem tudja megindítani. De csak sajnálta Nagyit, ha mégoly esztelen is.

Így hát könyörögve nézett Helen néniére. Egy pillanatig úgy tűnt, hogy nagynéném kikéri magának Anya kimondatlan könyörgését. Ajkai megremegetek, szinte már válaszolt. Akkor azonban ajkába harapott és nem szólt. Helyette nagybátyámhoz fordult: “Nem fontos, hogy én is menjek most. Nagyi tényleg ki van kelve magából. Lesz még alkalom...”

“Helen, nem! Nem folytathatod így -” nagybátyám tényleg kétségbe volt esve.

“Charles, kérek -” szakította félbe nagynéném, hirtelen határozottan, mielőtt férje folytathatta volna.

Így Nagyi nyerte meg a napot. Anya segítségével. De nem hiszem, hogy Anya örült a győzelmének.

Egy más alkalommal Nagyi elcsúszott és elesett. Ezzel nagybátyám egész háza táját káoszba taszította. És persze a miénket, ha kisebb mértékben is.

Nagybátyám családi életének egész ritmusa megváltozott. Nagyinak több figyelemre volt szüksége, a gyerekeket barátai vitték iskolába és busszal jártak haza, vagy ahogy tudtak. Az étkezések ideje össze-vissza kuszlódott. Néhány hónapra még egy cselédlányt

kellett felfogadni. Ami a régi felmondásához vezetett, mert nem jött ki az újjal. Nagybátyámnak még néhány nap szabadságot is ki kellett vennie, hogy rendezze a dolgokat és Nagyinak orvosi ápolást szervezzen.

A mi esetünkben Anyánk többnyire távol volt. Az életben annyi hamburgert nem ettünk, mint akkor! Apának pedig a háztartást kellett vezetnie, már amennyire sikerült neki. Nekünk gyerekeknek is gyakrabban kellett Nagyit látogatnunk, mint azelőtt.

Mindezen felfordulás közepette egy darabig úgy tűnt, hogy az öreg hölgy nagyon jól viseli a balesetét. Tulajdonképpen, bár furcsa, de kevesebbet zsörtölődött. Talán kivirult a felfokozott gondoskodástól.

De nem tartott sokáig. Hamarosan újra régi énje volt, amiben jó is volt, meg rossz is. A felépülés jele volt, de azt is jelentette, hogy újra ott voltunk a régi, vég nélküli panaszoknál és Anya sikertelen gyűlésein nagybátyámmal, hogy megpróbálja orvosolni őket.

Egyszer megkérdeztem Anyát, miért nem vállalhatjuk mi át Nagyit.

Anya azt mondta: "Nagyi igazából szívesebben van a fiánál. Régimódi. Tudod, a lányok férjhez mennek, és más családhoz tartoznak, a fiak megmaradnak és viselik a családi nevet."

"Ezen kívül, nekünk nem megy olyan jól, mint a bácsikádnak. Mi még cselédet sem tarthatunk. És a lakásunk kicsi. Apa munkája nagyon nehéz. Keményen dolgozik. Tudod, valójában két munkája is van. Iroda után esti tanfolyamon tanít."

"Apa ellenezné?" kérdezte Meng őszinte ártatlanságában. Csatlakozott hozzánk, anélkül, hogy észrevettük volna.

"Nem" - mondta Anya, "nem bánna. De én jobban ismerem Nagyit. Apa nem olyan türelmes, mint Charles bácsi. Nem sokat szól, de belül forr. Néha nagyon fáradtan jön haza. Békére és nyugalomra van szüksége."

"Azt akarod mondani, hogy Apának hamarabb leég a biztosítéka" - mondta Meng, büszkén mutatva be az új kifejezést, amit mohó olvasása közben csípett fel.

"Mi az a biztosíték?" - kérdezte May. A két kicsi beszélgetése elterelődött a dinamit és a tévé Az A-csapat című műsora felé.

Egyik nap Meng büszkén hozta haza iskolai folyóiratát, amely bőségesen idézett az állami irányelvekből kötelességünkről, hogy gondoskodjunk öregjeinkről.

"Drága ázsiai értékeink egyike, hogy az öregeket tiszteljük és megbecsüljük. Valójában, hagyományunk a többgenerációs család, amikor több generáció él együtt egy fedél alatt.

"Öregedő népességünk és a magasabb átlagéletkor sajátos problémát hoz: hogyan oldjuk meg az idősök ellátását. A szingapúri lakosság erősen városias és rendkívüli mértékben a nyugati értékek hatása alatt áll. Ezért hajlamosak vagyunk nyugati megoldást választani társadalmi problémáinkra.

"De ne engedjük a kísértésnek, hogy egyre több idősök otthonát létesítsünk. Ragaszkodjunk ázsiai kultúránkhoz és ázsiai értékeinkhez. Tiszteljük öregjeinket és gondoskodjunk róluk a magunk saját családi otthonában.

"Nem fogjuk elősegíteni még több idősök otthona alapítását. Nem támogatjuk semmiféleképpen a köz kiadásainak lényeges növekedését ilyen otthonokra.

"Alapjában véve inkább támogatjuk azt a törekvést, ami anyagi erőinkkel a háromlépcsős család ázsiai hagyományát segíti elő és teremtünk társadalmi és szórakoztatási lehetőségeket valamint munkaalkalmat az öregek számára."

Koravén Meng az egész cikket felolvasta nekünk, Mayt nagy kínlódásra készítette, hogy megértse a nagy szavakat. Ahogy lenni szokott, May Meng után indult kérdéscsokrával.

"Küldjük el nagybátyámnak és nagynénémnek" - javasolta Meng.

"Nem" - mondta Anya. "Biztos vagyok benne, hogy már mindent tudnak."

Az élet folytatódhatott volna így tovább. A gyakori ütközésektől eltekintve többé-kevésbé simán nekünk, bár kevésbé simán nagybátyámnak és nagynénémnek, akiknek ázsiai kötelességüket kellett teljesíteni Nagyival szemben. De az élet néha meglepő fordulatot hoz...

Egyik este nagybátyámék meglátogattak minket. Izgalmas újságot hoztak. Nagybátyámat előléptették: cége tokiói vállalatában kapott magasabb beosztást. Nagy ugrás volt karrierjében. Három vagy öt évre kellett mennie. Talán még hosszabb időre. Természetesen, családjának is vele kellett menni.

Csak egy probléma volt. Nagy.

Tudna Anya gondoskodni róla mostantól kezdve? Senki máshoz nem fordulhatnak.

“Természetesen” - mondta Meng. De senki nem figyelt rá. Még May sem.

Anya kábultan nézett kilátásai elé. Apa ránézett. Tétovázott. Akkor így szólt: “Neked hagyom a döntést. Tényleg. Akármit határozol is. Meg fogom próbálni úgy alakítani.”

“Úgy látszik, át kell vennünk őt. Nincs más megoldás” - sóhajtott végül Anya.

“Természetesen minden költségét fizetjük. És egy cselédlányt is” - mondta nagybátyám.

“Szobát kell találnunk Nagyinak és a lánynak. Meng és May, feladjátok a szobákat és beköltöztök a bátyátokhoz” - mondta Apa.

Grimaszoltam. Meng és May akkor még nem fogták fel a kevesebb személyes tér jelentőségét.

Nagy majdnem három évig maradt velünk. Három hosszú évig.

Egész életritmusunkat újra kellett szervezni, hogy körülötte forogjon. Mert nagyon tudott parancsolni és Anya félt tőle, de ugyanakkor szerette is.

Ő pedig egyre öregebb lett és egyre kevésbé tudott mozogni és egyre ingerlékenyebbé és követelőzőbbé vált. Egyik cselédlányt a másik után vesztettük el. Némelyiket Nagy megríkatta szigorú szidalmaival.

“Sose láttam még ilyen cselédet. Ilyen lustát. Ilyen lassút. És mindig csak lopni akar. Én mondom, ha meghalok, visszajövök kísérteni őket!” - szokott Nagy panaszkodni Anyának.

Ami Menget illeti, ázsiai értékeit teljes mértékben kihasználták. Nagy addig nyögött és jajgatott neki, amíg hosszú órákon át ücsörgött ágya mellett, ugrásra készen várva parancsait.

Hagytam őt. Kétségbeesetten ragaszkodott ideáljaihoz, bár ette a vágy, hogy inkább a barátaival játsszon.

Még a cserkészséget is feladta, pedig azt tényleg szerette, hogy otthon maradjon Nagy mellett annak kitartó könyörgésére. Anya ezt csak akkor tudta meg, amikor a cserkészparancsnok elmondta neki. Ez volt az első alkalom, hogy Anya felemelte a hangját Nagyival szemben. Az öreg hölgy észrevette Anya őszinte kétségbeesését és nem kockáztatta a választ.

Meng most már nem volt olyan lelkes és buzgó híve ázsiai értékeinek. De egyik nap újra felhozta a témát. Ahogy újságkivágásos gyűjtőjét lapozgatta, ráakadt az iskolai folyóirat cikkére, amit régen felolvasott nekünk. Néhány sort hangosan olvasott belőle.

Majd tárgyilagosan hozzátette: “Úgy látszik, az állam érti, mik az ázsiai értékek a nép számára... de a népet is meg kellene érteniük.”

May könnyebben viselte a dolgokat, mert nem kínoztta magát Meng etikai vívódásaival az ázsiai értékekről. Egyszerűen nem fogadott szót és nem vett tudomást Nagyiról, ha kedve így hozta, amiért persze jó sok szidást kapott Anyától, Apától és tőlem (és Mengtől). De a szidások csendbe halkultak.

Én is a nemtörődömség és közöny felé fejlődtem a kezdeti gondoskodásból és törődésből. Ez volt az én túlélésem titka. Én viszont nem viseltem a felelősséget. Még nem voltam felnőtt.

Apának gyomorfekélye támadt. Anya kényszerítette, hogy adja fel esti munkáját a lényegesen alacsonyabb jövedelem ellenére. Apából barátságatlanabb ember lett.

Veszekedősebb lett Anyával és hamar elege lett belőlünk, gyerekekből. A biztosítéka még hamarabb leégett.

Anya sokat öregedet ezalatt a három év alatt. Kevesebbet beszélt. Gyakran gondolataiba merült. Nagyi szidásaira egyre gyakrabban válaszolt fejrázással.

A dolgok akkor tetőztek, amikor Nagyi gyakorlatilag ágyhoz kötött lett és már nem volt szobatiszta. Senki sem volt hajlandó nálunk dolgozni. Legalábbis nem sokáig.

Anya és Apa döntött, vonakodva, szégyenkezve, de elfogadva az elkerülhetlent. Így Anya elmagyarázta Nagyinak, hogy nem tehetünk mást, otthonba kell vinnünk. Jó otthon lesz. Sok ápolónő és segítség fog gondoskodni megannyi szükségletéről, ami a betegségével jár. Minden hétvégén meg fogjuk látogatni. Nagybátyám és családja is látogatni fogja, amikor hazajönnek szabadságra. Beszéltek nagybátyámmal is, aki egyetértett a megoldással és azonnal felajánlotta, hogy fizeti a költségeket.

Nagyinak egyáltalán nem tetszett az ötlet. Tombolt, kiabált és csúnya szavakkal illetett minket.

“Te és a semmirekellő férjed! És az összes engedetlen ördögfiókád! Semmit nem éreztek Nagyi iránt. Nagyi bánja a napot, amikor világra hozott!” Vadul kiköpött Anyára, miután majd egy álló órán át szidta és átkozta.

“Jobb, ha a Nagyi most rögtön meghal. Add ide Nagyinak az altatókat. Nagyi most az egész üveggel lenyeli és azonnal meghal!”

Anya arca elfehéredett. Kinyújtotta a kezét, megragadta a Nagyi éjjeliszekrényén álló altatós fiolát és szó nélkül anyjának adta.

A jelenet megfagyott. Senki sem mozdult. Nagyi nem hitt a szemének. Sem Apa, sem én. És, tudom, Anya sem.

Akkor Nagyi leejtette az üveget. Száz darabra tört és ezáltal megtört a varázs. Nagyi összeomlott. Szívából sírva fakadt.

Zokogás közben bólogatott és halkán mondogatta: “Rendben, rendben. Nagyi elmegy az otthonba... De, Baby, kérlek, ne gyűlöld Nagyit!”

Ettől Anya is végképp és teljesen összeomlott, hallva a rég elfelejtett gyerekkori becenevet. Anyja már nagyon nagyon régen nem használta. Anya önfeledten sírva fakadt, mint egy megbántott gyerek. És mint egy megbántott gyerek, szoroson anyjához bújt.

Egy darabig Apa csendben álldogált. Megadta a tiszteletet a lány és anyja közötti bizalmas pillanat szentségének. Akkor egyik kezét Anyára tette. Kis idő múlva másik kezével Nagyi felé nyúlt. Nagyi pedig megfogta és azt a kezét is kezében tartotta.

Ami engem illet, csak álldogáltam, nem tudtam, mit tegyek. Nehéz volt a szívem. Ez volt az én felejthetetlen leckém szeretetből. És a szeretet terhéből.

Másnap reggel taxiért telefonáltunk. Kisegítettük Nagyit és a csomagjait a lépcsőházba és megnyomtuk a lift gombját.

Egyik szomszédunk, egy család akkora kamasz lánnyal, mint Meng, jött lefelé a lifttel. Nem nagyon ismertük őket, így csak bólintottunk. Mindenki hallgatott, ahogy együtt álltunk kényelmetlen közelségben.

Mi szálltunk ki előbb. Ahogy a lifttől távolodtunk, még tisztán hallottam a szomszéd lány helytelenítő suttogását: “Otthonba küldik a Nagyijukat.”

Colin Cheong:

A folyó (reprise)

Volt egyszer egy ember, aki az Élet Folyójának a partján élt, amerre az élő vizek folytak.

Egy szép napon lement a folyóhoz, hogy kimossa a szennyesét. Ahogy mosta a kezét, kisgyerek sírását hallotta feljebbről a folyóból. Arrafelé nézett és egy piciny káka kosarat látott csónakként sodródni lefelé a vízen, és ahogy közeledett, a sírás is hangosabbá vált. Gyerek van a kosárban, gondolta. Mit csináljak? A folyó nem volt mély. A folyó nem volt gyorsodrású. És krokodilok is csak a delta közelében éltek, ahol a folyó kiáradt a tenger felé. De mit csináljak én, egy fiatal, jó kilátásokkal rendelkező partiképes fiatalember, egy kisbabával? Így aztán hagyta, hogy a kosár tovább ússzon.

A gyerek szerencsés volt, mert a Királylány fogta ki őt és saját fiaként felnevelte, bár azt nem tudjuk, hogy mint vélekedett erről a Király. Akárhogy is volt, amikor eljött az elkerülhetetlen kérdés ideje: "Honnét jöttem?" a Királylány zavar nélkül válaszolhatott.

De a férfi számára a dolgok megváltoztak. A szél, amely valaha a folyó friss hűvösségével fújt, most a Styx bűzét hozta. A férfi elszomorodott. Összecsomagolta hát a motyóját és kutyájával és puskájával együtt felment a völgyből a hegyek közé, hogy megkeresse az Élet Folyójának a forrását.

Épített magának egy kunyhót és táplálékul halat fogott a folyóban, amit a napon szárított. De egy nap sas csapott le az égből és elragadta az aznapi fogást. Felkapta a puskáját, de elkésett.

Egy idő múlva, amikor a férfi a hágókon járt, rátalált a sasra, amelyik ellopta a halát. A földön elterülve feküdt, szárnyán nyíl okozta seb. A férfi ránézett, az meg vissza. A férfi azt gondolta, itt hagyhatnák, hogy elpusztulj, azért, amit ellenem tettél és viselhetnélek, mint tengerész a viharmadarat. De gyengéden karjára vette és hazavitte, hogy meggyógyítsa.

A szárny sebe hamar rendbe jött és a sas hamarosan repülhetett. A férfi szíve fájt, mert megszerette. Megnyírhatnám a szárnyaidat, gondolta, de a szabad szárnyalás a sas lelke. Repülj hát szabadon, kedves sasom és légy sas mindörökké. De ne felejts el néha hazarepülni hozzám.

Így az felröppent és visszament égbeli hazájába, a férfi pedig a folyó vizébe nézett, ami újra megtisztult. A levegő megint üde volt és a hal feljött a folyó medréből és fickándozó lazac táncolt a napfényben rózsaszín, áttetsző uszonnyal.

A férfi megértette, hogy megtalálta az Élet Folyójának a forrását és otthona felé vette útját, a hegyekből le a völgybe.

És ahogy sétált a nagy folyó partján, meglátott egy fiút, aki térdig állt a vízben. Követte a fiú szemeit és meglátott egy, a folyón lefelé úszó kosarat és hallotta egy csecsemő panaszos sírását.

"Siess, fiú" - kiáltott. Belegázoltak a vízbe és kihozták a gyereket a partra. És ezzel vele is nagy jót tettek, mert azóta rég letűnt a Fáraó és semmiféle gyengéd Királylány sem fürdött már az Élet Folyójában.

Catherine Lim:

Hazajönnék, de gyengéden vezesd őket vissza

Ah Cseng Pé második felesége még a hetedik nap előtt visszatért, tulajdonképpen éppen azon az estén, amikor eltemették a temetőben. A gyászolók még alig vetették le zsákcsuklyájukat, amikor valaki meglátta őt az oltár mellett álldogálni, ahol az ősök két generációjának a portréi sorakoznak.

Úgy volt öltözve, mintha élne - takaros hosszú ujjú blúzba egy sor jade ékszerrel begombolva, szarongba és hímzett papucsba. Ott állt szótlánul és mire az, aki meglátta, gyorsan jelt adott a többieknek, hogy jöjjenek oda és nézzék meg, már ott sem volt.

Azon az estén még egyszer megjelent, de a háznép egy másik tagjának és találgatták, hogy vajon helytelenül jártak-e el a temetési szertartás valamelyik részében, mert a visszatérés nemtetszést jelenthetett. Füstölőpálcikákat és imákat ajánlottak fel az oltár előtt, amit tiszteletére újonnan állítottak fel és várták, hogy megjelenik-e újra a hetedik napon.

A padlóra hamut szórtak, hogy a lába nyomot hagyjon, ha visszajön. Elkészítették az ágyát tiszta lepedővel és párnahuzattal, az oltárra pedig tettek két meggyújtott gyertyát és egy tálka frissen főzött rizst egy kis üres tálal és egy pár finom elefántcsont evőpálcikával. Reggel a család valóban talált lábnyomokat a hamuban, a párna benyomódott ott, ahol a fej pihent, és amikor felemelték a rizses tálka fedelét, azt találták, hogy a rizsbe a szélén kissé beletúrtak a pálcikák végével.

A hetedik napi megjelenés után Ah Cseng Mm soha többé nem jött a családjához és rokonaihoz még álmukban sem.

Az egyik öreg cselédünk, akinek még fiatal korában halt meg a férje, azt mesélte, hogy az is visszatért a hetedik napon. A víz szintje az oltáron hagyott pohárban lényegesen alacsonyabb volt és a két halon, amit a főtt rizzsel otthagytak, ujjnyomok maradtak.

Amikor egyik nagybátyánk elhalálozott, nem tettek ilyen előkészületeket, mert ekkorra az efféle szokásokat már elhagyták. Unokatestvéreim és én, a fiatalok szemtelenségével és tiszteletlenségével, akik azt képzelik, hogy iskoláik által fölérnek az őket körülvevő öregeknek, vég nélkül kísértetekről és visszajáró halottakról beszélgettünk a temetés utáni éjszakán. Micsoda hülyeség, mondta egyik unokabátyám, egy fiatalember, aki tudományos ismereteivel büszkélkedett.

Babona. A képzelet tréfái. Autoszugesztíó. Mindannyian vidám hangulatban voltunk, ami teljességgel illetlenség egy gyászoló házban, de azt hiszem, mert fiatalok voltunk és elnyugatiasodottak, beletörődéssel elfogadtak minket a család idősebb tagjai, akik fekete öltözködben és síri arckifejezéssel libegtek ide-oda a sötétben, maguk is mint megannyi kísértet.

Emlékezetünk minden zugát átkutattuk kísértettörténetért, hogy elmeséljük, és minden történet szörnyűbb volt az előzőnél. A képzelőerő a legtúlzóbb módon cifrázta ki az emlékezetet; egyik mesét a másik után mondtam a kísértetszeretőről, halott apácáról, meggyilkolt családról. Elmeséltem osztálytársam történetét az első általánosból, a kislányét, akinek már a nevére sem emlékszem - Beng Khim volt? - akit halálos baleset ért az úton, ugyanakkor néhányan, tanítónkkal együtt, láttuk a padjában ülni az osztályban.

Unokabátyám iskolájának igazgatója összeesett az íróasztalnál. Kórházba szállítás közben szívinfarktusban meghalt és röviddel ezután az egyik tanár, aki bent maradt és a gyerekek füzeteit javította, az igazgató irodája felé vezető lépéseket hallott. A tanári szobából éppen az irodára látott. A tanár megfordult és egy férfi hátát látta, aki belépett az irodába. Csupán arra gondolt, hogy elkap egy betörőt vagy betolakodót és kiszaladt, hogy rászóljon. Senkit sem látott. Az iroda ajtaja zárva volt és már-már arra a következtetésre jutott, hogy túlfeszített képzelete megtréfálta, amikor valami arra ösztönözte, hogy benézzen az irodába egy kis ablakon át. És kit látott az asztalnál ülni és irkálni? Magát az igazgatót.

Annyira életszerű volt - az ing, amit viselt, kedvenc szürkecsíkos inge volt - hogy egy pillanatra a tanár azt is elfelejtette, hogy alig egy héttel azelőtt volt a temetésén, így amikor az felnézett, a tanár egy "Jó estét, Csiam úr"-at nyögött ki és idegességében elpirult, mint a leskelődésen rajtakapott iskolásfiú. A kísértet nem mondott semmit, csak nézett pislogás nélkül és a tanárnak csupán akkor támadt valami rossz előérzete.

Amikor később az este folyamán az iskolaőr arra járt, az iroda előtt a folyosón találta őt, zavarodottan és remegve. Néhány napig nem tudott összefüggően beszélni és két hétig betegállományban volt. Gyógyulása után kérte áthelyezését egy másik iskolába.

Az igazgató kísértetének történetét elpalástolták a hatóságok, mert attól tartottak, hogy rettegést és pánikot okoznak az iskolában, de valahogy mégis elterjedt szörnyülködő titkos sugdolózásokkal és még néhányan állították, hogy látták az igazgató kísértetét.

Egy buddhista szerzetest hívtak, hogy végezze el a kiengesztelés szükséges rítusait. Egész éjjel énekelt, mert a szellem nagyhatalmú volt és csak akkor lehetett távozásra bírni, miután hosszantartóan kántálták a különleges imákat visszaküldésére.

Emlékszem, engem az egész incidensben nem a szellem megjelenése hökkentett meg a leginkább, hanem a tény, hogy egy férfi, aki kövérségével és hangos, nyers vicceivel maga volt az élet és a földiség megtestesítője, túlvilági szellemmé alakulhatott és kakaskukorékoláskor szürke ködökbe párologhatott.

Csupán egyszer láttam Csiam urat, amikor az iskolába jött látogatókkal; világosan emlékszem rá, mert nagyon hangosan nevetett, míg az én igazgatómmal beszélt. És most szellem lett belőle, aki a földre lopakszik és rejtélyes módon csak a kiválasztott kevesek számára látható.

Igen, a szellemek hazajönnek, mondta Lau Ah Szim, a bölcs és jámbor öregasszony gyermekkorom városában, de ilyenkor gyengéden vezesd őket vissza. Szólítsd őket a nevükön, majd mondd meg nekik, hogy térjenek vissza gyorsan új otthonukba. Ha nem akarnának, légy türelmes hozzájuk és gyengéden vezesd őket vissza.

Azt hiszem, Lau Ah Szim a maga idejében sok szellemet vezethetett vissza. Az ő segítségét kérték, amikor egy kislány kezdett megjelenni a családjának és zaklatta őket. A gyermekkísértet nem ártott, de úgy mesélték, állandóan zavarta a családját valami módon, megérintette őket, a ruhájukat húzkodta, furcsa zajokat okozott a fülükben. Végül az egyik családtag beteg lett emiatt, és Lau Ah Szimet hívták, hogy imádkozzon és vezesse vissza a kísértetet.

Elment a kislány sírjához a temetőben, imákat kántált reszketős, vén hangján és a szellem soha nem kísértett többé. A kislány utoljára anyja álmában jelent meg és kért valamit. Lau Ah Szim kijelentette, hogy a kislány köldökzsinórját el kell égetni. Az anya gyorsan odament a szekrényhez, ahol a gyerekei köldökzsinórját tartotta, mindet külön piros papírba göngyölve, kivette azt, amelyik a kislány nevét viselte, és elégette.

A lányod most újjászületett, soha többé nem fog zaklatni, mondta Lau Ah Szim.

Hitetlen unokabátyám jól röhögött a történeten, de bizonyára ő is furcsán érezte magát azon az éjjelen, amikor a kutyák kint a sötétben vonítani kezdtek, mert ez kísértet érkezését jelenti. A vonítás kétségbeesett, hosszantartó uvítás volt, pedig nem volt telihold.

Senki sem szólt semmit, mindenki csendben aludni tért. A vonítás folytatódott, majd elhaló vinyogásba halkult és egyik nagynénénk csendben felkelt hogy füstölőpálcikát gyújtson és a tartóba helyezze a nagybácsi képe előtt az oltáron, hogy a szellemet gyengéden visszavezesse.

Catherine Lim:

Gyanútlanság

A letompított köszönések, a gyászoló özvegynek és az idős anyának elsuttogott részvét szavai, a halott arcának tisztelettudó megbámulása, ahogy szaténnal bélelt koporsójában feküdt - minden olyan volt, ahogyan lennie kell. De emögött olyan rettenet borzongatott mindenkit, hogy csak a ravatalozó előtt mertek beszélni róla. Ott, a Szent Tamás templom ravatalozója előtt gyülekeztek kettesével, hármásával a látogatók és félelemtől remegő hangon suttogva találgatták, vajon mit jelenthet az a szörnyűség, amit az imént láttak. Miért nem zárta le a szemét a halott? Huszonnégy óra elmúltával miért voltak a szemei még mindig tágra nyitva, amikor pedig teste többi része higgadságot és nyugodtságot árasztott? Rosszat jelent. Ez az ember nagy boldogtalanságban halt meg és lelke még most is szenved. Szemeit nem tudta békében lezárni, hanem a rettenettől letaglózva bámul még most is a semmibe lelkének veszélyeztetett állapota miatt.

De gondolhat mást az ember Joseph Khoo Lip Kiatról, mint jót? Makulátlan életet élt, megszentelt körülmények között halt meg, miután jámboran felvette az utolsó kenetet odaadó felesége, Anna jelenlétében. Szerető férje volt, és ha még gyermekekkel is meg lettek volna áldva, tagadhatatlan, hogy a legodaadóbb apa lett volna.

Miért hát, hogy mindenki közül éppen Joseph Khoo lelke kínoztatik ily nagyon, aki magát megadva fekszik most itt a koporsóban.

A látogatók nem mondtak többet, de gondolataik szavak nélkül is egyetértettek: csak azok, akik lelkét valami iszonyatos bűn terheli, hálnak meg így és Joseph Khoo tágra nyílt, üresbe bámuló, vak szemei bizonyára bűnös lelkiismeretről árulkodnak. Az ilyesmire nincs más magyarázat. A látogatók visszatértek a ravatalozóba és helyet foglaltak a komor helyiség falai mellé állított faszékeken. Némelyikük szomorúan nézett a szerencsétlen halottra; mások megpróbálták elkerülni a két nagy bámuló szem szörnyűséges látványát, melyek hol egy elkárhozott kétségbeesett pillantására emlékeztettek, hol valami őrzőgő, bosszúálló istenséget idéztek fel. A szemek vadsága éles, majdnem abszurd ellentétben állt a jámboran összekulcsolt kezekkel, melyek köré gyöngyből készült rózsafüzért tekertek, a finom rózsa, orchidea és liliom ágacskákkal és a hosszú, makulátlan gyertyákkal a két fényes angyal kezében.

A halott édesanyja, egy hetven körüli hölgy, valószínűleg érezte a szeretett fia körüli gonosz találgatásokat, mert felállt, odasétált a koporsóhoz és miközben megpróbálta, a reggel folyamán immár negyedszer, lefogni a halott szemeit, így szólt, elég hangosan ahhoz, hogy mindenki hallja a helyiségben: "Fiam, a te szemeid nem valami elkövetett dolog miatt maradnak nyitva, hanem, mert valami elszomorít. Látni szeretnél valakit, fiam, akit szeretsz, és szemed addig nem tud lecsukódni, amíg az el nem jön. De anyád könyörög, hogy felejts és bocsáss meg és most már nyugodj békében." És az idős hölgy könnyezett és finoman újra megérintette a szemhéjakat, amelyek mégis makacsul nyitva maradtak. A fal mellett sorakozó látogatók kissé kényelmetlenül mocorogtak, mert elszégyellték magukat, hogy rosszat gondoltak erről a jó Joseph Kooról. Igen, a helyes magyarázat csak az lehet, hogy Joseph Khoo anélkül halt meg, hogy utoljára látott volna valakit, akit szeretett, és a szemei addig maradnak nyitva, amíg az a személy el nem jön. De ki lehet az? Öreg anyja és felesége vele volt halála pillanatában, valamint testvérei is feleségükkel és gyerekeikkel.

Az idős anya meggyújtott egy füstölőpálcikát és két tenyere közé fogva le-fel mozgatta imádságos könyörgéssel a halott előtt. Micsoda ide nem illő dolog! Egy keresztény ravatalozóban, keresztel a falon, gyertyákkal és angyalokkal! A látogatók akaratlanul is Anna felé néztek, hogy vajon a feleség hogyan fogadja ezt. Ő a terem egyik sarkában foglalt helyet, jó messzire öreg anyósától és arcán látható volt a kimerítő bosszúság. Anna fekete ruhájában, fekete fátylával és az ezüstlánccon lógó nagy keresztel a nyakában azon a reggelen már megakadályozta anyósát, hogy papot hozasson a kínai templomból, aki imákat kántált volna Joseph Khoo szellemének megbékítésére és szemei lezárására. Micsoda

szentségtörés! Anna első dühében világosan kifejtette álláspontját anyósa előtt. A vénasszony babonái undorítják; kötelessége Josephjét megvédeni tőlük halálában éppúgy, mint életében tette.

És Anna ott ült a székén erősen és mozdulatlanul, mormolta a rózsafüzért, sápadt, sovány arca a lelkét marcangoló fájdalom tükörképe volt. Egyedül ő tudta a halott lelke nyugtalanságának az okát; ő egyedül tudta, hogy azok a szemek miért nem csukódnak le a halál álmában és maradnak nyitva, vakon, félelemmel töltve. Egyedül ő tudta, de senkinek el nem mondaná, a titkot magával fogja vinni a sírba.

Joseph tizenkilenc éves korában vette őt feleségül. Joseph ezzel kegyetlenül elragadta őt attól az élettől, amire egész lénye vágyakozott, amin kívül sem békét, sem örömet nem volt képes találni.

Anna gyerekkora óta vágyakozva nézett a karmelita nővérek otthonára, azokra a tiszta, szent, csendes lényekre, akik kizárták magukat ebből a gonosz világból és életüket imával és szemlélődéssel töltötték. Gőgös türelmetlenséggel szokta válaszolni azoknak, akik hitetlenkedtek, vagy megmosolyogták, amikor azt hallották, hogy hat éves kora óta a szemlélődő életmódra vágyott, hogy: "Voltak már szentek a múltban, akiket Isten nagyon fiatalon szólított. Isten cselekedetei nem a mieink."

Így hát sóvárgott és készülődött erre a fényességgel és örömmel teli csodálatos életre, de tizenkilencedik évében, apja halálának évében és anyja unszolására hozzáment Joseph Khoo Lip Kiathoz. Ez volt szeretett elhivatottságának halála és Anna úgy érezte, hogy benne is meghal valami. A gondolat, hogy Joseph is megtért a kedvéért és hogy kihozta őt anyja babonáinak sötétjéből és Isten nyájába terelte, nem csökkentette kínjait. A későbbi években, ha csak arra gondolt, mi történhetett volna, szemei tele lettek könnyel és Joseph képtelen volt csillapítani folyásukat. Amikor megtudta, hogy régi osztálytársnője, Philomena Pang belépett a zárdába, zokogott a veszteség miatti fájdalmában. Azért mégis lehetett volna benne valami öröm; ha nem is lehetett vágya szerint apáca, elkötelezhette volna magát az anyai hivatásnak, ami hasonlóan szép hivatás, mondta neki a tisztelendő főnöknő, mert ezáltal fiakat és lányokat nevelhet Isten számára. Anna szíve könnyű lett és megint tudott mosolyogni. Az anyai hivatás! Beszért róla Josephnek, az pedig osztozott vágyakozásában és örömeiben.

De nem lettek gyerekek. Az évek múltak; sem fiú, sem lány nem született, hogy megáldja a házasságot. Isten nemtetszését mutatta? Anna neheztelt és nyűgös lett. Nővére, Teresa négy gyereket szült, bátyja, Puis öt gyerek apja volt, saját anyjának pedig hét gyereke volt, ő a legfiatalabb. Ezért a meddőség átka nem őt sújtotta, míg Josephnek két nővére maradt gyermektelen a házasságban. Joseph gyengéd ösztökélésére, hogy menjen el Dr. Rabindranhoz - az ország legismertebb nőgyógyászához, aki sok nőnek tette lehetővé a gyermekáldást hosszú évek várákozása után - Anna azzal vágott vissza rosszul leplezett dühvel, hogy az ilyesmit természete elég gusztustalannak találja, majd célzott rosszindulattal azt javasolta, hogy a tanácsot inkább adja a saját nővéreinek. Mielőtt elhagyta a szobát, még hozzátette, egyre nagyobb mérgét nem bírván zabolázni, hogy az ő nővéreinek viszont nem volt szükségük nőgyógyászra. A témát soha többé nem érintették és Anna valami nyugodt elkeseredésbe süllyedt, mert, immár másodszor ölték meg dédelgetett hivatását. Nem élvezhette az anyaság áldását. Harmincadik életévében Anna feladta álmait és ennek megfelelően külön hálósobát rendezett be. Elmagyarázta férjének, mit érez, az pedig, bár sértettnek és értetlennek tűnt, beletörődött és a dologról több szó nem esett. Anna titokban rettentően megkönnyebbült, mert házastársi kötelességei, bár e téren is nagyon lelkiismeretes volt, a legutálatosabb dologgá váltak számára. Házasságuk első hónapjaiban fájt neki, amikor rájött, hogy Joseph Khoo, akit egyenességéért, gyengédségéért, magatartása és viselkedése tisztaságáért szeretett, a hálósobában úgy viselkedett, mint a világ minden férfija, alantas szenvedélyekkel, mint az állat. Anna könnyezett, meg volt rökönyödve, csalódott volt, Joseph pedig vigasztalni és nyugtatni próbálta.

Szerencsére, Josephnek ott volt a munkája, hogy elfoglalja. Néha napokra el kellett utaznia, így munkájának hála kevésbé volt ideges otthon és egy idő múlva nyugodt barátság kötött össze férjet és feleséget. Annát elfoglalták templomi kötelezettségei, a jótékonykodás és ilyen tevékenységek mellett könnyebben viselte a kétszer elszenvedett veszteséget.

Anna néha szeretette volna férje felé nyújtani a kezét, megérinteni és elmondani: "Nem baj, Joseph, megtetted, ami tőled telt, én nem haragszom rád." De a szavak sosem jöttek ki a száján, és amikor kijöttek, túl késő volt, mert egyik este Josephet súlyos betegen hozták haza. Azonnal kórházba került, ahol három nappal később meghalt. De a legvégén visszanyerte eszméletét és mielőtt utolsót lélegzett, felesége volt mellette, senki más.

"Itt vagyok, drága Josephem" mondta Anna szomorúan. Két napja sem nem evett, sem nem aludt, gyengéden ápolta férjét. Föléje hajolt és a haldoklónak sikerült egy szót kimondania, torkából szárazon, rekedten tört elő a hang: "Bocsáss meg."

Könnyáradat öntötte el Annát, ahogy előrehajolt és kezeit megszorítva felelte: "Megértlek, Joseph. De nem kell most bocsánatot kérned. Már rég megbocsátottam." De a haldokló csak tovább küszködött és még egyszer mondta: "Bocsáss meg." Utána csendben maradt. Anna sírt, meghatotta férje afeletti bánata a halálos ágyán, hogy kétszer tartotta őt vissza a boldogság lehetőségétől. De a szemei nem akartak lecsukódni, bár Anna újra és újra végigsimított a szemhéjakon azt suttogva: "Megbocsátok neked, Joseph. Most te bocsáss meg magadnak és Isten is bocsásson meg neked."

Anna pedig méltatlankodva szipogott a vészjelző és rettegő kiáltásra, amit az öreg anya, rokonok és barátok hallattak, amikor a halottra néztek. Az anya tulajdonképpen kínai templomának egyik papjáért akart küldeni, hogy az kántáljon imákat érte; még arról is szó volt, hogy egy médiumtól kérjenek magyarázatot erre az irtózatosságra. A dühtől reszkető Anna azonban minden ilyesmit megtiltott.

A ravatalozóban külön ült az öregasszonytól, aki szipogott és zagyvaságokat mormolt maga elé és a rokonok bandájától, akik egymás között sugdolóztak és imitt-amott elborzadva néztek feléje, ahogy nyugodtan és méltóságteljesen ült a sarokban és mondta a rózsafüzért férjéért. Megköszönte Istennek, hogy amikor Joseph elvette őt, egyúttal magát is elvágta a sötét babonák kötelékétől.

Csendben jöttek és mentek a látogatók. Anna komoly méltósággal fogadta részvétnyilvánításukat, de tartott egy darabig, amíg észrevette azt a látogatót, aki egyenesen a koporsóhoz ment, melléje térdelt és könnyzáró közepette imádkozott. A látogató pillanatok alatt a figyelem központjába került, de nemcsak erős zokogása miatt; sötét bőre volt, göndör haja, szemmel láthatóan más fajhoz tartozott és a ruha, amit viselt sem volt temetéshez való, mert rózsaszínű volt, szűk és rövid, illetlen módon felfedve telt keble felső részét és rövid tömzsi lábait. Minden, ami rajta volt, felkeltette a figyelmet, nem utolsósorban pedig a gyermek, akit csípőjéről a földre ültetett maga mellé, és a másik két kisgyerek, göndör hajjal és sötét bőrrel, mint ő maga, akik hozzátapadtak és bizonytalanul méregették az arcokat maguk körül. A nő semmiről sem vett tudomást - a bálulásról, a sietős suttogásról, a sarokban ülő gyászoló özvegy bosszús és csodálkozó arcáról, miközben a rózsafüzér szemei megmerevedtek ujjai között. A nő semmivel sem törődött. Továbbra is hangosan zokogott. Közben az apróság odébb mászott tőle, azt visszahúzta, a két kisfiú pedig folytatta a körbémészködést, amíg tekintetük a két fényes angyalra talált és ott megpihent.

Anna csak bálult, pulzusa felgyorsult, ajka kiszáradt. Bálult, de nem a nőre, hanem a két kisfiúra; sötétbőrűek voltak, egyikük anyjuk göndör haját viselte, de vonásaik csillogóan apjukéi voltak. Akkor Anna a nőre meresztette a szemét, telt testére, mely az örömadástól és a gyerekszüléstől teljesedett ki; a ruha elcsúszott, hogy még többet fedjen fel sértő melleiből, amikor felállt és felvette a kicsit, csípőjére ültette, a gyerek pedig a ruháját húzkodta. Orrát zsebkendőjébe fújva a nő odahívta a két kisfiút és közel vitte őket a koporsóhoz, hogy nézzék meg a halottat.

"Csókoljátok meg az apátokat búcsúzóul" sziszegte és koppintott a nagyobbik fejére, aki meglökte a kisebbiket. Akkor a kisbabával is megcsókoltatta a halottat, majd ő maga ölelte meg és fakadt újra zokogásra.

Anna megpróbált felállni, de nem tudott. A felkavarodott érzések sokaságától megtántorodott és székéhez tapadt, amíg valaki felfogta és egy kényelmesebb, párnázott székhez vezette. Későbbben tisztázódó érzései közül most csak egy jutott el tudatáig, a düh - a düh legtisztább formája, amit a megcsalás tudása okoz. De a csaló már elnyerte büntetését, itt fekszik halva a büntudattól letaglózva, így hát dühe is feleslegessé vált. Anna

valami szomorkás győzelemfélét érzett, ahogy megfordult, hogy férjére nézzen, akinek halott szemeit a bűn és nem a bűnbánat tartotta nyitva.

A nő összeszedte gyerekeit, távozni készült. Anna újra a férjére nézett és látta, hogy nyitott, üres tekintetű szemeit lezárta a szeretet és öröm csodálatos békéje.

Goh Sin Tub:

A messziről jött esküvői vendég

Szerena Lim végignézett az őt körülvevő mosolygó arcok tengerén esküvői fogadásán. Egy pillanatra egyedül maradt. Jerryt, a férjét éppen elválasztották tőle, irodai kollégái erőszakkal elrabolták és valamelyik sarokba hurcolták egy itálra. Szerena örült, hogy a Mandarin Hotelt választotta. Tágas volt és vendégei kényelmesen elfértek.

Bár nagyon boldog volt, de örömét mégis beárnyékolta valami. A bátyja hiányzott. Még inkább hiányzott, amikor megpillantotta a tömegben bátyja egyik régi szerelmét. Hangosan felsóhajtott, mert újra átélte a hiány érzését, a megmaradt bánatot. Örömnapja teljes lenne, ha Sam megélt volna az esküvőt. Sokszor tréfálkoztak, ki lesz előbb a másiknak vőfélye vagy nyoszolyólánya, a kérdés pedig fel sem merült, hogy egyáltalán jelen lesznek-e egymás legboldogabb napján.

Sam furcsa körülmények között halt meg. Az a szóbeszéd járta, borzasztó sugdolódzások, hogy az autóbaleset a tengerentúlon nem is baleset volt, hogy valami csempészbandában ténykedett és lekapcsolták, ahogy az Államokban mondják. De sem ezt, sem azt nem sikerült kideríteni, sem a bűnösségét nem bizonyították, sem ártatlanságát nem erősítették meg. Az ügyet lezárták és a családnak be kellett annyival érnie, hogy halálát véletlen szerencsétlenség okozta, ahogy a halottkém hivatalos jelentése kimondta. Ez volt életének bánata, a kérdőjel, vajon a bátyjának, aki köztudottan mindig kicsit vad és vakmerő volt, tényleg köze volt-e bűnözőbandákhoz és kábítószercsempészeshez? És most a pokol tüzében ég bűneiért? Nem, ez nem lehet! Szerena megint azért imádkozott, mint már oly sokszor, hogy valaki valahogyan nyugtassa meg őt, hogy bátyja körül minden rendben volt, bár maga sem tudta, hogyan is lehetne.

A körülötte tolongó tömeg nem hagyott több időt gondolkodásra, hamarosan megint elárasztották öleléseikkel, csókjaikkal és jókívánságaikkal.

Amikor Szerena újra körül tudott nézni, szeme megakadt egy feltűnően öltözött, kerubarcú férfin nagy kerek testalkattal. Az egyszeriben feléje indult. Kicsit elveszettnek tűnt, nyilvánvalóan senkit nem ismert a csevegő tömegben. A bőségesen demonstrált jelek szerint (szürkekockás nadrághoz viselt cowboy-ing hímzett fehér kabát alatt, fura bőrcipő) nem lehetett más, mint amerikai, és minden valószínűség szerint texasi.

Ezt vontatott beszédje azon nyomban megerősítette, hogy beszélgetni kezdett Szerenával.

“Helló, asszonyom, szívből jövő jókívánságaim! Az már biztos, hogy pazar egy party, amit itt csapnak. Sosem láttam ennyi boldog népet együtt.”

Szerena megrázta a férfi barátságos kezét. Mosolygott és így szólt: “Azt hiszem, még nem találkoztunk.”

“Bocsánat, asszonyom, először be kellett volna mutatkoznom. Lehet, hogy egy kicsit kapatos vagyok, mint itt mindenki, gondolom. A nevem Engel, Gabriel A. Engel, bár nem hiszem, hogy ismer. Kérem, hívjon csak Gabinak, mint mindenki. Vagy Arkinak, az a középső nevem. Messziről jöttem, nem is erről a vidékről, tulajdonképpen, ha elmondom, hogy a bátyjának vagyok jó barátja, akkor rögtön rájön, honnét jöttem, milyen messziről! Az a fickó, a bátyja, azt mondta nekem, Gabi, ha ezen az utadon Szingapúrban is jársz, feltétlenül keresd fel a húgomat, hallod? Hát pont ezt teszem most.”

“Találja ki, hogy kerültem ide a partyjára. Tegnap telefonáltam a lakásukra, ahogy megígértem a bátyjának. (Természetesen megadta a számot.) A család azt mondta, hogy elment, és akkor ezt az óriási újságot is közölték velem, hogy esküvője lesz! El tudja képzelni, micsoda állati meglepetés volt? A család kedvesen meghívott, hogy jöjjek ide és ünnepeljek magukkal, és most itt vagyok - bár igen hamar odébb kell állnom, hogy elérjem a repülőt hazafelé...”

“Valószínűleg sok évvel ezelőtt ismerkedett meg a bátyámmal, Mr. Engel?”

“Gabi, Gabi” javította ki. “Igen, régóta barátok vagyunk, amióta csak átjött a mi oldalunkra. Boldog a mi világunkban, mondhatom magának, bár természetesen hiányzik neki a húga és a család többi tagja innét.”

“Ahogy maga is tudja, nem jöhet vissza - soha nem engednék meg neki, komoly nehézségei lennének, nem? De meg akarja nyugtatni magát. Igen, azt akarja, hogy különösen maga, a kishúga tudja, hogy igazán boldog ott, ahol most van, efelől sose legyen kétsége. És azt mondja, mondjam el, ne higgye el, bármit is terjesztenek róla, hogy mit csinált. Semmi bűnös dolgot nem követett el, akármit is mondjanak az emberek. Lelkiismerete teljesen tiszta...”

És még valami! Azt akarja, hogy tudja, hogy a zenét sem hagyta abba. Hárfázni tanul és egész jól játszik. Hallottam őt és tanúsíthatom. Tényleg mennyei zenét játszik.”

Hogy Szerena meg volt lepve, az enyhe kifejezés. Szóhoz sem jutott. Csak bámulni tudott a férfit, nagy kerek szemekkel és tátott szájjal.

A férfi beszéde nem tűnt zavarosnak. Kapatos lett volna és összevissza beszél? Vagy talán megréfálná? A yenkik nagy tréfamesterek, bár nem mindig feltétlenül jó ízléssel. Igen, bizonyára tréfál (micsoda förtelmes humorérzék!) hacsak nem csaló, valamilyen hátsó szándékkal.

Szerenának csak egy bátyja volt, Sam. Aki meghalt az Államokban.

De ez a Gabi fiú nem látszott tisztességtelennek. Valójában Gabi pufók képe rózsaszínű orcáival és korán kopaszodó feje körül a fényes ezüst hajgyűrű inkább valami szenthez vagy angyalhoz tette hasonlóná, glóriával együtt. Nem tűnt úgy, mintha bármi módon is megréfálná. És világos, hogy nem volt semmi hátsószándéka, hogy kicsikarjon tőle valamit. Talán nem színjőzan, de amit mondott, biztos, hogy komolyan gondolta.

Szerena úgy döntött, hogy férjének, Jerrynek is végig kell hallgatnia ezt a fickót. Hirtelen otthagya, hogy megkeresse újdonsült férjét, akit a bárpulnál összegyűlt számos kollégája még mindig fogvatartott.

Mindkettőjük jó darabig ott ragadt, mert barátaik ragaszkodta hozzá, hogy ne menjenek el, mielőtt nem öntöttek le velük egy teli poharat, aztán még egyet. Így hát, mire sikerült Jerryt elvonszolni onnét, a rejtélyes vendéget sehol sem találta. Olyan furcsamód tűnt el, mint ahogy jött.

Szerena természetesen törte a fejét és igyekezett kinyomozni a férfi kilétét. De sem a barátai, sem a rokonai, senki nem tudta, ki lehet. Szüleikhez fordult, mert egyedül ők voltak otthon, amikor Gabi telefonált, ahogy mondta. De ami őket illeti, egyikük sem emlékezett sem telefonálásra, sem idegenre.

Ki volt akkor Mr. Gabriel A. Engel?

“Bizonyára nem a mi világunkból!” mondta Jerry, aki már inkább többé, mint kevéssé volt részeg és fogalma sem volt szavai jelentésének mélységéről, amiket nagy szemeket meresztő menyasszonyának mondott.

Tekintve a megmagyarázhatatlan körülményeket és eufórikus boldogságát, Szerena természetesen túlságosan készségesen fogadta el a legboldogítóbb magyarázatot a történetekre. Igen, élete legeslegáldottabb napján egy angyali látogatás áldását kapta. És még fontosabb, hogy az angyal (mit számít, hogy írjuk, vagy ejtjük a nevét) annak legvágyottabb megerősítésével jött, hogy bátyja nem követett el semmit és most a mennyországban van. Sőt mi több, bár sosem volt jó a zenében, a fiú ott most boldogan tanul hárfázni és még angyali szinten is elég jól zenél.

Közben Gabi, a bőbeszédű texasi kezében pohárral kényelmesen elhelyezkedett ülésén és hazafelé, Los Angeles felé repült. Igen, valódi texasi volt, nem angyal. Szomszédjának az esküvőről mesélt, ahová egész véletlenül meghívták. Ott van az a barátja Los Angelesben, egy szingapúri fiú, aki meglépett a katonai szolgálat elől és most emiatt nem jöhet haza. Felhívta a fiú családját, hogy üdvözölje őket ígérete szerint (és elhiszi?) pont a lány esküvője volt másnap! Így aztán meghívták őt is a fogadásra és látta a lányt azon a fantasztikus ünnepen több száz vendéggel.

“Ezért maradtam le majdnem a repülőről! Kissé sokáig maradtam a partyn és bár úgy elszaladtam, hogy nem is köszöntem, majdnem lemaradtam. Nem tudtam, hogy ilyen sokáig tart szombat este kikeveredni a Marina Mandarinból az Orchard Roadon...”

“Természetesen a Mandarin Hotelre gondol, a Marina Mandarin nem az Orchard Roadon van” szakította félbe hallgatója.

“Nem, a családja világosan Marina Mandarint mondott.”

“Hát, nekünk két Mandarinunk van Szingapúrban.”

“De a családi neve ki volt írva a terem előtt. Olyan világos volt, mint a vakablak. Lim, épp mint a bátyjának a neve, Guy Limnek.”

“Nálunk Szingapúrban sok Lim van, az egyik leggyakoribb családnév, mint a Smith vagy a Brown.”

“Hallott már ilyent? Micsoda véletlen! Lehet, hogy több Lim-lány is ünnepli esküvőjét egy napon?”

“De még mennyire! Most van a kínai holdév nyolcadik hónapja, a kínai esküvők legkedvezőbb hava és a szombat igen kedvelt nap.”

“Te jó szagú ég! Csak nem azt mondja, hogy másik szállodában voltam! És másik esküvőn? És barátom üzenetét másik hölgynek adtam át? Micsoda örült spanyolnak gondolhatott, hogy csak úgy nyomtam a szöveget a bátyjáról. Még azt sem tudom, hogy van-e bátyja egyáltalán. Nem csoda, hogy úgy bámult rám a nagy kerek szemeivel és tátott szájjal - és olyan hirtelen elrohant. Biztosan azt gondolta, hogy fura alak vagyok, talán nem is e világba való.”